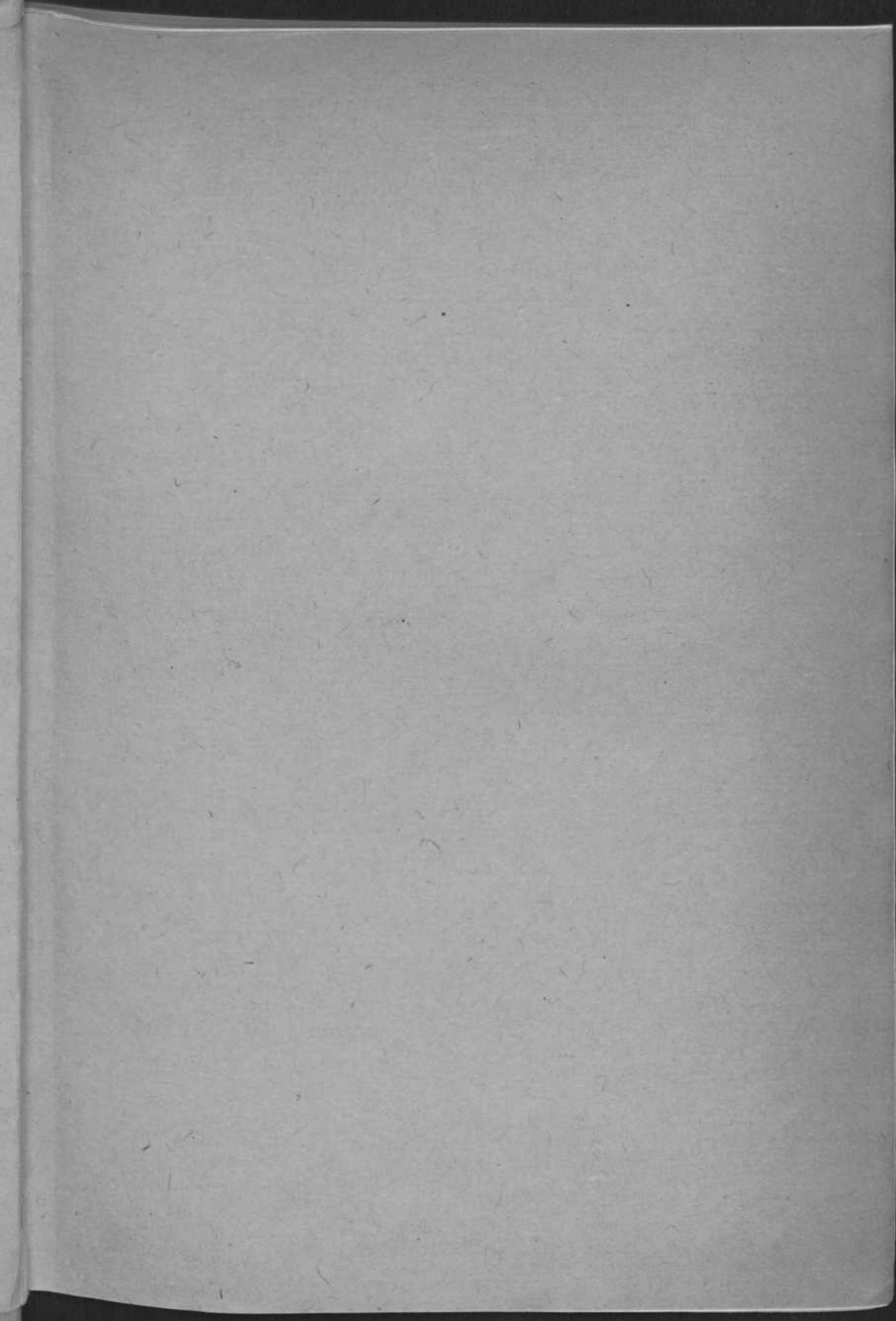

561 F

2e EXEMPLAAR

BIBLIOTHEEK
DER
TECHNISCHE HOGESCHOOL
DELFT

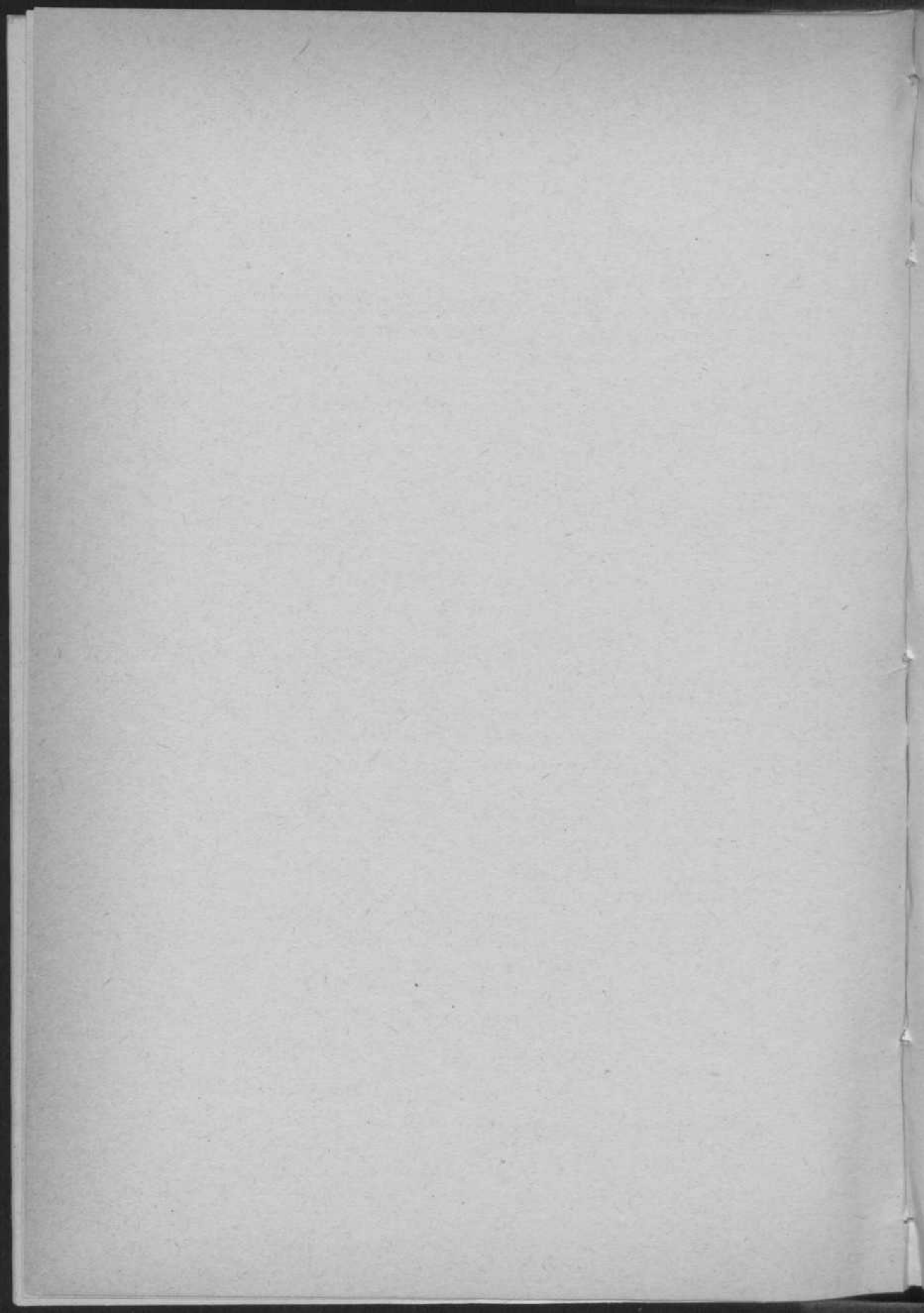
J A A R B O E K V A N D E
T E C H N I S C H E H O O G E S C H O O L
T E D E L F T

U I T G E G E V E N D O O R D E N S E N A A T
I N S E P T E M B E R 1 9 4 6

DELFTSCHE UITGEVERS MAATSCHAPPIJ
DELFT

**COMMISSIE VOOR DE REDACTIE
VAN DIT JAARBOEK**

Dr ir H. J. v a n d e r M a a s.
J. M. T i e n s t r a.

INHOUD.

	Blz.
Gedenkdagen	VIII
I. Geschiedenis der Technische Hoogeschool.	
1. Rede uitgesproken op Maandag den 17den September 1945, door den Rector Magnificus Prof. dr ir H. J. van der Maas	3
2. Rede uitgesproken op den gedenkdag der Technische Hoogeschool, 8 Januari 1946, door den waarnemend Rector Magnificus Prof. ir J. A. Grutterink	26
3. Rede uitgesproken op Maandag 16 September 1946, door Prof. dr ir H. J. van der Maas bij de overdracht van de waardigheid van Rector Magnificus aan Prof. J. M. Tienstra.	50
4. Ambtsaanvaarding van Hoogleraren	74
5. Jaarverslag van de Commissie van Uitvoering van het Delftsch Hoogeschoolfonds over 1943—1945	85
6. Jaarverslag van de Commissie van Uitvoering van het Delftsch Hoogeschoolfonds over 1945—1946	114
7. Lijst van Rectoren en Secretarissen van den Senaat sedert de oprichting der Technische Hoogeschool	145
8. Eere-doctoraten, verleend sedert de oprichting der Technische Hoogeschool	147
9. Lijst van de in 1943—1944 voor het eerst ingeschreven studenten	149
10. Lijst van de in 1945—1946 voor het eerst ingeschreven studenten	152
11. Overzicht van het aantal der in 1943—1944 en 1945—1946 voor het eerst ingeschreven studenten.	197
12. Overzicht van het totale aantal der in 1943—1944 en in 1945—1946 ingeschreven studenten	198
13. Lijst in 1945—1946 met goed gevolg geëxamineerden.	199
14. Overzicht van het aantal geslaagden voor examens gedurende het studiejaar 1945—1946.	207
15. Promotiën gedurende het studiejaar 1945—1946.	208
16. Prijsvragen	210

	Blz.
II. Staat van de Technische Hoogeschool bij den aanvang van het studiejaar 1943—1944.	
Gebouwen der Technische Hoogeschool.	214
Ligging der gebouwen.	215
College van Curatoren.	216
Secretaris van Curatoren.	216
Rector magnificus en secretaris van den Senaat	216
College van Rector Magnificus en Assessoren	217
Commissie voor de redactie van het jaarboek	217
Commissie van overleg met de studenten	217
Commissie voor de Bibliotheek.	217
Hoogleeraren.	218
Oud-hoogleeraren.	223
Lectoren.	223
Privaat-docenten	225
Verzamelingen behorende onder art. 1 van het reglement op het beheer en het gebruik der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs aan de Technische Hoogeschool.	
I. Verzamelingen, behorende onder art. 1a.	
1. Bibliotheek.	227
2. Verzamelingen modellen waterbouwkunde.	227
3. " Indische bouwstoffen en modellen.	227
4. " mechanische technologie	227
5. " scheepsmodellen	228
6. " mineralen en gesteenten.	228
7. " ertsen.	228
8. " algemeene geologie	228
9. " historische geologie en palaeontologie.	228
10. Geologische verzameling van Nederland	228
11. " " " Ned.-Indië	228
12. " " " de Ned. W.-I. eilanden	228
13. " " " Suriname	228
14. Verzameling van modellen op het gebied van Mijnkunde	228
II. Laboratoria en verzamelingen van hulpmiddelen voor het onderwijs, behorende onder art. 1b.	
1. Hoofdgebouw (Oude Delft 95)	229
a. Handteekenen	229
b. Boetseeren.	229
2. Vergaderzaal van den Senaat	229
3. Gebouwen aan de Jaffalaan	229
4. Gebouw voor weg- en waterbouwkunde	229

	Blz.
Laboratorium voor bouwstoffen en bouwconstructies.	229
5. Gebouw voor geodesie, landmeten en waterpassen	229
6. Gebouw voor mechanische technologie, afd. textiel.	229
Laboratorium voor mechanisch, chemisch en microscopisch onderzoek van vezelstoffen, garens, weefsels en papier.	229
7. Gebouw voor bouwkunde	229
8. " " decoratieve kunst	229
9. " " werktuig- en scheepsbouwkunde	230
a. Laboratorium voor werktuigkunde	230
b. Laboratorium voor verbrandingsmotoren	230
c. Laboratorium en werkplaats voor de bewerking van metalen en hout.	230
d. Laboratorium voor metallographie	230
e. " " scheepsbouwkunde.	230
f. " " aëro- en hydrodynamica.	230
g. " " toegepaste mechanica	230
h. " " Vliegtuigbouwkunde	230
10. Laboratorium voor electrotechniek.	230
11. Gebouw voor scheikunde	230
a. Laboratorium voor physische scheikunde	230
b. " " anorganische scheikunde.	230
c. " " organische scheikunde.	231
d. " " chemische technologie.	231
12. Laboratorium voor analytische scheikunde.	231
" " microchemie.	231
13. Laboratorium voor microbiologie	231
14. Laboratorium voor technische botanie	231
Cultuurtuin voor technische gewassen	231
15. Laboratorium voor metallographie	231
16. Gebouw voor mijnbouwkunde.	231
a. Laboratorium voor delfstofkunde.	231
b. " " aardkunde.	231
c. " " historische geologie en palaeon- tologie	231
d. " " ertskunde,	232
e. " " mijnbouwkunde	232
f. " " docimasie en metallurgie	232
g. Museum voor mineralogie en geologie.	232
17. Laboratorium voor technische physica	232

GEDENKDAGEN.

8 Januari 1842.

Bij Koninklijk Besluit No. 73 wordt eene Koninklijke Akademie te Delft opgericht ter opleiding der Burgerlijke Ingenieurs zoo voor 's lands dienst als voor de nijverheid en van kweekelingen voor den handel.

4 Januari 1943.

Plechtige inwijding der Koninklijke Akademie door Z.M. Koning Willem II, vergezeld van Z.K.H. den Prins van Oranje, beschermheer der Akademie.

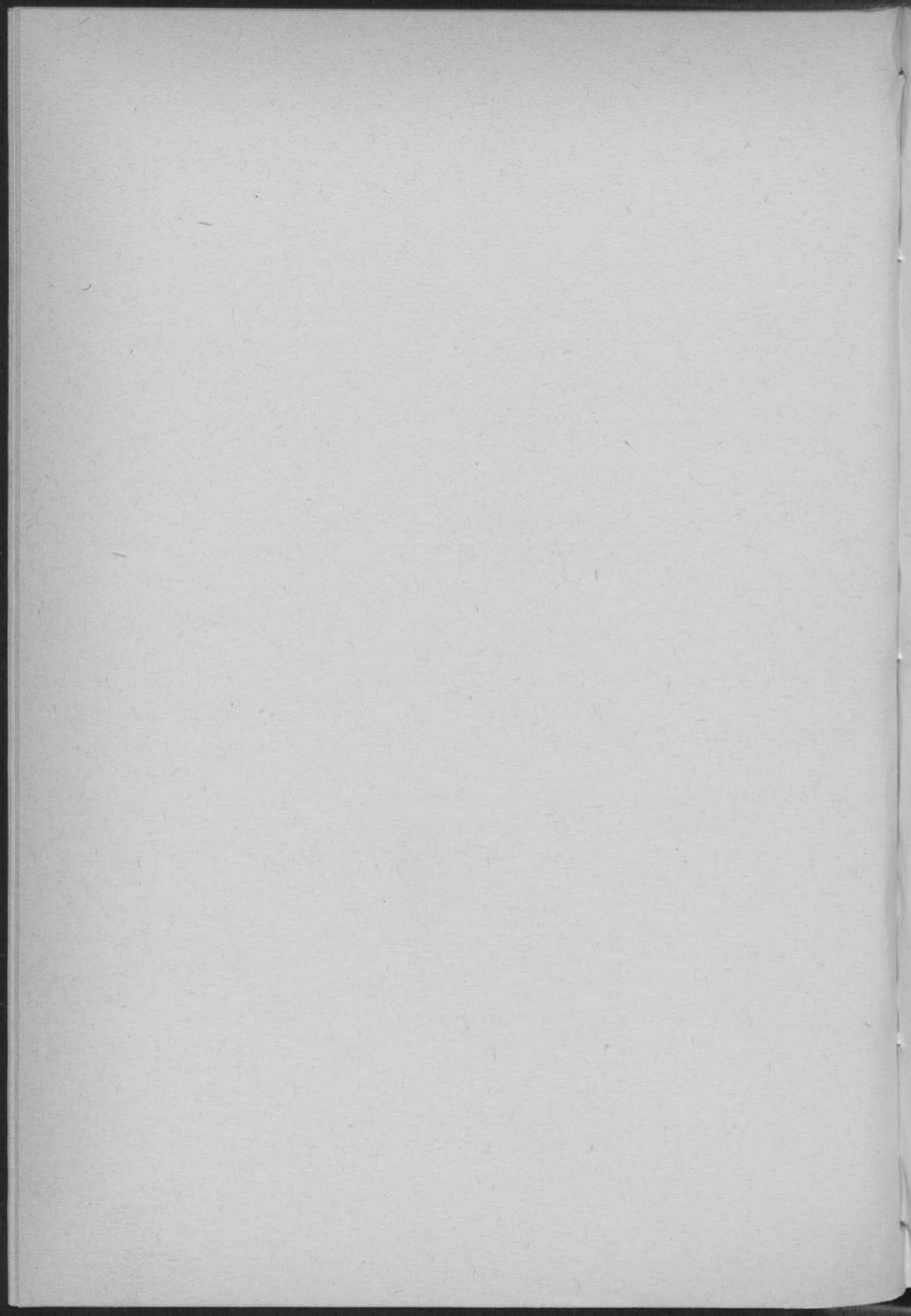
1 Juli 1864.

Ingevolge Koninklijk Besluit van 20 Juni 1864 No. 136 wordt de Koninklijke Akademie opgeheven en de Polytechnische School, krachtens de Wet van 2 Mei 1863 S. 50, te Delft gevestigd.

10 Juli 1905.

De Technische Hoogeschool, krachtens de wet van 22 Mei 1905, S. 141, in de plaats gekomen van de Polytechnische School, wordt door H.M. Koningin Wilhelmina, vergezeld door H.M. de Koningin-Moeder en Z.K.H. den Prins der Nederlanden, plechtig geopend.

I.
GESCHIEDENIS DER
TECHNISCHE HOOGESCHOOL

1. Rede uitgesproken op Maandag den 17den September 1945, door den Rector Magnificus Prof. dr ir H. J. van der Maas.

Edelgrootachtbare Heeren Voorzitter en leden van het College van Herstel, Hooggeleerde Heeren Professoren, Dames en Heeren Lectoren, Privaat docenten, Assistenten en Studenten, Ambtenaren en Beambten, gij die tezamen onze Hoogeschool aan haar bestemming moet doen beantwoorden en voorts gij Dames en Heeren, die door Uwe aanwezigheid te dezer plaatse blijk geeft van Uwe belangstelling!

Zeer gewaardeerde Toehoorderessen en Toehoorders.

Deze dag, waarop onze Technische Hoogeschool officiëel wordt geopend, is voor allen, die zich met haar verbonden voelen een dag van groote emoties. Het kan toch niet anders of de gebeurtenissen van de laatste jaren trekken nu aan ons oog voorbij, in het bijzonder die ons zoo zeer aangrijpende gebeurtenissen, welke met de Technische Hoogeschool in verband staan.

Dankbaar gevoelen wij ons, dat temidden van alles, dat ons beroert, toch in belangrijke mate herstel van de verhoudingen plaats vond en dat dit herstel voortschrijdt.

Wij gevoelen ons op dit oogenblik *dankbaar*, ook al is er nóg zoo veel, dat ons met zorg vervult. Onze dank gaat uit naar H.M. de Koningin, die, trouw aan Haar hooge roeping, ons volk is voorgegaan op den *weg van recht en handhaving van recht* tegenover den *overweldiger*, op den *weg van strijd* tegen *onrecht* en *onderdrukking*, met den inzet van *alles*, als het moest. Wij danken God, dat Hij Hare Majesteit heeft willen sparen en hopen zeer, dat dit nog lange jaren zoo zal blijven.

Wij brengen evenzeer onzen dank aan het College van Herstel, dat mede de taak van het vroegere College van Curatoren behartigt, dat het recht heeft op ons vertrouwen en dat ons vertrouwen bezit. In het bijzonder prijzen wij ons gelukkig, dat aan U Prof. Klopper het Voorzitterschap van het College van Herstel is op-

gedragen. Wij weten, dat de Technische Hoogeschool Uw groote belangstelling heeft en dat Gij de Technische Hoogeschool en alle instellingen, die er aan zijn verbonden of er mee samenwerken, nauwkeurig kent. Gij weet ook in welke behoeften de opleiding moet voorzien, welke eischen er dus aan moeten worden gesteld. Wij zijn ervan overtuigd, dat Gij de behoeften en de belangen van de Technische Hoogeschool *bij de regeering en waar dat noodig is*, zult toelichten en bepleiten en een groote steun voor onze Hoogeschool zult zijn. Wij wenschen U de gezondheid en de kracht toe, die U daarvoor noodig hebt.

Ik kan U verzekeren, dat ik mijnerzijds tijd noch krachten zal sparen om de goede werking van de Technische Hoogeschool binnen het raam van haar taak te bevorderen. Deze taak is mij door de regeering, zonder daarover mijn meening te vragen op de schouders gelegd. De bijzondere omstandigheden erkennende heb ik zelfs de mogelijkheid deze taak niet te aanvaarden niet onder het oog willen zien, maar ben zonder verwijl of commentaar de vervulling ervan begonnen.

Ook nu doe ik een beroep op allen, die daartoe kunnen bijdragen, mij hun krachtigen steun te verleen.

Onzegbaar veel leed is er in ons land geleden. Ook de Technische Hoogeschool heeft daarvan een deel te dragen gekregen.

Wanneer we ons de vele zoo ontstellende gebeurtenissen in de herinnering terugroepen, verrijzen voor onzen geest in de eerste plaats de docenten, die werden weggerukt en gaan onze gedachten uit naar die hoogleeraren, die als gevolg van de diensten, welke zij het land bewezen, het leven lieten: Mekel en Schoemaker. Zij konden nog niet in een vrij land in een openbare Senaatsvergadering worden herdacht.

Ik verzoek U van Uw zitplaatsen te willen opstaan.

Mekel en Schoemaker, beiden stelden hun krachten en gaven volledig ter beschikking van hun land, waarbij zij eigen leven bewust in de waagschaal stelden. Een houding, die slechts onze diepe bewondering kan wekken, een offer, dat door het karakter aan het offer eigen, vruchten draagt en een voorbeeld blijft voor hen, die den nek niet willen buigen voor geweld, dwang en tirannie.

Prof. dr ir J. A. A. Mekel was een man met een doordringend verstand, die op zijn eigen studiegebied, de geophysica, baanbrekend werk leverde. Zijn universele begaafdheid bracht hem op elk gebied van wetenschap en kunst, dat zijn belangstelling had — en dat waren er vele — in de voorste gelederen.

Felle hater van den Duitschen geest, kwam hij al spoedig in de actieve verzetsbeweging. Eenmaal daarin opgenomen, deed hij ook dit werk met de hem eigen voortvarendheid en onverschrokkenheid. Belangrijke documenten werden o.a. door zijn tussenkomst naar Engeland overgebracht.

Door verraad viel hij op 4 Juli 1941 in handen van de Gestapo. Op 2 Mei 1942 werd hij gefusilleerd. Daarmee ontstond aan de Technische Hoogeschool een open plaats, die moeilijk zal kunnen worden gevuld en verloor het Vaderland een van zijn beste zonen.

Op 3 Mei 1942 ontviel ons ook Prof. ir R. L. A. Schoemaker als slachtoffer van zijn onwankelbare trouw aan het vaderland. Schoemaker was, na zijn loopbaan als genie-officier te zijn begonnen, in de jaren 1920 tot 1924 als hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Bandoeng werkzaam; in 1924 werd hij in dezelfde functie aan onze Hoogeschool verbonden.

Met groote gaven van verstand en wil begiftigd, heeft hij zijn onuitputtelijke werkkraft geheel aan deze taak gegeven. Tijdens de mobilisatie en de daarop volgende oorlogsdagen verdubbelde hij zijn krachten, ten dienste van de landsverdediging ingezet. Teruggekeerd als hoogleeraar toonde Schoemaker zijn gevoel voor recht en menselijkheid o.m. door zijn krachtdadigen steun aan de bekende studenten-staking te verleenen. Maar vooral hebben zijn zeldzame toewijding en moed geschitterd in het werk van een geheime militaire organisatie en de verzameling van wapenen in Delft.

Als gevolg hiervan werd Schoemaker op 2 Mei 1941 door de geheime politie gegrepen. In gevangenis en concentratiekamp heeft hij gedurende een jaar zijn onuitputtelijke geestkraft bewaard en door zijn voorbeeld en zijn opwekkingen in het gevangenkamp anderen bemoedigd; hij volharde daarin ook gedurende de maanden, die tusschen het vonnis en de voltrekking ervan verliepen.

Een geheel andere figuur verloor de Technische Hoogeschool

in den persoon van prof. ir J. Muysken, mensch van hooge levensopvattingen, die zichzelf kon verloochenen, onkreukbaar en betrouwbaar. Een man met een hart, wiens daden in vele opzichten door zijn gevoelsleven werden beheerscht. Een zeer bekwaam constructeur. Een centraal punt in de ingenieurswereld.

De laatste jaren van Muysken's leven bleken niet de lichtste. In 1943 tot Rector gekozen, werd hij in Juni 1944 als gevolg van ambtelijke daden gevangen genomen. Na de veroordeeling volgende op een schijnproces werd hij naar Duitschland overgebracht, vanwaar hij in 1945 in Nederland terugkeerde. Hij moest dadelijk rust nemen. Zijn genezing leek zeker, tot zich plotseling de kwaal openbaarde, die hem sloopte en den 11den Augustus 1945 wegrukte.

De privaats docente Mej. Dr A. Biegel, als gevolg van de maatregelen tegen de Joden den 22en November 1940 ontslagen, kwam te overlijden. In September 1942 werd de privaats-docent Dr W. D. Cohen met zijn gezin weggevoerd. Aangaande hem werd nog geen nader bericht ontvangen evenmin over den assistent ir K. J. Schulz, wien met zijn gezin hetzelfde lot trof. Wij moeten het ergste vreezen.

De studenten die gevallen zijn gedenken wij met grooten schroom. Hun getal is zoo groot, hun offers waren zoo aanzienlijk, er zijn zooveel van de allerbeste gevallen. Dikwijls konden wij ze *vrienden* noemen. Met *niets* ontziend fanatisme heeft de indringer onze studentenmaatschappij geestelijk willen knevelen en hun lichamelijke en geestelijke krachten willen gebruiken voor eigen doeleinden. Ze ontzagen zich niet de jeugd, waarop onze hoop is gevestigd en den studenten, die straks voor een belangrijk deel leiding zullen geven aan ons volksleven, paden te wijzen, die door ons worden verfoeid en waarvan de bewandeling aan ons volk de werkelijke kracht zou ontrooven.

Hoeveel studenten — *niet het minst Delftsche* studenten — hebben zich in allerlei vorm tegen deze maatregelen verzet en daarmede aan ons Nederlandsche volk onschatbare diensten bewezen. Maar hoevelen zijn daarbij gesneuveld!

Meer dan 80 Delftsche studenten stierven een geweldadigen dood door terechtstelling of in een concentratie-kamp. Velen kwa-

men om door slechte verzorging in Duitschland, of werden hier te lande als onderduikers gearresteerd. Ook dezen werden veelal gedeporteerd en vielen daarna vaak als slachtoffer. Op welke manier is onze jeugd en zeer bijzonder ook de student niét aangepakt. We weten het van oud-gevangenen, hoe in het bijzonder de intellectueelen moesten worden uitgeroeid.

De lijst van gevallen studenten zal bij een plechtige herdenking worden voorgelezen. Tien procent van de leden van de drie studentenverenigingen: het Corps van Delftsche Studenten, Sanctus Virgilius en S.S.R., is in de bezettingsjaren omgekomen, een ontstellend hoog percentage.

In totaal verloren er circa 150 het leven. Het verlies snijdt ons door de ziel, wanneer we hen, die we kenden, ons voor den geest halen. De meesten hebben daadwerkelijk verzet gepleegd en zijn daarbij gevallen. Onnoemelijk veel zijn we hun verschuldigd en wij zullen dat niet vergeten.

Wij gedenken allen met diepe, diepe droefheid en willen medeleven met degenen, die hun lief waren.

Ik verzoek U weer plaats te nemen.

Gelukkig keerden verschillende collega's terug uit concentratiekampen of schuilplaatsen. Ik wil hier nog de namen noemen van Prof. Waterman, die met zijn geheele gezin na een verblijf in verschillende concentratiekampen terugkwam evenals de hoogleraren Goudriaan, Schermerhorn, Schilthuis en de oud-hoogleraar Dresden, terwijl de hoogleeraren Josephus Jitta en van Dantzig, die uit den Rijksdienst werden ontslagen, aan gevangenneming ontkwamen. Wij wenschen hun — en ons zelf — van harte geluk met hun behouden terugkeer.

Den ontslagen collega's van Dantzig, Josephus Jitta, Muysken en Waterman werd bij besluit van den 6den September 1945 rechtsherstel verleend, terwijl zij met ingang van 5 Mei '45 werden herbenoemd.

Ik wil nu eerst op de gebruikelijke wijze enkele gebeurtenissen vermelden uit de twee jaren, die sinds het laatst uitgebrachte verslag verstreken, maar zal mij daarbij zeer moeten beperken.

Bij den aanvang van het studiejaar 1943 was alleen Mr A. van Leyenhorst curator. Ir van Dieren, die in 1941 door den Secretaris-Generaal van het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming als Voorzitter van het College van Curatoren was benoemd trad 6 Juli 1943 als zoodanig af en is — waarschijnlijk door een „onwillekeurig” ambtelijk verzuim — niet herbenoemd. Wel bleef ir van Dieren tot den 5den September 1944 als voorzitter van het College van Curatoren optreden om daarna voor zooveel mij bekend, uit den gezichtskring te verdwijnen. Hij werd in Duitschland gearresteerd. Mr. van Leijenhorst is terstond na de bevrijding van ons land in Mei 1945 gearresteerd.

Bij Besluit van den Chef van het Militair Gezag van 25 Mei 1945 Nr. H4 zijn de bevoegdheden van Curatoren opgedragen aan een College van Herstel, waarin Prof. ir J. Klopper als Voorzitter en de Heeren L. Neher en mr P. J. M. Aalberse als leden werden aangewezen.

Met ingang van 1 Februari 1944 werd aan Jhr. ir H. Strick van Linschoten in verband met het bereiken van den pensioengerechtigden leeftijd op zijn verzoek eervol ontslag verleend als secretaris van het College van Curatoren. Jhr. Strick van Linschoten bleef beschikbaar voor het geven van adviezen aan het ambt van Secretaris van Curatoren verbonden. Hier moet met nadruk melding worden gemaakt van de zorg, die de Heer Strick van Linschoten tot op het laatst van zijn loopbaan aan de Technische Hoogeschool heeft besteed. Mr. dr. ir A. R. Veldman, die reeds van 15 November 1942, als plaatsvervangend secretaris optrad, werd met ingang van 1 Februari 1944 benoemd tot Secretaris van het College van Curatoren.

Het College van Herstel wees als zijn secretaris aan den Heer A. M. F. Boeye, terwijl de heer Veldman gedurende eenige maanden zijn betrekking niet kon waarnemen. Intusschen treedt de heer Veldman sedert 10 September 1945 als secretaris van het College van Herstel op.

Den 29sten Juni 1945 werd door het Militair Gezag een zuiveringscommissie voor studenten ingesteld, bestaande uit ir W. J. Harmsen, dr ir P. M. Heertjes, M. C. Brandes, J. K. Govers en Prof. dr ir H. J. van der Maas.

Uit den kring der hoogleeraren zijn de navolgende feiten te vermelden:

7 Maart 1943 overleed de hoogleeraar in de architectuur ir J. G. Wattjes.

De oud-hoogleeraar in de waterbouwkunde ir J. Nelemans overleed 3 Mei 1943.

29 September 1943 overleed de oud-hoogleeraar in het handteekenen en de kunstgeschiedenis A. F. Gips.

Aan den hoogleeraar dr ir J. A. Schouten, die reeds ruim een jaar met ziekteverlof afwezig was, werd op zijn verzoek met ingang van 1 November 1943 eervol ontslag verleend.

Prof. dr ir J. Goudriaan werd 25 October 1943 uit de gijzeling ontslagen en was vervolgens van 26 October tot en met 25 November 1943 met ziekteverlof.

Prof. ir W. Schermerhorn keerde den 23sten December 1943 uit de gijzeling terug, waarna hem tot 1 September 1944 ziekteverlof werd verleend.

1 April 1944 overleed de hoogleeraar in de scheepsbouwkunde N. Kal.

31 Juli 1944 viel het overlijden te betreuren van den hoogleeraar in de theoretische en toegepaste natuurkunde dr E. C. Wiersma.

14 December 1944 overleed de lector in de analytische scheikunde ir J. van den Berg

6 Januari 1945 overleed de oud-hoogleeraar in de electrotechniek, ir G. J. van Swaay.

De oud-hoogleeraar in de architectuur ir J. A. G. van der Steur overleed in Februari 1945.

De oud-hoogleeraar in de waterbouwkunde ir J. Haringhuizen kwam in Juni 1945 te overlijden.

Aan de Technische Hoogeschool viel de eer te beurt, dat de hoogleeraar ir W. Schermerhorn 25 Juni 1945 tot minister-president werd benoemd. Wij wenschen hem in zijn moeilijke taak wijsheid en kracht toe en hopen, dat zijn werk er in aanzienlijke mate toe mag bijdragen, dat het Nederlansche volk zich weer op alle gebieden in geestelijke vrijheid zal kunnen ontplooien.

De overige personalia zijn zóo talrijk, dat zij niet alle kunnen worden vermeld; zij zullen in het Jaarboek worden opgenomen.

De Senaat mocht zijn gelukwensen aanbieden aan zijne na te noemen leden wegens het bereiken van,

a. den 70-jarigen leeftijd:

9 Juli 1944 prof. dr A. M. A. A. Steger,

3 Februari 1945 prof. ir I. P. de Vooy,

7 Februari 1945 prof. dr F. Schuh,

20 April 1945 prof. ir C. L. van der Bilt,

26 Augustus 1945 prof. dr ir G. H. van Mourik Broekman.

b. den 75-jarigen leeftijd:

15 Februari 1944 prof. ir J. Haringhuizen,

c. den 80-jarigen leeftijd:

1 December 1943 prof. dr L. H. Siertsema,

26 Augustus 1945 prof. A. W. M. Odé.

d. den 85-jarigen leeftijd:

29 Maart 1944 prof. ir J. Nelemans.

De na te noemen hoogleeraren waren 25 jaar aan de Technische Hoogeschool verbonden:

dr J. M. Burgers 1 October 1943,

dr J. A. Veraart 1 Januari 1944,

dr ir H. I. Waterman 1 Maart 1944,

dr C. H. van Os 29 September 1944,

H. J. van Veen 1 October 1944,

dr H. Bremekamp 16 December 1944,

ir G. A. Brender à Brandis 1 Juni 1945.

Namens den Senaat werd prof. dr M. de Haas gelukgewenscht met zijn gouden doctoraat op 10 Juli 1944 en met zijne 50-jarige echtvereëning in Augustus 1945.

Onderwijsopdrachten werden verleend aan:

prof. E. J. Vossnack in de scheepsbouwkunde van 1 September 1943 tot en met 31 December 1943, verlengd van 1 Januari 1944 tot en met 31 Augustus 1944;

J. M. Pool in de zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica van 1 September 1943 tot en met 31 Augustus 1944;

dr G. J. M. Molengraaff in de technische geologie en voor de leiding van oefeningen in de constructie van geologische kaarten en profielen en het geven van onderwijs in de beginselen der geologie aan a.s. civiel-ingenieurs en civiel landmeters van 1 September 1943 tot en met 31 Augustus 1944;

ir J. F. Browne in de winning van aardolie van 1 September 1943 tot en met 31 Augustus 1944;

dr B. Wigersma in de wijsbegeerte voor het studiejaar '43—'44;

dr G. C. Dibbetz in de theoretische en toegepaste natuurkunde van 1 September tot en met 31 December 1943;

dr J. de Boer in de theoretische en toegepaste natuurkunde van 1 September 1943 tot en met 31 Augustus 1944;

prof. dr A. M. A. A. Steger in de scheikundige technologie en de technologie der oliën en vetten van 5 September 1944 tot en met 31 Augustus 1945.

Met ingang van 1 November 1943 werd J. W. van Winkoop benoemd tot lector in het handteekenen.

7 Maart 1944 overleed mejuffrouw A. M. A. de Rooy, assistente bij de architectuur.

5 April 1944 overleed de assistent bij de architectuur K. W. J. Schorteldoek.

Bij de oorlogshandelingen te 's-Gravenhage 3 Maart 1945 kwam de bedrijfsingenieur-conservator bij de scheikundige technologie ir A. W. van der Moore om het leven.

27 Maart 1945 overleed A. G. Lugtenburg, bediende eerste klasse bij de bibliotheek.

13 Mei 1945 overleed J. J. Breedveld, oud-administrateur bij het College van Curatoren.

24 Mei 1945 overleed de administratief ambtenaar G. C. Gulbrandsen.

De schrijver eerste klasse bij de electrotechniek J. Pieterman was 1 November 1944 veertig jaren aan de Technische Hoogeschool verbonden.

De na te noemen leden van het personeel herdachten hun 25-jarig ambtsjubileum aan de Technische Hoogeschool:

1 October 1943 G. C. L. Zuidgeest, klerk,

- 1 November 1943 G. W. C. van Stuyvenberg, technicus eerste klasse, en A. van Haaren, bediende eerste klasse,
 16 November 1943 K. W. J. Schorteldoek, assistent,
 1 December 1943 E. J. Buiskool, assistent, J. D. Terborgh, assistent en H. Lugtenburg, klerk,
 16 December 1943 mejuffrouw J. B. Mouton, assistente,
 1 Januari 1944 T. C. Hekker, hoofdassistent en F. H. de Wit, technicus eerste klasse,
 1 Februari 1944 K. de Knecht, laboratoriumbediende,
 3 Februari 1944 G. J. N. Wensveen, conciërge,
 24 Februari 1944 A. Breemans, conciërge,
 1 April 1944 J. A. Lammers, laboratoriumbediende,
 11 April 1944 A. Schuurman Hess, fotograaf,
 16 April 1944 W. Stam, klerk,
 1 Mei 1944 M. van Woerden, conciërge,
 1 Juni 1944 J. Meilink, bedrijfschef en W. J. C. van der Velden, conciërge,
 1 September 1944 W. S. Volkers, assistent, J. J. P. Oosterwegel, technisch teekenaar, H. W. de Roo, amanuensis, J. Bijsterveld, technicus tweede klasse, P. Gerz, machine-bankwerker,
 13 October 1944 A. P. Bonefaas, machine-bankwerker,
 20 October 1944 J. J. van Renssen laboratoriumbediende,
 16 November 1944 R. Boom, assistent,
 1 December 1944 L. M. van der Valk, amanuensis,
 1 Januari 1945 K. van Gorp, assistent en N. van der Ree, assistent,
 2 Februari 1945 J. P. Ramaker, laboratoriumbediende,
 10 Februari 1945 W. J. Tersmette, technicus tweede klasse,
 16 Februari 1945 N. Verhaagen, technicus eerste klasse,
 25 Februari 1945 L. J. Dukker, bediende eerste klasse,
 15 Maart 1945 W. J. P. Mulder, tuinman,
 1 Mei 1945 P. Richardus, assistent,
 15 Mei 1945 O. H. W. Juffa, bedrijfschef,
 1 Juni 1945 L. A. Waar, klerk,
 16 Juni 1945 T. Teunissen, technicus eerste klasse,
 9 Juli 1945 dr ir W. F. de Jong, hoofdassistent,
 1 September 1945 mejuffrouw dr H. J. van Leeuwen, hoofdassistente, en J. van den Berg, technicus eerste klasse.

Maar U sta mij toe na deze verkorte opsomming van persoonlijke feiten een meer geregeld verslag te geven over die zaken en gebeurtenissen, die ons in de periode September 1943 tot September 1945 zoo hebben beroerd. Vooral sinds Februari 1943 sneed de vraag, hoe de houding tegenover de bezettende macht moest wezen, diep in. Bijna zonder uitzondering stond de Senaat op zijn minst gezegd scherp afwijzend tegenover den overweldiger. In de opvatting en uitwerking ervan bleken zeer groote verschillen van inzicht te bestaan, hetgeen vooral bij den eisch tot het teekenen der loyaliteitsverklaring naar voren kwam. De eisch met haar nasleep bracht groote verdeeldheid in den kring der hoogleeraren; de studenten weigerden in groote meerderheid aan den eisch te voldoen. Zij hielden de waarde van hun handteekening hoog en weigerden zich te onderwerpen aan dit middel om den student moreel te drukken. In de Senaatsvergadering van 8 April 1943 werd door de meerderheid van den Senaat besloten den studenten aan te raden de loyaliteitsverklaring te teekenen. Hierdoor werd in vele opzichten de band tusschen hoogleeraren en studenten verbroken. Met groote zorg zagen vele leden van den Senaat het nieuwe cursusjaar 1943-'44 naderen. Ontslagaanvraag werd niet mogelijk geacht. Individueele actie vooralsnog verworpen. Sommige docenten konden zich door het treffen van incidenteele maatregelen aan het geven van onderwijs onttrekken; voor de meerderheid hunner ontbrak evenwel deze mogelijkheid. De hoop, dat het meerendeel der studenten-teekenaars blijk zou geven zich evenmin in de verminkte hoogeschool thuis te voelen en behoefte zou hebben, de consequenties van zijn daad overziende, er naar te streven de eenheid in de studentenwereld te herstellen, ging niet in vervulling. Terwijl het aantal teekenaars 779 had bedragen, lieten zich voor het cursusjaar 1943-'44 766 studenten inschrijven, van wie 647 de verklaring ten tweede male teekenden. Een honderdtal nieuw ingeschrevenen nam de plaats in van de studenten, die blijk gaven tot verandering van inzicht te zijn gekomen.

Onder deze omstandigheden brak onder de docenten in toenemende mate het besef baan, dat met alle kracht een herstel van de eenheid in de hoogeschoolwereld moest worden nagestreefd en geleidelijk ook de overtuiging, dat bij niet verwezenlijking daar-

van een volledige schorsing van het onderwijs het eenige aanvaardbare alternatief was. Tevens groeide de aandacht, die aan de ondergedoken studenten en hun studie werd besteed.

Hiernaast werd er naar gestreefd het contact met de in Duitschland tewerkgestelden zoo goed mogelijk te onderhouden. Reeds in Juli 1943 werd hiervoor een organisatie in het leven geroepen, welke aanvankelijk een openlijk karakter droeg. Toen deze op last van den bezetter werd ontbonden, werd zij op meer bedekte wijze onder leiding van prof. Kluyver voortgezet. Hem komt daarvoor onze hartelijke dank toe.

Gedurende het eerste jaar van het verblijf van de weggevoerde studenten in Duitschland was het nog mogelijk aan een deel dier studenten in verschillende opzichten steun te verleenen. In het tweede jaar werd dit door het wegvallen van contacten en de uiterst beperkte communicatiemogelijkheden bijna niet meer uitvoerbaar. Dit neemt niet weg, dat de genoemde organisatie ook in dat jaar nuttig werk kon verrichten door het onderhouden van een berichtgeving aan de ouders van die studenten, welke in grootere groepen waren ondergebracht. Deze berichtgeving voorzag blijkens vele getuigenissen in een groote behoefte en heeft er zeker tevens toe bijgedragen de band tusschen de betrokken studenten en de Hoogeschool in stand te houden. Dat in het bijzonder ook het Delftsche Hoogeschoolfonds — naast de bijdragen van particuliere zijden— deze bemoeiingen door zijn subsidies heeft mogelijk gemaakt, moge hier met groote dankbaarheid worden gememoreerd.

Het waren de misstanden, waaronder de studenten in Duitschland hadden te lijden, welke den inmiddels opgetreden Rector Magnificus Muysken er toe brachten een openlijk interacademiaal protest tegen den bestaanden toestand in de Hoogeschoolwereld te doen uitgaan. De desbetreffende, 11 Maart 1944 gedateerde, nota, waarin de menschonteerende omstandigheden in bijzonderheden werden geschetst, droeg de handteekening van de Rectores Magnifici van alle openbare en bijzondere Universiteiten en hoogeschoolen van Nederland met uitzondering van die van Groningen en Wageningen. Zij eindigde met de zinsnede: „Voor het hooger onderwijs hier te lande is het voortduren der hier geschetste misstanden onverdragelijk te achten”.

Eveneens met den datum van 15 Maart 1944 werd, als gevolg van de samenwerking in het hoogleerarencontact, door een groot aantal docenten der Nederlandsche hoogeschole, waaronder een 30-tal Delftsche, individueel aan den Secretaris-Generaal een schrijven verzonden. Hierin werd het inzicht uitgesproken, dat door de teweeggebrachte verstoring in de studentenwereld de sfeer voor waarlijk hooger onderwijs ontbrak en werd met klem op de schorsing van het onderwijs aan alle hoogeschole aangedrongen. Toen de tijd verstreek zonder dat in den toestand verandering kwam, meende de Rector Magnificus Muysken, dat hij qualitate qua van zijn inzicht in de noodzakelijkheid eener schorsing van het onderwijs moest doen blijken. Dank zij zijn initiatief verzonden de Rectores Magnifici van Utrecht, Amsterdam en Delft — het onderwijs aan de bijzondere hoogeschole was reeds lang tot stilstand gekomen — op 15 Mei een gemeenschappelijk schrijven aan den Secretaris-Generaal, waarin bedoeld inzicht met kracht werd bepleit.

Muysken had deze stap niet ondernomen, dan nadat bij zich ervan had verzekerd een groot deel van de leden van den Senaat achter zich te hebben. Hij besepte evenwel, dat het voor de Technische Hoogeschool van het grootste belang zou zijn, dat ook de Senaat zich in deze richting zou uitspreken. Dit besef had hem reeds eenigen tijd van te voren verbinding doen zoeken met de contactgroep der hoogleeraren, die uiteraard geheel op hetzelfde standpunt stond. Vóór een dergelijke uitspraak door den Senaat kon worden gedaan, moest eerst openlijk worden erkend, dat zijn advies van 8 April 1943 inzake het teekenen der studentenverklaring niet juist was geweest.

Vooraf ook dank zij een rede van bijzondere qualiteit — het getuigenis is van „De Geus” — waarmede Muysken in de Senaatsvergadering van 19 Juni, 1944 de besprekingen inleidde, sprak de Senaat zich op dien dag in groote meerderheid uit, dat zijn advies in het licht der verdere gebeurtenissen gezien, had gefaald. In aansluiting hierop bepleitte Muysken de noodzakelijkheid om aan het genomen besluit publiciteit te geven, welke opvatting nageenough algeheele ondersteuning vond. Het was deze daad, welke ertoe leidde, dat Muysken drie dagen later werd gearresteerd. Ruim een maand later werd hij na een schijnproces tot één jaar

gevangenisstraf veroordeeld en vrij spoedig daarna naar Duitschland vervoerd. Gelukkig is het hem gegeven geweest naar het vaderland te kunnen terugkeeren, waarna helaas binnen enkele maanden een verraderlijke kwaal hem ten grave sleepte.

Eind Februari, in Mei en in Augustus onttrokken zich docenten aan het werk aan de Technische Hoogeschool. Zij zouden naar mijn meening zeker door anderen zijn gevolgd, wanneer de bezettende macht in September 1944 zou hebben besloten het onderwijs andermaal te doen voortzetten. Door de ontwikkeling der militaire gebeurtenissen werd dit laatste onnoodig.

Een toestand van volslagen lethargie trad in, die tot na den oorlog voortduurde en na de bevrijding werd geconsolideerd door de bekendmaking d.d. 25 Mei 1945 van het Militair Gezag dat de Technische Hoogeschool was gesloten. De benoeming van het College van Herstel op denzelfden datum, van den Rector Magnificus d.d. 6 Juni 1945, van de afdeelvingsvoorzitters en den secretaris van den Senaat d.d. 28 Juli 1945, schiep mogelijkheden tot het verrichten van constructief werk. De opening van de school, zich manifesteerend allereerst in die van de mijnbouwkundige afdeling d.d. 9 Augustus en in die van alle afdelingen d.d. 6 September, bracht de Technische Hoogeschool weer in het volle werk. Helaas moest toen tevens worden vernomen, dat verschillende hoogleeraren door het Militair Gezag werden geschorst, terwijl anderen werden gestaakt.

De eerste inschrijving had reeds den 17den Juli 1945 plaats. Ingeschreven werden die studenten, die een zuiveringsverklaring konden onderteekenen. Er wordt gerekend met het advies van de studentencontactgroep, die over vele gegevens beschikt. Zij, die niet zonder nader onderzoek kunnen worden toegelaten, kunnen zich met een verzoek tot toelating tot den Rector Magnificus wenden, onder overlegging van het overzicht van hun handelingen tijdens de bezettingsperiode. De Rector vraagt advies aan de zuiveringscommissie voor studenten en legt daarna de sancties op. Hetzelfde geldt voor hen, die examens wenschen af te leggen.

De richtlijnen voor de zuiveringscommissie zijn vrij nauwkeurig bepaald door de desbetreffende besluiten en begeleidende richtlijnen.

De Technische Hoogeschool leeft weer op. Wel zal weinig meer dan het halve aantal van hen, die zich in 1942 lieten inschrijven, terugkeeren, naar schatting een 1100-tal, daarentegen is er een stroom nieuwelingen komen opdagen, geheel verklaarbaar door het feit, dat met ongeveer drie en een halven jaargang moet worden gerekend. Dit zijn degenen, die hun einddiploma H.B.S. behaalden in de jaren 1945, 1944 en 1943 en, daar in 1942 voor de inschrijving van bepaalde leeftijdsgroepen 6 maanden arbeidsdienst moesten zijn vervuld, ook een gedeelte van hen, die in dat jaar hun einddiploma H.B.S. verwierven.

Bij de laatst gehouden inschrijving bedroeg het aantal van hen, die voor het eerst waren ingeschreven 1700, tegen hoogstens 800 in andere jaren; die welke meerdere keeren waren ingeschreven 890. Van de eindexamenjaren 1945, 1944, 1943 en 1942 werden respectievelijk 634, 470, 340 en 125 voor het eerst ingeschreven.

De grootte van de jaarklasse neemt dus regelmatig af naarmate deze ouder is.

Het totale aantal ingeschrevenen bedraagt thans 2590.

Toen bleek welke groote aantallen studenten zich zouden laten inschrijven, aantallen grooter dan de Technische Hoogeschool op normale wijze zou kunnen verwerken, rees de vraag welk standpunt in dezen moest worden ingenomen. Moest een numerus clausus worden ingevoerd, waarbij bijv. allen, die in 1945 hun H.B.S. diploma hadden verworven, niet tot de inschrijving zouden worden toegelaten? Een numerus clausus, die toch nog onvoldoende effect zou hebben. Het druischte tegen alle gevoelens en traditie in. We achtten het de taak van de Technische Hoogeschool alles te doen wat mogelijk is om al dezen ingeschrevenen de studie mogelijk te maken; daarmede worden zoowel de belangen van het land als die van de studenten gediend. De regeling zou zoodanig moeten wezen, dat de studie van geen van hen, zéker niet die van ouderejaars, in het gedrang geraakt.

Door een verdeeling van de eerstejaars studenten en van de hun te onderwijzen stof in twee groepen, gepaard met een verlenging van den cursus en een passende samenstelling van den rooster bleek het mogelijk, dat een aantal eerstejaars studenten, dubbel zoo groot als het aantal, dat onder normale omstandigheden kon worden opgenomen, op geregelde wijze het onderwijs

zou kunnen ontvangen en hoogst waarschijnlijk alle laboratorium- en overige oefeningen volgen. Tevens zullen de eerstejaarsstudenten, die aan de Tijdelijke Academie te Eindhoven en aan de Rijksuniversiteit te Groningen reeds geruimen tijd de colleges volgen en met goed gevolg in December 1945 het eerste gedeelte van het propaedeutisch examen zullen afleggen, direct aan de Technische Hoogeschool hun studie voor het tweede gedeelte van dat examen kunnen voortzetten.

De volvoering van het werk, dat van deze noodoplossing een gevolg is, stelt in het bijzonder aan docenten en assistenten, maar ook aan het personeel zeer hoge eischen. Ik weet, dat allen bereid zijn hun uiterste krachten te geven en dat het resultaat zal zijn, dat aan het eind van dezen abnormalen cursus, die ook langer zal duren dan gewoonlijk, aan alle studenten nagenoeg hetzelfde zal zijn gedoceerd als in normale jaren en dat, wanneer het mocht voorkomen, dat de eerstejaars student een gedeelte van de stof door eigen studie zich zal moeten eigen maken, deze zoo zal worden gekozen, dat ook de eerstejaars daarmede geen moeite zal behoeven te hebben. Ondertusschen zullen de tentamens voor alle studiejaren en -richtingen het geheele jaar voortgang vinden en kunnen alle examens in den vorm van tentamens worden afgelegd. De examenstof, die in het vijfde jaar wordt vereischt, wordt in belangrijke mate beperkt, zulks mede naar aanwijzing van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. De stof, die voor de candidaatsexamens zal worden gevraagd, is in het algemeen eveneens verminderd. De stof, welke wordt gedoceerd, blijft op het oude peil gehandhaafd.

In de aantallen ingeschrevenen valt een voortdurende stijging waar te nemen, die wordt gekarakteriseerd door de aantallen van de voor het eerst ingeschrevenen. Hun getal liep van 270 omstreeks 1910 op tot 400 omstreeks 1920, 450 omstreeks 1930 en 700 in de laatste jaren.

Onderwijsruimten en outillage zullen aan deze aantallen moeten worden aangepast, tenzij geheel andere wegen voor de oplossing van dit vraagstuk zouden worden bewandeld.

Het maximum aantal studenten, dat op regelmatige wijze het onderwijs kan volgen, wordt, nu de juist beschreven noodoplossing

is aanvaard, nog niet bepaald door de capaciteit van de Technische Hoogeschool maar door de woongelegenheid, die geheel onvoldoende is. Van 2500 studenten hadden op 6 September l.l. nog slechts 640 een woongelegenheid in Delft en 930 een woongelegenheid binnen den afstand van een uur fietsen van Delft. Ook bij de zeer bescheiden eischen, die de student nu stelt, is het hem niet mogelijk een kamer te vinden, zelfs niet een slaapgelegenheid.

Dat de huisvesting een ernstig probleem zou worden, was te voorzien. Zoo spoedig mogelijk heb ik daarom verschillende personen gevraagd en tot mijn genoegen bereid gevonden tezamen een commissie te vormen, waarvan de Hoogleraar Tienstra Voorzitter is, de Hoogleraar Kroon het financieële gedeelte verzorgt, terwijl Mevrouw Kluyver van haar druk bezetten tijd nog een deel wilde afstaan om de commissie als lid te dienen en waaraan ook de heeren Boeye en van der Laan hun medewerking geven, de laatste als secretaris. Deze commissie vervult haar taak met groote toewijding en heeft reeds veel bereikt. Wij wenschen haar toe, dat haar werk moge slagen. De huisvestingscommissie deed een beroep op de inwoners van Delft — en ik wil dit hier onderstrepen — om, wanneer zij daartoe eenigszins in de gelegenheid zijn, hun huis voor den student open te stellen, hetzij voor huisvesting, hetzij om daar te kunnen studeeren.

De nooden van de Technische Hoogeschool en haar studenten zijn talrijk. Den studenten ontbreken niet alleen woongelegenheid maar letterlijk alle hulpmiddelen die bij de studie worden vereischt. Passerdoozen, microscopen, teekpapier en nog veel meer zijn op het oogenblik niet verkrijgbaar en naar het zich laat aanzien, zal daarin voorloopig geen verandering komen. Er is daarom door de Centrale Commissie voor Studiebelangen een commissie ingesteld, die zich beijvert wegen te vinden langs welke zulke hulpmiddelen ter beschikking van de studenten kunnen komen. Boeken, die bij de studie onmisbaar zijn en die óf alleen in het buitenland verkrijgbaar zijn óf moeten worden herdrukt, hebben evenzeer de aandacht.

Naast de moeilijkheden, welke rijzen t.g.v. het gebrek aan hulpmiddelen, die de student zich aanschaft, ontstaan er groote zorgen, doordat aan de outillage van de Technische Hoogeschool ernstige

schade is berokkend en ontstane tekorten niet zijn aangevuld. De hoop op terugkeer van de geroofde goederen is sterk gereduceerd, hetgeen beteekent dat in vele werkplaatsen het grootste gedeelte van de gereedschapswerktuigen voorloopig ontbreekt. In sommige laboratoria zijn in het geheel geen draaibanken aanwezig.

Er is nog een laatste groep van materieële nooden te vermelden, die van groote importantie is. Deze nooden zijn ontstaan door den stilstand in den uitbouw van de Technische Hoogeschool op een tijdstip, dat zeer veel plannen voor hoogst noodzakelijke aanpassing aan de eischen, die de groei van wetenschap en techniek stelden, gereed of nagenoeg gereed lagen, gebouwen dus, met de daarbij behoorende inrichting, apparatuur en materiaal. Deze achterstand is zoo ontstellend groot, dat ze ons met zorg vervult. In de Afdeeling der Werktuigbouwkunde, Scheepsbouwkunde en Vliegtuigbouwkunde is een 6-tal nieuwe laboratoria noodig, nl. een voor aero- en hydrodynamica, een voor de toegepaste mechanica, een voor de vliegtuigbouwkunde, een voor verbrandingsmotoren, een voor de warmtetechniek en een voor de mechanische technologie. De sub-afdeeling der wiskunde is nog steeds in eenige houten loodsen gevestigd, de huisvesting van de sub-afdeeling boetseeren is minder dan schamel, de stichting van een laboratorium voor biochemie laat op zich wachten, enzovoorts. Wij begrijpen, dat dit alles zal tijd kosten maar we voelen het onzen plicht op den nood te wijzen.

Het aantal vacatures van gewone hoogleeraren is zeer groot, het bedroeg enkele weken geleden reeds 11 en is intusschen sterk gestegen. Het getal leerkrachten moet uiteraard met de uitbreiding van het aantal vakken en de ontwikkeling ervan in harmonie blijven. De stijging van het aantal studenten in de laatste decennia, in het bijzonder in de laatste vijf jaren, vraagt eveneens maatregelen.

Wanneer we ons dit alles realiseeren, komen wij onder den indruk van den geweldigen achterstand. Voorwaar een nieuwe stimulans onze beste krachten te geven aan den opbouw van de school, die ons allen zoo zeer ter harte gaat.

Zooals ik reeds zeide heeft het advies van de meerderheid van den Senaat betreffende den eisch tot het teekenen der loyaliteits-

verklaring ertoe geleid, dat er groote verdeeldheid ontstond en dat de band met de studenten werd verbroken. De herroeping van dit advies in de vergadering van 19 Juni 1944 is de eerste stap geweest op den weg der goede verhoudingen. Het volledig herstel vereischt meer. Ik acht den naam van het College, dat tevens den taak van het vroegere College van Curatoren waarneemt, namelijk het College van Herstel, dan ook gelukkig gekozen. Dit College ziet, zooals de Voorzitter ervan dit heeft uitgesproken, zijn taak niet alleen gelegen in het op gang brengen van het onderwijs, waarvan wij nu het resultaat beleven, maar vooral in het herstellen van het vertrouwen tusschen docenten en studenten.

Wij allen zullen de *volgende* stappen op den goeden weg moeten zetten. De eerstvolgende stap is deze, dat wij in vertrouwen op het beleid der Regeering, het verleden zooveel mogelijk als afgesloten beschouwen en met opgewektheid en toewijding de vòòr ons liggende taak op ons te nemen. De kwesties, die ons hebben beroerd, zullen wij buiten het geding moeten laten en als afgesloten moeten beschouwen.

Reeds eerder heb ik in een rede tot de studenten een beroep op hen gedaan, om, zoodra de zuivering achter den rug is, in hun kring de scheidslijn tusschen teekenaars en niet-teekenaars niet meer als factor te laten gelden. Wanneer de beslissingen van de door de Regeering ingestelde commissie definitief zijn gevallen, is de zaak aan den kant en moet ook voor de studenten deze zaak als afgedaan worden gezien. Het heeft mij groot genoeg gedaan te merken, dat die studenten, met wie ik in aanraking kwam, overtuigd zijn van de juistheid van deze opvatting en die ondersteunen. Ik doe een ernstig beroep op U studenten, om hen, die geleidelijk in de studentenmaatschappij zullen terugkeeren, als behorende tot de Uwen te ontvangen en hen als zoodanig te behandelen. Met de zuivering is de zaak van de loyaliteitsverklaring afgelopen.

Het herstel van de goede verhoudingen vraagt veel méer. Naar het mij voorkomt, ligt de oorzaak van de moeilijkheden, die ik besprak, wat dieper dan tot nu toe werd aangestipt. Wil een Hoogeschool goed functionneeren, dan moet zij worden gedragen door het *volk* en moeten er hechte banden en vele contacten zijn met de *studenten*. Onze Technische Hoogeschool kan niet *echt* bestaan,

wanneer niet het *Nederlandsche volk* een groot vertrouwen in haar heeft. Het vertrouwen in haar *wetenschappelijk peil* is nimmer geschonden geweest; ik heb de vaste overtuiging, dat het vertrouwen in haar *karakter* op dit oogenblik aanwezig is.

Wat de banden, die *Hoogleraren* en *studenten* verbinden, betreft, daar is *altijd* al veel over gesproken. Er is door vele leden ernstig naar gestreefd niet alleen de contacten met de *organisaties*, die uit de studentenmaatschappij voortkwamen, te onderhouden, maar ook met de *afzonderlijke leden* daarvan. De Afdelingen onderhielden goede betrekkingen met de studievereenigingen en met de Centrale Commissie. Toch kan ook hier veel worden verbeterd. Er zal steeds naar moeten worden gestreefd de punten van contact uit te breiden, zooveel mogelijk de studenten en hun organisaties bij het werk te betrekken, meer tijd te besteden aan gesprekken, die de wederzijdsche instelling doen kennen en de mogelijkheid geven het eigen standpunt daarnaar te vormen. Het is niet voldoende, dat alleen vakkennis van welk hoog gehalte ook, wordt gedoceerd: de opvoeding van den *mensch* blijft het voornaamste. Ik weet, dat ik daarmee allerm minst een nieuwe gedachte poneer, maar meen goed te doen haar op dezen dag opnieuw uit te spreken.

Het zou ondankbaar zijn wanneer ik zou zwijgen over het werk, dat de Tijdelijke Academie te Eindhoven en de Rijksuniversiteit te Groningen voor de Technische Hoogeschool hebben verricht. De Tijdelijke Academie is opgericht in Februari 1945 toen het Noorden nog bezet gebied was, met het doel te voorzien in de toen bestaande leemten in het Hooger Onderwijs. In Mei kon de Tijdelijke Academie in vollen omvang haar taak volvoeren. Er zijn 216 Delftsche studenten ingeschreven. We kunnen er op rekenen, dat aan het eind van dit jaar velen dezer het P_1 -diploma zullen verwerven. Het ligt in de bedoeling van het Bestuur van de Tijdelijke Academie dan tot sluiting over te gaan.

Ook de Universiteit te Groningen heeft cursussen georganiseerd, waarmede een resultaat wordt bereikt analoog aan dat van de Tijdelijke Academie. Hier waren 188 studenten, die t.z.t. naar Delft zullen vertrekken, ingeschreven.

Wij zijn Bestuur, Curatoren en docenten van de Tijdelijke

Academie en van de Rijksuniversiteit te Groningen en hun, die in andere functies medewerkten, zeer dankbaar voor hetgeen zij voor de Technische studenten hebben gedaan in een tijd, toen dit deel van Nederland nog niet was bevrijd of de Technische Hoogeschool haar werk nog niet kon aanvangen. Zij hebben daarmee aan het Technisch Hooger Onderwijs een belangrijken dienst bewezen, waarvoor hun ook onze hartelijke dank toekomt.

Na de bevrijding zag de Delftsche Studenten Contactgroep het als een harer eerste taken de studievereenigingen, vroeger vakvereenigingen geheeten, weer in eere te herstellen. Deze naamsverandering is niet toevallig, maar bedoelt ook de taak dezer bundeling van studenten van eenzelfde studierichting met betere benadering aan te geven dan de oude naam vakvereeniging dat deed. Met de verschijning van de besturen der studievereenigingen was ook de Centrale Commissie voor Studiebelangen weer in de studentenwereld teruggekeerd. Reeds 11 November 1941 had deze commissie haar werkzaamheden moeten staken. De Rector Magnificus en de secretaris van den Senaat verzorgden de uitgave van de handleidingen. Dank zij gebracht aan de secretarissen van den Senaat Dorgelo, Muysken en Nolen, die hieraan hun aandacht en tijd hebben willen schenken. Onlangs werden beheer en bezittingen weer aan de Centrale Commissie overgedragen.

De Centrale Commissie heeft zeer veel nuttig werk voor de studenten gedaan, hetgeen zonder twijfel in de toekomst niet minder het geval zal zijn.

De volksgezondheid baart de medici veel zorg, niet het minst de gezondheidstoestand van de studenten. Werd vroeger wel eens gemeend, dat deze wegens den veronderstelden beteren welstand ook gunstig zou afsteken tegen dien van de bevolking als geheel, er is later wel gebleken dat het tegendeel het geval is. In het bijzonder blijkt de tuberculose veel slachtoffers onder de studenten te maken, tot meer dan het dubbel percentage van het geheele land. Dankbaarheid voor het werk van de studenten in den achter ons liggenden oorlogstijd door de sterking van den Nederlandschen geest en door het verzet tegen dien van den vijand heeft ertoe geleid, dat reeds vóór den oorlog bestaande

plannen om een studentensanatorium te stichten met kracht worden voortgezet.

Daar de gezondheidstoestand van den student zooveel te wenschen overlaat ligt hier een taak. In de eerste plaats moet de studentenwereld ervan overtuigd raken, dat elk lid daarvan een plicht tegenover zichzelf én tegenover de gemeenschap heeft te verwezenlijken door de eigen gezondheid op redelijke wijze te verzorgen. De organisaties, die in de studentenwereld bestaan, kunnen de studenten van voorlichting dienen en naar wegen zoeken om, waar dit mogelijk is, de zorg gemeenschappelijk te dragen.

Aan de Universiteiten wordt op dit gebied reeds veel nuttig werk verricht. Aan de Technische Hoogeschool is dit bezwaarlijker, omdat daar geen medische faculteit is, die haar medewerking kan verleenen, waardoor de directe kosten per student sterk worden gereduceerd.

Het vraagstuk is door de Rectores Magnifici van Nieuwenburg en Dorgelo uitvoerig onderzocht. Uiteraard kan reeds zeer nuttig werk worden verricht, wanneer actief aan de bestrijding alleen van de tuberculose zou worden medegewerkt. Zoo is het plan ontstaan er naar te streven, dat iedere student zich eens per jaar zal laten keuren, een keuring die, voor groote massa's verricht door het Bureau voor Medisch en Hygiënisch Onderzoek, slechts een bedrag van f 1,05 vraagt. De Commissie, die de uitvoering van het onderzoek op zich heeft willen nemen, en die is samengesteld uit de Heeren Prof. Kluyver, Prof. Karsten en G. Koster, heeft het resultaat bereikt, dat practisch elk ingeschrevene aan deze vrijwillige verzekering medewerking verleent. Hoe in de toekomst de gezondheidszorg voor de studenten der Technische Hoogeschool zal moeten worden georganiseerd is een der vraagstukken, die stellig de aandacht vragen.

Met de sport staat het niet anders. Terwijl bepaalde groepen van studenten oog blijken te hebben voor het groote nut en de noodzakelijkheid van de sportbeoefening kan van de massa niet anders worden gezegd, dan dat zij daar onvoldoende of geen tijd voor reserveert. Hierin zal verandering moeten komen. Ook dit zal kunnen worden bereikt door samenwerking. Ik denk daarbij allereerst aan het zooveel mogelijk beschikbaar stellen van den

Zaterdag als dag van de sport, aan officieële belangstelling van de zijde der Technische Hoogeschool bij belangrijke gebeurtenissen op het gebied van de sport, en aan een voortdurend streven van de zijde van den Senaat en die van de studenten voor de behartiging van de belangen van de sport, uiteraard in combinatie met die van het onderwijs.

Aan het eind van mijn rede gekomen en den inhoud ervan nog eens overziende, is de conclusie, dat er van veel verdriet en zorg, van verdeeldheid en breuk moest worden gewag gemaakt. Maar ook, dat er weer een begin met den opbouw is gemaakt en dat allen, die aan de Technische Hoogeschool verbonden zijn, bereid zijn hun uiterste krachten daaraan te geven.

Moge God dat werk zegenen en het verkeerde vergeven. Eendrachtig waar het gaat om een gemeenschappelijke taak, die allen verbindt, verzoek ik U tot slot als uiting van die eendracht gezamenlijk het eerste couplet te zingen van dat lied, dat geboren werd in den tijd van een onderdrukking, vergelijkbaar met dien, welke wij de laatste vijf jaren hebben doorstaan.

Dank U.

**2. Rede uitgesproken op den gedenkdag der Technische Hoogeschool, 8 Januari 1946, door den waarnemend Rector Magnificus
Prof. ir J. A. Grutterink.**

Edelgrootachtbare Heeren Leden van het College van Herstel, Mijne Heeren Professoren en Lectoren, Dames en Heeren Privaat-docenten, Assistenten en Studenten, Ambtenaren en beambten der Technische Hoogeschool en voorts Gij allen, die door Uw tegenwoordigheid-blijk geeft van Uw belangstelling.

Zeer gewaardeerde toehoorderessen en toehoorders,

Wij allen, die op eenigerlei wijze verbonden zijn aan de Technische Hoogeschool, hebben ons heden hier in plechtige bijeenkomst vereenigd om gemeenschappelijk den dag te herdenken, waarop vóór 104 jaar door de stichting van de Delftsche Akademie, de grondslag werd gelegd voor het technisch hooger onderwijs in Nederland.

Stormen zijn gedurende de vijf jaren van bezetting over onze hoogeschool gegaan. Zij hebben haar niet ongeschonden gelaten. Nog is de tijd vol zorg, maar levenskrachtig staat zij daar. Met inspanning en toewijding wordt er weer gewerkt door docenten en studenten. Vreugde is er in ons hart en dankbaarheid, dat eindelijk de wreede, niets ontziende, bezetter, die ons zoolang in zijn greep bekneld hield, zijn macht over ons verloren heeft, dat wij thans den dag van de stichting onzer hoogeschool weer in vrijheid gedenken mogen.

Mij valt als wvd Rector Magnificus het voorrecht te beurt in deze vergadering een rede te mogen houden over een onderwerp naar eigen keus en ik maak daarvan gebruik door U te spreken over

De voorziening van de menschheid met delfstoffen
en het aandeel daarin van Nederland.

De dieren stellen zich voor hun levensonderhoud tevreden met wat de aarde aanbiedt aan levende wezens. Zoo ook de menschen zoolang zij zich in het dierstadium bevonden, maar toen het denkvermogen zich ontwikkelde, kwamen zij tot het inzicht, dat zij zich

ook ten nutte konden maken, wat de aarde aanbiedt aan anorganische stoffen. Zij bevestigden op hun pijlen spitsen van steen en maakten zich steenen bijlen.

Daarmee was het gebruik van delfstoffen begonnen; de mensheid was gekomen in wat wij nu noemen het steenen tijdperk. Meer dan vijfduizend eeuwen zijn verlopen sedert dit eerste begin, den aanvang van het *palaeolithicum*. De ontwikkeling ging nog langzaam. Duizenden eeuwen heeft men zich met deze on- of ruw bewerkte steenen tevredengesteld. Honderd eeuwen geleden werd de bewerking zoodanig verfijnd, dat wij daar het begin leggen van het *mesolithicum*. Het omvat een tijdsduur van vijftig eeuwen.

Steeds sneller ging de ontwikkeling. Het *neolithicum* had een duur van slechts twintig eeuwen en eindigde goed duizend jaar vóór Christus. Toen hadden wij geleerd, met gebruik making van het reeds lang bekende vuur, bronzen gebruiksvoorwerpen te maken. Duizend jaar later, enkele eeuwen vóór Christus, konden wij ook het ijzer uit zijn ertsen afscheiden. Daarmee was de grondslag gelegd voor de fenomenale ontwikkeling, die in steeds sneller tempo ons in nauwelijks twintig eeuwen gebracht heeft, waar wij nu zijn en, voortgaande, ons misschien ten verderve, maar naar wij hopen, naar een steeds hoger cultuurpeil zal voeren.

Met de voortschrijdende ontwikkeling en toenemende industrialisatie nam de behoefte aan delfstoffen voortdurend toe. In welken vorm biedt de aarde ons die nuttige delfstoffen aan? Beschouwen wij eerst de ertsen, de grondstoffen voor de bereiding van metalen. Voor deze nuttige delfstoffen is de chemische samenstelling hoofdzak, met name het gehalte aan het metaal, dat wij ons wenschen te verschaffen. Als het gehalte te laag is, vereischt de afscheiding veel arbeid en is daardoor zoo kostbaar, dat wij de delfstof niet als grondstof voor de bereiding van het metaal kunnen gebruiken: het is geen erts.

Alleen het buitenste huidje van de steenschaal der aarde, ter dikte van een paar duizend meter, is voor ons toegankelijk. Het bestaat voor de helft uit zuurstof, voor een kwart uit silicium, voor 7,5 % uit aluminium, voor 5 % uit ijzer en bevat verder een viertal chemische elementen, die samen 10 % uitmaken, zoodat er voor alle overige tezamen nog geen 3 % overblijft. De meeste

elementen, die wij als metaal gebruiken in de techniek, komen er in uiterst geringe hoeveelheid in voor: koper 0,01 %, wolfraam, zink en lood tusschen 0,01 en 0,001 %, molybdeen en tin tusschen 0,001 en 0,000 1, uranium tusschen 0,000 1 en 0,000 01 %, zilver, kwik en goud tusschen 0,000 01 en 0,000 001 %, platina tusschen 0,000 001 en 0,000 000 1 %.

Het gehalte waarbij een delfstof bruikbaar, dus erts, wordt, is voor de verschillende metalen zeer verschillend, maar het is duidelijk, dat deze gehalten zóó laag zijn, dat, bij een gelijkmatige verdeling, wij ons de meeste metalen niet zouden kunnen verschaffen. Gelukkig zijn zij niet gelijkmatig verdeeld maar door natuurlijke processen geconcentreerd.

Feitelijk behooren de meeste metalen in de steenschaal der aarde in het geheel niet thuis. Bij de vastwording der aarde heeft zich een scheiding voltrokken in schalen met verschillende chemische samenstelling. De kern bestaat grootendeels uit ijzer en nikkel; daaromheen ligt een schaal, waarvan zwavel waarschijnlijk een hoofdbestanddeel is en waarin ook de meeste metalen hun plaats vinden. Dan pas volgt de steenschaal, waarvan de dikte slechts ongeveer 1 % is van de straal der aarde. Indien de scheiding volledig „geslaagd” was, zouden de metalen, voor ons onbereikbaar, geheel in de diepere schaal terecht zijn gekomen.

Het proces is vergelijkbaar met de smeltprocedé's van den metallurg. Hij ziet in zijn ovens en gietpannen een scheiding zich voltrekken in lagen metaal, steen en slak en tracht zooveel mogelijk het metaal van zijn erts volledig te concentreren in de metaallaag of in den steen. Het lukt hem nooit volledig en het kan hem nooit volledig gelukken als gevolg van de wet der massawerking. Een gedeelte van het metaal komt terecht in den steen en, erger, in de bovendrijvende slak, die tenslotte weggeworpen moet worden met het metaal dat zij nog bevat. De metallurg moet deze verliezen aanvaarden.

De wet van de massawerking geldt algemeen, heeft dus ook beheerscht de verdeling van de aarde in schalen. Als gevolg daarvan is een klein gedeelte van de nuttige metalen in de steenschaal, vergelijkbaar met de slak van den metallurg, beland en na verdere concentratie, tot onze beschikking gekomen. Wij leven van het „verlies”.

De concentratie der metalen in de aardkorst voltrekt zich door een reeks van uiteenlopende processen. Vele ertsen staan in nauw verband met stollingsgesteenten. Deze waren eenmaal een gloeiend vloeibare massa. Tijdens de langzame afkoeling scheidden zich daaruit achtereenvolgens mineralen als kristallen af. Deze mineralen, die als hoofdbestanddeelen de stollingsgesteenten opbouwen, bestaan uiteraard uit die chemische elementen, die in de steenschaal overheerschen. Het zijn silicaten en alumosilicaten van ijzer, aluminium, calcium, magnesium, natrium en kalium.

Ondergeschikt bevatten deze mineralen ook elementen die in geringer gehalte in de steenschaal voorkomen. Zulke elementen worden bij de stolling over de geheele massa der stollingsgesteenten verdeeld.

Andere elementen daarentegen worden niet in de groeiende kristallen opgenomen. Hun atomen zijn zoo groot of zoo klein, dat zij niet in de plaats kunnen treden van atomen der overheerschende elementen. Zij passen niet in het regelmatige bouwwerk van de kristallen der hoofdbestanddeelen en deze elementen blijven daarom deel uitmaken van de steeds kleiner wordende vloeibare rest en worden daarin in sterke mate geconcentreerd.

Deze vloeibare rest wordt, als gevolg van den tijdens de kristallisatie voortdurend gestegen druk, uitgeperst en komt tot kristallisatie in spleten. Zoo ontstonden o.a. vele afzettingen van tin, koper, lood en zink. De geheele hoeveelheid van deze metalen, aanvankelijk gelijkelijk verdeeld in een volume van duizenden kubieke kilometers, is nu geconcentreerd in dunne ertsgangen en bovendien uit groote diepte opgestegen naar een niveau, dat voor ons bereikbaar is.

Dikwijls is het gehalte van zulke eerste afzettingen nog klein en is verdere concentratie noodig vóór wij van erts kunnen spreken. Ook daarvoor zorgt de natuur. Geen enkele rots biedt weerstand aan den tand des tijds. Hij valt op den duur uiteen door de onophoudelijke uitzetting en weer inkrimping, gevolg van de dagelijkse en jaarlijksche wisseling van temperatuur. Op het gruis oefenen het water en de daarin opgeloste atmosferische gassen, voornamelijk zuurstof en koolzuur, hun ontledende en oplossende werking uit. Het stroomende water neemt de door verweering ontstane

stoffen mee, gedeeltelijk in opgelosten vorm, gedeeltelijk zwevend en rollend.

Met de omringende gesteenten en dikwijls zelfs eerder dan deze, verweeren de daarin aanwezige ertsgangen. Ook daarvan wordt het grootste gedeelte afgevoerd maar zij kunnen ook onverweerde, zware bestanddeelen bevatten zooals schubjes en grootere stukjes goud en platina of korrels van tinsteen. Het water kan deze zware korrels, al zijn zij klein, slechts bij groote stroomsnelheid vervoeren. Zij blijven achter te midden van kiezelsteenen en grove zandkorrels. In zulk een goudhoudende grindlaag ter dikte van b.v. een halven meter, kan het grootste gedeelte van het goud geconcentreerd zijn dat aanvankelijk verdeeld was over, met goudhoudende kwartsgangen dooraderde, gesteenten ter dikte van een kilometer en meer. Stroomafzettingen van tinsteen, op deze wijze ontstaan, vormen den rijkdom van Banka en Billiton.

Ook als gevolg van verweering, maar op eenigszins andere wijze, zijn sommige afzettingen van nikkel ontstaan. Bij het kristalliseeren van de, reeds eenmaal genoemde, gloeiend vloeibare massa tot stollingsgesteenten en de daarbij optredende differentiatie, blijft het nikkel de minder kiezelzuur houdende mineralen vergezellen en wordt op die manier bestanddeel van wat men pleegt te noemen basische stollingsgesteenten. Het gehalte is meestal zeer gering, technisch zonder beteekenis.

Als zulke gesteenten verweeren, geraakt het nikkel in oplossing maar het zet zich weer in nieuwen vorm af in dunne adertjes reeds in de verweeringsmassa zelve. Het gehalte van de geheele verweerde massa aan nikkel is nog gering en het was een moeilijk probleem om een procédé te vinden, waardoor het mogelijk werd zóó arme ertsen te verwerken. Zulke nikkelhoudende verweeringsproducten komen o.a. voor op Celebes en andere eilanden van Nederlandsch Indië. Dit was voor onzen collega CARON reden om te trachten een procédé te zoeken. Jarenlang heeft hij zich daaraan gewijd, werkend met weinig hulpkrachten en beperkte hulpmiddelen.

De groote vindplaats van nikkel is Sudbury in Canada. De Amerikanen, bevreesd dat deze vindplaats door de Duitschers gebombardeerd zou worden en dat zij gebrek zouden krijgen aan het voor het voeren van den oorlog onmisbare nikkel, herinnerden zich tijdens den oorlog, dat zij in Cuba de beschikking hadden over

een tweede nikkelafzetting. Deze ertsen zijn van denzelden aard als die van Celebes.

Na bestudeering van de literatuur kwamen zij tot de conclusie, dat het procédé aangegeven door „the University of Delft's professor of metallurgy M. H. CARON”, zooals het Amerikaansche tijdschrift waaraan ik dit ontleen het uitdrukte, de meeste kans van slagen bood en investeerden 33,5 millioen dollar om dit procédé te vervolmaken en de ertsen op groote schaal te verwerken. Hij verheugt zich in het bijzonder daarover, dat in het bericht onze hoogeschool prijzend wordt genoemd, wij mogen ons ook verheugen over het feit, dat zijn volhardend werk hem dit succes heeft gebracht.

Als voorbeeld van de wijze, waarop een nuttige delfstof, die geen erts is, geconcentreerd kan worden moge dienen het gesteente fosphaat. Het is de grondstof voor de bereiding van superfosphaat, een bij intensieve cultuur onmisbare kunstmeststof. Het phosphorzuur is bestanddeel van het mineraal apatiet, dat in den vorm van kristalletjes van 1 millimeter en minder als een zeer ondergeschikt bestanddeel voorkomt in nagenoeg alle stollingsgesteenten. Het gehalte aan phosphorzuur van deze gesteenten is gering. Graniet, het meest bekende en meest verbreide stollingsgesteente, bevat gewoonlijk maar 0,1 % P_2O_5 , een gehalte, dat geheel onvoldoende is om het daaruit af te scheiden.

Bij de verweering van de gesteenten geraakt het phosphorzuur als monocalciumfosphaat in oplossing en wordt het afgevoerd door het grondwater. Zoo komt het ter beschikking van de planten, via deze ook van de dieren, die het gebruiken voor den opbouw van hun lichaam, vooral van het skelet. Het opgeloste phosphorzuur komt via het rivierwater ook in den oceaan en maakt daar, met andere elementen, leven mogelijk.

Zeevogels, die zich met de zeedieren voeden, brengen het met hun excrementen weer aan land. Zij verzamelen zich in grooten getale op eenzame koraaleilanden. Het phosphorzuur uit hun excrementen en cadavers dringt, opgelost in regenwater, in den kalksteen en wordt daar door overmaat van kalk weer omgezet in onoplosbaar tricalciumfosphaat. Zoo ontstaat het gesteente fosphaat, met een gehalte aan tricalciumfosphaat tot 85 %. Zulk een fosphaatlaag komt voor op het eiland Curaçao. De zeevogels

vonden daar in de luwte van den Tafelberg een geschikte verblijfplaats en gelegenheid om te broeden.

Nog grootere afzettingen van fosphaat, zij het ook met een wat kleiner gehalte aan phosphorzuur, zijn ontstaan op plaatsen waar door een samenloop van omstandigheden periodiek groote aantallen van echte zeedieren, waaronder veel haaien, den dood vonden. Zoo ontstane dikke lagen van fosphaat in aantallen boven elkaar, van elkaar gescheiden door lagen kalksteen en mergel, strekken zich, enkele tientallen kilometers landinwaarts, uit langs de noordkust van Afrika. Lang moesten wij ons vergenoegen met gissingen omtrent de oorzaak van zulk sterven „en masse”. Thans kennen wij althans één oorzaak met zekerheid.

Het plotseling sterven van alle visschen in een bepaald gebied is herhaaldelijk waargenomen. Ook is bekend, dat het verschijnsel zich in zulk een gebied dikwijls herhaalt. Nergens echter komt het, voor zoover bekend, zoo veelvuldig voor als op de westkust van Z. Afrika tegenover de Walvischbaai tusschen $21^{\circ} 30'$ en $24^{\circ} 30'$ Z.B. De oorzaak van dit periodiek sterven van al wat daar leeft, is bestudeerd door onze landgenootte Mevrouw Dr MARGARETHA BRONGERSMA—SANDERS. Zij komt tot de conclusie, dat de directe aanleiding is de voorspoedige ontwikkeling van het plantaardige plankton, vooral *Dinoflagellaten*, eencellige organismen, die in tegenstelling met diatomeëen geheel naakt zijn of hoogstens een uitwendig skelet van cellulose bezitten, waarin een weinig anorganische stof. Onder den naam plankton vat men samen alle organismen, planten en dieren, die zonder noemenswaardige eigen beweging zwevend in het water leven. Dit plankton ontwikkelt zich zóó voorspoedig, dat het water een roode kleur krijgt, dat „het water bloeit”. Al wat hier verder leeft, gaat te gronde aan giftige stoffen, die de dinoflagellaten afscheiden.

De gunstige omstandigheden waardoor zulk een buitensporig weelderige groei van het plankton mogelijk wordt, is het opstijgen van water, rijk aan voedingszouten. Het neemt de plaats in van het oppervlaktewater, dat door den landafwaarts waienden wind naar zee gedreven wordt.

Even snel als de ontwikkeling, voltrekt zich het sterven van het plankton. Als een gelatineuse massa zinkt het dan naar den bodem

en omsluit daarbij wat er reeds aan lijken van visschen en andere dieren terecht is gekomen. In elken zomer van het zuidelijk half-rond herhaalt zich het verschijnsel vier- of vijfmaal. Op den bodem verzamelt zich een laag organische stof, die bij gebrek aan zuurstof niet volledig vergaat, maar gedeeltelijk geconserveerd wordt. Slechts anaerobe, sulfaatabbrekende, bacteriën kunnen er leven. Zij maken door de afscheiding van zwavelwaterstof de omgeving voor zuurstof behoevende organismen eerst recht onbewoonbaar. Het geheele gebied van 15000 km² is, afgezien van deze anaerobe bacteriën, zonder leven, azoisch.

Ik zeg niet, dat de massale sterfte van dieren, die aanleiding werd tot de fosphaatafzettingen van Noord-Afrika, aan precies dezelfde oorzaken moet worden toegeschreven, maar het is bevredigend, dat wij met zekerheid weten, dat door een samenloop van omstandigheden zulk een massaal sterven kan optreden.

Wenden wij ons thans tot nuttige delfstoffen van weer geheel anderen aard, tot de groote bronnen van energie, steenkool en aardolie, zonder welke — zoolang geen andere bron van energie voor vreedzame doeleinden ter beschikking staat — de industrie en daarmee het leven op onzen voet onmogelijk zou zijn. Beide zijn resten van organismen. Planten bouwen, onder invloed van de energie, uitgestraald door de zon, uit het koolzuur van de atmosfeer organische stoffen op, waarvan direct of indirect alle dieren leven. Planten (wieren) zoowel als dieren (protozoën, sponzen en wormen) leefden reeds op aarde in het Praecambrium dat eindigde vijfhonderd millioen jaren geleden. De resten van alle organismen die in dien langen tijdsduur geleefd hebben, zijn bijna volledig vergaan.

Hoewel hier en daar koollagen ontgonnen worden van anderen ouderdom, stamt de steenkool uit alle groote kooldistricten uit het Bovencarboon. De formatie dankt haar naam aan dien grooten rijkdom aan steenkool. Ook het Tertiair is in tal van gebieden rijk aan kool.

Er is geen reden om aan te nemen, dat in het Carboon en het Tertiair de plantengroei veel intensiever geweest is dan in andere geologische tijdvakken. De groote rijkdom aan steenkool van die formaties is te danken aan gunstige omstandigheden voor conserveering van de resten. De laag gelegen, moerassige bosschen,

die de oorsprong werden van de steenkool der groote koolgebieden, stonden dichtbij de toenmalige kust. Een kleine stijging van het niveau van de zee ten opzichte van het land had overstroming tot gevolg. Daardoor was de mogelijkheid geschapen, dat de plantenresten bedekt werden met klei en zand. Dit is ook inderdaad periodiek gebeurd. De koollagen, die wij thans ontginnen, maken deel uit van een complex van lagen, dat grootendeels bestaat uit leien en zandsteen, verharde klei- en zandlagen.

Door de bedekking heeft de verdere ontleding plaats gehad met beperkte toetreding van zuurstof. Zonder dat zouden de resten, zooals gewoonlijk, volledig vergaan zijn. Het aan de atmosfeer onttrokken koolzuur zou weder daarin zijn teruggekeerd, de in de organische verbindingen vastgelegde chemische energie zou voor ons verloren zijn gegaan, zoo ook de eveneens daarin vastgelegde door de zon uitgestraalde energie. Wij stellen vast, dat ook deze voor ons onmisbare afzetting van een nuttige delfstof slechts is kunnen ontstaan door een samenloop van voor ons gunstige omstandigheden.

Voor aardolie geldt in hoofdzaak hetzelfde. Ook deze resten van organische verbindingen konden slechts worden geconserveerd onder gunstige omstandigheden. Als die zich hebben voorgedaan, olie dus in voldoende hoeveelheid zich heeft gevormd, is daarmee nog niet een ontginbare afzetting ontstaan. Daarvoor is dikwijls noodig geweest, dat de olie zich na de vorming verplaatst heeft, geconcentreerd is in poreuze steenlagen, maar bovendien, dat het complex van oliehoudende lagen een voor winning gunstige structuur bezit. Daarvoor is opnieuw de samenwerking van vele factoren noodzakelijk geweest, factoren die evengoed tot gevolg hadden kunnen hebben, en zeker vaak ook gehad zullen hebben, dat de olie was vernietigd in plaats van in ontginbare afzettingen ons te worden aangeboden.

Samenvattend kan men zeggen, dat voor het ontstaan van een ontginbare afzetting van een nuttige delfstof zooveel factoren moeten hebben samengewerkt, dat men onwillekeurig zich afvraagt: Kan dat toeval zijn? Kan het toeval zijn dat tijdens de lange wordingsgeschiedenis van de aarde op haar oppervlakte de eerste levende cel evolueerde tot den mensch en tegelijkertijd in de aarde de processen zich voltrokken als gevolg waarvan delf-

stofafzettingen ontstonden zonder welke die mensch nooit tot volle ontwikkeling zou hebben kunnen komen?

Het was U bekend, dat nuttige delfstoffen zeldzaam zijn, dat men slechts hier en daar werkelijk groote afzettingen aantreft. Ik hoop U te hebben duidelijk gemaakt waarom zij zoo zeldzaam zijn. Daar zoo vele factoren voor de vorming moesten samenwerken, kan men niet anders verwachten.

Met de ontdekking en daarop volgende ontginning van een afzetting komt de delfstof ter beschikking van de omgeving, niet nog ter beschikking van de menschheid in haar geheel. Daarvoor zorgt de handel, die zijn reden van bestaan vindt in het vervoer van goederen van plaatsen van overvloed naar plaatsen van tekort, zijn reden en tevens zijn middel van bestaan, want waar overvloed is, zijn waarde en prijs laag, waar tekort is, zijn beide hoog. Het verschil is de handelswinst.

In delfstoffen en daaronder versta ik verder ook daaruit gewonnen eerste grondstoffen zooals metalen, bestond vóór den oorlog een uitgebreide internationale handel. Zij werden in groote hoeveelheden vervoerd uit de landen van productie naar de landen van verbruik. Sneller en duidelijker dan getallen geven kaartjes een inzicht in de beteekenis en den omvang van dien handel. Enkele van zulke kaartjes zijn U uitgereikt. Zij zijn samengesteld door het Bureau of Mines der Vereenigde Staten en hebben betrekking op het jaar 1932 maar zijn verschenen in 1936. Latere zijn niet beschikbaar. Voor ons doel is dat geen bezwaar, daar ons alleen de algemeene toestand interesseert en die wisselt niet sterk van jaar tot jaar.

Het eerste kaartje leert, dat er zeven belangrijke producenten van koper zijn: de Vereenigde Staten, Europa, Canada, Chili, Rhodesië, Belgisch Congo en Japan, voorts zes van beteekenis: Mexico, Rusland, Peru, Australië, „Overig Afrika” en Britsch Indië. De productie van Europa (hoofdzakelijk in Spanje en Portugal, Duitschland, Oostenrijk en Joegoslavië) blijft ver beneden de behoefte en van de productie wordt nog een gedeelte uitgevoerd naar Rusland, dat in de kaartjes als afzonderlijke economische eenheid naast Europa geplaatst is. Ingevoerd wordt viermaal zoveel als de eigen productie bedraagt. De invoer bestaat gedeeltelijk uit ruw, gedeeltelijk uit geraffineerd koper. De groote aan-

voeren uit de Vereenigde Staten en Canada, Belgisch Congo en Rhodesië vereenigen zich tot een breeden stroom, waar een gedeelte van de Chileensche productie, de stroomen uit „Overig Afrika”, Australië en Britsch-Indië zich bij aansluiten.

Het volgend kaartje toont U de overheerschende positie van Rusland als producent van mangaanerts. Daarop volgt Britsch Indië en, met veel kleinere productie, de Goudkust en Brazilië. De productie van deze landen wordt verdeeld over Europa, de Vereenigde Staten en Japan. Weer is het Europa, dat het meest moet vragen.

Voor kwikzilver is de verhouding omgekeerd. Van dit metaal produceert Europa meer dan het verbruikt. Het ontvangt bovendien nog kwik uit Mexico en Algerië en is zoo in staat te voorzien in de behoefte van China en Japan en het tekort van de Vereenigde Staten aan te vullen.

Duitschland zoowel als Engeland bezitten binnen hun grenzen aanzienlijke voorraden ijzererts. Die van Duitschland waren zelfs in de periode tusschen den Fransch-Duitschen oorlog van 1870/71 en den eersten wereldoorlog, toen het de beschikking had over de Lotharingsche minette-ertsen zeer aanzienlijk. Toch voeren beide landen groote hoeveelheden erts in uit andere landen o.a. uit Zweden, dat door gebrek aan kool zijn ijzerindustrie niet kan uitbreiden in verhouding tot zijn voorraad aan erts.

De bauxiet van Suriname wordt naar de Vereenigde Staten vervoerd om daaruit eerst o.a. in S. Louis langs scheikundigen weg zuiver aluminiumoxyde te bereiden. Dit zuivere oxyde wordt wederom over een grooten afstand vervoerd en o.a. bij de Niagaravallen electrolytisch op aluminium verwerkt.

Dat steenkool over grooten afstand vervoerd wordt, Engelsche bunkercoal in alle havenplaatsen aan de groote scheepvaartroutes verkrijgbaar is, is algemeen bekend.

De intensieve uitwisseling van goederen, in casu delfstoffen, tusschen de verschillende landen heeft zich ontwikkeld onder de werking van het systeem van den vrijen handel en de vrije concurrentie, dat vóór 1914 door verreweg de meeste landen werd aangehangen en toegepast. De algemeen aanvaarde gouden standaard koppelde de waarde van de munteenheden der landen aan het goud en daarmee aan elkaar. Het evenwicht tusschen die

eenheden, de onderlinge waardeverhouding, stelde zich automatisch in.

Onder de werking van dat stelsel kon ieder, die meende onder de in zijn land bestaande omstandigheden delfstoffen met voordeel te kunnen verwerken, zich die delfstoffen en wat hij verder noodig had, verschaffen, waar ook in de wereld ze voorkwamen en zijn producten verkoopen overal in de wereld.

De geweldige materieele vooruitgang in de tweede helft van de vorige en het begin van deze eeuw is te danken aan deze vrije uitwisseling van goederen. De eerste wereldoorlog heeft daaraan een einde gemaakt en die oorlog heeft voortgeduurd tot heden, want in de periode tusschen de beide wereldoorlogen hebben wel de wapenen gerust maar is de handelsoorlog met onverminderde, ja met steeds toenemende felheid voortgezet. Steeds meer doelbewust streefden de landen naar autarkie, naar zelfgenoegzaamheid. Hooge invoerrechten en contingenteringen belemmerden den handel. Met uitvoerpremies trachtten de landen hun eigen export kunstmatig op peil te houden of te vergrooten. Bilaterale overeenkomsten, tot stand gekomen na langdurige, moeizame onderhandelingen, waren noodig vóór de uitwisseling van beperkte hoeveelheden goederen tusschen twee landen mogelijk was.

Zal de welvaart terugkeeren dan moet aan die beperkingen een einde komen — ik blijf op mijn gebied — de uitwisseling van delfstoffen niet langer belemmerd worden door knellende bepalingen. Het systeem van vóór 1914 vindt thans weinig verdedigers, vele bestrijders. Men heeft het oog meer gericht op de ongewenschte gevolgen, die daaraan worden toegeschreven dan op de voordelen. Naar mijne meening worden die ongewenschte gevolgen ten onrechte toegeschreven aan het systeem; zij zouden ook voorkomen kunnen worden zonder van systeem te veranderen. Hier sta ik aan de grens van het politieke domein en dat wil ik heden niet betreden, dus laat ik dit verder rusten. Wel kan ik nog, zonder de grens te overschrijden, uiting geven aan mijn vrees, dat de voorstanders — onder den misleidenden naam van ordening — van reglementeering van handel en industrie in elk land afzonderlijk en in de wereld, de moeilijkheden onderschatten.

Bevredigend is de toestand op het gebied der delfstoffen pas als elk land en in elk land iedere ondernemer de beschikking kan

krijgen over elke delfstof, die hij wenscht en in de hoeveelheid die hij wenscht. Uitwisseling van goederen tuschen de landen kan alleen geschieden door ruil. Betaling in geld of wissels is een gemakkelijke, maar slechts tijdelijke voldoening van schuld. Zij moet uiteindelijk weer door de levering van goederen in omgekeerde richting of door het verrichten van diensten worden gevolgd. Daarbij moet de betalingsbalans van elk land tegenover alle andere tezamen in evenwicht blijven. Dat alles is zoo gecompliceerd, is zoodanig met vaak bijna onzichtbare draden met elkaar verweven, dat betwijfeld moet worden of eenig persoon ter wereld, eenige te scheppen organisatie, in staat zal blijken een bevredigende regeling te ontwerpen en in stand te houden zoodanig dat aan den zoeven gestelden eisch voldaan wordt.

Laten wij hopen, dat het gelukt, laten wij vertrouwen, dat de weinige mannen, die thans de macht over de wereld in handen hebben, den wil, laten wij hopen, dat zij ook de wijsheid zullen hebben, die noodig is om een regeling te ontwerpen zoodanig, dat aan ieders verlangen volledig voldaan wordt.

Er zijn teekenen, die hoopvol stemmen. Een daarvan is het tot stand komen van de overeenkomst van Bretton Woods. Het is een monetaire overeenkomst, regelt alleen het geldverkeer tuschen de deelnemende landen, niet de uitwisseling van goederen. Toch is de overeenkomst voor het herstel van dien goederenruil indirect van groote beteekenis. Zij verbiedt willekeurige valutabeperkingen en beperkingen in te voeren op loopende betalingen, verlangt dat de regeeringen of namens deze de valuta-autoriteiten aan de ingezetenen van hun land zullen toestaan — zij het met eenige beperkingen — vreemd geld te koopen en te verkoopen, beschermt de ingezetenen tegen gedwongen afgifte van vreemde geldswaarden aan de valuta-autoriteiten van hun eigen land.

Al deze bepalingen en tal van andere hebben ten doel alle deelnemende landen te dwingen den handel met het buitenland eerlijk te voeren. De munteenheid van alle landen wordt gekoppeld aan den dollar en daarmee aan het goud, want de goudwaarde van den dollar is eveneens vastgesteld. Als het noodig is kan de goudwaarde van de munteenheid van een land verlaagd (of verhoogd) worden, maar het land kan dat niet eigenmachtig doen. Het zal uit zijn met muntvervalschingen (Trip), waaraan in de laatste

decennia zoovele landen, tenslotte noodgedwongen ook ons land, zich hebben schuldig gemaakt en die zooveel kwaad hebben gesticht.

Door het Internationale valutafonds dat zal worden bijeengebracht en de Wereldbank die zal worden opgericht, heeft deze wereldorganisatie, die beheerscht wordt door de drie groote mogendheden, de Vereenigde Staten vooraan, krachtige middelen ter beschikking om te zorgen, dat de bepalingen door de deelnemende landen ook worden nageleefd.

De overeenkomst herstelt niet den (echten) gouden standaard. Dat zou ook in de ontredderde wereld waarin wij leven, niet mogelijk zijn, maar het komt mij voor, dat zij er naar streeft de omstandigheden te scheppen, die het mogelijk zullen maken op den duur tot den gouden standaard terug te keeren.

Bescherming van de eigen industrie door invoerrechten en uitvoerpremies blijft geoorloofd zoolang zij niet tot gevolg hebben of op den duur zullen hebben depreciatie van de munteenheid van het land. Daar de protectionistische maatregelen o.a. toeslagen op geëxporteerde goederen op ruime schaal, toegepast door een klein land, uiteindelijk onvermijdelijk tot zulk een depreciatie leiden, komt het mij voor, dat de overeenkomst tevens streeft naar herstel van den vrijen handel en de vrije concurrentie. Na hetgeen ik vroeger gezegd heb, zal het duidelijk zijn, dat het tot stand komen van de overeenkomst van Bretton Woods voor mij een hoopvol teeken is.

De duidelijke bedoeling van de overeenkomst is verlevendiging van den internationalen goederenhandel. Voor de voorziening van de menschheid met delfstoffen is ruiling onmisbaar. Geen enkel land beschikt over alle delfstoffen, die zijn industrie behoeft. Groote landen en landen die, hoewel niet groot, over groote invloedssferen beschikken, zijn ten dien aanzien in veel gunstiger positie, maar ook zij moeten in hun behoeften gedeeltelijk voorzien door invoer.

In veel sterkere mate geldt dat voor kleine landen, in het bijzonder voor ons land. Ik weet, dat voorspellingen op dit gebied gewaagd zijn. Dikwijls duurt door allerlei oorzaken, waarop ik niet inga, de exploitatie van een afzetting langer dan aanvankelijk berekend was. Toch durf ik zonder vrees voor tegenspraak zeggen,

dat de levensduur van de mijnen in Zuid-Limburg uitgedrukt moet worden in tientallen, niet in honderdtallen van jaren. Wat beteekenen tientallen van jaren in de geschiedenis van een volk?

Er is een reserve in de Peel, maar de kool begint op 800 meter diepte; de mijnen zullen zeer diep, dus zeer kostbaar worden en ook de exploitatie zal duur zijn, o.a. omdat op die groote diepte de hooge temperatuur een ernstige belemmering gaat worden. Omtrent de afzettingen bij Winterswijk is nog weinig bekend. Ik sluit de mogelijkheid niet geheel uit, dat elders in ons land steenkool op bereikbare diepte aanwezig zal blijken, maar het staat vast, dat wij binnen onze grenzen slechts beschikken over een zeer beperkte hoeveelheid steenkool.

Wij verheugen ons er over, dat de boringen naar olie van de Bataafsche Petroleum Maatschappij succes hebben gehad en hopen, dat dit begin moge uitgroeien tot een industrie van beteekenis, maar voorloopig is het nog slechts een hoop.

Indië levert 16 % van de wereldproductie aan tin, afkomstig van Banka en Billiton.

De hoop in Nederlandsch-Indië olie te vinden werd aanleiding tot oprichting in 1887 van de Dortsche maatschappij tot opsporen en exploiteeren van petroleumbronnen op Java (later Dortsche Petroleummaatschappij) en in 1890 van de Koninklijke Maatschappij tot exploitatie van petroleumbronnen in Nederlandsch-Indië, thans over de geheele wereld bekend als „de Koninklijke” of „Royal Dutch”. Gedurende meer dan een halve eeuw heeft zij in Indië winstgevend gewerkt. Heele gebieden heeft zij ten behoeve van haar bedrijf door den aanleg van wegen en bruggen geopend. Zij staat gereed de productie met volle kracht te hervatten, zoodra Indië weer tot rust zal zijn gekomen. In de laatste decennia werken er ook dochtermaatschappijen van de groote Amerikaansche Standard groep. Het heeft veel tact vereischt om de sluwe Japanners te weren, maar het is gelukt zonder dat het om deze reden tot een openlijke breuk kwam.

Indië heeft ruim voldoende steenkool, geologisch jong weliswaar, maar goed bruikbaar. Bauxiet van Bintang in de Riouw Archipel werd vóór den oorlog uitgevoerd, voornamelijk naar Japan, maar plannen om het erts in het land zelf tot aluminium te verwerken, en dit tot gebruiksgoederen, waren reeds in uitvoering. Het levert

verder goud en zal misschien in de toekomst ook nikkel leveren uit de ertsen van Celebes, waarover ik reeds sprak. Prof. CARON laat het onderwerp niet los. In De Ingenieur van 28 December j.l. be- toogt hij, dat de mogelijkheid ernstig onder het oog moet worden gezien in Midden-Celebes een ijzerindustrie te grondvesten, die leveren zou: synthetisch gietijzer, aluminiumcement, ferrochroom nikkel en cobalt.

Hoewel Indië er aanmerkelijk beter voorstaat dan ons land kan men het toch, in verhouding tot de oppervlakte, zeker niet rang- schikken onder de landen, die rijk zijn aan delfstoffen.

Suriname bezit belangrijke afzettingen van bauxiet. Vóór den oorlog was de jaarproductie 400.000 ton. Om te voldoen aan de groote vraag naar aluminium is de productie in den oorlog vervier- voudigd. Het is mede aan Suriname te danken, dat de Geallieerden nooit gebrek hebben gehad aan aluminium. Het erts wordt, zooals ik reeds zei, in de Vereenigde Staten verwerkt.

Men heeft aan de Regeering verweten bij de uitgifte der con- cessies niet te hebben geëischt verwerking van het erts in Suriname Ten onrechte, de productieprijs van aluminium wordt voornamelijk bepaald door den prijs van de elektrische energie, noodig voor de electrolyse van het oxyde. Het metaal kan slechts daar concu- reerend, dus economisch worden bereid, waar de elektrische energie goedkoop is, waar zij dus opgewekt wordt in waterkrachtcentrales.

De goudindustrie in Suriname dateert van 1876. De productie is in de laatste decennia niet groot maar kan onder veranderde omstandigheden weer belangrijk worden.

In Curaçao wordt de fosphaatmijn Santa Barbara ontgonnen. Dit bedrijf was van overheerschend belang vóór de vestiging van de groote petroleumraffinaderijen op het eiland zelf en op Aruba. Thans is het voor het eiland nog van belang, maar de productie is te klein om van beteekenis te zijn voor de wereldproductie.

Het Rijk in Europa is dus zeer arm, het geheele Koninkrijk niet rijk aan delfstoffen. Leverancier van delfstoffen kunnen wij slechts in beperkte mate zijn. Wij zullen altijd meer delfstoffen noodig heb- ben dan wij kunnen leveren. Wel echter kunnen wij ons aandeel bijdragen aan de verwerking tot eerste grondstoffen. Dat kan zon- der dat wij binnen ons grondgebied over afzettingen van nuttige delfstoffen beschikken.

Bij Budel in Noord-Brabant, dichtbij de Belgische grens, is sedert lang een zinksmelterij in bedrijf. De hoogovens bij Velsen verwerken ingevoerde ijzerertsen. In de smelterijen van de Hollandsche metallurgische bedrijven bij Arnhem werden vóór den oorlog tinertsen versmolten ten deele afkomstig van Billiton, maar ook uit andere landen.

Door behandeling van de delfstof fosphaat met zwavelzuur wordt bereid de kunstmeststof superfosphaat, dat het phosphorzuur bevat in gemakkelijk oplosbaren vorm en met gehalten aan phosphorzuur, zooals de boer verlangt, wisselend met den aard van het land en met het gewas dat hij wil telen. Ons land heeft noch fosphaat noch pyriet, grondstof voor de bereiding van zwavelzuur. Toch is hier te lande een belangrijke superfosphaat industrie ontstaan. Een aanzienlijk gedeelte van de productie werd naar andere landen verscheept.

Vraagt U mij hoe is dat mogelijk? Waarom wordt die fosphaat naar Nederland gebracht om hier tot superfosphaat te worden verwerkt? Waarom wordt het tinerts over zoo verren afstand versleept, aangevoerd uit Billiton, uit Bolivië, om hier tot tin te worden gereduceerd? Dan geef ik daarop geen nauwkeurig antwoord, omdat men daarvoor over gegevens moet beschikken, die ik niet heb en als ik ze toevallig kende, zou ik ze nog niet bekend maken. Ik geef slechts het algemeene antwoord: Omdat daaraan voordeelen verbonden waren: geldelijke voordeelen of grootere veiligheid of nationale overwegingen en omdat wij nu eenmaal Nederlanders zijn, omdat onder ons ondernemers zijn, die rekenen en durven en intelligente arbeiders, die leeren kunnen, werken willen en betrouwbaar zijn.

Wij moeten verder in die richting. Onze industrie moet uitgebreid worden. Het is een levenskwestie, een kwestie van er op of er onder. Nu wij door den oorlog, door vernieling en roof zoo arm zijn geworden en ondanks de grootst denkbare schadevergoeding in land, in mijnen, in machines, voorloopig arm zullen blijven, kunnen wij met negen millioen menschen op het kleine stukje van de oppervlakte der aarde, dat ons lief is, niet bestaan zonder een groote industrie. Die industrie zal ook moeten omvatten meer metallurgische bedrijven, meer hoogovens en walsen, zware industrie.

Daarvoor moeten wij ertsen invoeren. Ook andere nuttige delfstoffen moeten wij invoeren, grondstoffen voor de chemische industrie. Delfstoffen hebben wij noodig in groote hoeveelheid; de overeenkomst van Bretton Woods opent de mogelijkheid; aan ons de taak de mogelijkheid te gebruiken. Wij hebben delfstoffen noodig om te voorzien in de behoefte aan eerste grondstoffen voor eigen gebruik, willen ze ook verwerken voor andere volken. Dat kan een wapen worden in den harden strijd om het bestaan, dien wij als arm volk te strijden zullen hebben, beter nog een middel om het hoofd boven water te houden, maar het middel is alleen deugdelijk als de uitrusting der fabrieken modern is, de leiders kundig zijn en de loonen zoodanig, dat wij met onze producten op de wereldmarkt kunnen concurreeren zonder uitvoerpremies.

Vóór den oorlog had Nederland deel aan den handel in en het vervoer van ertsen en andere delfstoffen. De in Rotterdam aangevoerde ertsen gingen grootendeels door naar Duitschland. De zware industrie van dit land wordt door de Vereenigde volkeren ter verzekering van den vrede ingeperkt. Als in Nederland tijdig een metallurgische industrie tot ontwikkeling komt, behoeft dat geen inkrimping van de Nederlandsche werkzaamheid op het gebied van den handel in delfstoffen tot gevolg te hebben.

Nog op een andere wijze willen wij meewerken aan de voorziening van de menschheid met delfstoffen. Nederlandsche mijn-ingenieurs, geologen, werktuigkundige, electrotechnische, scheikundige ingenieurs en civielingenieurs zijn of waren in dienst van de dochtermaatschappijen van de Koninklijke, werkzaam in Nederlandsch-Indië en Curaçao, maar ook in Roemenië de Vereenigde Staten, Mexico, Venezuela, Argentinië en elders. De Billitonmaatschappij verschafft eveneens werkgelegenheid aan onze ingenieurs in Indië, in Suriname maar ook buiten het Koninkrijk.

Al deze ingenieurs danken hun werkkring aan de Nederlansche directies, anders nog, aan de investeeing van Nederlandsch kapitaal in den vreemde, dat geeft hun een sterken steun in den rug. Het kan, kon althans, ook zonder zulk een steun. Op aanraden van Prof. KRAUS trok onze collega GRONDIJS in de eerste jaren van deze eeuw als pionier naar Bolivië en verwierf er zich een reputatie, die het mogelijk maakte geleidelijk een aantal Nederlandsche mijn-

ingenieurs een plaats te verschaffen in de mijnen van Bolivië en Chili. Op zeker oogenblik waren er in al die landen twintig werkzaam.

Met behulp van zijn vriend en jaargenoot den Nederlandschen mijningenieur F. A. UNGER, die een vooraanstaande plaats bekleedt in de directie van de Engelsche goudmaatschappijen, wist GRONDIJS ook Zuid-Afrika voor Nederlandsche mijningenieurs te openen.

Bolivië is helaas geen regelmatige afnemer van Nederlandsche mijningenieurs gebleven. De mijnen gingen meer en meer over in handen van Amerikaansche maatschappijen, die meestal aan Amerikaansche ingenieurs de voorkeur geven.

Dat mag ons niet ontmoedigen. Er zijn nog uitgestrekte gebieden op aarde, waar de mijnbouw nog nauwelijks begonnen is. Als de geest van samenwerking tusschen de volken inderdaad vaardig wordt over de menschheid, zal ook ons een kans worden gegeven om mede te werken aan de exploratie en exploitatie van daar voorkomende delfstofafzettingen.

Onze Nederlandsche mijningenieurs staan klaar om van elke hun geboden kans gebruik te maken. Zij zijn bereid hun krachten in te zetten, waar ook ter wereld. Bij den aanvang van hun studie wordt hun — voor zoover zij het nog niet wisten — duidelijk gemaakt, dat weinigen een plaats zullen vinden in het vaderland, dat zij zullen moeten werken in den vreemde, in meestal weinig ontwikkelde gebieden, waar het leven weinig comfort biedt. Zij aanvaarden dat, omdat er tegenover staat, dat men juist onder zulke omstandigheden kan toonen wat men waard is, dat men spoedig een zelfstandige, verantwoordelijke positie krijgt.

In die vreemde landen zullen zij moeten concurreeren met collega's van andere nationaliteit. Slechts in beperkte mate zullen zij gerugsteund worden door Nederlandsch kapitaal, want dat heeft tot nu toe mijnbouw weinig aantrekkelijk gevonden. Het is de vraag of er na de volledige liquidatie van den oorlog nog Nederlandsch kapitaal voor belegging in het buitenland beschikbaar zal zijn. Ook als dat zoo is, is het niet te verwachten dat de mentaliteit van den Nederlandschen belegger ten opzichte van mijnobjecten plotseling veranderd zal zijn.

Onze mijningenieurs zijn dus aangewezen op eigen kracht. Zij

dat Nederlandsch kapitaal en Nederlandsche ingenieurs werkend in en buiten verband met dat kapitaal, meewerken aan de voorziening van de menschheid met delfstoffen.

In rechtstreeksch verband met het laatste punt sprak ik over de plannen tot reorganisatie van de opleiding der mijningenieurs. Als lid van de Afdeeling der Mijnbouwkunde zou ik daarmee kunnen volstaan. Als waarnemend Rector niet, want ik mag niet het gevaar loopen, dat de meening post vat, dat alleen die afdeeling waakzaam is. In alle afdeelingen leeft het verlangen de opleiding aan te passen aan den nieuwen tijd. Sommige hebben hun plannen reeds gereed. Die plannen werden uiteraard uitgewerkt zonder rekening te houden met de komende vernieuwing van ons geheele onderwijs. Hoe kan het anders zoo lang deze nog in studie is en niemand weet hoe het worden zal?

De Technische Hoogeschool is bij die algemeene reorganisatie zeer nauw betrokken. De roep gaat uit naar meer algemeene vorming. Terecht: de algemeene vorming en de beschaving, innerlijk en uiterlijk, van onze intellectueelen zijn achteruit gegaan in de laatste decennia. Een deel van de opvoeding, die vroeger werd en rustig kon worden overgelaten aan het huisgezin en het milieu, zal thans ten deele door de school of andere organisaties moeten worden overgenomen. Dat zal tijd kosten, tijd, die vroeger voor het eigenlijke onderricht beschikbaar was.

Toch mag de duur van de geheele opleiding, welke begint als het kind zijn intree doet in de lagere school, niet langer worden. Onze ingenieurs mogen niet te oud zijn als zij hun werk in de maatschappij beginnen: zij moeten nog zooveel leeren na het verlaten der hoogeschool. Ook is het niet economisch den tijd voor de opleiding noodeloos te verlengen. Konden wij vroeger, toen wij als volk nog rijk, nog kapitalist waren, ons wel veroorloven niet zoo angstvallig daarop toe te zien, thans is dit een factor van beteekenis geworden. Elk jaar bekorting van de totale opleiding beteekent een jaar werk winst, elk jaar verlenging een jaar werk verlies van deze kostbare arbeidskrachten. Ook met ons menschenmateriaal moeten wij zuinig huishouden.

Het op zoo jeugdig mogelijken leeftijd in de praktijk komen is wenschelijk voor alle categorieën van ingenieurs; het is een dringende eisch voor hen, die in het buitenland hun bestaan gaan

kunnen den wedloop om het bestaan alleen winnen als zij door bekwaamheid, ijver, degelijkheid en betrouwbaarheid uitsteken boven hun buitenlandsche mededingers. De Technische Hoogeschool heeft hier een belangrijke taak. Zij moet de naar het buitenland vertrekende ingenieurs uitrusten met de kennis, die hen in staat zal stellen te concurreeren. In het verleden is dat gelukt, maar de omstandigheden zijn sterk veranderd. De opleiding moet aan die veranderde omstandigheden worden aangepast. Dat zal gebeuren; een diep gaande reorganisatie van de opleiding van de mijningenieurs is in studie. Daarbij wordt volle aandacht geschonken aan de wenschen van de groote afnemers van onze afgestudeerde ingenieurs.

Als het gelukt Nederlandsche mijningenieurs, kan het zijn in grooter aantal dan tevoren, een plaats te bezorgen in het buitenland zal de Afdeeling der Mijnbouwkunde een steentje bijdragen tot herstel van het economisch evenwicht van ons land, want het bewijzen van diensten aan andere volken, in dit geval door het tewerk stellen van intellectueelen — export van intellect wordt dat wel genoemd — is één van de middelen om het groote nadeelige saldo van onze handelsbalans te verminderen.

Ik hoop U te hebben duidelijk gemaakt:

dat en door welke oorzaken afzettingen van nuttige delfstoffen slechts plaatselijk op aarde voorkomen, afzettingen van wereld-beteekenis zeer zeldzaam zijn,

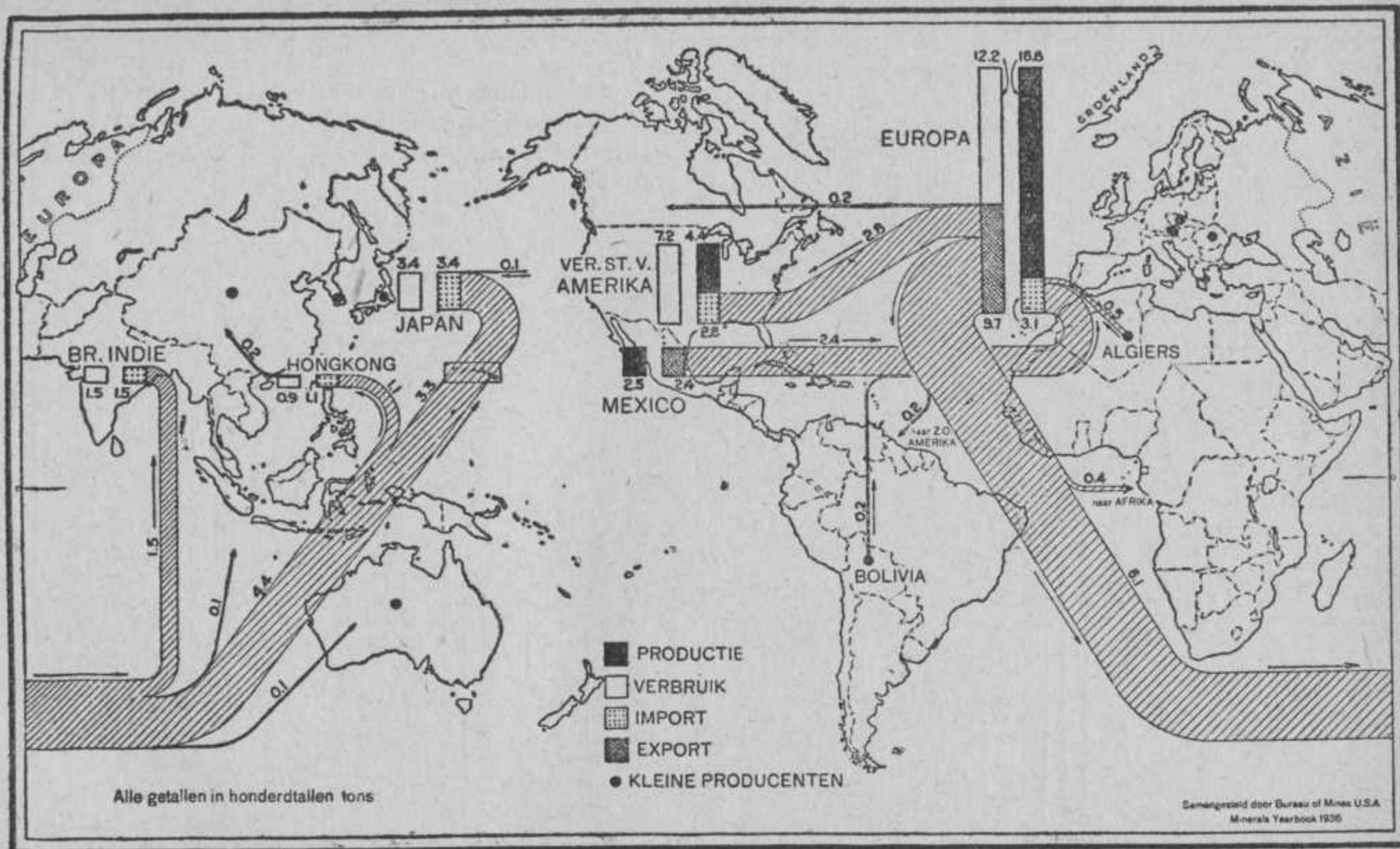
dat daarom vervoer van delfstoffen over groote afstanden noodig is,

dat het Rijk in Europa arm is, de Overzeesche gebiedsdeelen niet rijk zijn aan delfstoffen, en het Koninkrijk niet veel kan bijdragen aan de voorziening van de menschheid met delfstoffen door levering,

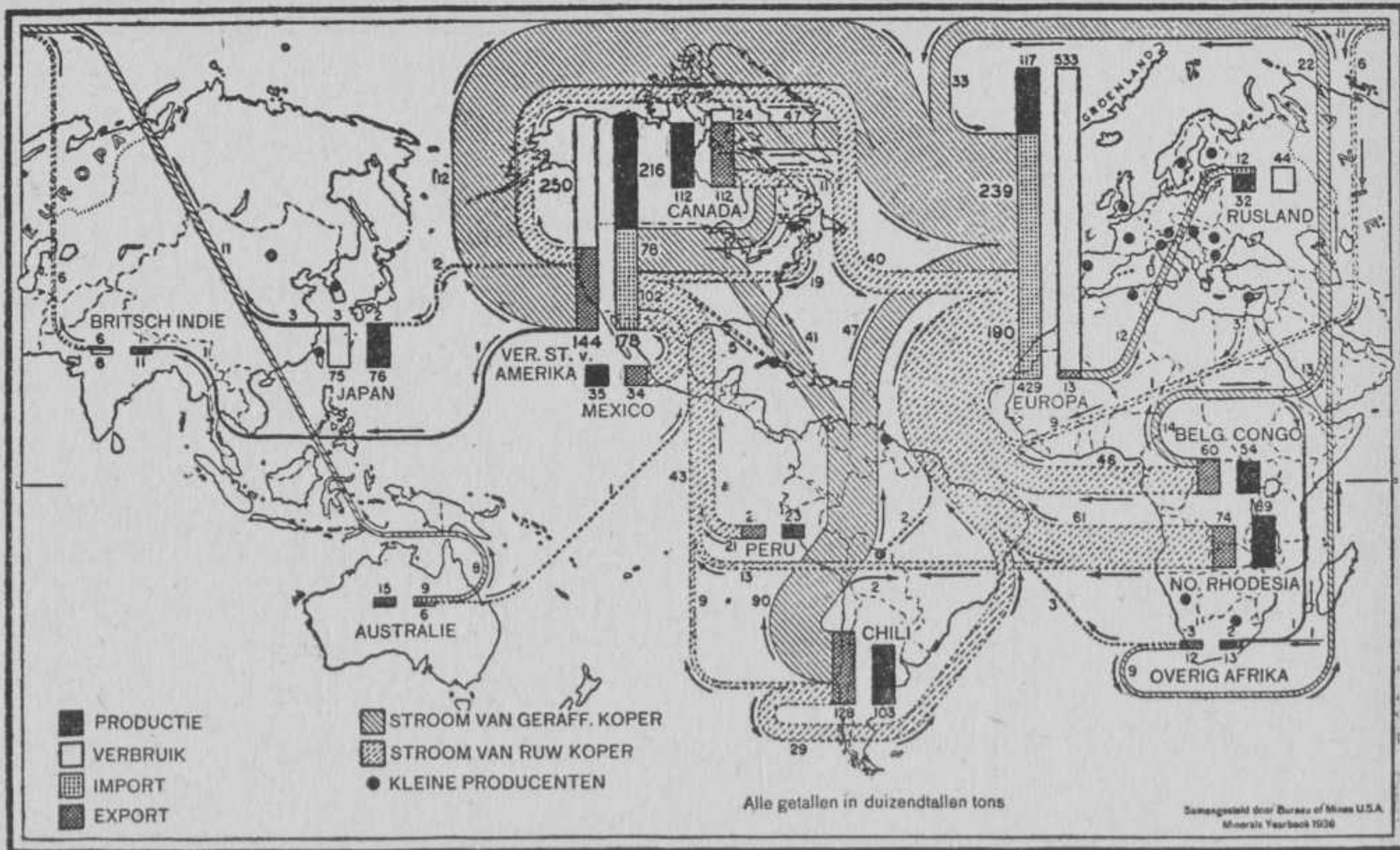
dat Nederland in het vervoer van en den handel in delfstoffen zijn aandeel had en zal moeten houden, zoo mogelijk uitbreiden,

dat ons land om te blijven bestaan zijn industrie moet uitbreiden, daaronder ook de metallurgische en anorganisch-chemische en daarvoor behoefte heeft aan delfstoffen,

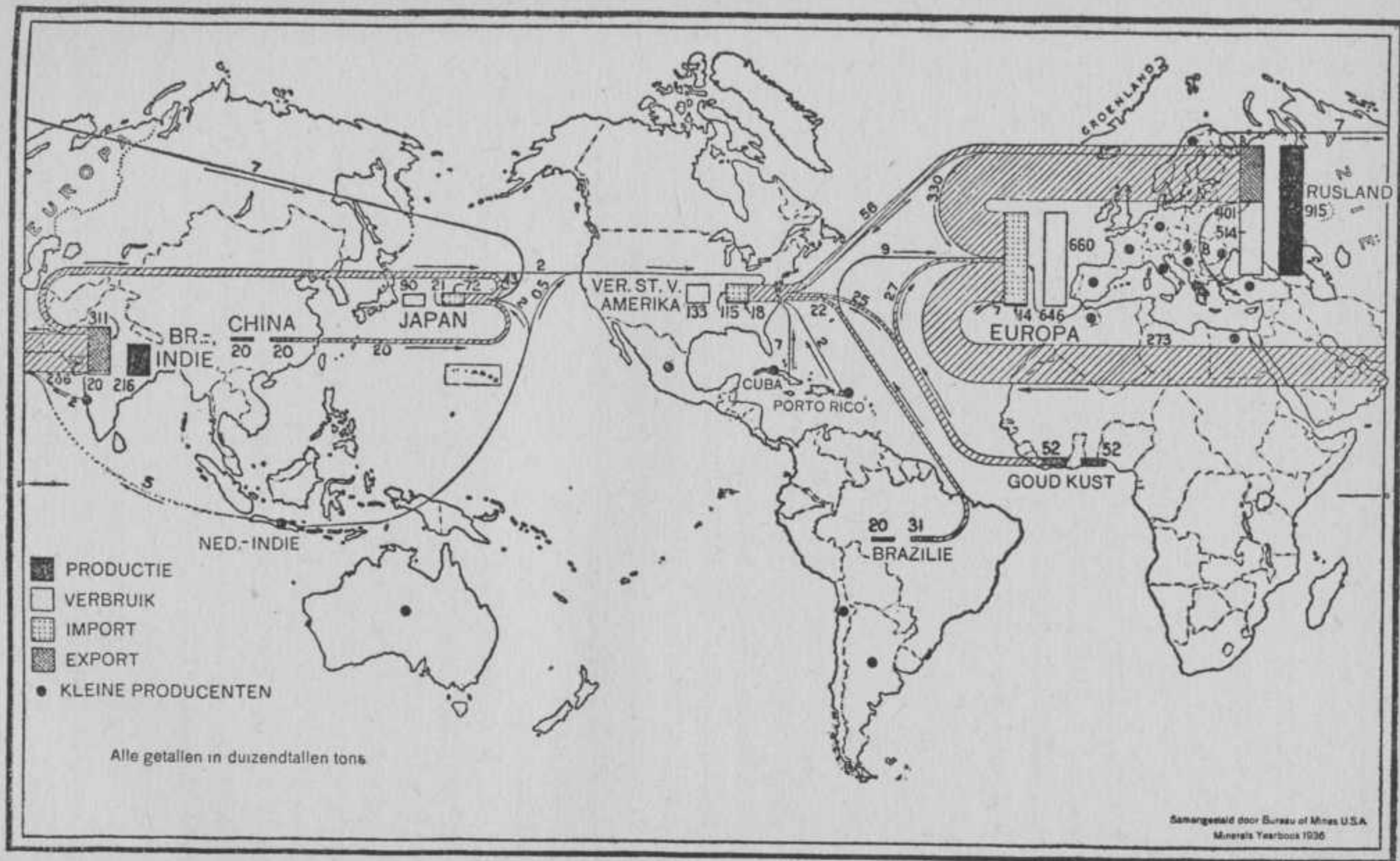
dat de geest, die spreekt uit de overeenkomst van Bretton Woods, hoop geeft, dat het zich die delfstoffen zal kunnen verschaffen,

WERELDPRODUCTIE EN VERBRUIK VAN KWIK IN 1932

WERELDPRODUCTIE EN VERBRUIK VAN KOPER IN 1932

WERELDPRODUCTIE EN VERBRUIK VAN MANGAANERTS IN 1932

3. Rede uitgesproken op Maandag 16 September 1946, door Prof. dr ir H. J. van der Maas bij de overdracht van de waardigheid van Rector-Magnificus van Prof. J. M. Tienstra.

Edelgrootachtbare Heeren, voorzitter en leden van het College van Curatoren, mijne Heeren Professoren en Lectoren, Dames en Heeren Privaatdocenten, Assistenten en Studenten, Ambtenaren en Beambten, Gij die op eenigerlei wijze van de gemeenschap onzer Hoogeschool deel uitmaakt en Gij allen, Dames en Heeren, die door Uw aanwezigheid te dezer plaatse blijk geeft van Uwe belangstelling.

Zeer gewaardeerde Toehoorderessen en Toehoorders.

Getrouw aan de traditie breng ik in deze openbare vergadering van den Senaat verslag uit over de lotgevallen van de Technische Hogeschool in het afgelopen jaar.

De afgelopen cursus is gekenmerkt door herstel en opbouw. Het zijn ook de leidende gedachten welke allen, die hun krachten aan de Technische Hogeschool hebben willen geven, hebben bezielde, en die daarom in hetgeen ik U vanmiddag zal mededeelen zullen overheerschen.

Moeilijk en ingewikkeld was de taak, die het College van Herstel te volvoeren kreeg. In hoogst belangrijke mate heeft dit College bijgedragen tot het herstel van de mogelijkheid het werk wederom aan te vatten en tot het herstel van de goede verhoudingen in de wereld onzer Technische Hogeschool. Het College zag zijn taak 1 Juni 1946 beëindigd. Ik betuig het College van Herstel, waarvan Prof ir. J. Klopper lid en voorzitter en de Heeren Mr. P. J. M. Aalberse en L. Neher leden waren, den dank van den Senaat voor de wijze, waarop het zijn werk heeft verricht. Ik wil nog een persoonlijk woord van bijzonderen dank uitspreken tot den hooggeleerden Klopper voor de wijze waarop hij te mijnen aanzien zijn taak heeft willen opvatten. Hij stelde steeds zijne wijze voorlichting ter beschikking en verleende mij de grootst mogelijke medewerking en steun op vriendschappelijke wijze. Ik heb dit bijzonder gewaardeerd.

In den loop van den cursus werd bericht ontvangen, dat met ingang van 5 Mei 1945 ir van Dieren als lid, tevens voorzitter en mr van Leyenhorst als lid van het college van Curatoren waren ontslagen, terwijl ir J. F. de Vogel herbenoemd was tot lid en voorzitter daarvan. Kort daarna nam ir de Vogel ontslag uit deze functie, hetgeen hem dd. 1 Mei 1946 werd verleend.

Reeds eerder werd de dank van den Senaat jegens ir de Vogel en het Curatorium, waarvan hij voorzitter was, vertolkt. Het bestond tot 1941 uit de leden: mr G. van Baren, Jhr mr A. C. D. de Graeff, Prof. ir J. Klopper en mr dr D. A. P. N. Koolen, die inmiddels kwam te overlijden.

Met ingang van 1 Mei 1946 werd een nieuw College van Curatoren benoemd, bestaande uit: Prof. dr G. Holst, die tevens als voorzitter de leiding van dat College heeft en de Heeren ir F. Q. den Hollander, dr C. H. van der Leeuw, ir R. Verloren van Themaat en ir F. C. M. Wijffels.

Met de benoeming van dit College kan de periode van herstel geacht worden afgesloten te zijn. Het stemt den Senaat tot groote dankbaarheid, dat een College van zoo bij uitstek deskundigen bereid werd gevonden zich aan de belangen en de verderen opbouw der Technische Hoogeschool te wijden. Ik moge het College van Curatoren namens den Senaat verzekeren, dat het, bij de volvoering van de moeilijke en voor ons land zoo belangrijke taak tot opbouw van de Technische Hoogeschool, op den grootst mogelijken steun en de volle medewerking van alle leden van den Senaat kan rekenen.

Weinig konden wij verleden jaar vermoeden, dat Jhr ir Strick van Linschoten, die gedurende drie en twintig jaren, als secretaris van het College van Curatoren, de Technische Hoogeschool heeft gediend en na pensionneering beschikbaar bleef voor het geven van adviezen, reeds zoo spoedig zou komen te overlijden. Wij brachten hem 17 October 1945 te Delft ten grave. Hij was begiftigd met groote menschenkennis en wijsheid. Hij heeft zijn gaven tot het laatst ter beschikking van de Technische Hoogeschool gesteld.

Ernstig werd de T.H. getroffen door het verlies van Prof. ir A. S. Keverling Buisman. Sinds 1919 aan de Technische Hoogeschool verbonden, heeft hij veel baanbrekend werk op het gebied der grondmechanica verricht. In 1939 vertrok hij naar Indië om

daar gedurende een jaar college te geven in de toegepaste mechanica. Het uitbreken van den tweeden wereldoorlog noodzaakte Buisman in Ned. Indië te blijven. Wij ontvingen begin October 1945 bericht, dat hij 20 Februari 1944 te Bandoeng was overleden. We zullen hem zeer missen.

Ons kwamen nog te ontvallen de buitengewoon hoogleeraar ir N. Koomans op 9 October 1945, en de oud-hoogleeraren dr L. H. Siertsema op 20 December 1945, dr W. A. Versluys op 12 Februari 1946 en L. A. van Royen op 4 April 1946, allen mannen van groote bekwaamheid, die zich met veel toewijding aan de Technische Hoogeschool hebben gegeven.

Den 4den April 1946 overleed de student L. J. ten Horn, den 27sten Juli 1946 de student A. G. Herweijer

De Hoogleeraar dr ir G. H. van Mourik Broekman moest ons, wegens het bereken van den pensioengerechtigden leeftijd verlaten. Van Mourik Broekman heeft zich met de hem eigen degelijkheid en met groote toewijding op zijn uitgebreide onderwijstaak toegelegd. Hij introduceerde het vak waterkracht, bracht het onderwijs in de waterbouwkunde op een hooger plan en wist zijn studenten geestdrift voor zijn vak bij te brengen. Hij was bij zijn collega's zeer gezien. Allen zagen hem noode heengaan.

We moesten nog meer bekwame krachten missen. Op hun verzoek werd eervol ontslag verleend aan de hoogleeraren dr ir W. Schermerhorn, dr C. Zwikker, mr G. J. C. Schilthuis en dr ir D. F. Slothouwer. Ook aan dr ir H. G. Nolen werd eervol ontslag verleend.

Het is niet gebruikelijk in zulke gevallen de verdiensten van de scheidende collega's te memoreeren. Ik wil dat nu ook niet doen, maar in het voetspoor van hetgeen ik het vorig jaar zeide, Prof. Schermerhorn gelukwenschen met de hooge onderscheiding, die hem door de benoeming tot voorzitter van de Commissie-Generaal te beurt viel en hem toewenschen dat hij, in het zoo belangrijke ambt, waartoe hij werd geroepen, met zegen voor het koninkrijk mag werkzaam zijn.

Aan den Hoogleeraar ir H. F. Grondijs werd van 1 Mei t/m 31 Augustus 1946 ziekteverlof verleend.

Den Hoogleeraar dr ir A. J. Kluyver werd te Kopenhagen door de „Board of the Emil Chr. Hansen Foundation” de „Emil Hansen

Gold Medal" uitgereikt. Bij gelegenheid daarvan hield collega Kluyer, daartoe uitgenoodigd, een voordracht.

Prof. dr R. Kronig werd tot lid van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam benoemd.

De Hoogleraar dr J. H. F. Umbgrove werd tot lid benoemd van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam, tot Honorary Member van de New York Academy of Science en tot Honorary Fellow of the Royal Society of Edinburgh.

Aan Prof. ir W. Schermerhorn werd het eere-doctoraat van de Universiteit te Gent aangeboden.

De Hoogleraren dr O. Bottema, dr W. G. Burgers en dr R. Kronig, wien leerstoelen resp. aan de Rijksuniversiteiten te Leiden en Groningen en aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam waren aangeboden, hebben tot onze vreugde gemeend daarvoor te moeten bedanken. De Technische Hoogeschool prijst zich gelukkig, dat door hun beslissingen deze collega's voor de Technische Hoogeschool behouden bleven. We mogen hen met de onderscheiding, die in de aanbieding naar voren kwam, geluk wenschen.

Een groot aantal gewone en buitengewone hoogleraren werd benoemd en aanvaardde het ambt n.l.:

dr ir A van der Neut op 7 November 1945 als hoogleeraar in de vliegtuigbouwkunde,

ir L. H. de Langen op 27 November 1945 als hoogleeraar in de werktuigbouwkunde,

ir D. Dresden op 16 Januari 1946 als hoogleeraar in de werktuigbouwkunde,

dr M. J. Druyvesteyn op 23 Januari 1946 als hoogleeraar in de theoretische en toegepaste natuurkunde,

ir J. J. Broeze op 14 Februari 1946 als buitengewoon hoogleeraar in de werktuigbouwkunde,

dr S. C. van Veen op 28 Februari 1946 als hoogleeraar in de zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica,

ir H. E. Jaeger op 20 Maart 1946 als hoogleeraar in de scheepsbouwkunde,

ir J. W. Bonebakker op 27 Maart 1946 als hoogleeraar in de scheepsbouwkunde,

ir L. H. M. Huydts op 10 April 1946 als hoogleeraar in de electrotechniek,

ir L. Troost op 8 Mei 1946 als buitengewoon hoogleeraar in de scheepbouwkunde,

ir B. H. H. Zweers op 15 Mei 1946 als hoogleeraar in de architectuur,

dr J. H. de Boer op 23 Mei 1946 als buitengewoon hoogleeraar in de scheikundige technologie.

Verschillende hoogleeraren werden in de gelegenheid gesteld reizen naar het buitenland te maken ten einde op de hoogte te geraken van den stand van wetenschap en techniek. Zulke reizen werden gemaakt door:

Prof. dr J. M. Burgers verschillende malen naar Engeland o.a. om leiding te geven aan de ingenieurs, die door het Delftsche Hoogeschoolfonds in de gelegenheid waren gesteld eenigen tijd voor studiedoeleinden in Engeland te verblijven.

Prof. dr H. B. Dorgelo in de eerste helft van Januari 1946 naar Engeland ter bijwoning van de vergadering van de Physical Society en de daarmee gepaard gaande tentoonstelling.

Prof. dr ir A. J. Kluyver naar Londen ter bijwoning op 19 en 20 December 1945 van een te houden symposium van Society for General Microbiology te Londen.

Prof. dr R. Kronig van 18 December 1945 t/m 12 Januari 1946 naar Denemarken voor wetenschappelijke doeleinden.

Prof. dr ir H. I. Waterman in April 1946 naar Engeland teneinde zich op de hoogte te stellen van de vorderingen, in het bijzonder op het gebied der petroleumindustrie.

Prof. ir D. Dresden van 17 April tot 16 Mei 1946 naar Amerika.

Prof. dr ir J. Goudiaan van 17 April tot 8 Mei 1946 naar Curaçao in opdracht van de stichting studie welvaartsplan West-Indische eilanden.

Prof. ir E. J. F. Thierens van 10 tot 28 Mei 1946 naar Zwitserland ter voorbereiding van een excursie en het bijwonen van technische demonstraties.

Prof. dr ir C. J. van Nieuwenburg van 13 tot 20 Mei 1946 naar Parijs voor het houden van een voordracht in het Conservatoire des Arts et Métiers en het bijwonen eener vergadering van een internationale analytisch-chemische commissie, waarvan deze hoogleeraar voorzitter is.

Prof. dr J. H. F. Umbgrove van 22 April tot 18 Mei 1946 naar Engeland voor het houden van een serie voordrachten aan de Cambridge-University.

Prof. dr D. van Dantzig van 23 Mei tot 22 Juni 1946 naar Engeland voor het houden van voordrachten.

Prof. ir J. J. Broeze van 1 tot en met 15 Juni 1946 in opdracht van de Bataafsche Petroleum Mij.

Prof. dr ir C. B. Biezeno naar de Vereenigde Staten in opdracht van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en de organisatie voor T.N.O.

Prof. dr ir H. J. van der Maas naar de Vereenigde Staten en naar Engeland in opdracht van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ter bestudeering van de luchtvaart in deze landen.

Prof. dr ir van der Neut naar Engeland voor hetzelfde doel.

In den kring der Technische Hoogeschool beleefden velen een herdenkingsdag.

Prof. ir J. J. Grutterink viel het voorrecht te beurt 9 Juni 1946 op een veertigjarig hoogleeraarschap te mogen terugzien. Aan zijn wensch dien dag onopgemerkt te laten voorbijgaan moesten wij uiteraard gevolg geven.

Prof. dr ir C. J. van Nieuwenburg mocht 8 December 1945 den dag herdenken, dat hij vóór 25 jaren als hoogleeraar aan de T.H. werd verbonden. Ook hij wenschte, dat aan dien dag geen bijzondere aandacht zou worden besteed.

De oud-hoogleraren ir G. H. de Vries Broekman en dr M. de Haas mochten hun tachtigsten verjaardag vieren. De oud-hoogleeraar mr P. J. M. Aalberse mocht den 75-jarigen leeftijd bereiken.

De lector dr G. Meyer was 1 November 1945 een kwart eeuw in die hoedanigheid aan onze Hoogeschool verbonden, de lector dr ir J. J. Koch herdacht hetzelfde feit 1 Maart 1946.

De hoofdassistenten A. van der Ruit en dr ir B. G. van der Hegge Zijnen mochten in het afgelopen studiejaar den dag herdenken, waarop zij vóór 25 jaar bij de Technische Hoogeschool in dienst traden.

Hetzelfde feit herdachten de analist eerste klasse G. W. Rougoor, de laboratoriumbediende W. A. van Tongeren, de laborato-

ruimbediende M. S. R. Mussert, de bibliotheekbeambte E. W. C. van den Bergh, de laboratoriumbediende J. J. Ratelband, de schrijver eerste klasse A. Zoutewelle, de machine-bankwerker A. van Buytene, de technicus eerste klasse L. S. van Wijk, de laboratoriumbediende K. H. Rang, de amanuensis J. Perrenet, de laboratoriumbediende J. W. Ratelband, de tuinman eerste klasse P. de Vries, de technisch teekenaar K. van den Dool en de technicus eerste klasse P. H. Hensen.

De officieële opening van het Instituut voor Scheepvaart en Luchtvaart door den Minister van Marine, welke op 26 October 1945 plaats vond, werd bijgewoond door Prof. ir C. M. van Wijngaarden.

Prof. ir C. G. J. Vreedenburg was bereid op te treden als vertegenwoordiger der Technische Hoogeschool in een Nederlandsche afdeeling van de International Student Service.

Prof. ir F. Westendorp werd aangewezen als lid van de commissie van toezicht op het weekblad „De Ingenieur”.

Prof. ir J. W. Thierry werd tot lid van een commissie voor hydrologisch onderzoek van de organisatie voor Technisch Natuurwetenschappelijk Onderzoek (T.N.O.) benoemd.

Prof. dr ir C. B. Biezeno werd herbenoemd als lid van het Delftsch Hoogeschoolfonds, terwijl Prof. dr J. G. Rutgers, die als lid daarvan bedankte, werd vervangen door Prof. dr O. Bottema.

Prof. mr A. C. Josephus Jitta werd opnieuw tot Curator der Thorbecke Stichting en daarmee tegelijkertijd tot Curator der Bachiene Stichting benoemd.

De lange lijst van namen van hen, die benoemd werden tot hoogleraar, de aanstelling van leerkrachten en overig personeel, de verleende wetenschappelijke onderscheidingen en de ontvangst, die onzen hoogleeraren in het buitenland ten deel viel, dit alles wijst op herstel en evenzeer op verderen bouw. Enkele nieuwe leerstoelen werden ingesteld en reeds bezet. Verwacht mag worden, dat in den juist aangevangen cursus alle vacatures zullen worden vervuld.

Wij willen een blijvende herinnering behouden aan hen, die, tot den kring der Technische Hoogeschool behoorend, in den oorlog zijn gevallen. Tot het ontwerpen en uitvoeren van plannen, noodig om dit doel te kunnen verwezenlijken, werd een commissie inge-

steld onder voorzitterschap van den Rector en bestaande uit de leden Prof. dr ir A. J. Kluyver, Prof. L. O. Wenckebach en de studenten R. von Nordheim, P. F. de Bordes en W. L. J. Mulder.

We zijn weer zóó gewend aan goede verhoudingen binnen den kring der Technische Hoogeschool, dat we ons er even op moeten bezinnen, dat er verleden jaar nog aanzienlijke moeilijkheden waren te overwinnen. We stonden aanvankelijk voor een gebroken verband. Zonder herstel daarvan was een goed functioneeren van de Technische Hoogeschool onmogelijk. Dit was een ondragelijke toestand, temeer te betreuren daar er zooveel bereidheid tot werken en opbouw en grootsche idealen in de studentenmaatschappij leefden.

Den 19den September 1945, enkele dagen na de oratie het vorig jaar door mij uitgesproken, werd een herdenkingssamenkomst voor de in den oorlog gevallen in de Nieuwe Kerk te Delft gehouden. Zij werd georganiseerd door de Studenten-Contactgroep en de verschillende studentenorganisaties. Na een inleidend woord van Pater J. van der Kooi S.C.J. werd door den voorzitter van de contactgroep R. von Nordheim een rede ter herdenking gesproken en werden de namen van in den oorlog gevallen hoogleeraren en studenten, voorgelezen. Hierna sprak de Minister President Prof. ir W. Schermerhorn een rede uit, waarna Ds F. J. Pop het slotwoord sprak. Deze indrukwekkende plechtigheid werd door zeer vele hoogleeraren en studenten bijgewoond.

Helaas bleek dat deze bijeenkomst niet in samenwerking tusschen Senaat en studenten kon worden belegd. De daarvoor noodzakelijke sfeer van vertrouwen was op dat oogenblik nog niet aanwezig.

In deze zelfde periode (onder dagteekening van 17 September '45) deed de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aan den Senaat der Technische Hoogeschool een afkeurend oordeel over zijn houding in den oorlogstijd toekomen.

Tot een publieke uitspraak aangaande het standpunt der studenten ten aanzien van de gebeurtenissen in de jaren van de bezetting en de daaraan te verbinden consequenties, kwam het, toen den 8sten October 1945, in een vergadering, welke belegd was door de Delftsche Studenten Contactgroep, haar voorzitter, R. von

Nordheim in het openbaar een uitvoerig exposé gaf van de geschiedenis van het studentenverzet en verantwoording aflegde van het beleid van deze groep gedurende de bezettingsjaren en daarna. Dit beleid werd door de vrij talrijke aanwezigen met vrijwel algemeene stemmen goedgekeurd.

Reeds veelvuldig overleg had plaats gevonden over de vraag of en zoo ja in welken vorm de meening van den Senaat aangaande de vragen, die hoogleeraren en studenten beroerden, zou moeten worden kenbaar gemaakt. Dit leidde tot een bekendmaking, waarin de Senaat wees op de groote waarde van het principiëele verzet, erkende dat het advies tot het teekenen der loyaliteitsverklaring in April 1943 gegeven, onjuist was geweest en daarover zijn leedwezen uitsprak. Voorts pleitte de Senaat verzachting voor hen die, mede ten gevolge van zijn advies, door de zuiveringsmaatregelen tegen de studenten genomen, werden getroffen.

Ik moet dadelijk opmerken, dat het vaststaat, dat aan de Technische Hoogeschool velen niet kunnen instemmen met de sancties welke den studenten, die de loyaliteitsverklaring teekenden, werden opgelegd. Verschillende der hoogleeraren, die destijds het advies tot teekenen van de loyaliteitsverklaring hadden ondersteund, voelen zich bezwaard en pleiten voor een zeer milde beoordeeling van hen, die op hun advies tot teekenen waren overgegaan. Daarbij komt, dat zeer vele leden van den Senaat de meening zijn toegedaan, dat de maatregelen tegen deze studenten naar verhouding veel zwaarder zijn dan die welke tegen andere groepen of personen werden genomen.

Toch zullen ook zij niet te kort willen schieten in waardeering voor de wijze, waarop de Commissie voor de Zuivering van de studenten der Technische Hoogeschool te Delft haar taak verricht. Niet alleen omdat zij met zoo grooten ijver te werk ging, dat haar werk, den Rector Magnificus op zijn verzoek van advies te dienen, gelijken tred houdt met de aanvragen daartoe, maar vooral om de nauwgezetheid, waarmede zij haar taak volvoert en wijl zij ernstig rekening houdt met de situatie waarin de betrokkenen zich destijds bevonden.

Bijna 600 van de 830 studenten, wien een sanctie werd opgelegd, konden zich weer als student laten inschrijven.

Het vertrouwen in de uitspraken van den Rector Magnificus,

bijna steeds gebaseerd op het van de Zuiveringscommissie ontvangen advies, heeft er toe geleid, dat er in de studentenmaatschappij geen verdeeldheid heerscht tusschen hen die direct konden worden ingeschreven en hen die, nadat de termijn van uitsluiting is verstreken, als student terugkeerden. Met de zuivering is de zaak afgedaan.

Dat neemt niet weg dat degenen, die voor sterke verzachting der sancties pleiten, hopen, dat binnen niet te langen tijd een oplossing wordt gevonden, die aan hun opvatting tegemoet komt.

De heer ir Harmse, Directeur-Generaal van den Rijks Waterstaat moest, door drukke bezigheden daartoe gedwongen, als voorzitter van de Zuiveringscommissie voor studenten, bedanken. Hem komt de dank toe voor de eminente wijze, waarop hij de commissie heeft geleid. In zijn plaats werd ir H. J. F. Eckenhuysen Smit benoemd. De Commissie werd verder aangevuld met de studenten G. Homan en J. W. Welcker.

Met groote dankbaarheid heeft de Senaat geconstateerd, dat na de publicatie van zijn bekendmaking, van den kant van de ingeschreven studenten nimmer meer aanleiding werd gegeven er aan te twifelen, dat het vertrouwen niet volledig zou zijn hersteld.

Van het oogenblik van de publicatie af ontstond de steeds nauwere samenwerking met de georganiseerde studentenmaatschappij, welke dadelijk tot uiting kwam in de actie „Nederland helpt Indië”, waarvoor de Technische Hoogeschool den 2den Nov. 1945 's middags en den 3den Nov. 1945 gesloten was. Den 2den November 1945 werd 's middags een openbare vergadering van den Senaat in de Doelen belegd, waarin, na een openingswoord van den Rector Magnificus, door Prof. ir C. G. J. Vreedenburg gesproken werd over: Wetenschap en techniek in Indië, door Prof. dr ir G. van Iterson Jr. over: Biologie en Landbouw en door Prof. dr ir C. B. Biezeno over: Nederland helpt Indië.

Den volgenden dag werd een geldinzameling gehouden door hoogleeraren en studenten gezamenlijk; een bedrag van ruim f 50.000,— werd bijeengebracht. Ik doe niemand van de vele toegewijde werkers te kort, wanneer ik den naam noem van den student J. van der Hoeven als een primus inter pares.

Het streven, dat in de studentenmaatschappij wordt gevonden

om, waar dit mogelijk is, tot onderlinge samenwerking te komen, resulteerde in de oprichting van den Delftschen Studenten Raad, gevormd door vertegenwoordigers van het Delftsch Studenten Corps, de Delftsche Vrouwelijke Studenten Vereeniging, de R.K. Studenten Vereeniging „Sanctus Virgilius”, de Afd. Delft van de Societas Studiosorum Reformatorum, de Afd. Delft van de Nederlandsche Christen Studenten Vereeniging, de Afd. Delft van den Vrijzinnig Christelijken Studenten Bond en de Centrale Commissie voor Studiebelangen in federatie verband.

Er werd naar gestreefd de punten van contact tusschen Senaat en studenten te vermeerderen en de studentenorganisaties steeds meer te betrekken in het leven en streven der Technische Hoogeschool. Daartoe leenden zich soms vraagstukken, welker oplossing in het bijzonder door den Senaat werd gewenscht, soms in de studentenmaatschappij levende wenschen. Als vorm van organisatie, aan welke meer in het bijzonder de behandeling van een bepaald vraagstuk was opgedragen, werd meestal de Stichting gekozen. Deze Stichtingen moeten tot het verband der Technische Hoogeschool worden gerekend.

Zoo noemde ik reeds verleden jaar het tot stand komen van de Stichting voor de Huisvesting van Studenen. De huisvesting blijft een groote moeilijkheid vormen. Van de zijde der Technische Hoogeschool kon tot de oplossing van dit probleem slechts in beperkte mate worden bijgedragen. Er werd door de huisvestingsstichting, waarvan Prof. J. M. Tienstra voorzitter is en de leden zijn Mevr. H. J. Kluyver-van Lutsenburg Maas, Prof. ir B. C. Kroon en de studenten C. J. M. van der Laan en H. Postel al het mogelijke gedaan om aan zooveel mogelijk studenten behoorlijk onderdak te verleen en een goede sfeer te scheppen. Sedert Oct. 1945 zijn studenten gehuisvest in het gebouw voor Bouwkunde, in het gebouw St. Jansbrug aan de Oude Delft, in de z.g. Kogelgieterij en in de Haverkist op de Paardenmarkt. In vele gevallen ontstond een waarlijk kameraadschappelijke, gezellige en goede sfeer. Aan U, leden dezer commissie, komt grooten dank toe voor het zoo nuttige werk door U verricht.

De uitvoering van de plannen, die werden opgezet om tot betere huisvesting van de studenten te geraken, moet wachten op betere

tijden. Het zal eveneens een taak van het gemeentebestuur zijn de uitvoering van den woningbouw in de stad Delft zooveel te bespoedigen als in verband met andere urgente belangen, gemeentelijk en landelijk gepast is.

Reeds werd het vorige jaar vermeld, dat er in dezen cursus ernstig naar zou worden gestreefd te bereiken, dat alle ingeschrevenen — evenals de docenten en het verdere personeel der Technische Hoogeschool — zich, door middel van doorlichting, aan een onderzoek naar tuberculose, zouden onderwerpen. Het is verheugend, dat dit jaar het aantal positieve gevallen — waaromtrent de betrokkenen een, naar wij hopen, tijdige waarschuwing hebben ontvangen — in verhouding tot hetgeen voor de studenten der Universiteiten moest worden geconstateerd, zeer gering is.

De commissie, die de organisatie verzorgde, wordt gevormd door de hoogleeraren dr ir A. J. Kluyver en dr P. Karsten en de student G. Koster. Wij brengen onzen dank voor de groote toewijding, waarmede deze commissie haar taak verrichtte. In het bijzonder komt onze dank den Heer Koster toe, voor de vele uren die hij belangeloos ter beschikking stelde en de zorg, die hij aan den dag legde.

Met de vorming van de z.g. Sportstichting werd de mogelijkheid geschapen tot algemeene beoefening der sport te geraken. Er werd n.l. bij verschillende studentenorganisaties de behoefte gevoeld haar leden op ruimere wijze in de gelegenheid te stellen de sport te beoefenen dan dit tot nu toe mogelijk was geweest. Er ontbreekt den studenten daartoe immers nagenoeg elke mogelijkheid. De sportstichting nu, waarin afgevaardigden worden aangewezen door den Senaat, vier studentencorpora n.l. het Delftsch Studenten Corps, De Delftsche Vrouwelijke Studentenvereen., „Sanctus Virgilius” en de Societas Studiosorum Reformatorum (S.S.R.) en voorts door de Centrale Commissie, zal deze belangen dienen en wel voor alle studenten, ook voor die studenten, die niet zijn aangesloten bij een vereeniging, welke de algemeene studentenbelangen behartigt. Ik wil hier groote waardeering laten blijken voor de onzelfzuchtige houding, welke hieruit spreekt. Men is bereid iets op te bouwen ook voor die studenten, die zelf geen moreele bijdrage leveren tot de stichting, omdat zij niet bij een organisatie zijn aangesloten.

Mogelijk zullen individuele, niet georganiseerde studenten tot medewerking worden aangezocht.

Door den Senaat werden tot leden van het bestuur van de Sportstichting aangewezen de Hoogleraar ir B. C. Kroon en de lector P. van der Leeden. De benoeming van de student-leden geschiedt door den Delftschen Studenten Raad uit leden van de eerder genoemde groepen. De eerste maal werden benoemd Mej. A. M. Scholte en de Heeren F. H. van der Linde van Sprankhuizen. W. L. Mulder, E. J. J. M. van der Velden en B. W. van der Vlucht. Van den student wordt een jaarlijksche bijdrage van f 2,50 gevraagd. De hoop wordt gekoesterd, dat het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen het werk zal willen bevorderen door het toekennen van een subsidie.

Ik kom nu tot de Stichting van het Studium Generale. Een voorloopig bestuur, bestaande uit den Rector Magnificus en de hoogleraren Biezeno en Granpré Molière en de studenten Terwen en Jacobsen organiseerde den cursus 1945—'46 van het Studium Generale. In het bestuur der inmiddels gevormde Stichting zijn door den Senaat benoemd de Rector Magnificus Prof. J. M. Tienstra, en de hoogleraren Biezeno, Granpré Molière en van der Maas en door den Delftschen Studenten Raad vertegenwoordigers van de reeds eerder genoemde studentengroeperingen, n.l. de Heeren J. M. J. Bots, J. van Leeuwen, J. J. Terwen en L. H. Jacobsen (secretaris-penningmeester).

Als gevolg van de vele bezigheden kon de organisatie van het Studium Generale eerst tegen het einde van het vorige kalenderjaar ter hand worden genomen. Dank zij de medewerking van Zijne Excellentie den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van het College van Herstel in het bijzonder van zijn voorziter Prof. ir J. Klopper, kon het Studium Generale dadelijk na de Kerstvacantie aanvangen. Er werden cursussen gegeven in Theologie, geschiedenis der Philosophie, Logica, Aesthetica, Physica, Sociologie, Staatswetenschappen, Muziekwetenschappen en Letterkunde door terzake bij uitstek deskundigen van zeer verschillende levensopvattingen.

Het Studium Generale is zonder twijfel een voor onze Technische Hoogeschool noodzakelijke en nuttige instelling. Haar stu-

denten kunnen op gemakkelijke wijze in kennis komen met de cultuur in ruimeren zin. Het Studium Generale kan aan de aan haar te stellen eischen blijven voldoen, wanneer haar wijze van werken soepel blijft. Bij den opzet moesten uiteraard allerlei vragen worden beantwoord, waarvan die in zake de mate van vrijheid tot het bezoeken der cursussen wel een der belangrijkste is. Deze vrijheid werd met overtuiging gehandhaafd al had het bestuur oog voor het feit, dat, ook reeds met zachten dwang, een grooter bezoek — hoewel het bezoek op zichzelf goed en soms te groot was — zou kunnen worden verkregen.

Bij de organisatie van het Studium Generale is opnieuw gebleken hoeveel door samenwerking van allen kan worden bereikt. Verschil in levensbeschouwing leidt er dikwijls toe, dat de verschillende groepeeringsen, die tot medewerking zijn geroepen, het gevoel hebben daardoor ernstig in de ontplooiing van hun gedachten en voornemens en in de uitvoering daarvan te zullen worden geremd. Ten onrechte, waar immers bij wederzijdsch opofferen van het voor anderen niet aanvaardbare, zich bij werkelijk ernstige samenwerking zóóveel oplossingen en mogelijkheden voor de meeste praktische problemen voordoen, dat de winst het verlies overtreft. Uitgaande van de gedachte, dat samenwerking noodig is, en dat elkaars levensovertuiging dient te worden geëerbiedigd, ligt er in de studentenmaatschappij — en niet alleen daar — een zóó groot en rijk gebied van ontplooiing, dat het ook uit dezen hoofde reeds geboden is een samenwerking, ev. met een zich zelf opgelegde beperking in verband met anderzins inzichten — voor zoover beperking niet het opgeven van beginselen beteekent — na te streven.

Er is dit jaar aan de Technische Hoogeschool heel hard gewerkt. De docenten stonden voor een geweldige taak. Bedroeg het totaal ingeschrevenen omstreeks de jaren 1930 en 1940 resp. ca. 2000 en 2700, in 1945 steeg dit tot 4072, terwijl het aantal van de voor het eerst ingeschrevenen van resp. 450 en 900 tot 2408 is geklommen.

Het aantal studenten was over verschillende studierichtingen als volgt verdeeld:

Civiel-ingenieur	896
Bouwkundig ingenieur	242

Werktuigbouwkundig ingenieur	836
Scheepsbouwkundig ingenieur	174
Vliegtuigbouwkundig ingenieur	236
Electrotechnisch ingenieur	559
Scheikundig ingenieur	645
Mijn ingenieur	146
Natuurkundig ingenieur	175
Civiel Landmeter	68
Ijker	4
Alle lessen	47
Enkele lessen	44

Er slaagden 269 kandidaten voor het ingenieursexamen en 10 voor het examen voor Landmeter. Er vonden 22 promoties plaats, waarvan 10 met lof. Voorts werden er 192 beurzen ter beschikking gesteld.

Reeds verleden jaar vermeldde ik, dat er voor de eerste jaarsstudenten wisselcolleges zouden worden ingevoerd. Dit systeem, dat met zich bracht, dat de colleges tot eind Juni 1946 moesten worden voortgezet, werd aangevuld met een dubbelen cursus voor het tweede studiejaar. Hiertoe moest tot een overlapping dezer beide cursussen over een periode van drie maanden worden overgegaan, terwijl de colleges tot 30 Juni j.l. moesten worden voortgezet. Er werd bereikt, dat de groote aantallen eerstejaars studenten terecht konden en dat zij, die aan de tijdelijke academie te Eindhoven of aan de Rijksuniversiteit te Groningen tot eind 1945 hadden gestudeerd, en grootendeels of geheel met gunstig gevolg examen in de vakken voor het examen P_1 vereischt, hadden afgelegd, hun studie voor het P_2 examen in Januari 1946 dadelijk konden voortzetten.

Dit alles beteekende een zeer bijzondere verzwaring voor de betrokken docenten. Alras bleek ook, dat ook op groote stroomen examinandi moest worden gerekend.

Invoering van de mogelijkheid, dat alle examens in tentamen-vorm konden worden afgelegd, leidde tot een verdere extra continue belasting van de docenten. Zoiets kon een jaar lang met groote inspanning worden volgehouden, maar kan niet een blijvende toestand zijn.

Ook dit jaar moet op een groot aantal voor het eerst ingeschre-

venen worden gerekend. Naar schatting zal hun aantal de 1000 overschrijden. Dit is een aantal, dat niet op normale wijze kan worden verwerkt.

De capaciteit van de Technische Hoogeschool zal in overeenstemming moeten worden gebracht met de aantallen studenten, die toestroomen en wien toch de toegang niet kan worden ontzegd. Het vorige jaar is de vraag of een numerus clausus zou moeten worden ingevoerd, krachtig in ontkennenden zin beantwoord. Te krachtiger nu waar nog bovendien vast staat, dat Nederland behoefte heeft aan grooter aantallen ingenieurs dan voor den oorlog.

Ook door de studenten wordt hard gewerkt. Door de ouderejaars werd druk gebruik gemaakt van de faciliteiten, welke de de door verschillende afdeelingen opgestelde urgentieprogramma's hun boden.

Vele studenten stelden tijd ter beschikking, voor zaken, die voor de studentenmaatschappij als geheel van belang waren. Hun komt de dank van onze hogeschool toe.

Ik mag niet onvermeld laten hetgeen ten behoeve van de a.s. Delftsche studenten, die uit Nederlandsch-Indië terugkeeren, wordt verricht. Als contact-hoogleraar werd Prof. ir C. G. J. Vreedenburg aangewezen; hij wordt bijgestaan door Prof. dr O. Bottema en den lector R. Roelofs. De taak der door deze heeren gevormde commissie bestaat in het geven van advies in het algemeen en in het onderzoek van overgelegde bewijsstukken, waardoor de kennis, die den a.s. studenten ontbreekt, kan worden vastgesteld. Hun wordt de weg gewezen om hun kennis aan te vullen. Nadat de candidaat voldoet aan de voor de Delftsche studie vastgestelde minimum eischen, kan de Minister dezen, op advies der commissie, tot de studie aan de Technische Hoogeschool toelaten. De commissie geeft eveneens adviezen inzake ev. te verleenen financiële steun.

Er zijn reeds 300 gevallen behandeld; de stroom houdt nog aan.

Kort na de bevrijding voteerde het Delftsch Hoogeschool Fonds gelden ter beschikking om een groep jonge ingenieurs van verschillende opleiding in de gelegenheid te stellen eenigen tijd, bv. drie tot acht weken in Engeland door te brengen. Deze jonge ingenieurs konden dan, elk in hun vak, laboratoria, fabrieken en

bibliotheken bezoeken en kennis nemen van den vooruitgang in wetenschap en techniek. De hoogleeraar J. M. Burgers had de leiding op zich genomen, waarvoor hem dank wordt gebracht. Een gevolg van dit bezoek was, dat een bedrag van £ 2500/—/— aan de Technische Hoogeschool voor den aankoop van instrumenten door het Help Holland Fund, waarvan de „Help Holland Council” het uitvoerend lichaam is, ter beschikking werd gesteld.

Dit fonds, waarvan de Rt Hon. Viscount Templewood president is, is geheel bijeen gebracht door spontane bijdragen van het Engelsche volk. Allerlei goederen, tot een waarde van een paar miljoen gulden, werden aan ons land geschonken. Ook te dezer plaatse betuig ik, namens de geheele Technische Hoogeschool, mijn oprechten dank voor het hartelijk blijk van medeleven, dat uit deze hulp spreekt, een hulp, welke inderdaad veel verlichting en blijdschap onder het personeel der Technische Hoogeschool heeft gegeven.

Van vele zijden is aan den opbouw van de Technische Hoogeschool medegewerkt. We mogen ook dit jaar daarbij niet de Tijdelijke Academie te Eindhoven en de Rijksuniversiteit te Groningen vergeten. Deze instellingen hebben de Technische Hoogeschool op zeer lofwaardige wijze gediend. Aan allen, die tijd en krachten hebben gegeven om den technischen student op te leiden in een tijd, dat de Technische Hoogeschool die taak niet of nog niet volledig kon vervullen, komt onze welgemeende dank toe.

Op waarlijk breede wijze werd de groei van de Technische Hoogeschool bevorderd door de grootsche schenking van de Bataafsche Petroleum Maatschappij. Deze Maatschappij stelde voor den bouw van een laboratorium voor physische technologie f 1000.000,—, voor dien van een laboratorium voor chemische technologie eveneens f 1000.000,— ter beschikking, terwijl voorts beurzen werden toegezegd tot een maximum van f 2.000,— per student per jaar en tot een bedrag dat voor de Universiteiten en de Technische Hoogeschool tezamen f 900.000,— belooft. De Regeering heeft deze gelden gaarne aanvaard. Het College van Herstel en de Senaat hebben elk op zijn wijze hun grooten dank uitgesproken voor de vorstelijke gift.

De Koninklijke Nederlandsche Marine stelde o.a. een stationnaire batterij van 240 V en aan verplaatsbare batterijen 1000 V,

gratis ter beschikking; wij betuigen daarvoor onze groote erkentelijkheid.

Ook van binnenuit werd de groei van de Technische Hoogeschool bevorderd. Plannen voor de instelling van een sub-afdeeling stedenbouw zijn ingediend en wachten op begin en uitvoering; een docent voor het vak stedenbouw werd benoemd.

In zijn vergadering van den 17den December 1945 besloot de Senaat opnieuw de instelling van het diploma van geodetisch ingenieur te bepleiten op gronden, die zoowel met het belang van de wetenschappelijke beoefening der geodesie als met het gewenschte niveau der opleiding en met de positie van den geodetisch ingenieur verband hielden. Wij hopen, dat de Regeering ditmaal aan het verzoek gevolg zal willen geven.

De Directie der Staatsmijnen uitte den wensch, dat zou worden overgegaan tot de instelling van het diploma van mijnmeetkundig ingenieur. Deze opleiding had tot nu toe plaats gevonden aan de Technische Hochschule te Aken. Om begrijpelijke redenen zag men gaarne deze opleiding thans aan onze Technische Hoogeschool tot stand gebracht, te meer daar de mogelijkheden daartoe voor het belangrijkste deel reeds aanwezig zijn. Het desbetreffende verzoek was aanleiding tot overleg tusschen de directie der Staatsmijnen, de afdeeling der Mijnbouwkunde en de docenten der Geodesie. De uit dat overleg voortgevloeide voorstellen werden door den Senaat overgenomen en ondersteund.

Het gebouwencomplex van de Scheikunde aan de Westvest werd, met uitzondering van de localiteiten in gebruik voor het onderwijs in de organische scheikunde, ontruimd; in plaats daarvan werd het gebouw voor de scheikunde aan de Julianalaan voor het grootste deel in gebruik genomen.

Veel minder opwekkende mededeelingen moet ik U doen over de nooden van enkele andere afdeelingen. Ik begin met de afdeeling der werktuigbouwkunde, scheepbouwkunde en vliegtuigbouwkunde. In het bij deze afdeeling in gebruik zijnde gebouw heerscht groot gebrek aan docenten- en assistentenkamers, de telefooncentrale is verouderd en versleten, hetgeen eveneens geldt voor de noodzakelijke liften en de verwarmingsinstallatie. Het gebrek aan laboratoriumruimte is ontstellend en dadelijk duidelijk

wanneer men weet, dat er zes laboratoria behooren te worden gesticht te weten, voor verbrandingsmotoren voor warmtetechniek, voor de mechanische technologie, voor de toegepaste mechanica, voor aero- en hydrodynamica en voor de vliegtuigbouwkunde, terwijl verder de inrichting en het functionneeren der laboratoria uitbreiding van personeel met zich meebrengt en de materieele voorziening der sub-afdeelingen zéér veel te wenschen overlaat.

De gestadige groei van de sub-afdeeling der technische physica doet het gebrek aan ruimte in het thans in gebruik zijnde laboratorium aan het Mijnbouwplein, dat oorspronkelijk voor een ander onderwijsvak was gebouwd, meer en meer voelen.

Boetseeren, een sub-afdeeling van de afdeeling der bouwkunde, behoeft een geheel nieuwe behuizing evenals haar sub-afdeeling handteekenen. De sub-afdeeling decoratieve kunst beschikt niet over voldoende collecties en materialen en gelegenheid om deze ten toon te stellen.

Het was een goede dag in September 1945 voor de afdeeling der weg- en waterbouwkunde toen werd vernomen, dat het gebouw door het Roode Kruis zou worden ontruimd en het gebouw weer ter beschikking van de afdeeling kwam. Dit feit was trouwens voor de geheele Technische Hoogeschool van groot belang omdat er, ondanks ernstig streven, geen oplossing was gevonden om, gezien de groote aantallen studenten in alle afdeelingen, deze afdeeling op andere wijze dan in haar eigen gebouw, te huisvesten. Ook het gebouw voor Weg- en Waterbouwkunde echter is, mede als gevolg van de ontplooidde activiteit, te klein; ook hier moet voorziening worden getroffen.

Het bibliotheekgebouw zelf leed in den oorlog geen schade, wel gingen boeken verloren. Na de capitulatie van Duitschland kon het bedrijf weer spoedig geheel op gang komen. De aanvulling met de nieuwe buitenlandsche literatuur vindt gestadig voortgang. Dank moet worden gebracht aan de z.g. Commissie Blauw, die in opdracht van de Regeering te Londen tijdschriften heeft gekocht ten behoeve van de Nederlandsche bibliotheken. Door het werk van deze commissie komen nu vele tijdschriften binnen, welke anders moeilijk zouden kunnen worden achterhaald.

Zooals ik reeds in den aanvang vermeldde werden de contacten

met andere landen weer spoedig hersteld. Ook van de zijde van deze landen bleek er prijs op te worden gesteld de wetenschappelijke en culturele betrekkingen te hernieuwen en te verstevigen. Zoo mocht de Technische Hoogeschool 4 October 1945 een bezoek ontvangen van Prof. O. Brien en dr Allan Gregg, vertegenwoordigers van de Rockefeller Foundation. Met enkele collega's werden deze Heeren door den Rector verwelkomd en ingelicht omtrent de toestanden aan de Technische Hogeschool en de verliezen, door haar geleden. Er werden door deze Heeren inlichtingen verstrekt omtrent studiebeurzen. Daarna werd een bezoek gebracht aan verschillende gebouwen.

Voorts bracht Prof. J. A. de Haas van de Harvard University in October 1945 een bezoek om de schade aan de bibliotheek op te nemen.

15 Januari 1946 hield Prof. Fisher van de Technische Hochschule te Zürich een lezing, toegelicht met sprekende film ter verklaring van een door hem en zijn medewerkers tijdens den oorlog uitgewerkt systeem van televisie.

Een deputatie van de Unesco bracht 20 April 1946 een bezoek voor het opnemen van schade aan de Technische Hoogeschool, ontstaan door oorlogshandelingen en roof door de Duitschers.

9 Mei 1946 bracht Prof. Hsu Sing Wu, hoogleeraar in de hydraulica te Nanking, ons een bezoek.

Een Belgische delegatie bracht omstreeks 10 Juni 1946 een bezoek aan de Universiteiten te Leiden en Amsterdam en aan de Technische Hoogeschool.

Van Belgische zijde waren aanwezig de Heeren Ridder Braas en de hoogleeraren Deweck, M. Florkin en E. Simonart. Onzerzijds namen nevens den Rector aan de ontvangst deel de collega's M. J. Druyvesteyn, A. C. Josephus Jitta, A. J. Kluyver, H. J. van Veen en J. A. Veraart.

Van niet minder belang was het contact, dat met het „Institut des hautes études Cinématographiques” te Parijs gevestigd, onstond. Met den steun van den Delftschen Studenten filmkring, die de organisatie daarvan op zich had genomen, kon aan den wensch worden voldaan om een z.g. Session Culturelle in Delft te houden. Ook te Leiden werd zulk een cursus gegeven. De voordrachten, ge-

houden door de Heeren Pierre Gérin, Jean René Debrix en Roger Leenhardt, werden met gedeelten van Fransche films toegelicht, De Technische Hoogeschool bood een lunch aan. Wegens verhindering van den Rector nam collega Grutterink diens taak waar. Een woord van dank moet worden gebracht aan Prof. dr F. E. C. Scheffer voor de groote zorg, waarmede hij medewerkte tot het slagen van het bezoek der sprekers.

Niet mag worden vergeten het bezoek op 13 April 1946 van ca. 80 Belgische, Fransche en Zwitsersche studenten voor wie collega Thierry een voordracht hield.

Later bezocht een aantal Engelsche studenten onze Technische Hoogeschool, waarvoor dezelfde hoogleeraar nu niet in de Fransche maar in de Engelsche taal sprak over: „The struggle against the water in the Netherlands”.

De Rector Magnificus gaf gevolg aan de uitnoodiging van den Raad der Gereformeerde Kerk te Delft op den 25sten October 1945 de intrede van Dr J. C. A. van Loon als studentenpredikant bij te wonen.

Den 21sten Juli 1946 deed de studentenpredikant der Nederlandsch Hervormde Gemeente Ds Wiersma zijn intrede

Voorts was de Rector aanwezig bij de herdenking in de Nieuwe Kerk van het 700-jarig bestaan van de stad Delft.

Den 27sten Februari 1946 vond in het geheele land de officieele herdenking plaats van den slag in de Java Zee. Daartoe werd in de collegezalen en in de gebouwen een oogenblik stilte gehouden en door docenten een kort woord, op dit feit betrekking hebbende, gesproken.

Van 28 t/m 30 Juni 1946 werden te Delft de roeiwedstrijden van „Laga” gehouden. De hoofdprijs werd door haar gewonnen, waarmede deze vereeniging zeer wordt geluk gewenscht.

Terugblikkend op het afgelopen jaar ben ik vervuld met dank jegens God, die mij de kracht schonk dit werk te volbrengen. Ik ben er mij van bewust dat er tekortkomingen waren. Moge God het werk zegenen nu en verder. Moge hetgeen werd opgebouwd, bestendig en verstevigd worden en het leven onzer Technische Hoogeschool zich steeds verder ontplooiën ten nutte van weten-

schap en industrie en tot vergrooting der bestaansmogelijkheid van ons volk.

Ik meen mijn harelijken dank te moeten uitspreken jegens mijn medeleden van het College van Rector en Assessoren. Het zal niet dikwijls zijn voorgekomen, dat dit College gedurende vele maanden wekelijks moest vergaderen. Het heeft zich volledig aan zijn taak gegeven, naast het vele andere werk der Technische Hoogeschool, dat de leden hadden te verrichten. Ik moge U, collega's Rutgers, Thierry, Granpré Molière, Biezeno, Thierens, Kluyver, Grutterink en Tienstra, den dank der Technische Hoogeschool overbrengen.

Daaraan wil ik nog een persoonlijk woord van dank toevoegen, voor de buitengewoon prettige wijze, waarop Gij met Uw Rector hebt samengewerkt met het doel voor oogen het belang van het land te dienen door zich te geven aan dat van de Technische Hoogeschool. Deze opvatting van Uw taak culmineerde in Uw beslissing, toen ik U de opdracht van mijn reis naar de Vereenigde Staten van Amerika en Engeland voorlegde en Gij ook daarbij allen de belangen van de Technische Hoogeschool en niet die van Uw persoon den doorslag liet geven. Vooral voor U, collega Grutterink, beteekende dit een opofferen van persoonlijke belangen. Immers bracht zij voor U een groote hoeveelheid werk en zorgen met zich mede. Ik breng U ook hier mijn oprechten en hartelijken dank voor den steun, dien Gij mij ook door het waarnemen van het Rectoraat hebt willen geven. Ik weet dat Gij dit als plicht zaagt; ik heb gemeend daarin ook nog niets meer te mogen onderkennen.

Waarde Tienstra,

Het oogenblik is nu aangebroken, waarop ik U den ambsketen van den Rector Magnificus op de schouders zal leggen. U wil ik mijn erkentelijkheid betuigen voor de hulp, die Gij in Uw functie van secretaris van het College van Rector Magnificus en Assessoren en van den Senaat mij steeds hebt verleend, Uw toegewijde steun ging echter ver uit boven dien welke van dezen functionaris mag worden verwacht.

Gij hebt U steeds een trouw vriend betoond ook onder de meest

moeilijke omstandigheden. Ik breng U voor dat alles den dank van de lichamen, die Gij diendet en in het bijzonder mijn oprechten en hartelijken persoonlijken dank.

Het is nu Uw taak als Rector Magnificus onzer Hoogechool aan haar leiding te geven binnen het raam der door de wet gestelde regelen. Ik weet, dat U zulks ten volle is toevertrouwd. Gij kunt, naar mijn ervaring, daarbij rekenen op den vollen steun van Uw collega's en van allen, die aan de Technische Hoogeschool zijn verbonden. Moge U een voorspoedige ambsperiode zijn beschoren, waarin de opbouw van onze Technische Hoogeschool krachtig kan voortgaan.

Den nieuwen Rector heil!

Op 21 Februari 1946 is opgericht de „Wetenschappelijke staf“ afd. Technische Hoogeschool, een vereeniging van lectoren, conservatoren, bedrijfsingenieurs, hoofdassistenten en assistenten aan de T.H. Zij is tot stand gekomen, doordat in dezen kring de behoefte gevoeld werd aan en regelmatig contact om elkanders problemen zoowel onderling als in het algemeene T.H. verband te leeren kennen en te bestudeeren, en te beproeven tot oplossing daarvan te komen in overleg met hoogleeraren, studenten en de reeds georganiseerde staven van de Universiteiten te Leiden, Amsterdam en Utrecht.

4. Ambtsaanvaarding van Hoogleraren.

Dr ir A. v a n d e r N e u t aanvaardde 7 November 1945 het hoogleeraarsambt in de afdeeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde om onderwijs te geven in de vliegtuigbouwkunde, met een rede, getiteld „Over de gewichtseconomie van het groote vliegtuig.”

A r i e v a n d e r N e u t werd 10 Maart 1907 te Rotterdam geboren. Hij verwierf in 1929 het diploma voor werktuigkundig ingenieur aan de Technische Hoogeschool te Delft.

13 December 1932 promoveerde hij met lof op een proefschrift getiteld: „De elastische stabiliteit van den dunwandigen bol.”

Van Mei 1929 tot October 1930 was hij werkzaam als assistent bij de toegepaste mechanica aan de Technische Hoogeschool te Delft. Vervolgens was hij werkzaam als leider van de sterkteafdeeling van den Rijksstudiedienst voor de Luchtvaart (thans Nationaal Luchtvaartlaboratorium), eerst in den rang van ingenieur, sedert 1944 in den rang van hoofd-ingenieur.

Hij werkte mede aan de opstelling van sterkte-voorschriften voor civiele en militaire vliegtuigen en aan het onderzoek naar de luchtwaardigheid van vliegtuigen. In verband daarmee bezocht hij fabrieken en laboratoria in binnen- en buitenland en bracht hij o.a. in 1935 een bezoek aan de Douglasfabriek in Californië.

Van zijn hand verscheen, gedeeltelijk in samenwerking met anderen, een reeks publicaties, voornamelijk betrekking hebbend op de sterkteberekening van vliegtuigconstructies.

Ir L. H. D e L a n g e n aanvaardde 27 November 1945 het hoogleeraarsambt in de afdeeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde, om onderwijs te geven in de werktuigbouwkunde, met een rede, getiteld: „Over de plaats van het experiment bij de ontwikkeling der moderne werktuigbouwkunde.”

L a m b e r t u s H e n d r i k d e L a n g e n werd 8 Mei 1900 te Sappemeer geboren. Hij volgde de H.B.S. te Sappemeer en te

Groningen en verwierf in 1923 het diploma voor werktuigkundig ingenieur aan de Technische Hoogeschool te Delft met lof.

Hij trad in dienst bij de machinefabriek Gebr. Storck & Co te Hengelo, waar hij achtereenvolgens werkzaam was in de afdelingen voor stoomturbines, pompen, suikermachinerieën en landmachines.

Na eenigen tijd als ingenieur bij het agentschap der firma Stork te Soerabia, werkzaam te zijn geweest ging hij in 1930 over naar het Proefstation voor de Java-Suikerindustrie te Pasoeroean. Daar kreeg hij gelegenheid voor technisch-wetenschappelijk werk. Toen hij in 1934 hier te lande vertoefde, werd hij door de N.V. Philips' gloeilampenfabrieken te Eindhoven belast met de ontwikkeling, later met de leiding van de fabricage van toestellen voor de sprekende film. December 1937 werd hij benoemd tot directeur van de Noordelijke economisch-technologische organisatie (N.E.T.O.) te Groningen, in welke positie hij tevens een werkzaam aandeel had in het Nederlandsch Proefstation voor strooverwerking en in de Noordelijke industrie voor vezelverwerking.

Van zijn hand verschenen, zoowel in binnen- als buitenlandsche tijdschriften, verschillende bijdragen.

Ir D. Dresden aanvaardde 16 Januari 1946 het hoogleeraarsambt in de afdeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde om onderwijs te geven in de werktuigbouwkunde met een rede, getiteld: „Omwentelingen, stroomingen en grenzen.”

Daniël Dresden werd 20 Januari 1886 te Amsterdam geboren. Hij studeerde aan de Technische Hoogeschool te Delft, alwaar hij in 1910 het ingenieursdiploma voor werktuigkundig ingenieur verwierf met lof. Hierna was hij een jaar werkzaam als chef-constructeur en bedrijfschef bij de firma Lips te Dordrecht. Vervolgens werd hij door den Heer Bellaar Spruyt te Maastricht belast met het maken van plannen en bestekken voor de elektrische centrale te Leeuwarden. In Dec. 1911 trad hij als ingenieur in dienst bij de firma Stork te Hengelo. In Juni 1920 verliet hij als hoofd-ingenieur in algemeenen dienst de firma Stork, waar hij vooral op het gebied van stoomturbines belangrijk werk verrichtte. In November 1920 werd hij benoemd tot hoogleeraar in de mechanische tech-

nologie aan de Technische Hoogeschool, welke functie hij tot 1928 vervulde.

Hij aanvaardde de betrekking van directeur van de machinefabriek „Jaffa” te Utrecht. In November 1940 nam hij ontslag als directeur, teneinde zijn firma moeilijkheden te besparen, die op grond van de Deutsche maatregelen te verwachten waren. Hij bracht daarna nog verschillende adviezen uit aan groote bedrijven, zooals de Hoogovens, de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken, enz.

In April 1943 werd hij door de Duitschers geïnterneerd. In het voorjaar van 1945 werd hij bevrijd.

Van zijn hand verschenen verschillende belangrijke publicaties in „de Ingenieur” en andere technische tijdschriften.

Hij hield vele voordrachten over onderwerpen uit zijn vakgebied.

Dr M. J. D r u y v e s t e y n aanvaardde 23 Januari 1946 het hoogleraarsambt in de afdeeling der algemeene wetenschappen om onderwijs te geven in de theoretische en toegepaste natuurkunde, met een rede, getiteld: „Mechanische eigenschappen van metalen.”

M a r i J o h a n D r u y v e s t e y n werd 13 Februari 1901 te Groningen geboren. Hij legde in 1919 het eindexamen aan de H.B.S. te Arnhem af. Hij studeerde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht in de wis- en natuurkunde. In 1921 deed hij candidaats- en in 1924 doctoraal examen, beide cum laude, in de wis- en natuurkunde; bij het laatste examen was het hoofdvak natuurkunde, bijvakken waren wiskunde en sterrekunde. Van 1922 tot 1925 was hij werkzaam als assistent in het fysisch laboratorium. In 1925 werd hij assistent te Groningen, waar de röntgenspectrografie zijn belangstelling had.

10 Juli 1928 promoveerde hij tot doctor in de wis- en natuurkunde met een proefschrift over „Het röntgenspectrum van de tweede soort.”

1 September 1927 trad hij in dienst van de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken, waar hij tot 1 December 1945 bleef en in het Natuurkundig Laboratorium voornamelijk aan gasontladingen werkte. Gedurende enkele jaren bestudeerde hij de mechanische eigenschappen van metalen.

Sinds het oprichten van de Tijdelijke Academie te Eindhoven in het begin van 1945 was hij secretaris van de technische faculteit dezer Academie en docent voor het college „Bouw en eigenschappen van vaste stoffen en vloeistoffen.”

Ten deele in samenwerking met anderen verschenen van zijn hand, in binnen- en buitenlandsche tijdschriften, publicaties.

Ir J. J. Broeze aanvaardde 14 Februari 1946 het buitengewoon hoogleeraarsambt in de afdeeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde om onderwijs te geven in de werktuigbouwkunde, met een rede, getiteld: „Schets van de ontwikkelingsgang van de vliegtuigmotor.”

Johannes Jan Broeze werd 24 Juni 1906 te Enschede geboren. Hij volgde de H.B.S. te Leiden en verwierf in 1927 het diploma voor werktuigkundig ingenieur aan de Technische Hoogeschool te Delft met lof.

Na korten tijd werkzaam te zijn geweest bij de machinefabriek Gebr. Stork & Co te Hengelo en bij de N.V. Smit & Co te Kinderdijk, aanvaardde hij in 1928 een werkkring bij de Bataafsche Petroleum Maatschappij te 's-Gravenhage en zag zich belast met onderzoekingen betreffende brandstoffen voor Dieselmotoren in het Proefstation dier Maatschappij te Delft. In 1938 werd hij benoemd tot waarnemend directeur van dit Proefstation, belast met de leiding van alle daar verrichte onderzoekingen en in 1939 volgde zijne benoeming tot directeur. In de oorlogsjaren was hij adviseur van het Rijksbureau voor aardolieproducten, het Centraal Instituut voor Industrialisatie en het Rijksbureau Generatoren en Tankgas. Hij trad voorts op als directeur van het Bureau Ombouw Motoren, als lid der Technische Commissie Generatoren en als lid der Commissie voor inbouw van Generatoren in vaartuigen.

Van zijn hand verscheen, meerendeels in buitenlandsche tijdschriften en in samenwerking met anderen, een reeks publicaties.

Dr S. C. van Veen aanvaardde 28 Februari 1946 het hoogleeraarsambt in de afdeeling der algemeene wetenschappen om onderwijs te geven in de zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica, met een rede, getiteld: „Zuivere en toegepaste wiskunde en haar beteekenis voor den ingenieur.”

Simon Cornelis van Veen werd 8 Juni 1896 te Rotterdam geboren. Hij werd in 1914 ingeschreven aan de Technische Hoogeschool te Delft, waar hij in 1916 het propaedeutisch examen voor electrotechnisch ingenieur met gunstig gevolg aflegde. In het zelfde jaar behaalde hij achtereenvolgens de middelbare akten wiskunde K/I en K/V en de middelbare akte theoretische en toegepaste mechanica K/II. In 1917, na de aaneming van de wet Limburg studeerde hij aan de Rijksuniversiteit te Leiden. Door de mobilisatie onderbrak hij de studie. Van 1919 tot 1921 was hij assistent bij de theoretische physica onder Prof. dr P. Ehrenfest. In 1920 deed hij candidaatsexamen wis- en sterrekunde en in 1922 legde hij het doctoraal examen wis- en natuurkunde af. In 1927 promoveerde hij tot doctor in de wis- en natuurkunde op een proefschrift, getiteld: „Periodieke oplossingen in commensurabiliteitsgebieden, met toepassing op het probleem der lacunes in het stelsel der asteroïden.” Van 1921 tot 1946 was hij leeraar aan de Christelijke hogere burgerschool te Dordrecht. Bij herhaling werden zijn oplossingen van prijsvragen een bekroning waardig gekeurd.

In binnen- en buitenlandsche tijdschriften verscheen een groot aantal publicaties van zijn hand.

Ir H. E. Jaeger aanvaardde 20 Maart 1946 het hoogleeraarsambt in de afdeeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde om onderwijs te geven in de scheepsbouwkunde, met een rede, getiteld: De voorschriften voor den bouw van stalen schepen, speciaal met betrekking tot die, opgesteld door de Sovjet-Unie.”

Hendrik Elias Jaeger werd den 31 Januari 1903 te Zaandam geboren. Hij volgde een H.B.S. te Groningen en studeerde van 1920 tot 1926 aan de Technische Hoogeschool te Delft, alwaar hij het diploma van scheepsbouwkundig ingenieur verwierf. Op 1 October 1926 werd hij ingenieur bij de S.A. John Cockerill te Seraing, op haar scheepswerf te Hoboken bij Antwerpen.

In September 1928 werd hij chef van het ontwerp- en begrotingsbureau van bovengenoemde werf, in welke functie hij tot Maart 1935 de leiding had bij het ontwerpen der plannen en het uitwerken der detailteekeningen van verschillende door de werf gebouwde schepen van zeer uiteenlopenden aard.

Op 1 Mei 1935 ging hij over in dienst van de Koninklijke Maatschappij „De Schelde” te Vlissingen. Hier werd hij speciaal belast met Marinewerk, zoowel voor de Koninklijke Nederlandsche Marine (mijnenleggers, onderzeeboten en torpedobootjagers) als voor de Poolsche Marine (onderzeeboten).

Na 10 Mei 1940 kreeg hij, bij ontstentenis van den directeur van „de Schelde”, het toezicht op de afdeeling vliegtuigbouw. Toen deze afdeeling in 1944 gedeeltelijk werd overgebracht naar Dordrecht, werd hij ook daarheen overgeplaatst.

Ir J. W. B o n e b a k k e r aanvaardde 27 Maart 1946 het hoogleeraarsambt in de afdeeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde om onderwijs te geven in de Scheepsbouwkunde, met een rede getiteld: „Opleiding en werkring van Delftsche scheepsbouwkundige ingenieurs.”

J a n W i l l e m B o n e b a k k e r werd 14 Augustus 1893 te Varsseveld, gemeente Wisch, geboren. In 1911 behaalde hij het einddiploma eener H.B.S. te Amsterdam, waarna hij gedurende een jaar de opleiding voor reserve-officier bij de vesting-artillerie volgde.

In 1919 kon hij de door de mobilisatie onderbroken studie aan de Technische Hoogeschool met een geslaagd ingenieursexamen afsluiten. Direct daarna trad hij in dienst bij de N.V. C. van der Giessen's Scheepswerven te Krimpen a/d IJssel, waar hij aanvankelijk als de eenige ingenieur en assistent der directie, zoowel met het werk op het teekenbureau als op de werf, te doen had.

In 1922 werd hij „assistant-manager” op de scheepswerf van Harland en Wolff te Belfast. Na ongeveer een half jaar keerde hij in zijn vroegere positie bij van der Giessen terug, waar hij opklom tot procuratiehouder (1937) en onderdirecteur (1945).

Vele der bij van der Giessen gebouwde schepen waren door hem ontworpen, terwijl een groot aantal door hem geconcipieerde plannen niet tot uitvoering kwam. Bij de oprichting van het scheepsbouwkundig proefstation te Wageningen werd hij opgenomen in de commissie van bijstand.

In enkele tijdschriften verschenen van zijn hand artikelen.

Ir L. H. M. Huydts aanvaardde 10 April 1946 het hoogleeraarsambt in de afdeeling der electrotechniek om onderwijs te geven in de electrotechniek, met een rede, getiteld: „De electronica als hulpvak voor metingen en wetenschappelijke onderzoeken.”

Léon Hubert Marie Huydts werd 14 Mei 1890 te Maastricht geboren, bezocht aldaar de H.B.S. en studeerde van 1908 tot 1914 aan de Technische Hoogeschool te Delft, alwaar hij in Januari 1914 het diploma van electrotechnisch ingenieur verwierf. Gedurende eenigen tijd was hij in dienst bij de firma Brown Boveri te Mannheim en werd 1 Januari 1916 benoemd tot assistent in de afdeeling der electrotechniek aan de Technische Hoogeschool te Delft, waarop in 1917 zijn benoeming tot conservator volgde. Als zoodanig richtte hij, in overleg met Prof. ir C. L. van der Bilt, het radiolaboratorium in.

Hij belastte zich met de leiding van het diplomawerk van de studenten, die de radio-richting als speciaal studievak kozen.

In 1932 werd hij benoemd tot lector in de afdeeling der electrotechniek. Van dien tijd af gaf hij colleges over radiobuizen en hetgeen daarmee verband houdt. Daarnaast namen de leiding van radio-practicum, diplomawerk van afstudeerenden en wetenschappelijk werk hem geheel in beslag.

Niet alleen bij onderzoeken in verschillende laboratoria der Technische Hoogeschool, maar ook in een aantal universiteitslaboratoria was hij behulpzaam met door hem ontworpen constructies op het gebied van de versterkertechniek. In het radiolaboratorium werden door hem nieuwe methoden ontworpen voor het verrichten van ultra gevoelige metingen.

De resultaten van zijn onderzoeken zijn ten deele vastgelegd in publicaties, die van zijn hand het licht zagen.

In nauwe samenwerking met ir F. Philips nam hij het initiatief om de finantieele positie van het Delftsch Hoogeschoolfonds aanzienlijk te versterken, waardoor op uitgebreide schaal in de verschillende afdeelingen van de Technische Hoogeschool voor research-assistenten en voor onderzoekingsapparatuur subsidies kunnen worden verstrekt.

Ir L. T r o o s t aanvaarde 8 Mei 1946 het buitengewoon hoogleeraarsambt in de afdeeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde, om onderwijs te geven in de scheepsbouwkunde, met een rede, getiteld: „Proefschepen, modelproeven en coördinatie.”

L a u r e n s T r o o s t werd den 19en Maart 1895 te Rotterdam geboren. Hij bezocht aldaar een H.B.S. en werd in 1911 voor de eerste maal aan de Technische Hoogeschool te Delft ingeschreven. In Juli 1914 trad hij als adspirant-vaandrig in militairen dienst en werd in Augustus van dat jaar gemobiliseerd. In September 1916 werd hij door een studieverlof in de gelegenheid gesteld zijn studie te hervatten, welke hij in Januari 1919 met het ingenieursexamen voor scheepsbouwkundig ingenieur kon beëindigen. Na aanvankelijk op het Departement van Marine te werk gesteld te zijn, werd hij in Juni 1920 als bedrijfsleider overgeplaatst naar de Rijkswerf te Hellevoetsluis, om in 1924 wederom als chef van de teekenkamer voor scheepsbouw naar het Departement van Marine terug te keeren.

Tot 1 September 1929 is hij als zoodanig op het Departement werkzaam gebleven, terwijl hij bovendien belast was met het toezicht op den bouw van een aantal marineschepen op particuliere werven.

Reeds in 1919 en 1920 was hij adjunct-secretaris van de staatscommissie inzake een sleeptank, in welke functie hij een werkzaam aandeel had in de samenstelling van het rapport dier commissie. In 1928 was hij secretaris der „Commissie voor de stichting van een modelbassin in Nederland,” ingesteld door de afdeeling voor Werktuig- en Scheepsbouwkunde van het Koninklijk Instituut van ingenieurs en redigeerde hij haar verslag (de Ingenieur 1928 nr 34), terwijl hij met ingang van 1 September 1929 benoemd werd tot directeur van de Stichting Het Nederlandsch Scheepsbouwkundig Proefstation te Wageningen, als hoedanig hij thans nog werkzaam is.

Ir B. H. H. Z w e e r s aanvaardde 15 Mei 1946 het hoogleeraarsambt in de afdeeling der bouwkunde en in de afdeeling der weg- en waterbouwkunde om onderwijs te geven in de architectuur, met een rede, getiteld: „Rationalisatie van den woningbouw.”

Bernardus Hermanus Hendricus Zweers werd 22 Maart 1900 te Amsterdam geboren. Hij volgde het onderwijs aan een hogere burgerschool met 5-jarigen cursus en aan de Technische Hoogeschool te Delft, waar hij in 1926 het diploma van civiel ingenieur verwierf.

In 1926 trad hij op als ingenieur bij de afdeling Buitendienst van de Gemeentetram te Amsterdam. Van 1928 tot 1935 was hij adjunct-ingenieur, later ingenieur bij de afdeling Havenwerken, waaraan 9 Januari 1933 de afdeling Utiliteitsbouw werd toegevoegd, van den Dienst der Publieke Werken te Amsterdam. Van 1935—1938 was hij verbonden aan de Nederlandsche Maatschappij voor Havenwerken te Amsterdam. In 1936 werd hij aangesteld tot algemeen vertegenwoordiger voor Perzië van de Nederlandsche Maatschappij voor Havenwerken.

Sinds 1938 was hij hoofd van de afdeling Utiliteitsbouw bij den Dienst der Publieke Werken te Amsterdam, tevens belast met de behandeling van het vraagstuk der IJ-oeververbinding.

In Mei 1944 kreeg hij toestemming van Amsterdam, om naast de door hem bij deze gemeente bekleede functie het Directeurschap te aanvaarden van de Stichting tot rationalisatie van het bouwen, „Ratiobouw.” In Mei 1946 legde hij dit directeurschap neer en werd aangesteld tot algemeen adviseur van deze stichting

Dr J. H. de Boer aanvaardde 23 Mei 1946 het buitengewoon hoogleeraarsambt in de afdeling der scheikundige technologie om onderwijs te geven in bijzondere onderwerpen der scheikundige technologie, met een rede, getiteld: „Monomoleculaire lagen in de chemische industrie.”

Jan Hendrik de Boer werd 19 Maart 1899 te Ruinen geboren. Hij volgde het onderwijs aan de Rijks H.B.S. te Assen en aan de Rijks Universiteit te Groningen, waar hij in 1923 promoveerde op een proefschrift, getiteld: „ α -Sulfoboterzuur.”

Gedurende zijn studietijd en onmiddellijk daarna was hij assistent bij de anorganische- en fysische chemie en eveneens bij de organische chemie aan de Rijks-Universiteit te Groningen, aan welke Universiteit gedurende dien tijd zeer veel buitenlandsche geleerden en assistenten vertoefden. Gedurende dien tijd heeft hij

ook een jaar als leeraar bij het Middelbaar Onderwijs les in de scheikunde gegeven.

Van het midden van 1923 af was hij scheikundige bij de N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken te Eindhoven, terwijl hij in latere jaren met de leiding van het geheele chemische onderzoek was belast.

Gedurende de mobilisatie van de Nederlandsche Weermacht in 1939 en 1940 was hij Hoofd van het Centraal Laboratorium van den Opperbevelhebber van Land en Zeemacht, welk laboratorium te Leiden was gevestigd. Op den dag der overgave (15 Mei 1940) week hij naar Engeland uit, waar hij in Nederlandsch militair verband voor het Britsche Ministry of Supply werkte. Hij had onder meer de leiding van een Nederlandsch Research Team in het Imperial College of Science and Technology in South Kensington, terwijl hij ook lid van de Chemical Board van genoemd ministerie was. Hij nam actief deel aan de voorbereiding voor de bevrijding van Nederland en den terugkeer van H. M. de Koningin en de Regeering. Hij was o.m. lid van den Raad van Advies van de Nederlandsche regeering en trad op als sous-chef van het Militair Gezag gedurende den winter van 1944/1945 in Brussel en na de bevrijding van Nederland wederom in Londen.

Na zijn demobilisatie trad hij in dienst van Lever Bros & Unilever, bij welke maatschappij hij belast is met de technische leiding van het Research werk in Port Sunlight.

In 1940, juist voor den inval was hij benoemd tot lid van de Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam.

Zijn werk heeft zich op verschillende gebieden der anorganische en physische chemie bewogen. Gedurende de jaren 1923—1930 werd de chemie en metallurgie van de groep der vierwaardige elementen titanium, zirconium, hafnium en thorium bestudeerd. De scheiding van hafnium en zirconium werd op betrekkelijk groote schaal uitgevoerd en het element hafnium zoowel als de andere genoemde elementen werden in zuiveren toestand verkregen en tot plaat en draad bewerkt.

In deze periode bestond een nauwe samenwerking met Dr A. E. van Arke, thans hoogleeraar aan de Rijks-Universiteit te Leiden. Als gevolg van veel onderzoekingen op het gebied der chemische

binding werd in 1930 door hen het bekende boek „De Chemische Binding als Electrostatisch Verschijnsel” gepubliceerd, dat in verscheidene talen werd vertaald en zoowel bij de Duitsche als Fransche vertaling later aanzienlijk werd uitgebreid.

Het streven, de eigenschappen van de stoffen te begrijpen of te overzien met behulp van een beperkt aantal belangrijke eigenschappen van de betreffende atomen of ionen, komt ook sterk naar voren in verschillende uitingen van wetenschappelijke activiteit uit de jaren na 1930. De belangrijkste publicaties behooren tot de volgende groepen.

- a. Onderzoekingen over adsorptie van vluchtige stoffen aan kristaloppervlakken, alsmede over het optische en photochemische gedrag van de adsorptie-lagen.
- b. Onderzoekingen over theoretische, optische en secundaire emissie van electronen aan grensvlakken en in het inwendige van kristalroosters, later samengevat met veel ander werk in „Electron Emission and Adsorption Phenomena” (1935), welk boek daarna uitgebreider in het Duitsch gepubliceerd werd. Naderhand werd dit boek ook nog in het Russisch vertaald.
- c. Vele artikelen over de beteekenis van de van der Waals-London krachten bij adsorptie-verschijnselen, in de kolloïdchemie en bij de physische eigenschappen van anorganische en organische stoffen.
- d. De ontwikkeling van zirconium en verwante elementen tot een bewerkbaar metaal, en de studie van de groote affiniteit van zirconium tot allerlei gassen.

Daarnaast zijn nog verschillende andere gebieden van onderzoek te noemen, zooals onderzoekingen over kleurencentra in zoutkristallen, over halfgeleiders, over dunne metaallagen, over oppervlakteoxyden, over fluorescentie, over kunstharsen, over kolloïden en over overgedampte zoutlagen.

De meeste zijner artikelen werden gepubliceerd in het Zeitschrift für Anorganische und Allgemeine Chemie; in het Zeitschrift für Physikalische Chemie en in de latere jaren in het Recueil des Travaux chimiques des Pays-Bas en in het tijdschrift Physica.

6. Jaarverslag van de Commissie van Uitvoering van het Delftsch Hoogeschoolfonds over 1943-'45.

Moest in het vorige jaarverslag reeds gewezen worden op de vele moeilijkheden, waarmede de werkzaamheden, die met steun van het Delftsch Hoogeschoolfonds werden verricht, door de tijdsomstandigheden te kampen hadden, zoo spreekt het vanzelf, dat bij het voortduren dier omstandigheden die moeilijkheden een nog veel grooteren omvang hebben aangenomen. Niettemin konden in het cursusjaar 1943/1944 nog belangrijke onderzoekingen gedaan worden, hetgeen moge blijken uit de hierna volgende korte omschrijving van het gebruik der toegestane subsidies, die de f 140.000,— naderden; hiervan kon echter f 76.000,— niet worden verbruikt wegens de nog grootere stagnatie bij het aanschaffen van de daarvoor noodige apparatuur en het noodige materiaal ondervonden. In het cursusjaar 1944/1945 kon door het uitvallen van gas en electriciteit weinig gaande gehouden worden; theoretisch werk kon ook al moeilijk worden voortgezet wegens het onderduiken van vele jongelui. Met heel veel moeite konden enkelen doorwerken, maar de animo werd steeds minder. Met Gecommitteerden werd overeengekomen, dat salarissen doorbetaald zouden worden; velen zijn daardoor uit Duitse handen en de arbeidsbureaux gehouden. Van de voor het cursusjaar 1944/1945 toegestane subsidies, ten bedrage van f 129.694,28, werd f 77.032,97 niet gebruikt.

Het rondschrijven der Commissie van Uitvoering, gezonden aan de hoogleeraren kort na de bevrijding van ons land, waarin werd aangespoord weer research-assistenten aan het werk te krijgen, zoo het nog niet mogelijk blijkt voor praktisch werk wegens het ontbreken van materialen dan voor theoretisch voorbereidend werk, had goede gevolgen. Te verwachten is, dat voor speurwerk aan de Technische Hoogeschool weldra weer volop gelegenheid zal bestaan. Daarom herhaalt de Commissie in het belang van het groote nut, dat het onder bekwame leiding verrichten van speurwerk op het gebied van toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek aan de Technische Hoogeschool voor de jonge ingenieurs heeft,

het in het voorgaande jaarverslag gedane dringende beroep op de verschillende takken der industrie, voorzover ze nog afzijdig bleven, om een flinke jaarlijksche bijdrage aan het fonds te geven.

Nu we weer in normaler tijden leven is de post van f 8.000,— uit het z.g. oude fonds voor den tweeden Stedebouwkundigen Leergang, waarvan in den cursus 1944/1945 door de Afdeeling der Bouwkunde der T.H. werd afgezien uit vrees vooral voor een te geringe deelneming, is pro memorie aangebracht, omdat de Commissie van Uitvoering van meening is, dat de Regeering den plicht heeft die gelden te voteeren.

Voorts is f 5.000,— subsidie verleend aan de Commissie, belast met het onderbrengen van studenten in één of meer gebouwen, waarvan Prof. Tienstra voorzitter is; deze gelden zijn o.m. bedoeld voor het dekken van risico daaraan verbonden.

Onderstaande tabellen Ia en IIa geven een samenvatting van de toegestane en uitgegeven gelden in het boekjaar 1943/1944; de tabellen Ib en IIb die van het boekjaar 1944/1945.

Tabel Ia.

GEWONE REKENING 1943—1944 (Oude fonds).

No.	Omschrijving	Toegestaan	Uitgegeven
1001.	Natuurkundig colloquium	f 100,—	f —,—
1002.	Bijzondere leerstoel theor. natuurkunde	„ 2.250,—	„ 2.250,—
1003.	Bijzondere leerstoel papierfabricage	„ 1.000,—	„ 500,—
1004.	Bijzondere leerstoel theor. electriciteitsleer	„ 1.000,—	„ —,—
1005.	Stedebouwkundig onderwijs	„ 8.000,—	„ 237,13
1007.	Cursus gezondheidstechniek	„ 350,—	„ —,—
1008.	Bouwkundige tentoonstellingen	„ 100,—	„ 38,90
1009.	Prof. Slothouwer registratie Ned. kasteelen	„ 250,—	„ 112,37
1012.	Publicatie nagelaten collegedictaten Prof. Mekel	„ 2.000,—	„ —,—
1013.	Prof. Kluyver t.b.v. tewerkgestelde studenten	„ 1.500,—	„ 1.000,—
	Totaal	f 16.550,—	f 4.138,40

Tabel Ib.

GEWONE REKENING 1944—1945 (Oude fonds).

No.	Omschrijving	Toegestaan	Uitgegeven
1001.	Natuurkundig colloquium	f 100,—	f —,—
1002.	Bijzondere leerstoel theor. natuurkunde	„ 2.250,—	„ —,—
1003.	Bijzondere leerstoel papierfabricage	„ 1.000,—	„ 500,—
1004.	Bijzondere leerstoel theor. electriciteitsleer	„ 1.000,—	„ —,—
1009.	Prof. Slothouwer registratie Ned. kasteelen	„ 100,—	„ 100,—
1012.	Publicatie nagelaten collegedictaten Prof. Mekel	„ 4.000,—	„ 4.000,—
1013.	Prof. Kluyver t.b.v. tewerkgestelde studenten	„ 1.500,—	„ 1.000,—
1014.	Lector Roelofs voor astronomische waarnemingen	„ 1.200,—	„ 1.200,—
1015.	Prof. Dorgelo voor wetenschappelijk medewerker	„ 800,—	„ 800,—
	Totaal	f 11.950,—	f 7.600,—

Tabel IIa.

SPEURREKENING 1943—1944.

Oude aanvragen (nieuw fonds).

Zie bij No. 4 eveneens No. 37 en 51 en omgekeerd.

No.	Omschrijving	Toegestaan	Uitgegeven
1.	Electronenmicroscop Profn. Dorgelo en Kluyver	f 5.900,—	f —,—
2.	2 Speurwerkassistenten voor Prof. Zwikker	„ 3.600,—	„ 2.925,—
3.	2 Speurwerkassistenten voor Prof. v. Mourik Broekman	„ 2.400,—	„ 2.400,—
4.	Speurwerkassistenten voor Prof. Vreedenburgh	„ 2.400,—	„ 248,60
5.	Materiaal voor idem	„ 2.500,—	„ 2.371,60
6.	Speurwerkassistent voor scheepsschroefonderzoek, Prof. Biezeno	„ 2.400,—	„ 751,75
7.	Materiaal voor idem	„ 500,—	„ 375,70
8.	Speurwerkassistent voor trillingsonderzoek, Prof. Biezeno	„ 2.400,—	„ —,—
10.	Materiaal voor idem	„ 3.200,—	„ 1.437,—
11.	Instrumenten voor onderzoek van fluctuaties in lucht- stroom, Prof. Burgers	„ 1.500,—	„ —,—

No.	Omschrijving	Toegestaan	Uitgegeven
12.	Speurwerkassistent voor idem	1.500,—	195,—
13.	Onderzoek windmolens Prof. J. M. Burgers, materiaal . .	1.027,30	1.027,30
14.	Speurwerkassistent voor idem	2.000,—	468,33
15.	Speurwerkassistent studies betreffende vliegtuigen, Prof. v. d. Maas	1.800,—	440,—
16.	Materiaal voor idem	1.050,—	2,76
17.	Onderzoek op centrifugaalpomp door Prof. Muysken, speurwerkassistent	1.800,—	300,—
18.	Onderzoek op gieterijgebied door Prof. Brandsma, speurwerkassistent	2.700,—	1.690,—
19.	Speurwerkassistent voor Prof. Bähler	2.400,—	2.300,—
20.	Speurwerkassistent voor Prof. Nolen	2.100,—	1.650,—
21.	Materiaal voor idem	600,—	—,—
22.	Speurwerkassistent voor Prof. Hallo	2.400,—	1.750,—
23.	Transformatorolie-onderzoek door Ir. Brükman, assistent .	1.800,—	625,—
24.	Speurwerkassistent radiolaboratorium Ir Huydts	5.703,72	5.703,72
26.	Verstuivingsapparaat Prof. v. Iterson	3.000,—	1.503,—
27.	Onderzoek voor vorming van celwanden door Prof. van Iterson, speurwerkassistent	2.600,—	2.270,—
28.	Onderzoek celstofbereiding uit tropisch hout door Prof. van Iterson, speurwerkassistent	1.800,—	825,43
29.	Onderzoek over de oplosbaarheid van stoffen in oplos- middelen, die zich dicht bij de kritische omstandigheden bevinden door Prof. Scheffer, 2 speurwerkassistenten . .	3.300,—	2.199,97
30.	Onderzoek rekristallisatie bij metalen door Prof. W. G. Burgers, speurwerkassistent	2.100,—	925,—
31.	Röntgenologisch onderzoek door Prof. van Rossem. speurwerkassistent	1.300,02	1.300,02
32.	Onderzoekingen over papierfabricage door Prof. Selleger. speurwerkassistent	900,—	887,50
33.	Apparatuur voor idem	3.000,—	314,08
34.	Speurwerkassistent voor lector Heertjes	1.080,—	1.080,—
35.	3 Speurwerkassistenten voor Profn. Dorgelo en Kluyver .	4.400,—	2.183,34
36.	Materialen speurwerk voor Prof. v. Mourik Broekman . .	1.500,—	200,—
37.	Toelage aan hulpkracht voor Prof. Vreedenburgh	600,—	600,—
38.	Onderzoek van luchtstromingen langs optischen weg door Prof. J. M. Burgers, instrumenten	800,—	7,70
39.	Speurwerkassistent voor idem	1.500,—	—,—
40.	Voortplanting van geluid door stroomende lucht door Prof. J. M. Burgers, instrumenten	f 500,—	f —,—
41.	Speurwerkassistent voor idem	400,—	—,—
43.	Onderzoek van rolroeren en kleppen aan vliegtuigen door Prof. v. d. Maas, speurwerkassistent	1.800,—	437,50
46.	Monteur voor Prof. Hallo	1.000,—	820,—
47.	Apparaten röntgenologisch onderzoek door Prof. van Rossem	500,—	—,—
48.	Onderzoek van rubber en aanverwante hoogpolymeren bij lage temperatuur door Prof. van Rossem, speur- werkassistent	2.400,—	2.250,—
50.	Onderzoek inzake waarschijnlijkheidsrekening door Prof. Bähler, materialen	500,—	487,72
51.	Speurwerkass. en dito hulpkracht v. Prof. Vreedenburgh .	2.425,—	2.425,—
52.	Proefnemingen op het gebied van grondmechanica door Prof. Thijsse, speurwerkassistent en hulpkracht	2.400,—	1.140,—
54.	Tweede speurwerkassistent Prof. Nolen	2.100,—	700,—
55.	Speurwerkassistent Prof. Elias	2.400,—	1.200,—
56.	Koelmachine voor Prof. Wiersma	5.000,—	—,—
57.	Materiaal rekristallisatie-onderzoek Prof. W. G. Burgers	150,—	—,—
Totaal		f108.936,04	f 56.188,02

NIEUWE AANVRAGEN (Nieuw fonds).
1943—1944.

No.	Omschrijving	Toegestaan	Uitgegeven
63.	Speurwerkassistent ferromagnetisme voor Prof. Kronig	f 1.200,—	f 1.200,—
64.	Speurwerkassistent dempingsverliezen, lector v.d. Leeden . . .	„ 1.200,—	„ —,—
65.	Speurwerkassistent fysische techniek, Prof. v. Dijck . . .	„ 1.800,—	„ 1.650,—
66.	Meetinstrument idem	„ 3.000,—	„ 658,19
67.	Speurwerkassistent magneetvelden, Prof. Wiersma . . .	„ 2.100,—	„ —,—
68.	Speurwerkassistent koelmachine, Prof. Wiersma . . .	„ 2.100,—	„ 435,76
69.	Speurwerkassistent, Prof. Tienstra	„ 2.400,—	„ 661,—
70.	Materialen, Prof. Tienstra	„ 100,—	„ 92,57
71.	Materialen grondmechanica, Prof. Vreedenburgh . . .	„ 1.000,—	„ 607,49
73.	Bijdrage publicatie stabiliteitsonderzoek, Prof. Biezeno	„ 200,—	„ —,—
74.	Catalogiseeren, Prof. Biezeno	„ 350,—	„ 270,—
75.	Oliewringen, Prof. van Iterson	„ 650,—	„ —,—
76.	Hulpkracht, Prof. W. G. Burgers	„ 250,—	„ —,—
77.	Hulpkracht, Prof. Scheffer	„ 500,—	„ 500,—
Totaal		f 16.850,—	f 6.075,01

T a b e l I I b

SPEURREKENING 1944—1945.
Oude aanvragen (nieuw fonds).

Zie bij No. 4 eveneens No. 37 en 51 en omgekeerd.

No.	Omschrijving	Toegestaan	Uitgegeven
2.	2 Speurwerkassistenten voor Prof. Zwikker	f 3.600,—	f 1.503,—
3.	Speurwerkassistent voor Prof. v. Mourik Broekman . . .	„ 2.400,—	„ 2.400,—
4.	Speurwerkassistent voor Prof. Vreedenburgh	„ 2.700,—	„ 0,21
5.	Materiaal voor idem	„ 2.500,—	„ —,—
8.	Speurwerkassistent voor trillingsonderzoek, Prof. Biezeno .	„ 3.200,—	„ —,—
10.	Materiaal voor trillingsonderzoek, Prof. Biezeno	„ 3.200,—	„ —,—
11.	Instrumenten voor onderzoek van fluctuaties in: lucht- stroommen, Prof. J. M. Burgers	„ 800,—	„ —,—
12.	Speurwerkassistent voor idem	„ 1.500,—	„ 1.250,—
13.	Onderzoek windmolen Prof. J. M. Burgers, materiaal . . .	„ 1.600,—	„ 69,56
14.	Speurwerkassistent voor idem	„ 1.257,50	„ 1.257,50
15.	Speurwerkassistent studies betreffende vliegtuigen, Prof. van der Maas	„ 1.800,—	„ —,—
16.	Materiaal voor idem	„ 1.050,—	„ —,—
17.	Onderzoek op centrifugaalpompen door Prof. Muysken, speurwerkassistent en materiaal	„ 6.500,—	„ —,—
18.	Onderzoek op gieterijgebied door Prof. Brandsma, speurwerkassistent	„ 2.700,—	„ 2.063,—
19.	Speurwerkassistent voor Prof. Bähler	„ 2.880,—	„ 2.880,—
20.	Speurwerkassistent voor Prof. Nolen	„ 2.100,—	„ 2.100,—
21.	Materiaal voor idem	„ 600,—	„ —,—
22.	Speurwerkassistent voor Prof. Hallo	„ 1.800,—	„ —,—
24.	Speurwerkassistent radiolaboratorium Ir. Huydts	„ 5.703,72	„ 5.703,72
26.	Onderzoek met verstuvingsapparaat door Prof. v. Iterson, speurwerkhulpkracht en materialen	„ 1.00,—	„ —,—
27.	Onderzoek voor vorming van celwanden door Prof. v. Iterson, speurwerkhulpkracht	„ 2.800,—	„ 890,43
28.	Onderzoek celstofbereiding uit tropisch hout door Prof. van Iterson, speurwerkhulpkracht	„ 2.000,—	„ 485,27

No.	Omschrijving	Toegestaan	Uitgegeven
29.	Onderzoek over de oplosbaarheid van stoffen in oplosmiddelen, die zich dicht bij de kritische omstandigheden bevinden door Prof. Scheffer. 2 speurwerkass.	„ 3.300,—	„ 1.266,65
30.	Onderzoek structuur metalen door Prof. W. G. Burgers, 2 speurwerkassistenten	„ 2.100,—	„ 400,14
31.	Röntgenologisch onderzoek door Prof. van Rossem, speurwerkassistent	„ 1.600,—	„ 1.400,04
32.	Onderzoekingen over papierfabricage door Prof. Selleger speurwerkassistent	„ 1.200,62	„ 1.200,62
33.	Materiaal voor idem	„ 3.000,—	„ —,—
34.	Speurwerkassistent voor lector Heertjes	„ 1.080,—	„ 1.080,—
35.	2 Speurwerkassistenten voor Prof. Dorgelo	„ 2.800,—	„ 1.800,—
36.	Materialen speurwerk voor Prof. v. Mourik Broekman	„ 1.500,—	„ 62,50
37.	Toelage aan hulpkracht voor Prof. Vreedenburgh	„ 600,—	„ 600,—
38.	Onderzoek van luchtstroomingen langs optischen weg door Prof. J. M. Burgers, materialen	f 1.000,—	f —,—
39.	Speurwerkassistent voor idem	„ 1.200,—	„ —,—
43.	Onderzoek van rolroeren en kleppen aan vliegtuigen door Prof. v. d. Maas, speurwerkassistent	„ 1.800,—	„ —,—
46.	Monteur voor Prof. Hallo	„ 1.200,—	„ 1.020,—
47.	Materialen röntgenologisch onderzoek Prof. v. Rossem	„ 500,—	„ —,—
48.	Onderzoek van rubber en aanverwante hoogpolymeren bij lage temp. door Prof. v. Rossem, speurwerkass.	„ 2.400,—	„ 2.400,—
50.	Onderzoek inzake waarschijnlijkheidsrekening door Prof. Bähler, materialen	„ 500,—	„ —,—
51.	Speurwerkass. grondmechanica voor Prof. Vreedenburgh	„ 2.400,—	„ 1.800,—
52.	Proefnemingen op het gebied van grondmechanica door Prof. Thijsse, speurwerkassistent	„ 1.800,—	„ 1.800,—
56.	Koelmachine voor Prof. Wiersma	„ 11.700,—	„ —,—
59.	Onderzoek groeiverschijnselen door Prof. van Iterson, speurwerkassistent	„ 1.500,—	„ 1.200,—
61.	Onderzoek intool-derivaten door Prof. Verkade, speurwerkassistent	„ 1.800,—	„ 280,—
62.	Chemisch onderzoek transformatorolie door lector Heertjes, speurwerkassistent	„ 1.800,—	„ 1.800,—
63.	Speurwerkass. ferromagnetisme Prof. Kronig	„ 1.800,—	„ 1.800,—
65.	Speurwerkass. phys. technologie Prof. v. Dijk	„ 1.800,—	„ 1.800,—
66.	Meetinstrumenten idem	„ 2.300,—	„ 2,55
69.	Speurwerkass. Prof. Tienstra	„ 2.400,—	„ 1.275,—
70.	Materiaal voor idem	„ 100,—	„ 76,13
71.	Materialen grondmech. Prof. Vreedenburgh	„ 1.000,—	„ —,—
73.	Bijdrage publicatie stabiliteitsonderz. Prof. Biezeno	„ 200,—	„ —,—
75.	Oliewringer Prof. van Iterson	„ 650,—	„ —,—
78.	Speurwerkassistent mastconstructies Prof. Biezeno	„ 1.200,—	„ 421,30
79.	Demonstratietoestellen, Prof. Biezeno	„ 720,—	„ 71,25
80.	Speurwerkassistent electronenmicroscopie rubber, Prof. van Rossem en Dorgelo	„ 1.800,—	„ —,—
81.	Speurwerkassistent glyceriden, Prof. Verkade	„ 1.800,—	„ —,—
82.	Hulpkr. onderz. zoutoplossingen, Prof. W. G. Burgers	„ 600,—	„ —,—
83.	Speurwerkassistent, Prof. Kramers	„ 902,44	„ 902,44
Totaal		f 117.744,28	f 45.061,31

Korte omschrijving van het gebruik der voor de cursusjaren 1943—1944 en 1944—1945 toegestane subsidies.

OUDE FONDS.

a. Subsidies voor bijzondere leerstoelen.

a. **Theoretische natuurkunde.** Prof. dr H. A. Kramers heeft zich in het cursusjaar 1943/1944 bepaald tot a) een nauwkeurige studie van de moderne opvattingen over het verband tusschen molecuul, structuur en eigenschappen van vloeistoffen, en het uitwerken van een college hierover, dat toen juist gereed gekomen was; b) het houden van contact met de studenten en wetenschappelijk aangestelden aan het Laboratorium voor Technische Physica der Technische Hoogeschool, waarbij evenals vorige jaren een aantal fysische onderwerpen in hun theoretische aspect gediscussieerd werden.

In het cursusjaar 1944/1945 werd niets ondernomen.

b. **Fysische technologie.** Bij een inleidende bespreking bleek, dat in den cursus 1943/1944 slechts 3 studenten bereid en bevoegd waren het door Prof. dr W. J. D. van Dijck aangekondigde college „phasenscheiding” te volgen. Met hen werd overeengekomen, dat geen colleges zouden worden gegeven, doch dat de verslagen over dit onderwerp, voor zoover aanwezig, te hunner beschikking zouden worden gesteld en een compleet exemplaar op de bibliotheek van het Laboratorium voor Technische Physica der Technische Hoogeschool ter lezing zou worden gelegd, terwijl de studenten zich te allen tijde tot Prof. van Dijck zouden kunnen wenden voor eventueele nadere toelichting. Het onderwerp „phasenscheiding”, dat in den cursus 1942/1943 niet volledig kon worden behandeld, werd in dezen cursus geheel uitgewerkt. Aan 58 studenten, die den cursus 1942/1943 hebben geloopt en van wie het adres bekend was, werden de aanvullende tekst (68 pag.) en figuren (59) toegezonden.

De assistent H. Montagne van Prof. van Dijck werkte regelmatig aan zijn afstudeer-onderwerp en bepaalde een analyse-diagram van het systeem totuol-methylcyclohexaan-nitrobenzeen op basis van brekingsindex en dichtheid, eveneens het evenwichtsdiagram vloeistofdamp bij 1 at van dit systeem; verder ontwierp hij

het verwerkingsschema en de apparatuur voor de scheiding door rectificatie van tutuol en methylcyclohexaan met nitrobenzeen als hulpstof.

In het cursusjaar 1944/1945 bleef elke werkzaamheid achterwege.

c. **Papierfabricage.** In verband met de bijzondere omstandigheden werden in het cursusjaar 1943/1944 door Prof. ir E. L. Selleger geen colleges gegeven en geen excursies geleid. Wél heeft hij bekend gemaakt, dat hij geregeld één dag per week te Delft op het Laboratorium voor Technische Botanie aanwezig was en zich bereid verklaard op dien dag studenten, die dit wenschten, van voorlichting te dienen. Hiervan is eenige keeren gebruik gemaakt en enkele studenten hebben op zulke dagen besprekingen over afstudeer-onderwerpen op het gebied van papierfabricage gehad. Verder heeft de bijzonder hoogleeraar een ingenieur leiding gegeven bij de bewerking van een proefschrift dat zijn voltooiing nadert.

Onder het hoofd „nieuwe fonds” (E. Afd. der Electrotechniek g) is nog melding gemaakt van wetenschappelijke werkzaamheden, die onder zijn leiding met steun van het Fonds werden verricht.

In den cursus 1944/1945 was sinds September het contact met Delft verbroken.

b. **Subsidies voor lezingen.**

De cursus in gezondheidstechniek werd in deze beide cursusjaren door de bijzondere tijdsomstandigheden niet gehouden.

c. **Subsidies voor andere doeleinden.**

a. **Bouwkundige tentoonstellingen** werden niet gehouden.

b. **Registratie Nederlandsche kasteelen.** Onder leiding van Prof. dr ir D. F. Slothouwer werd in den cursus 1943/1944 voortgegaan met opname en ordening van gegevens uit archieven, zowel Rijks, provinciale als stedelijke, en die uit openbare verzamelingen. De meeste tijd werd ditmaal besteed aan teekenen en verbeteren van plattegronden, waartoe bezoeken aan verschillende kasteelen werden gebracht. Hiervan zijn er nu meer dan 50 vastgesteld, hetgeen een belangrijke aanwinst voor onze vaderlandsche kunsthistorie beteekent.

c. **Publicatie nagelaten collegedictaten Prof. Mekel.** De tekst van Prof. Mekels's dictaat geophysische opsporingsmethoden werd geheel in het net getypt. Het vervaardigen der begeleidende figuren is nog niet geheel voltooid; de uitgave kan het komende jaar worden tegemoet gezien.

d. Door Prof. dr ir A. J. Kluyver werd in het cursusjaar 1943/44 f 1.000,— van de subsidie voor werk ten behoeve van tewerkgestelde studenten ten deele besteed ter bestrijding der kosten, veroorzaakt door de maatregelen van administratieve aard, noodzakelijk voor het tot stand brengen van het contact tusschen deze studenten en de docenten. Voorts zijn ten behoeve van bepaalde groepen van studenten en voor een deel ook van individueele studenten studieboeken en verder studiemateriaal aangeschaft en verzonden.

Voor den cursus 1944/1945 werd andermaal aan Prof. Kluyver voor hetzelfde doel een subsidie van f 1.000.— verleend. De aanzienlijke verstoring van het geregelde verkeer met Duitschland, welke tengevolge van de krijgsverrichtingen in September j.l. plaats vond, is oorzaak geweest, dat de in het vorig jaar op vrij belangrijke schaal verzorgde toezending van studiemateriaal enz. grotendeels achterwege moest blijven. Anderzijds was er in de gebrekkige communicatie juist een aanleiding te meer gelegen om het gevormde bureau te doen blijven functionneeren. Zoodoende konden toch van zeer uiteenlopende zijden min of meer incidenteel binnenkomende berichten in den vorm van rondzendbriefjes aan de ouders en andere betrekkingen der studenten worden doorgegeven. In het geheel werden in de beide afgelopen jaren 129 van deze berichtjes aan bepaalde groepen van ouders en docenten verzonden. Eén en ander leidde tot een uitvoerige correspondentie. Uit talrijke uitlatingen is gebleken, dat deze bemiddeling door de betrokkenen zeer op prijs is gesteld en er indirect veel toe heeft bijgedragen den band tusschen de genoemde categorie van studenten en de Hoogeschool te onderhouden.

e. **Verzamelen van gegevens voor stedenbouw en volkshuisvesting.** Van de toegestane subsidie voor het aanstellen van een assistent in den cursus 1943/1944 werd geen gebruik gemaakt.

f. **Voor het doen van astronomische berekeningen in het cur-**

susjaar 1944/1945 werd het vereischte reken- en teekenwerk onder leiding van lector R. Roelofs door verschillende personen uitgevoerd en betaald in uurloon. Van de verleende subsidie ad f 1.200,— werd slechts ongeveer de helft verbruikt, doordat tengevolge van de abnormale omstandigheden slechts een deel van het werk kon worden voltooid. Het doel van de berekeningen is het verschaffen van middelen ter vereenvoudiging van de voorbereiding tot en de uitwerking van astronomische metingen voor de bepaling van de geographische breedte en lengte van een willekeurig punt op aarde en van het azimuth van een van dat punt uitgaande geodetische lijn. Deze middelen bestaan uit:

1. Lijsten van sterren, welke op grond van foutentheoretische overwegingen werden geselecteerd;
2. Monogrammen ten gebruike bij de voorbereiding en de uitwerking van waarnemingen.

NIEUWE FONDS.

a. Sub-afdeeling voor Technische Physica van de Afdeeling der Algemeene Wetenschappen.

a. Onder leiding van Prof. dr R. Kronig werden in den cursus 1943/1944 door den heer R. M. F. Houtappel onderzoekingen gedaan over het ferromagnetisme (subs. no. 63). Deze hadden enerzijds betrekking op de algemeene theorie van dit verschijnsel, anderzijds werd in het bijzonder gezocht naar een verband tusschen de mechanische en de hysteres-eigenschappen van staal, waarvoor het C.I.M.O. zoo welwillend was proefstaven ter beschikking te stellen. Het onderzoek kon in 1944/1945 niet geheel worden bĳeindigd.

b. Lector v. d. Leeden heeft in den cursus 1943/1944 niemand kunnen vinden, geschikt voor het onderzoek over dempingsverliezen (subs. no. 64).

c. Door den heer J. Ruys werd in den cursus 1943/1944 onder leiding van Prof. van Dijck het prototype van den massastroommeter (subs. no. 65) uitvoerig onderzocht in een speciaal daarvoor ontworpen en zorgvuldig geijkt meetcircuit. Op grond van de metingen en de ontwikkelde theorie werd een tweede massastroommeter, geschikt voor een $\frac{3}{4}$ " leiding en werkdruk tot 16 at ont-

worpen, geconstrueerd en onderzocht. De resultaten waren in goede overeenstemming met de verwachtingen. De metingen worden voortgezet met een andere vloeistof, terwijl het meetcircuit wordt ingericht voor het meten in pulseerende strooming. Met een derde ontwerp, geschikt voor een 3" leiding, werd een aanvang gemaakt.

Bij de proeven en de constructie werd groote hulp ondervonden van de Bataafsche Petroleum Mij, terwijl de N.V. Nederlandsche Machinefabriek „Artillerie-Inrichtingen" Hembrug haar meetlaboratorium ter beschikking stelde voor het bepalen van de exacte afmetingen van belangrijke onderdeelen van den eersten massastroommeter. In 1944/1945 konden de metingen aan den massastroommeter no. 2 worden voltooid; het ontwerp no. 3 (n.l. met pulseerende stroomen) moest worden afgebroken en in veiligheid gebracht.

d. De onder leiding van de Profn. Kluyver en Dorgelo verrichte werkzaamheden voor het Instituut voor electronenmicroscopie (subs. no. 35) betroffen in het jaar 1943'1944 de ontwikkeling van een electronen-metaal-microscoop door H. J. de Heer, naar een idee van Ir J. B. le Poole. Een proefopstelling met kleine vergrooting werd gebouwd; de resultaten waren zeer bevredigend, zoodat het onderzoek en ontwerp met goede hoop het volgend jaar zou worden voortgezet.

Verder werden de volgende nevenwerkzaamheden verricht:

1e. de ontwikkeling van een hoogvacuumeter volgens het type Pirani voor drukken van 10^{-4} mm Hg en lager;

2e. ontwerp en uitvoering van een belichtingsmeter voor het electronenmicroscoop, gebouwd volgens het principe van visueele vergelijking van intensiteiten.

3e. onderzoek van een ontwikkelaar naar eigen samenstelling van Beukers en Reinders. Deze ontwikkelaar paart een groot contrast aan een grooten levensduur. Bij onderzoek van Normaal Bromide kreeg dit de gradatie van hard papier. Deze winst aan gradatie is bij de van nature kleine contrasten in de electronenmicroscopie van belang;

4e. ontwikkeling van een apparaat voor het afwerken van belichte film tot negatief, waaraan een thermostaat verbonden is, zoodat voor het spoelen van de negatieven steeds water van 20° C

voorhanden is. Het afgewerkte water loopt door een terugloopkoeler en verwarmt het versche; waardoor een besparing van 80 % aan energie wordt bereikt;

5e. ontwerp van een praeparaathouder voor het nieuwe 150 kV electronenmicroscop volgens het plugkraan-principe, waarbij op de bestaande constructies een vereenvoudiging is verkregen.

Voorts werd werk van meer administratieven aard verricht en veel tijd besteed aan service aan een demonstratie van het bestaande microscop.

Als hoofdpunt stond in 1944/1945 het ultraviolet emissieelectronenmicroscop; een microscop voor een effectieve vergrooting van 10.000 \times werd ontworpen. De moeilijkheden van het aanbrengen van een intensieve en geconcentreerde ultraviolet verlichting zijn in principe opgelost. Een ontwerp-teekening werd vervaardigd, doch door de omstandigheden is het constructieve werk blijven steken.

Daarnaast werd geëxperimenteerd aan een nieuw model kathodekop. Dit onderdeel is n.l. nog één van de slecht opgeloste punten van de electronenmicroscopie. Proeven toonden aan, dat de ingeslagen weg de juiste was.

Verschillende kleinere onderzoekingen ten dienste van de electronenmicroscopie werden inmiddels verricht.

e. Onder leiding van Prof. Dorgelo werd door M. A. Molenaar in het jaar 1944/1945 bestudeerd: a. de ruimteladingslaagjes van Langmuier in gasontladingen (theorie, gevallen, waarin deze laagjes een rol spelen, eventueele toepassingen); b. de theorie van Rogowski over het potentiaalverloop in een gasontlading; c de invloed van ruimtelading in gasontladingen.

f. Onder leiding van Prof. Zwikker zette Ir H. Polak in den cursus 1943/1944 zijn proefnemingen met het „klystron” voort (subs. no. 2), een toestel om radiotrillingen van zeer korte golflengten voort te brengen. In het bijzonder werd aandacht besteed aan een methode voor de meting van paramagnetische verliezen bij deze zeer korte golflengten. De heer S. Douma, candidaat n.i., werkte onder zijn leiding eenige hulpapparaten uit, te gebruiken bij acoustische onderzoekingen, speciaal voor het meten van acoustische impedanties (subs. no. 2).

g. Door de afwezigheid van beide in Duitschland vertoevende assistenten kon met het practische werk, dat in het jaar 1943/1944 onder leiding van Prof. Wiersma zou plaats hebben, niet verder gevorderd worden dan met slijpen van de normaalsolenoïde; door moeilijkheden van tijdelijken aard is ook dit slechts weinig gevorderd.

De plannen voor een volledigen koeltunnel werden echter ontwikkeld en een Nederlandsch aanbod voor den bouw der koelinstallatie verkregen.

b. Afdeling der Weg- en Waterbouwkunde.

a. Door Ir G. A. Oosterholt werd in het cursusjaar 1943/1944, onder leiding van Prof. van Mourik Broekman, het onderzoek betreffende energievernietiging en werking van drempels achter stuwen (subs. no. 3) voortgezet. De resultaten werden in de voor de praktijk bruikbaren vorm vastgelegd.

In 1944/1945 werd een rapport voltooid betreffende uitputting van hydraulische energie en een aanvang gemaakt met studies betreffende het transport van vaste stoffen in rivieren, ter voorbereiding van modelproeven.

b. De onder leiding van Prof. Tienstra uitgevoerde werkzaamheden in het jaar 1943/1944 (subs. no. 69) hebben hoofdzakelijk bestaan uit theoretische voorbereidingen, teneinde te komen tot een juiste methode voor de bewerking van het aanwezige onderzoekingsmateriaal betreffende fotogrammetrie.

In 1944/1945 werd het onderzoek naar de nauwkeurigheid van aerotriangulatie voortgezet, maar tengevolge van de ongunstige tijdsomstandigheden kon nog geen volledig inzicht worden verkregen in de mate, waarin allerlei factoren bepalend zijn voor de m.b.v. aerotriangulatie verkregen nauwkeurigheid.

c. Het onder leiding van Prof. Thijsse in 1942 begonnen onderzoek betreffende de stroomingswetten voor open leidingen (subs. no. 52) is in het jaar 1943/1944 voortgezet. Terwijl het eerste jaar voornamelijk aan literatuurstudie was gewijd, zijn in het tweede jaar systematische metingen in het Waterloopkundig Laboratorium verricht. Hiertoe is een proefgoot gebouwd met een driehoekig profiel, een lengte van 26,5 m en een hydraulische straal van 0,03

tot 0,10 m; bij gladde wanden konden hiermede getallen van Reynolds ($vR : v$) van 600 tot 30.000 worden verkregen. Deze meetserie is thans beëindigd, de wanden zullen nu van een regelmatige ruwheid worden voorzien.

Een tweede serie metingen werd verricht in de hellende goot van het laboratorium; tot nu toe zijn hierin echter voornamelijk slechts voorbereidende metingen gedaan.

In 1944/1945 kon het onderzoek slechts enkele maanden worden voortgezet; tot dusverre zijn op het gebied van de weerstand, die een vloeistofstroom in open leidingen ondervindt, onverwachte resultaten bereikt, o.a. betreffende den overgang van laminairen tot turbulente stroom en den invloed van bepaalde typen van wandruwheid op den weerstand.

d. Aangaande het speurwerk over gelaschte constructies (subs. no. 4), dat onder leiding van Prof. Vreedenburgh staat, kan worden meegedeeld, dat de aanmaak van het beproevingstoestel voor het onderzoek naar de sterkte van kophoeklasschen in 1943/1944 gereed kwam. In het Metallografisch Laboratorium van Prof. Brandsma werden enkele voorloopige proeven genomen, waarbij de bruikbaarheid van het toestel werd bewezen. Reeds kan worden meegedeeld, dat de belasting-deformatiekrommen van de kophoeklasschen een duidelijke vloeigrens bezitten. De spreiding in de gemeten vloeigrenzen is veel geringer dan die in de gemeten breeksterkten. Tenslotte bleken zoowel de vloeigrenzen als de breeksterkten van hoofdzakelijk op druk belaste hoeklasschen aanzienlijk hoger te liggen dan bij hoofdzakelijk op trek belaste lasschen. Voor de definitieve proeven werd een volledige serie proefstukken besteld, die in den zomer 1944 in het Waterloopkundig Laboratorium te Delft door een vertegenwoordiger te Nijmegen werden gelascht, waarna door de Machinefabriek Reineveld met de verdere afwerking kon worden begonnen. Nadat een aantal proefstukken gereed was gekomen, moest het werk in het najaar worden stopgezet.

Voorts werd in de werkplaats van het Waterloopkundig Laboratorium een begin gemaakt met de vervaardiging van de in samenwerking met Ir J. Zwart ontworpen nieuwe meetapparatuur, welk werk eveneens moest worden stopgezet.

e. Wegens ernstige ziekte van den speurwerkassistent kon het speurwerk over de drukverdeeling rondom horizontale buizen of tunnels in den grond sinds November 1943 geen voortgang hebben; de aanmaak van het toestel voor experimenteele verificatie van de gevonden theoretische oplossing, welke betrekking heeft op het geval van een horizontale cilindrische holte met parabolische doorsnede, kwam gereed.

c. **Afdeeling der Werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde.**

a. Het onder leiding van Prof. Brandsma uitgevoerde onderzoek over de kristallisatieverschijnselen bij de stolling van metalen is in het jaar 1943/1944 voortgezet en publicaties hierover zijn verschenen in het tijdschrift „De Gieterij”. Verder werd een apart artikel over tin opgenomen in het tijdschrift „Physica” X no. 10, Dec. 1943.

b. Het sloopsschroefonderzoek (subs. no. 6), dat onder leiding van Prof. Biezeno stond, is in den loop van het jaar 1943/1944 afgesloten. Het heeft tot aanmerkelijke verdieping geleid van het inzicht, dat tot nog toe in de spanningsverdeeling van een schroefblad bestond, en opent het uitzicht, dat in de toekomst de grootst optredende spanning, voor zoover deze het gevolg is van statische belastingen, met voor de praktijk alleszins voldoende nauwkeurigheid van tevoren kan worden bepaald. Van de verkregen resultaten is een verslag opgesteld dat, zoodra zich daartoe de gelegenheid voordoet, zal worden gepubliceerd. Een woord van dank moge nogmaals gericht worden tot de Maatschappij Nederland, zonder wier daadwerkelijken steun het onderzoek niet mogelijk zou zijn geweest.

Het eveneens onder zijn leiding staande trillingsonderzoek (subs. no. 8) heeft ook in 1943/1944 praktische resultaten afgeworpen. In samenwerking met het Radiolaboratorium der T.H. is voortgewerkt aan de ontwikkeling van de condensatormethode tot het meten van uiterst geringe, snel met den tijd wisselende verplaatsingen. Voorts werd een dynamische spanningsmeter ontworpen, waarbij een vergrooting van 100.000 der op te meten verplaatsingen werd bereikt. Dank zij de materieele subsidie kon-

den, ondanks de moeilijke tijden, toch eenige belangrijke instrumenten worden aangeschaft.

Gedurende den tijd, dat de bezoldiging van den speurassistent voor trillingsonderzoek ten laste van het Hoogeschoolfonds kwam (later kwam deze n.l. ten laste van T.N.O.) is in 1944/1945 door- gewerkt aan de vervolmaking van het electrisch gedeelte van een ontworpen apparatuur tot het meten van trillingen. Het werk geschiedde in samenwerking met het onder leiding van den Lector Huydts staand radio-laboratorium. De apparatuur is gereed gekomen en voldoet aan zeer hoge eischen. Een publicatie zal met- tertijd verschijnen.

Het subsidie voor publicatie van stabiliteitsonderzoek (no. 73) was in het jaar 1943/1944 nog niet verbruikt; in 1944/1945 is er in het geheel geen gebruik van gemaakt. Dank zij de subsidie voor het catalogiseeren (subs. no. 74) kon in 1943/1944 een begin wor- den gemaakt met het inrichten van een literatuur-kaartsysteem, betrekking hebbend op de toegepaste mechanica.

Het onderzoek naar de mogelijke uitvoerbaarheid van onge- staagde scheepsmasten (subs. no. 78) vond in 1944/1945 groote vertraging; het vereischt nog een voortzetting in het volgend boek- jaar. Het is evenwel te verwachten, dat het binnenkort kan worden afgesloten en dat een publicatie van de resultaten kan verschijnen.

c. Aan verschillende onderzoekingen, die in 1943/1944 onder leiding van Prof. dr J. M. Burgers stonden, kon tengevolge van het heengaan van verscheidene assistenten en de onmogelijkheid om deze door andere te vervangen, weinig of niets worden gedaan.

De onderzoekingen over de voortplanting van geluid door stroomende lucht (subs. no. 41) moesten geheel blijven rusten.

Ten behoeve van het onderzoek naar de fluctuaties in lucht- stroomingen (subs. no. 12) zijn een aantal metingen verricht over de verdeeling van de snelheid in lucht, welke uit een nauwe spleet vrij uitstroomde.

De voorbereidende werkzaamheden voor het tot stand brengen van een windtunnel, waarmede zeer hoge luchtsnelheden bereikt kunnen worden (subs. no. 39) konden worden uitgevoerd door een assistent in gewonen dienst bij het laboratorium, en konden vrijwel geheel en al worden bekostigd uit het normale Rijkssubsidie. Dit voorbereidend werk heeft een zeer bevredigend verloop; reeds

is een uitstekende opstelling tot stand gekomen voor het observeren van luchtstromingen met behulp der z.g. „slierenmethode”.

Aangaande het molenonderzoek (subs. no. 14) kan worden meegedeeld, dat door Ir A. Havinga in den windtunnel van het Laboratorium voor Aero- en hydrodynamica der T.H. proeven genomen worden met verschillende modellen, waarvan de profielen overeenstemden met verschillende soorten van molenwieken met hekwerk en zeilen. Evenals bij modelmetingen in vroeger jaren verricht, bleek ook ditmaal duidelijk, dat dergelijke molenwieken steeds ten achter staan bij wieken, vervaardigd naar het voorbeeld der luchtschroeven, welker constructie op een zuiver vleugel-profiel berust.

Onder toezicht van Ir P. L. Fauel werden voor den kleinen proefmolen in den Klein-Vrijenbanschen polder twee stellen molenwieken vervaardigd naar diens eigen ontwerp. Zij verschillen van de gewone oud-Hollandsche molenwieken voornamelijk daarin, dat de boden vervangen zijn door gebogen platen, die op zoodanige wijze zijn aangebracht, dat tusschen de roeden en de platen een spleet aanwezig is. Een stel dezer wieken werd aan den molen gemonteerd, waarna getracht werd door technische metingen hun eigenschappen vast te stellen. Deze metingen stuitten in het voorjaar op het bezwaar, dat het geboomte, hetwelk den molen omringt en bij zijn plaatsing nog niets te beduiden had, een zoodanige storing in den wind teweeg bracht, dat de onderzoekers vrijwel niet meer wisten hoe den anemometer op te stellen. Voor korten tijd werd de omgeving van den proefmolen geheel kaal geslagen. Het is dus te verwachten, dat de metingen in de komende maanden een bevredigend verloop hebben.

d. De onder leiding van Prof. van der Maas staande onderzoekingen (subs. no. 43 en 15) konden slechts korten tijd worden voortgezet, doordat één der assistenten reeds half October 1943 in Rijksdienst overging en de tweede met ingang van 1 November 1943 zijn ontslag nam; de laatste ontwierp een tweetal instrumenten, te gebruiken bij vliegproeven.

e. Het onder leiding van Prof. Muysken staande onderzoek betreffende centrifugaalpompen (subs. no. 17) werd in 1943/1944 afgesloten; een voorloopig rapport daarover werd aan belangheb-

benden toegezonden. De exacte reproductie op kleine schaal van een waaier van een centrifugaalpomp bleek groote moeilijkheden op te leveren. Voorloopig ligt het werk stil, daar de met het werk belaste assistent een anderen werkring heeft gekregen.

d. Afdeeling der Electrotechniek.

a. Voor de onder leiding van Prof. Bähler staande onderzoeken (subs. no. 19) werd tijdens het cursusjaar 1943/1944 verder gewerkt aan een toestel voor het meten van de complexe overdrachtsfactor van een vierpool. Hiertoe werd een breede bandversterker met speciale koppelnetwerken ontwikkeld en een hoogfrequent generator met zeer geringe frequentiedrift.

Naar aanleiding van een theoretisch onderzoek over de stabiliteit van telefoonversterkers met vorkschakeling werden diverse metingen verricht, die een goede overeenstemming tusschen theorie en experiment opleverden.

In den winter 1944/1945 kwam wegens stroomgebrek het werk tot stilstand; door de Duitschers werden bovendien verschillende onderdeelen weggenomen.

b. Onder leiding van Prof. Elias zette Ir O. Hong Djie in 1943/1944 zijn proeven omtrent electromagnetische trillingen in een cilindrische buis voort (sus. no. 55). In de eerste plaats werd de wijze van opwekking dezer trillingen met behulp van een magnetron, met daaraan gekoppeld Lechersysteem en antenne, onderzocht en in verband hiermede werd kwalitatief nagegaan, hoe verschillende typen trillingen konden worden verkregen. Hij het quantitative onderzoek van een en ander deden zich verschillende moeilijkheden voor, die gedeeltelijk werden ondervangen. Wegens vertrek van den heer O Hong Djie naar de firma Philips konden sinds Maart de onderzoeken geen verderen voortgang vinden.

c. De tot dusver bereikte resultaten van het onderzoek van bollenvonkbruggen voor hoogspanningsmetingen (subs. no. 22), dat onder leiding stond van Prof. Hallo, zijn beschreven in het tijdschrift „Electrotechniek” van 12 en 26 Mei 1944. Het onderzoek kon in het cursusjaar 1944/1945 niet worden voortgezet.

d. Door Prof. Nolen en Ir J. G. Niesten werd in 1943/1944 een uitvoerig onderzoek gedaan van door gelijkstroom voorgemagneti-

seerde smoorspoelen (subs. no. 54). Allereerst werd een groot aantal metingen gedaan over de onderlinge afhankelijkheid van wissel-inductie, wisselstroom-magnetisatie en gelijkstroom-magnetisatie. Van de tweede grootheid werden de harmonischen bepaald. Een samenvatting der resultaten, die vele gegevens bevat voor hen, die zulke spoelen toepassen, zal binnenkort ter publicatie worden aangeboden. Voorts werden uitvoerig de mogelijkheden van parallel- en serieschakeling van zulke spoelen onderzocht, met name met het oog op de bruikbaarheid voor diverse toepassingen in verschillende industriegebieden.

Een groote verzameling oscillogrammen werd verkregen.

Het onderzoek werd in 1944/1945 voortgezet met behulp van Ir Bemer; door gebrek aan electrischen stroom moest het proef-ondervindelijk onderzoek werden stopgezet. Het verzamelde materiaal zal verwerkt worden tot een studie, die als grondslag kan dienen voor hen, die dergelijke schakelingen willen gebruiken.

In het vorig verslag werd verzuimd mede te deelen, dat het tweede onderzoek, dat onder leiding van Prof. Nolen plaats had, n.l. dat betreffende „parasitaire stroomsystemen bij transformatoren” geschiedde door Ir P. Hoftijzer. Hierover verscheen een uitgebreide publicatie in „Electrotechniek” van 10 en 24 Dec. 1943 en 7 en 14 Jan. 1944.

In het algemeen kader van het onderzoek naar den invloed van onsymmetrische belastingen (subs. no. 20) werden door Prof. Nolen en Ir Hoftijzer vervolgens de onsymmetrische belasting en kortsluiting van Yz geschakelde transformatoren bestudeerd. Er werden zeer merkwaardige, tot nu toe niet bekende verschijnselen voorspeld en berekend; metingen bevestigden volkomen de verwachtingen. Hierover zullen binnenkort publicaties in „Electrotechniek” verschijnen.

e. Het onder leiding van Ir Brückman staande onderzoek van transformatorolie (subs. no. 23) moest tijdens het cursusjaar 1943/1944 worden afgebroken.

f. Onder leiding van Lector Ir Huydts werden in het Radiolaboratorium de volgende onderzoekingen en meetapparatuur uitgevoerd (subs. no. 24):

Door Ir L. R. Bourgonjon werd in het cursusjaar 1943/1944 bij

het zoeken naar een uitbreiding van het frequentiegebied van ontwikkelde en uitgevoerde trillingsopnemers een belangrijk detectieprobleem tot oplossing gebracht, en werd voor andere laboratoria der T.H. electrotechnische en andere apparatuur vervaardigd of verder ontwikkeld.

Door Ir P. de Waard is de aard van partieele doorslagen bij diverse materialen door onderzoekingen nader vertolkt en zijn gelijkspanningsversterkers verder ontwikkeld.

In het jaar 1944/1945 konden de onderzoekingen van beide assistenten weinig voortgang vinden. Er werden een aantal kleine ontvangtoestellen geconstrueerd, die o.a. beschikbaar zijn gesteld voor de ondergrondsche pers. Ook werd technische medewerking verleend aan het tot stand brengen van draadloze verbindingen met den geallieerden inlichtingendienst.

e. Afdeling der Scheikundige Technologie.

a. Onder leiding van Prof. dr W. G. Burgers werd in den cursus 1943/1944, met medewerking van den heer W. May, een onderzoek uitgevoerd over enkele rekristallisatieverschijnselen in aluminium, waarvan de resultaten neergelegd zijn in de, in het „Recueil des Travaux chimique des Pays-Bas” te verschijnen publicatie (subs. no. 30).

Door Dr Dingemans is zijn onderzoek over de dampspanning van oplossingen (subs. no. 76) voortgezet en ook hierover zijn publicaties voor het „Recueil” in bewerking.

b. Onder leiding van Prof. Scheffer werd in 1943/1944 met de daartoe ontworpen apparatuur een reeks waarnemingen verricht over de oplosbaarheid van naphteen in superkritisch aetheen (subs. no. 29).

Tijdens den cursus 1944/1945 kon het werk onder leiding van Prof. Scheffer slechts gedurende enkele maanden voortgang hebben. De oplosbaarheidsbepalingen van naphteen in superkritisch aetheen werden voortgezet.

c. Het röntgenografisch onderzoek van rubber (subs. no. 31) werd door Ir J. M. Goppel in 1943/1944 onder leiding der hoogleraren Van Rossem en Dorgelo voortgezet. Belangrijke nieuwe methoden voor de quantitative bepaling van het kristallijne ge-

deelte, zoowel in bevroren ruwe rubbers als in gerekte gevulkaniseerde rubber, werden uitgewerkt.

Het onderzoek inzake het gedrag van rubber en aanverwante hoogpolymeren (subs. no. 48) bij lage temperatuur (verstarrings-temperatuur volgens Ueberreiter) werd onder leiding van Prof. van Rossem voortgezet door Ir Seyerling. De volgende punten werden experimenteel onderzocht: 1e. de invloed van de zwavelverbinding op de verstarringstemperatuur van rubbermengsels; 2e. de invloed van diverse vulstoffen, in het bijzonder van gaszwart, op de verstarringstemperatuur van ongevulcaniseerde en gevulcaniseerde rubbermengsels. Er bleek geen invloed, noch van inactieve, noch van actieve vulstoffen waarneembaar.

In October 1944 zijn de praktische werkzaamheden stopgezet en omgezet in werkzaamheden op theoretisch gebied.

d. De onderzoekingen over indool-derivaten (subs. no. 61) werden onder leiding van Prof. Verkade in het jaar 1943/1944 voortgezet. Onderzocht werden de nitroso-derivaten van dit type van verbindingen, die voor de opheldering van constitutieproblemen bruikbaar zijn.

In het jaar 1944/1945 werd hoofdzakelijk eenig voorbereidend werk verricht.

Met het werk over de synthese van glyceriden, phosphotiden enz. werd in 1944/1945 geen aanvang gemaakt.

e. Onder leiding van Lector dr Heertjes is bij het transformatorolieonderzoek (subs. no. 62) in het cursusjaar 1943/1944 gestreefd naar het vinden van een verband tusschen de verandering in een aantal kengetallen der olie als functie van den tijdsduur en het inwerkende gas bij een temperatuur van 100° C. Als resultaat van dit onderzoek is gebleken, dat inderdaad tusschen bepaalde kengetallen der olie en de behandeling een merkwaardig verband bestaat, dat in de toekomst zal kunnen leiden tot een beter inzicht in het reactie-mechanisme van de veroudering van de transformatorolie. Het onderzoek wordt daarom, toegespitst op enkele belangrijke punten, in dezelfde richting voortgezet.

Het onderzoek over den filmverdamer (subs. no. 34), dat eveneens onder zijn leiding plaats vond, heeft zich bewogen op het terrein van het vaststellen van het meest geschikte materiaal van

de wanden. Het onderzoek naar dit onderdeel is succesvol beëindigd. Op de tweede plaats is gezocht naar de met het toestel maximaal bereikbare destillatie-capaciteit. Nog moet worden vastgesteld, welke de meest economische stoomhoeveelheid en wijze van stoomtoevoer is.

f. Betreffende de subsidies aan Prof. van Iterson verleend, kan het volgende worden meegedeeld.

1e. De subsidie voor den bouw van een verstuivingsapparaat en voor werkzaamheden daarmee (subs. no. 26) werd in het jaar 1943/1944 voor een belangrijk deel voor het doel gebruikt. Het apparaat is n.l. thans opgesteld, maar verschillende onderdeelen daarvan konden door de tijdsomstandigheden niet zoodanig worden uitgevoerd als oorspronkelijk in de bedoeling had gelegen. Vooral tengevolge hiervan bleek het na de opstelling noodig veranderingen aan te brengen. De uitvoering daarvan levert talloze moeilijkheden op, zoodat het apparaat pas in het komende boekjaar in werking zou kunnen komen.

In 1944/1945 is van het subsidie geen gebruik gemaakt.

2e. De oliewringer, waarvoor in den loop van het cursusjaar 1943/1944 subsidie werd verleend (no. 75) is vrijwel gereed, maar ook bij den aanmaak daarvan werd zeer veel tegenslag onderhouden, zoodat die pers eerst in het komende boekjaar zal worden geleverd.

3. Het subsidie voor onderzoek met groeistoffen (no. 59) werd in het boekjaar 1943/1944 in de eerste plaats besteed voor een studie van den invloed van colchicine op den groei van een hogere plant: de waterpest. De vegetatieve ontwikkeling, en vooral de celgrootte bleek door die stof zeer ingrijpende veranderingen te ondergaan. Merkwaardigerwijze kon geen invloed op de celdeeling, waarop die stof in andere gevallen sterk werkt, en evenmin op de protoplasmastrooming worden geconstateerd. In de tweede plaats werd een studie gemaakt van de opzwellings, die colchicine nabij den top van groeiende wortels veroorzaakt, waartoe zulke aanzwellingen van vele honderdtallen hyacynthenwortels werden ingezameld en chemisch geanalyseerd. In de derde plaats werd de verandering in de structuur van den celwand van onder invloed van

colchicine opgezwollen wortelharen onderzocht; vooral het optisch gedrag dier wanden opende nieuwe gezichtspunten.

In het jaar 1944/1945 moest het onderzoek spoedig worden stopgezet. Toch is een publicatie over den invloed van colchicine op den groei van wortels van hyacinthen gereed gemaakt. Ook is nog een aantal proeven over den invloed van ditzelfde alcaloïde op den groei van wortelharen verricht, die interessante gegevens opleverden. Het onderzoek is kort geleden hervat.

4e. Het onderzoek voor de bereiding van celstof uit tropisch hout (subs. no. 28) werd ook in het jaar 1943/1944 besteed voor een nadere studie van de vervaardiging van kunstzijde uit het hout van den Atjeh-den. De oorzaken der aanvankelijk nog vaak voorkomende mislukkingen bij de bereiding zijn thans grootendeels opgespeurd, maar speciaal de laatste stadia van het proces vereischen nog een verbetering, voordat gezegd kan worden, dat geregeld strengen krachtige, goed gebleekte kunstzijde uit dit hout met de proefinstallatie kunnen worden afgeleverd.

Hoewel de proeven in 1944/1945 veel vertraging ondervonden, zijn ze thans beëindigd en worden ze in een eindrapport vastgelegd. De mogelijkheid tot verwerking op bruine celstof, op gebleekte celstof en op celstof voor kunstzijde kan als vastgesteld worden beschouwd. Over de economie van die verwerking zou alleen na inrichten van een proeffabriekje kunnen worden beslist.

5e. De onderzoekingen over celwanden (subs. no. 27) konden in het jaar 1944/1945 slechts weinig voortgang vinden. Spoedig na de zomervacantie werd de overkomst van de speurassistenten naar Delft onmogelijk. De oudste werd bovendien lang en zwaar ziek; de jongste moest zich verschuilen. Toch kon een nieuwe, zeer gevoelige compensator worden gebouwd en werden daarmee oriënterende waarnemingen verricht. Ook zijn in de wintermaanden literatuurstudies gemaakt, die bij de hervatting van het experimentele werk, dat slechts op electrisch licht wacht, van veel nut zullen blijken.

g. Onder leiding van Prof. Selleger werd in het jaar 1943/1944 door Ir C. J. de Rijk een onderzoek verricht (subs. no. 32) over niet- of weinig gebruikte inheemsche vezelgrondstoffen, die in aanmerking zouden kunnen komen voor de papierfabricage; in het bij-

zonder betref dit onderzoek koolzaadstroo. Verder werd de bruikbaarheid van graanstroo nagegaan voor voldoende sterk pakpapier bij gebreke van houtcelstof.

In 1944/1945 kon dit werk geen voortgang vinden.

Wij gaan nu over tot meer gedetailleerde mededeelingen over de instellingen van en over de werkzaamheden voor het nieuwe cursusjaar met steun van het Delftsch Hoogeschoolfonds.

BIJZONDERE LEERSTOELEN

gesticht door het Delftsch Hoogeschoolfonds.

Bijzondere leerstoel voor **theoretische natuurkunde.**

Prof. dr H. A. Kramers: laatste herbenoeming 1943.

Curatoren: Prof. ir I. P. de Vooy, Prof. dr M. de Haas en Prof. dr A. D. Fokker.

Bijzondere leerstoel voor **physische technologie.**

Prof. dr W. J. D. van Dijk: laatste herbenoeming 1942.

Curatoren: Prof. ir I. P. de Vooy, Ir J. F. van Diermen en Prof. dr M. de Haas.

Bijzondere leerstoel voor **papierfabricage.**

Prof. ir E. L. Selleger; laatste herbenoeming 1943.

Curatoren: Prof. dr ir G. van Iterson Jr, Prof. ir I. P. de Vooy en H. Smidt van Gelder.

Bijzondere leerstoel voor **speciale onderwerpen uit de theoretische electriciteitsleer.**

Prof. dr B. van der Pol; laatste herbenoeming 1942.

Curatoren: Prof. dr ir C. B. Biezeno, Prof. dr ir H. G. Nolen en Prof. dr G. Holst.

Bijzondere leerstoel voor **rubbertechnologie.**

Prof. dr ir A. van Rossem; laatste herbenoeming 1943.

Curatoren: Prof. dr H. B. Dorgelo, Prof. dr ir G. van Iterson Jr en Jhr mr W. J. de Jonge.

In de vergaderingen van de Commissie van Uitvoering, gehouden op 6 en 11 Juli 1945, is de besteding van de voor het boekjaar 1945/1946 beschikbare gelden zoowel uit het oude als uit het nieuwe fonds besproken, en in de vergadering met Gecommitteerden op 11 Juli 1945 hebben deze hun instemming betuigd met het door de Commissie gedane voorstel ten aanzien van de toe te kennen subsidies, die hieronder volgen.

Tabel III

LIJST VAN TOEGESTANE SUBSIDIES

voor het boekjaar 1945—1946.

Oude Fonds.

No.			
1002.	Bijzondere leerstoel theoretische natuurkunde	f	2.250,—
1003.	Bijzondere leerstoel papierfabricage	„	1.000,—
1004.	Bijzondere leerstoel theor. electriciteitsleer	„	1.000,—
1005.	Stedebouwkundige Leergang	„	8.000,—
1014.	Lector Roelofs voor astronomisch-geodetisch waarnem.	„	1.000,—
1015.*	Prof. Biezeno voor wetenschappelijk medewerker	„	1.000,—
1016.*	Bestuur Commissie voor huisvesting studenten in T.H.-geb.	„	5.000,—
		f	19.450,—

Nieuwe Fonds.

Afd. Algemeene Wetenschappen:

63.	Prof. Kroning assistent ferromagnetisme	f	900,—
86.*	Prof. Kroning assistent gasanalyse	„	1.200,—
65.	Prof. van Dijck assistent fysische technologie	„	400,—
35.	Prof. Dorgelo 2 speurwerkassistenten	„	2.400,—
26.	Prof. Dorgelo voor koelmachine	„	11.700,—
		f	16.600,—

Afd. Weg- en Waterbouwkunde:

3.	Prof. v. Mourik Broekman speurwerkassistent	f	2.400,—
36.	Prof. v. Mourik Broekman materialen	„	1.500,—
52.	Prof. Thijsse speurwerkassistent	„	1.600,—
69.	Prof. Tienstra speurwerkassistent	„	2.400,—
70.	Prof. Tienstra instrumenten	„	100,—
		f	8.000,—

Afd. Werktuigbouwkunde, Scheepsbouwkunde en Vliegtuigbouwkunde:

18.	Prof. Brandsma speurwerkassistent	f	3.000,—
8.	Prof. Biezeno speurwerkassistent trillingsonderzoek	„	2.000,—
10.	Prof. Biezeno materialen idem	„	4.000,—
73.	Prof. Biezeno bijdrage publicatie stabiliteitsonderzoek	„	200,—
78.	Prof. Biezeno speurwerkassistent maatconstructies	„	600,—
12.	Prof. J. M. Burgers speurwerkass. fluct. luchtstromingen	„	1.500,—
11.	Prof. J. M. Burgers materialen idem	„	1.000,—
14.	Prof. J. M. Burgers speurwerkassistent windmolens	„	1.500,—
13.	Prof. J. M. Burgers materialen idem	„	1.600,—
38.	Prof. J. M. Burgers materialen windtunnel	„	1.500,—
15.	Prof. v. d. Maas speurwerkassistent	„	1.800,—
16.	Prof. v. d. Maas materialen	„	600,—
		f	19.300,—

* Nieuwe aanvraag.

Afd. Electrotechniek:

46.	Prof. Hallo monteur	f	300,—
24.	Lector Huydts 2 speurwerkassistenten	„	5.750,—
		f	6.050,—

Afd. Scheikundige Technologie:

30.	Prof. W. G. Burgers	speurwerkass. structuur metalen	f	600,—
84.*	Prof. W. G. Burgers	speurwerkass. fotografie	"	1.800,—
82.	Prof. W. G. Burgers	hulpkracht onderz. zoutoplossingen	"	600,—
29.	Prof. Scheffer	2 speurwerkassistenten	"	3.300,—
61.	Prof. Verkade	speurwerkassistent indoolderivaten	"	1.800,—
81.	Prof. Verkade	speurwerkassistent glyceriden	"	1.800,—
26.	Prof. v. Iterson	verstuiwingsapparaat	"	500,—
27.	Prof. v. Iterson	2 speurwerkass. onderzoek celwanden	"	3.000,—
59.	Prof. v. Iterson	speurwerkassistent groeistofonderzoek	"	1.500,—
75.	Prof. v. Iterson	oliewringer	"	650,—
31.	Prof. v. Rossem	speurwerkass. röntgenogr. onderz. rubber	"	1.900,—
47.	Prof. v. Rossem	materialen idem	"	500,—
48.	Prof. v. Rossem	speurwerkass. rubberonderzoek	"	2.400,—
	Prof. v. Rossem	speurwerkass. electronenmicroscopie rubber.	"	1.800,—
85.	Prof. Scheffer	toelage bedrijfschef	"	500,—
32.	Prof. Selleger	speurwerkass. papierfabricage	"	900,—
33.	Prof. Selleger	materialen idem	"	3.000,—
			f	26.550,—

**BEKNOPT OVERZICHT VAN HET VOORGENOMEN SPEURWERK
IN HET BOEKJAAR 1945—1946.**

Speurwerk onder leiding van:	Geboekt onder no.	
Kronig	63	Voortzetting onderzoek over ferromagnetisme.
	86	Onderzoek gas-analyse.
van Dijk	65	Voortzetting onderzoekingen op het gebied van de fysische technologie.
Dorgelo	35	Voortzetting onderzoek electronenmicroscopie.
	56	Voortzetting onderzoekingen met aan te schaffen koelmachine.
van Mourik Broekman	3, 36	Voortzetting onderzoek stroomings- en uitkolkingsverschijnselen achter stuwen.
Thijssse	52	Voortzetting onderzoek naar mechanisme van den weerstand tegen stroomen van water langs ruwe wanden van open leidingen.
Tienstra	69, 70	Voortzetting onderzoek over nauwkeurigheid verotriangulatie.
Brandsma	18	Voortzetting onderzoekingen gieterij techniek.
Biezeno	8, 10, 78	Voortzetting trillingsonderzoek; onderzoek mastconstructie.
J. M. Burgers	12, 11, 14, 13	Voortzetting onderzoekingen fluctuaties in luchtstroomingen; windmolens.
van der Maas	15, 16	Studie omtrent experimenteele methoden, welke worden toegepast ter verkrijging van gegevens, over welke de vliegtuigbouwer moet kunnen beschikken voor het ontwerpen van een vliegtuig.
Huydts	24	Voortzetting onderzoekingen in Radiolaboratorium.
W. G. Burgers	30, 82	Voortzetting onderzoekingen structuur metalen; zoutoplossingen.

**BEKNOPT OVERZICHT VAN HET VOORGENOMEN SPEURWERK IN
HET BOEKJAAR 1946/47.**

Speurwerk onder leiding van:	Geboekt onder No.	
	84	Onderzoek fotografie.
Scheffer	29	Voortzetting onderzoekingen over oplosbaarheid stoffen in oplosmiddelen, die zich dicht bij kritische omstandigheden bevinden.
Verkade	61, 81	Voortzetting onderzoek indool-derivaten; glyceriden en phosphatixen.
van Itersen	26, 27, 59	Voortzetting onderzoek van celwanden; groeistoffen.
van Rossum	31, 47, 48	Voortzetting röntgenografisch onderzoek rubber; onderzoek rubber en verwante hoogpolymeren bij lage temperatuur.
		Onderzoek electronenmicroscopie rubber.
Selleger	32, 33	Voortzetting onderzoekingen papierfabricage.

Uit de lijst van subsidies zal kunnen blijken, dat het Delftsch Hoogeschoolfonds voor den cursus 1945/1946 wederom vrij belangrijke subsidies heeft toegestaan voor de aanschaffing of voor het doen vervaardigen van voor research-werk noodige apparaten en machineriën.

Van Gecommitteerden is het verslag ontvangen van het onderzoek naar de administratie, dat is ingesteld door het Accountantskantoor van W. J. Brenkman te Rotterdam.

Een afdruk van de Rekening en Verantwoording van Gecommitteerden is, ingevolge het bepaalde bij art. 14 der Statuten, toegezonden aan het College van Curatoren der Technische Hogeschool, de leden van den Hoogeschoolraad en de stichters, beschermers en donateurs van het Fonds.

Volgens rooster, bedoeld in de laatste alinea van art. 10 der Statuten, was voor aftreding als lid van onze Commissie in September 1944 aangewezen Prof. dr ir G. Van Iterson Jr. Deze stelde zich wederom beschikbaar en werd door den Senaat der Technische Hogeschool opnieuw benoemd.

Een opgave van de samenstelling van den Hoogeschoolraad, het College van Gecommitteerden en de Commissie van Uitvoering aan het einde van het boekjaar 1944/1945 volgt hierna, alsmede een lijst van de stichters, beschermers, donateurs en begunstigers van het Fonds.

De Voorzitter: G. VAN ITERSON Jr.
De Secretaris: J. G. RUTGERS.

6. Jaarverslag van de Commissie van Uitvoering van het Delftsch Hoogeschoolfonds over het boekjaar 1945-1946.

De verwachtingen der Commissie voor dit cursusjaar, het eerste na de bevrijding, waren hoog gespannen, en met voldoening mag inderdaad op de verrichtingen van dit jaar worden teruggezien, hoezeer nog steeds moeilijkheden bij het aanschaffen van het noodige materiaal werd ondervonden. Ook dreigt thans bovendien het gevaar, dat pas-afgestudeerde ingenieurs, door hoge salarissen gelokt, direct de praktijk ingaan. De Commissie heeft daarom na overleg met Gecommitteerden de salarissen der speurwerkassistenten verhoogd, zoodat deze nu in den regel bedragen: f 2400.— voor het eerste en f 2850.— voor het tweede jaar.

Afzonderlijk dient wel vermeld te worden het succes, dat bereikt is door de uitzending van jonge ingenieurs naar Engeland. Dit denkbeeld van den penningmeester Ir S. H. Stoffel kwam tegen het eind van het vorige cursusjaar in bespreking bij de Commissie van Uitvoering en ontving daar een warm onthaal, omdat men hierin een prachtige gelegenheid vond voor ontplooiing van den speurzin van jonge ingenieurs, vooral op het gebied van documentatie. Wegens het gemis toch van buitenlandsche wetenschappelijke tijdschriften gedurende de oorlogsjaren en nog langen tijd daarna, was men niet meer op de hoogte van de laatste wetenschappelijke onderzoekingen in het buitenland; vandaar het denkbeeld om aan de uit te zenden jonge ingenieurs op te dragen van de belangrijkste artikelen der in Engeland aanwezige tijdschriften een résumé te maken, eventueel de tijdschriften met die artikelen over te zenden of mee te brengen, en zoo mogelijk door bezoek aan fabrieken zich op de hoogte te stellen van de laatste wetenschappelijke onderzoekingen.

Gecommitteerden stemden eveneens met dit denkbeeld in en verschillende docenten der Technische Hoogeschool, daartoe aangezocht, vonden tenslotte een 13-tal jonge ingenieurs voor die uitzending bereid niet alleen, maar ook enthousiast. Hun studierichtingen liepen voldoende uiteen om te bereiken, dat een groot terrein van het technische gebied zou worden bestreken. Het heeft echter nog heel veel moeite gekost, vóórdat met de uitzending kon worden aangevangen; de grootste moeilijkheid leverden de deviezen op. Voor het geven van de noodige leiding werd Prof.

Dr J. M. Burgers bereid gevonden, die eindelijk in November 1945 naar Engeland vertrok ter voorbereiding van een en ander, waartoe o.a. behoorde het bezorgen van uitnodigingen aan de aangewezen jonge ingenieurs voor een bezoek aan bepaalde fabrieken in Engeland, zonder welke geen toestemming voor vertrek kon worden verkregen. Vele zijn de bemoeiingen van Burgers geweest; geregeld onderhield hij contact met de jonge ingenieurs, waardoor hij op de hoogte bleef van hun werkzaamheden; ook zorgde hij voor de noodige introducties, terwijl ook gezamenlijke excursies werden ondernomen. Hem komt daarom alle lof toe voor het vele werk, dat hij zich hiervoor getroost heeft.

Uitgezonden werden:

- Op voorstel van den docent Ir B. C. Kroon:
Voor het studievak Verbrandingsmotoren, de heer H. v. d. Breggen.
- Op voorstel van de docenten: Dr Ir H. I. Waterman en Dr Ir P. M. Heertjes:
Voor het studievak Scheikundige Technologie, de heer Ir J. P. W. Houtman.
- Op voorstel van de docenten Dr H. B. Dorgelo en Dr Ir G. v. Iterson Jr.:
Voor het studievak Röntgenografie, de heer Ir J. J. de Lange.
- Op voorstel van de docenten Dr H. B. Dorgelo en Dr R. Kronig:
Voor het studievak Electronenmicroscopie, de heer Ir J. B. le Poole.
- Op voorstel van de docenten Dr H. B. Dorgelo en Dr R. Kronig:
Voor het studievak Technische Physica. de heeren Ir H. Polak en Ir J. S. Woldringh.
- Op voorstel van den docent Dr Ir C. B. Biezeno:
Voor het studievak Toegepaste Mechanica, de heer Ir A. v. Wijngaarden.
- Op voorstel van den docent Ir C. M. van Wijngaarden:
Voor het studievak Scheepsbouwkunde, de heer Ir A. v. Wijngaarden.
- Op voorstel van den docent Dr Ir H. J. van der Maas:
Voor het studievak Luchtvaart, de heer Ir J. van Buuren.

- Op voorstel van den docent Dr J. M. Burgers:
 Voor het studievak Aerodynamica, de heer Drs A. L. de Gelder.
- Op voorstel van den docent Ir C. G. J. Vreedenburg:
 Voor het studievak Staalconstructies, de heer Ir C. J. Louw.
- Op voorstel van den docent Dr Ir G. van Iterson Jr.:
 Voor het studievak Technische Botanie, de heer Dr B. J. D. Meeuse.
- Op voorstel van den docent Dr Ir J. W. H. Uytendogaardt:
 Voor het studievak Textielindustrie, de heer Ir J. Talen.
- Op voorstel van den docent Ir E. J. F. Thierens:
 Voor het studievak Electrotechniek, de heer Ir J. J. Verschuur,

terwijl in overleg met Prof. Ir M. H. Caron de belangen van het leervak der metallurgie en mijnbouwkunde behartigd werden door Ir J. E. de Graaf,, chef van het Laboratorium der Kon. Ned. Hoogovens en Staalfabrieken N.V.

De meeste studiereizen hebben twee maanden geduurd. De werkzaamheden waren door de betrokken hoogleeraren voorbereid en geschiedden in voortdurend overleg.

Op 1 Juni 1946 werden door verschillende der uitgezonden ingenieurs voordrachten gehouden over hun bevindingen in Engeland; de Commissie van Uitvoering had door advertenties aangekondigd, dat alle belangstellenden tot het bijwonen van die voordrachten in het Laboratorium voor Technische Physica der T.H. toegang hadden. Hoewel op een grotere opkomst was gerekend, was de animo toch te waardeeren.

In het archief van het Delftsch Hoogeschoolfonds zijn van de verschillende uitgezonden ingenieurs uitvoerige verslagen over hun reis naar Engeland aanwezig, die voor belangstellenden ter inzage zijn; op aanvraag kunnen ze voor eenigen tijd worden uitgeleend.

De totale kosten, betrekking hebbende op deze uitzending naar Engeland, bedragen f 24.627,88.

Aan de interventie van Prof. Burgers is bovendien te danken, dat de "Help Holland Council" in het bezoek van de groep Delftenaren aanleiding heeft gevonden om een bedrag ter beschikking te stellen voor aankopen ten behoeve van de Technische Hoogeschool, dat ongeveer van dezelfde grootte is als de uitgaven vanwege het Hoogeschoolfonds voor de reis hebben

bedragen. De regeling van die aankopen is door de bezoekers voorbereid en later door de heeren Verschuur, Polak en Houtman nader afgewikkeld. Een lijst van die aankopen bevindt zich in het archief van het Hoogeschoolfonds.

Een andere belangrijke kwestie, door Prof. Tienstra tegen het einde van het vorige cursusjaar naar voren gebracht, betrof de huisvesting te Delft van het groote aantal te verwachten studenten met den aanvang van den nieuwen cursus. Hij dacht daarbij in het bijzonder aan het stichten van een studentenverblijf in gebouwen der T.H., en het bestuur van de inmiddels daartoe door den Rector Magnificus Prof. dr ir H. J. van der Maas ingestelde commissie ontving ter voorbereiding van één en ander een subsidie van het Delftsch Hoogeschoolfonds van f 5.000,—. De commissie richtte de bovenverdiepingen van Oude Delft no. 89 en van het gebouw voor Bouwkunde Oude Delft no. 39 in voor de huisvesting van 80 resp. 40 studenten. In den loop van den cursus is de „Stichting tot huisvesting van studenten der Technische Hoogeschool” in het leven geroepen, waarvan het bestuur als volgt is samengesteld: Prof. J. M. Tienstra, voorzitter, Mevr. H. J. Kluyver-Van Lutsenburg Maas, Prof. ir B. C. Kroon, penningmeester, H. Postelen C. J. M. van der Laan, secretaris. Tevens heeft de Stichting onder beheer de studentenhuizen Poortgebouw Kogelgieterij, gelegen aan de Buitenwatersloot, en „De Haverkist”, gelegen op het terrein van de Genie aan de Paardenmarkt.

Van de voor het cursusjaar 1945/1946 toegestane subsidies, ten bedrage van f 117.345,—, werd f 66.875,28 niet verbruikt. Voor het cursusjaar 1946/1947 is uit het „nieuwe fonds”, ten behoeve van speurwerk, toegestaan f 63.430,— aan subsidies: verwacht wordt, dat in den loop daarvan nog eenige aanvragen zullen binnenkomen.

Met het oog op de hoogere salarissen en de hoogere aanschaffingskosten van materialen, doet de Commissie van Uitvoering een ernstig beroep op de verschillende takken van industrie, die reeds jaarlijks aan het Fonds een belangrijke bijdrage verleenen, om deze bijdrage te verhoogen, en op andere takken van industrie, die nog afzijdig bleven, om hun steun aan het Fonds niet langer te onthouden, daar jonge ingenieurs, die geleerd hebben speur-

werk te verrichten, van groote beteekenis zijn voor de industrie. De docenten der Technische Hoogeschool stellen zich belangeloos beschikbaar voor het geven van de daartoe noodige leiding.

In onderstaande tabellen I en II is een samenvatting gegeven van de toegestane en uitgegeven gelden in het boekjaar 1945/46. waarna een korte omschrijving volgt van het gebruik dezer subsidies.

Tabel I.

GEWONE REKENING 1945—1946 (Oude Fonds).

No.	Omschrijving	Toegestaan	Uitgegeven
1001.	Natuurkundig colloquium	f 100,—	f —,—
1002.	Bijzondere leerstoel theoretische natuurkunde	2.250,—	—,—
1003.	Bijzondere leerstoel papierfabricage.	1.000,—	—,—
1004.	Bijzondere leerstoel theoretische electriciteitsleer	1.000,—	500,—
1005.	Stedebouwkundige Leergang.	8.000,—	12,88
1007.	Cursus gezondheidstechniek.	450,—	450,—
1014.	Astronomisch-geodetische waarn. lector Roelofs	1.200,—	600,60
1015.	Wetensch. medewerker v. Prof. Dr Ir C. B. Biezeno.	1.000,—	955,—
1016.	Huisvesting studenten in T.H. gebouwen.	5.000,—	5.000,—
	Prof. Grutterink.		
1017a.	Gedeeltelijke aanschaffing normaalbladen voor de vliegtuigbouw	250,—	250,—
1017b.	Leening aan Vliegtuigbouwkundige Studievereeniging voor aanschaffing overig deel normaalbladen.	250,—	250,—
1018.	Kosten van ontvangst van den Amerik. hoogleeraar Prof. W. V. Evans van de N. W. University te Chicago.	55,—	55,—
1919.	Ontwikkeling van retigraaf alsmede uitgave van monografie over dit instrument en zijn toepassingen door	1.000,—	—,—
1020.	Delftsche Studenten Commissie voor Indonesië	50,—	50,—
1021.	Reiskosten in verband met voordracht over microchemische onderwerpen door Prof. P. Wenger van de Universiteit Genève.	150,—	120,30
1022.	Nederlandsch Comité „Internation. Student Service“.	250,—	250,—
1023.	Reis- en verblijfkosten in verband met een reis naar Zwitserland door Prof. Thierens,	150,—	150,—
		<u>f 22.155,—</u>	<u>f 8.643,78</u>
Restituties:			
1012.	Publicatie nagelaten collegedictaten Prof. Mekel		4.000,—
1015.	Wetenschappelijk medewerker Prof. H. B. Dorgelo		300,—
	Totaal.		<u>f 4.343,78</u>

Tabel II.

SPEURREKENING 1945—1946.

Oude aanvragen (nieuw fonds).

No.	Omschrijving	Toegestaan	Uitgegeven
2.	2 Speurwerkassistenten voor Prof. Zwikker	f 4.800,—	f 3.182,60
3.	Speurwerkassistent voor Prof. v. Mourik Broekman	, 2.400,—	, 357,12
8.	Speurwerkassistent voor trillingsonderzoek, Prof. Biezeno	, 2.000,—	, 100,—
10.	Materiaal voor trillingsonderzoek Prof. Biezeno	, 4.000,—	, —,—
11.	Instrumenten voor onderzoek van fluctuaties in luchtstroom, Prof. J. M. Burgers	, 1.000,—	, 625,—
12.	Speurwerkassistent voor idem	, 1.500,—	, 1.640,—
13.	Onderzoek windmolens Prof. J. M. Burgers, materiaal	, 1.600,—	, 1.022,18
14.	Speurwerkassistent voor idem	, 1.500,—	, 1.193,32
15.	Speurwerkassistent studies betreffende vliegtuigen, Prof. v. d. Maas	, 1.800,—	, 1.270,—
16.	Materiaal voor idem	, 600,—	, 140,—
18.	Onderzoek op gieterijgebied door Prof. Brandsma, speurwerkassistent	, 3.400,—	, 1.601,11
24.	Speurwerkassistent radiolaboratorium Prof. Huydts	, 5.750,—	, 3.700,62
26.	Onderzoek met verstuivingsapparaat door Prof. v. Iterson, speurwerkhulpkracht en materialen	, 1.000,—	, 350,—
27.	Onderzoek voor vorming van celwanden door Prof. van Iterson, speurwerkhulpkracht	, 3.000,—	, 732,63
28.	Onderzoek celstofbereiding uit tropisch hout door Prof. van Iterson, speurwerkhulpkracht	, 240,—	, 160,—
29.	Onderzoek over de oplosbaarheid van stoffen in oplosmiddelen, die zich dicht bij de kritische omstandigheden bevinden door Prof. Scheffer, 2 speurwerkassistenten	, 3.300,—	, 2.844,82
30.	Onderzoek structuur metalen door Prof. W. G. Burgers, 2 speurwerkassistenten	, 600,—	, 250,—
31.	Röntgenologisch onderzoek door Prof. van Rossem, speurwerkassistent	, 5.150,—	, 2.283,37
32.	Onderzoekingen over papierfabricage door Prof. Selleger, speurwerkassistent	, 900,—	, 800,—
33.	Materiaal voor idem	, 3.000,—	, 1.200,—
34.	Speurwerkassistent voor lector Heertjes	, 1.080,—	, 1.080,—
35.	2 Speurwerkassistenten voor Prof. Dorgelo	, 2.400,—	, 1.999,92
36.	Materialen speurwerk voor Prof. v. Mourik Broekman	, 1.500,—	, —,—
38.	Onderzoek van luchtstromingen langs optischen weg door Prof. J. M. Burgers, materialen	, 1.500,—	, —,—
46.	Monteur voor Prof. Hallo	, 300,—	, 255,—
47.	Materialen röntgenologisch onderzoek door Prof. v. Rossem	, 500,—	, —,—
48.	Onderzoek van rubber en aanverwante hoogpolymeren bij lage temperatuur door Prof. v. Rossem, speurwerkass.	, 2.400,—	, 1.000,—
52.	Proefnemingen op het gebied van grondmechanica door Prof. Thijsse, speurwerkassistent	, 1.600,—	, —,—
56.	Koelmachine voor Prof. Wiersma	, 11.700,—	, —,—
59.	Onderzoek groeiverschijnselen door Prof. van Iterson, speurwerkassistent	, 1.500,—	, 454,20
61.	Onderzoek indool-derivaten door Prof. Verkade, speurwerkassistent	, 1.800,—	, 385,—
	Transporteeren	f 73.820,—	f 28.626,84

	Transport	f 73,820,—	f 28.626,84
62.	Chemisch onderzoek transformatorolie door lector Heertjes, speurwerkassistent	„ 1.800,—	„ 1.800,—
63.	Speurwerkass. ferromagnetisme Prof. Kronig	„ 900,—	„ 900,—
65.	Speurwerkass. phys. technologie Prof. v. Dijck	„ 400,—	„ 300,—
69.	Speurwerkass. Prof. Tienstra	} „ 6.500,—	„ 5.713,81
70.	Materiaal voor idem		
73.	Bijdrage publicatie stabiliteitsonderz. Prof. Biezeno	„ 200,—	„ —,—
75.	Oliewringer Prof. v. Iterson	„ 650,—	„ —,—
78.	Speurwerkassistent mastconstructies Prof. Biezeno	„ 600,—	„ 650,—
80.	Speurwerkassistent electronenmicroscopie rubber, Profn. v. Rossem en Dorgelo	„ 1.800,—	„ —,—
81.	Speurwerkassistent glyceriden, Prof. Verkade	„ 1.800,—	„ —,—
82.	Hulpkracht onderzoek zoutoplossingen, Prof. W. G. Burgers	„ 600,—	„ —,—
	Totaal	f 89.070,—	f 37.990,65

SPEURREKENING 1945—1946.

Nieuwe aanvragen (nieuw fonds).

No.	Omschrijving.	Toegestaan	Uitgegeven
84.	Speurwerkassistent fotografie Prof. W. G. Burgers.	f 1.800,—	f 525,—
85.	Toelage bedrijfschef voor Prof. Scheffer	„ 500,—	„ 500,—
86.	Speurwerkass. gas-analyse Prof. Kronig	„ 1.200,—	„ 1.200,—
87.	Onderzoek decentraties lenzen lector v. Heel.	„ 600,—	„ 600,—
88.	Aanschaffing meetapparaten idem	„ 600,—	„ 600,29
89.	Studiereis speurassistent Prof. Dorgelo	„ 500,—	„ —,—
90.	Studiereis hoofdassistent van Prof. Grutterink	„ 420,—	„ 410,—
91.	Speurass. onderzoekingen betr. verschijnselen bij het superponeeren van (middel-) hoogfrequente wisselstroom op den wisselstroom met frequentie 50 Prof. Thierens	„ 300,—	„ —,—
92.	Onderzoek mineralen Prof. Grutterink	„ 200,—	„ —,—
	Totaal	f 6.120,—	f 3.835,29

BIJZONDERE LEERSTOELEN GESTICHT DOOR HET DELFTSCH HOOGESCHOOLFONDS.

Bijzondere leerstoel voor **theoretische natuurkunde.**

Prof. dr H. A. Kramers: laatste herbenoeming 1945.

Curatoren: Prof. ir I. P. de Vooy, Prof. dr M. de Haas en Prof. dr A. D. Fokker.

Bijzondere leerstoel voor **physische technologie.**

Prof. dr W. J. D. van Dijck; laatste herbenoeming 1945.

Curatoren: Prof. ir I. P. de Vooy, Ir J. F. van Diermen en Prof. dr M. de Haas.

Bijzondere leerstoel voor **papierfabricage.**

Prof. ir E. L. Selleger; laatste herbenoeming 1945.

Curatoren: Prof. dr ir G. van Iterson Jr., Prof. ir I. P. de Vooy en H. Smidt van Gelder.

Bijzondere leerstoel voor **speciale onderwerpen uit de theoretische electriciteitsleer.**

Prof. dr B. van der Pol; laatste herbenoeming 1945.

Curatoren: Prof. dr ir C. B. Biezeno, Prof. dr ir H. G. Nolen en Prof. dr G. Holst.

Bijzondere leerstoel voor **rubbertechnologie.**

Prof. dr ir A. van Rossem; laatste herbenoeming 1945.

Curatoren: Prof. dr H. B. Dorgelo, Prof. dr ir G. van Iterson Jr. en Jhr mr W. J. de Jonge.

In de vergaderingen van de Commissie van Uitvoering, gehouden op 6 en 28 Juni 1946 is de besteding van de voor het boekjaar 1946/1947 beschikbare gelden zoowel uit het oude als uit het nieuwe fonds besproken, en Gecommitteerden hebben schriftelijk hun instemming betuigd met het door de Commissie gedane voorstel ten aanzien van de toe te kennen subsidies, die hieronder volgen.

Korte omschrijving van het gebruik der voor het cursusjaar 1945/1946 toegestane subsidies.

Oude Fonds.

A. Subsidies voor bijzondere leerstoelen.

a. **Theoretische natuurkunde.** Daar Prof. dr H. A. K r a m e r s in het cursusjaar 1945/1946 druk bezet was en het aantal hoogerejaars natuurkundige studenten niet groot was en bovendien vlug moest afstudeeren, werd goedgevonden dat hij in dit cursusjaar geen colleges zou geven. Van het genot van zijn gebruikelijke honorarium werd door hemzelf afgezien.

b. **Physische technologie.** Door uitbreiding van zijn werkzaamheden bij de Bataafsche Petroleum Mij., waardoor hij meer buitenslands zal moeten vertoeven, is Prof. dr W. J. D. v a n D i j c k niet meer in staat geregeld college te geven; hij heeft zich echter bereid verklaard op ongeregelde, maar vooraf aan te geven tijden het contact met de studenten op te nemen en de nieuwste problemen, waarmede het buitenland zich bezighoudt, met hen te bespreken. Deze oplossing der moeilijkheid ondervond groote waardeering. Dit cursusjaar is hiervan nog niets kunnen komen; ook bestond daarvoor geen belangstelling, nu het vlug afstudeeren zooveel mogelijk moest worden bevorderd. Aan de voorbereidingen voor het nieuwe laboratorium voor Physische Technologie had hij een werkzaam aandeel.

c. **Papierfabricage.** Door Prof. ir E. L. S e l l e g e r werden in dezen cursus geen colleges gegeven, omdat door het geringe aantal studenten der latere studie jaren en de neiging tot vlug afstudeeren, de belangstelling voor bijzondere leervakken gering was. Door geregelde bezoeken aan het Laboratorium voor Technische Botanie en door het leiden van speurwerk onderhield hij het contact met de studenten. Gehoopt wordt, dat in den komenden cursus toenemende belangstelling voor dit leervak zal zijn te constateeren.

Twee studenten maakten scripties voor hun ingenieurs-examen, terwijl ir C. V e r m a n d e promoveerde op een proefschrift getiteld: „Onderzoekingen over sulfietcellulose uit stroo”.

d. **Speciale onderwerpen uit de theoretische electriciteitsleer.** Wegens grote verkeersmoeilijkheden tusschen Eindhoven en Delft kon Prof. dr B a l t h. v a n d e r P o l onmogelijk regelmatig

college geven. Wèl heeft hij zijn functie als lid van de Promotie-Commissie van 5 promovendi kunnen uitoefenen; van twee dezer was hij de eerste promotor, één van hen kreeg het praedicaat „cum laude”. Voorts diende hij als voorzitter van de „Tijdelijke Academie” te Eindhoven, waarbij 257 Delftsche studenten waren ingeschreven, het belang der T.H.

e. Rubbertechnologie. Regelmatig gaf Prof. dr ir A. v. Rossem éénmaal per week college over rubberchemie en technologie. Behandeld werden de onderwerpen: latex, winning van ruwe rubber, chemische en physische eigenschappen van ruwe rubber. Het aantal toehoorders bedroeg gemiddeld 10 personen. Excursies werden dit jaar niet gehouden.

Met Prof. dr H. B. Dorgelo trad hij op als promotor bij de promotie van Ir J. M. Goppel, die op 13 Februari 1946 promoveerde op een proefschrift getiteld „Quantitatieve röntgenografische onderzoekingen aan rubber”.

Op 10 Juli 1946 promoveerde drs G. G. H. Hamm op proefschrift getiteld „Onderzoekingen over het rheologisch gedrag van ongevulcaniseerde rubber met de rotatieplastometer”, waarbij hij als promotor optrad.

B. Subsidies voor lezingen.

De cursus in Gezondheidstechniek werd, na 2 jaren onderbreking tengevolge van door de bezettende macht genomen maatregelen, dit jaar weer gehouden onder leiding van den heer J. P. Bijl, arts, Directeur van het Instituut voor praeventieve Geneeskunde te Leiden. Het doel van den cursus is om eenigermate te voorzien in de leemte in het onderwijs aan de T.H., veroorzaakt door het onbezet blijven van den leerstoel in technische hygiëne. Het onderwerp bestond ditmaal uit een samenvatting van het behandelde in de zes voorgaande cursussen. De stof werd behandeld in zes voordrachten.

Het volgen van den cursus brengt voor de studenten geen kosten mede. De gebundelde overdrukken der gehouden voordrachten worden beschikbaar gesteld voor f 3,—, terwijl leden van het Delftsch Hoogeschoolfonds hiervoor f 1.50 betalen.

C. Subsidies voor andere doeleinden.

a. Betreffende de **publicatie der nagelaten college-dictaten van Prof. Mekel**, waarover in het vorig jaarverslag werd vermeld, dat de uitgave dit afgelopen jaar kon worden tegemoet gezien, valt thans mede te deelen dat, hoewel aan dergelijk werk aangaande geophysische opsporingsmethoden groote behoefte bestond, het thans niet meer verantwoord kan worden geacht tot publicatie over te gaan, nu Prof. Dr J. H. F. Umbgrove gebleken is tijdens zijn bezoek in December 1945 aan Engeland, dat tijdens de oorlogsjaren ongeveer gelijktijdig drie werken van dien aard zijn verschenen, waarvan twee van analogen opzet als het werk van Mekel, n.l. *Exploration geophysics* van Jakosky (786 pag. en 411 fig.) en *Geophysical Exploration* van A. C. Heiland (1013 pag. en 636 fig.). De daarvoor in 1944-1945 toegestane subsidie ad f 4000,— is ongebruikt gebleven.

b. De post, uitgetrokken voor den **Stedebouwkundigen Leer-gang** ad f 8000.— bleef onaangeroerd, doordat inderdaad het Rijk de kosten voor onderwijs in stedebouwkunde in den afgelopen cursus op zich heeft genomen, hetgeen in het vorige jaarverslag reeds redelijk werd geacht.

c. Het onder leiding van lector R. Roelofs doen verrichten van **astronomische berekeningen** heeft ten doel het verschaffen van middelen ter vereenvoudiging van de voorbereiding tot en de uitwerking van astronomische metingen ter bepaling van de geographische breedte en lengte van een willekeurig punt op aarde en van het azimuth van een van dat punt uitgaande geodetische lijn. Deze middelen bestaan o.a. uit lijsten van sterren, welke op grond van foutentheoretische overwegingen worden geselecteerd. De in het vorige boekjaar bijna voltooide sterrenlijsten voor breedtebepaling kwamen geheel gereed.

Voor de selectie van sterren voor lengtebepaling werd een snelle en overzichtelijke mechanische methode ontworpen. Daartoe werd een apparaat geconstrueerd, bestaande uit twee concentrische polaire sterrenkaarten op glas, welke met gelijke snelheden in tegengestelde richtingen ten opzichte van elkaar draaien onder een diagram op glas, dat voor een bepaalde geografische breedte

een beeld geeft van de hoogte- en verticaalcirkels in het gebied van het verticale oost-westvlak.

Volgens deze methode werden sterrenlijsten voor lengtebepaling voor alle geografische breedten tusschen -60° en $+60^\circ$ met intervallen van 2° , elk bevattende ongeveer vijftig sterrenparen, samengesteld.

d. Over het subsidie ad *f* 5000,— aan het bestuur van de **Commissie voor huisvesting van studenten** in T.H.-gebouwen werd reeds bij den aanvang van het verslag uitvoerig melding gemaakt.

e. Ter bevordering van de heroprichting der Nederlandsche afdeling van de **International Student Service** werd een subsidie van *f* 250,— verleend. Prof. Ir. C. G. J. Vreedenburgh werd bereid gevonden de hoogleeraren te Delft te vertegenwoordigen, terwijl de student W. J. Wolff door den Delftschen Studentenraad werd afgevaardigd. De activiteiten van de I.S.S. zijn: 1e. het bevorderen van het contact tusschen studenten en hoogleeraren over de geheele wereld; 2e. het verleenen van steun aan noodlijdende studenten (relief); 3e. University Research; het onderzoeken van de toestanden van studeerenden en afgestudeerden; 4e. documentatie op universitair gebied. Met groot elan heeft de I.S.S. haar activiteiten hervat.

Nieuwe fonds.

A. Sub-afdeeling Technische Physica van de Afdeeling der Algemeene Wetenschappen.

a. Onder leiding van Prof. dr R. K r o n i g hadden twee onderzoeken plaats. 1e. De heer R. M. F. Houtappel zette zijn werk over de theorie van het ferromagnetisme voort (sub. no. 63). In aansluiting op een publicatie van Onsager werd het model van Ising in 2 en 3 dimensies voor een aantal typische kristalroosters bestudeerd, terwijl ook uitbreiding tot mengsels van verschillende atoomsoorten werd nagestreefd; dit met het oog op den invloed, die bijmenging van niet-magnetisch materiaal op ferromagnetisme heeft. 2e. De heer N. F. I. Schwarz ontwikkelde een nieuwe methode tot analyseeren van gasmengsels, speciaal geschikt om de aanwezigheid van dipoolgassen aan te toonen en hun percentage te bepalen. De theoretische grondslag der methode werd door hem onderzocht en met behulp van metingen aan mengsels van lucht en amoniak bevestigd (subs. no. 86).

b. De voortzetting van het onderzoek op het gebied van de fysische technologie onder leiding van Prof. dr W. J. D. v a n D i j c k (subs. no. 65) bleef door diens veelzijdige afwezigheid buitenslands achterwege.

c. Onder leiding van Prof. dr H. B. D o r g e l o werkte zijn assistent Ir H. J. de H e e r aan de ontwikkeling van een photo-emissie-metaalmicroscoop ten behoeve van de metaal-research, en aan de ontwikkeling van een fotografisch systeem, dat voor een effectieve en snelle electronen-microscopische documentatie het meest geschikt is (subs. no. 35).

Na theoretische beschouwingen en voorloopige experimenten aangaande de mogelijkheid van het bereiken van een voldoende scheidend vermogen (200 AE) en voldoende intensiteit van het eindbeeld werd een emissie-microscoop vervaardigd, waarvan het vergrootend systeem bestaat uit twee magnetische electronenlenzen en een optische navergrooting van het fluorescentiebeeld. De experimenten met dit apparaat gaven inderdaad een bevestiging van de verwachtingen op grond van de voorgaande

beschouwingen, n.l. dat men zich met het onderhavige object aan de grenzen van het mogelijke beweegt. Gezocht wordt nog naar de juiste U.V.-lichtbron voor de belichting van het apparaat.

d. Onder leiding van Prof. dr C. Zwick er voleindigde Ir J. J. Verschuur zijn metingen en berekeningen over het onderwerp: eigentrillingen van trilholten. Hij schreef hierover een dissertatie, waarop hij binnenkort hoopt te promoveeren.

e. Onder leiding van lector dr A. C. S. van Heel onderzocht de heer F. Brouwer een methode om het centreeren van lenzen met precisie mogelijk te maken. (subs. no. 87). Hij ontwierp een centreerkijker, waarmede het centreeren van zelfs zeer kleine lenzen met voldoende nauwkeurigheid geschieden kan. De aan het apparaat uitgevoerde metingen geven een behoorlijke bevestiging van de voor het ontwerp ervan uitgewerkte theorie. De resultaten kunnen desgewenscht fotografisch worden vastgelegd.

B. Afdeling der Weg- en Waterbouwkunde.

a. De resultaten van het theoretische en praktische onderzoek op het gebied van de uitputting van hydraulische energie, dat door Ir G. A. Oosterholt onder leiding van Prof. dr ir G. H. van Mourik Broekman werd verricht, werden vastgelegd in een rapport, dat als dictaat aan de civiele studenten der Technische Hoogeschool werd uitgereikt.

b. Onder leiding van Prof. ir J. Th. Thijss e konden de proeven ter bestudeering van de wandruwheid in open leidingen (subs. no. 52) dit jaar geen voortgang hebben, doordat de ingenieur, die de studie uitvoerde, reeds in Juli 1945 gedetacheerd werd bij den dienst droogmaking Walcheren van den Rijkswaterstaat en na daar tot eind April 1946 werkzaam te zijn geweest, een andere betrekking aannam. Vervanging door een ander was wegens nijpend gebrek aan civiel-ingenieurs niet mogelijk.

c. Door den heer A. J. van der Weele werd onder leiding van Prof. J. M. Tienstra het onderzoek naar de nauwkeurigheid van aërotriangulatie voortgezet (subs. no. 69). Dit om-

vatte in hoofdzaak de punten, die in het verslag van het vorige jaar reeds werden genoemd.

1. Van een aantal oriënteringselementen werden middelbare fouten berekend.

2. Een aantal conclatiebedragen tusschen deze elementen werd bepaald.

3. Uit vele duizenden waarnemingen werden M. fouten berekend in de meting van coördinaten met behulp van beeldenpaarapparaten. Hierbij bleek o.m., dat de conclaties tusschen X, Y en Z-coördinaten niet in overeenstemming zijn met de theoretische verwachting, zonder dat eenduidig kon worden vastgesteld, dat deze tegenspraak te wijten is aan onjuistheden in de gebruikelijke theoretische uitgangspunten.

4. De resultaten van de onder 1 en 2 genoemde berekeningen zijn niet in overeenstemming met de gebruikelijke foutentheoretische behandeling van het oriënteringsvraagstuk. Enkele fouten in de theoretische gedachtengang konden worden aangetoond. Wat betreft een aantal fouten van instrumenteelen oorsprong tast men nog in het duister.

Resumeerende kan gezegd worden, dat het onderzoek naar de nauwkeurigheid van ruimtelijke triangulatie m.b.v. beeldenpaarapparaten eenerzijds op incidenteele punten bevredigende c.q. merkwaardige resultaten heeft opgeleverd, anderzijds nog niet tot uitkomsten heeft geleid, die als grondslag voor foutentheoretische beschouwingen kunnen dienen.

Het ligt in het voornemen de geconstateerde verschijnselen in ruimer verband te plaatsen en daarvoor t.z.t. een publicatie het licht te doen zien.

In het afgelopen jaar werd een apart onderzoek gericht op het bepalen van de eischen, waaraan het instrumentarium voor radiaal-triangulatie moet voldoen. Meer speciaal werd een antwoord gezocht op de vraag, of het zin heeft de afleesnauwkeurigheid voor de richtingsmeting op te voeren in verband met de nauwkeurigheid, waarmede de gekozen meetcentra (hoofdpunt, isogoonpunt of nadirpunt) kunnen worden berekend en uitgezet. Ter bepaling van de m.f. in de berekende ligging en uitzetting dezer meetcentra werd een aantal metingen verricht. De afleiding der formules voor de foutenvoortplanting leverde aanvankelijk

door de onhanteerbaarheid ervan groote moeilijkheden op. Het is echter gelukt, door over te gaan op een ander beschrijvings-raam, deze formules zoo te vereenvoudigen, dat de berekening m.b.v. een klein aantal monogrammen op eenvoudige wijze kan worden uitgevoerd. De vervaardiging der monogrammen is bij het schrijven van dit verslag nog niet gereed, zoodat over het resultaat nog geen definitieve mededeelingen kunnen worden gedaan. Voorloopig is de indruk verkregen, dat de onnauwkeurigheid van een gemeten richting, tengevolge van fouten in de elementen, die ten grondslag liggen aan de berekening van dat centrum, ongeveer gelijk is aan die, welke het gevolg is van meetfouten. Het zou dan inderdaad zin hebben te trachten de afleesnauwkeurigheid op te voeren, hetgeen i.v.m. de constructie der instrumenten zeer wel uitvoerbaar lijkt.

Het ligt in de bedoeling over de definitieve uitkomsten een artikel in de vakliteratuur te doen verschijnen.

Omtrent een **nieuwe methode van plaatsbepaling bij luchtriangulatie** kan worden gemeld, dat bij de firma Kipp & Zn. te Delft werd begonnen met de constructie van een speciale camera voor dit doel, nadat bij de Optische Industrie „De Oude Delft” een aan hooge eischen voldoende objectief was ontworpen en vervaardigd (subs. no. 70).

Deze camera, welke uit twee deelen bestaat, nadert zijn voltooiing. Teneinde een inzicht te krijgen in de resultaten, welke met het nieuwe objectief „Aerodelft” genaamd, kunnen worden bereikt, werd op de Sterrenwacht te Leiden een aantal opnamen van den sterrenhemel gemaakt. Hierdoor heeft men de beschikking over een groot aantal regelmatig over het gezichtsveld verdeelde oneindig verre lichtbronnen. De kwaliteit der afbeeldingen bleek aan de gestelde eischen te voldoen. Uit de bekende plaatsen der gefotografeerde hemellichten kan bovendien het verloop der projectiefout van het objectief worden berekend. Deze berekeningen zijn echter zeer tijdroovend en nog niet voltooid.

In den loop van het jaar bleek, dat van de zijde der K.L.M. belangstelling voor de methode bestond en wel in die mate, dat het op prijs werd gesteld de dubbelcamera zoo uit te voeren, dat ze door een commercieel bedrijf zal kunnen worden toegepast. Kosten van deze extra werkzaamheden benevens van die, welke verbonden zijn aan de met behulp van vliegtuigen te nemen proeven, worden door de K.L.M. gedragen.

Tengevolge van het niet beschikbaar zijn van een voldoende aantal zoeklichten van verschillende sterkte is nog geen definitief inzicht verkregen in de noodzakelijke hoeveelheid licht voor het signaleeren van punten op grooten afstand. De proefnemingen zijn in een zoodanig stadium gekomen, dat zij onder auspiciën van de K.L.M. kunnen worden voortgezet. Zoodra ze zijn afgesloten, zal daarover aan het Delftsch Hoogeschoolfonds worden gerapporteerd.

Continueering van de subsidie wordt niet noodig geacht.

C. Afdeling der Werktuigbouwkunde, Scheepsbouwkunde en Vliegtuigbouwkunde.

a. Onder leiding van Prof. dr ir W. F. Brandsma werd het onderzoek over de kristallisatieverschijnselen bij de stolling van metalen voortgezet (subs. no. 18) met een nadere studie van deze verschijnselen bij eutectica. Wegens bijzondere omstandigheden en het vertrek van den betreffenden assistent per 1 Januari 1946 moest dit onderzoek worden onderbroken; zoodra een geschikte opvolger is gevonden, zal hiermee worden voortgegaan.

b. Ten aanzien van de aan Prof. dr ir C. B. Biezeno verleende subsidies kan het volgende worden vermeld:

1e. Eerst in de laatste maanden kon de heer Jorna, 5e jaars student, worden belast met een studie omtrent het gedrag van rubber bij betrekkelijk groote deformaties (subs. no. 8).

2e. Het subsidie (subs. no. 10) voor materialen betreffende voorgaand onderzoek is daardoor niet aangesproken.

3e. Van de subsidie (subs. no. 73) voor de publicatie van het stabiliteitsonderzoek is geen gebruik gemaakt, omdat daarvoor een andere oplossing is gevonden.

4e. Het geprojecteerde onderzoek naar de mogelijkheid scheepsmasten ongestaagd uit te voeren (subs. no. 78) werd, wat het rekenwerk betreft, beëindigd. De resultaten zullen zoo spoedig mogelijk (waarschijnlijk in het tijdschrift Schip en Werf) worden gepubliceerd.

In den loop van dit jaar verschenen twee publicaties, die met in vorige jaren verleende subsidies totstand konden komen, t.w.:

1e. Ir G. G. Biezeno. De experimenteele bepaling van de in een scheepsschroef optredende spanningen (De Ingenieur 1945 No. 8, T.W.O. No. 2).

Voor schroeven van het onderzochte type kunnen de optredende spanningen zoowel in de bladen als in den overgang naar de naaf thans betrouwbaar met behulp van eenvoudige formules worden berekend.

2e. Ir L. H. M. Huydts, Dr ir J. J. Koch, Ir L. R. Bourgonjon, Ir W. L. Esmeyer. Een apparatuur van groote gevoeligheid voor het electrisch meten van mechanische grootheden (De Ingenieur 1946 No. 1, T.W.O. No. 1).

De apparatuur voldoet aan zeer hoge eischen (zij laat een vergrooting van 200.000 toe) en heeft in verscheidene laboratoria reeds belangrijke toepassing gevonden.

c. Onder leiding van Prof. dr J. M. Burgers hadden plaats:

1e. **Onderzoek naar fluctuaties in luchtstromingen en andere vormen van turbulentie** (subs. no. 12). De heer J. K. Lubanski werkte eerst aan de theorie van de turbulente beweging, waarbij het doel was door het onderzoek van eenvoudige mathematische modellen en toepassing van de methodes der statistische mechanica een beter inzicht te verkrijgen in het wezen van de turbulentie en de voorwaarden voor haar optreden.

Uiteindelijk moeten formules gevonden worden, welke de turbulentie in stroomingen op meer bevredigende wijze beschrijven, dan tot nu toe kan geschieden, en moet getracht worden een verband uit te drukken met de door strooming ondervonden weerstand.

Tevens zijn enkele theoretische onderzoekingen verricht over gasdynamische problemen, welke optreden bij stootgolven, en over de eigenschappen van vloeibaar Helium II.

Experimenteel werk was opgedragen aan den heer E. Kuiper; een begin is gemaakt met het monteeren van een meetapparaat waarmede, naar gehoopt wordt, binnenkort de intensiteit van de turbulentie in verschillende windtunnels is vast te leggen.

2e. **Onderzoek naar de prestaties van windmolens** (subs. no. 14). Daar het van groot belang is voor de kennis van de prestaties

van windmolens over gegevens te kunnen beschikken omtrent de gedragingen van de daarmee verbonden wateropvoerwerktuigen, zijn onderzoekingen verricht met een model van een scheprad. Een fraai model werd welwillend in bruikleen afgestaan door het Hoogheemraadschap van Rijnland. De bij het model vereischte waterlopen zijn gemaakt in een molenaarswerkplaats te Kethel, de benodigde drijfwerkonderdeelen in de werkplaats van de Gemeentelijke Drinkwaterleiding te Rotterdam. Het model is beproefd in het Laboratorium voor Werktuigbouwkunde der T.H.; de verkregen resultaten vormen een waardevolle aanvulling van de uitkomsten, die in vroeger tijden met schepradmolens waren genomen. Uit de meetgegevens valt voorts op te maken onder welke omstandigheden een scheprad zoo gunstig mogelijk werkt.

Ten behoeve van toekomstige proefnemingen met een model van een watervijzel is een stalen model, gesneden uit een volle staafvloeijzer, vervaardigd in de werkplaats van de Gem. Drinkwaterleiding te Rotterdam. Dit model zal in den a.s. cursus onderzocht worden.

3e. Windtunnel voor zeer hoge snelheden (sub. no. 38). De hierop betrekking hebbende werkzaamheden zijn verricht in het gewone dienstverband van het Laboratorium voor Aero- en hydrodynamica, zoodat hiermede voor het Delftsch Hoogeschoolfonds geen uitgaven zijn gemoeid.

d. Door den heer J. H. Giskes werd onder leiding van Prof. dr ir H. J. van der Maas een studie gemaakt over de berekening van het verloop van start en landing van landvliegtuigen (sub. no. 15). In aansluiting daarop werd tevens de stabiliteit van de rolbeweging van een landvliegtuig gedurende aan- en uitloop onderzocht, waarbij de verschillende mogelijke onderstelconstructies werden vergeleken. Een rapport hierover is in bewerking.

D. Afdeeling der Electrotechniek.

a. In vorige jaarverslagen is melding gemaakt van onderzoekingen door Ir Hoftijzer en Ir Niesten onder leiding van Prof. Nolen verricht. De volgende publicaties zijn hierover verschenen in „Electrotechniek”.

Prof. Dr Ir H. G. Nolen en Ir P. Hoftijzer: „Onsymmetrische belasting en kortsluiting van een Yz geschakelden transformator bij enkel- en parallelbedrijf” (31 Januari en 14 Februari 1946). Prof. Dr Ir H. G. Nolen en Ir J. G. Niesten: „Eenige gegevens betreffende de gecombineerde gelijkstroom- en wisselstroommagnetisatie van modern transformatorblik” (11 en 25 April en 9 Mei 1946) en „Door gelijkstroom en wisselstroom gemagnetiseerde smoorspoelen” (23 Mei 1946).

b. Radio-Laboratorium. Tengevolge van den deplorabelen toestand van het laboratorium na de plundering ervan door de Duitse instanties en mede door het vertrek van twee vakkundige assistenten zijn de onderzoekingen in het afgelopen jaar slechts op bescheiden schaal kunnen worden voortgezet. De werkzaamheden bestonden voor een deel in het aanmaken van meetapparatuur ter vervanging van het geroofde.

Van de hand van Ir P. de Waard is een artikel klaar gekomen en ingezonden over „Lineariteit van tijdslijnschakelingen”. De „verplaatsingsmeter” en apparatuur voor gelijktijdige meting van stroomen langs zenuwbanen zijn met goed gevolg verder ontwikkeld. Ter hand genomen is het onderzoek van storingen van sleepcontacten in elektrische circuits met lage spanning.

Bij het vertrek uit Delft van Ir L. R. Bourgonjon en Ir P. de Waard mag hier een speciaal woord van dank niet ontbreken voor hun bijzondere verdiensten voor het Radiolaboratorium en voor hun succesvolle werkzaamheden bij het ondersteunen van wetenschappelijk werk aan andere afdelingen van de Technische Hoogeschool en diverse laboratorium buiten Delft.

In samenwerking met de leiding van het Laboratorium voor Toegepaste Mechanica verscheen in De Ingenieur een artikel over de verplaatsingsmeter.

E. Afdeling der Scheikundige Technologie.

a. 1e. het onder leiding van Prof. Dr W. G. Burgers door den heer W. May uitgevoerde onderzoek over de rekristallisatie van metalen (subs. no. 30) heeft aanleiding gegeven tot twee publicaties, t.w. W. G. Burgers en W. May: „Auslösungskristalle und Zwillingsbildung in rekristallisiertem Aluminium”, Recueil 64 (1945) 5; Nature 157 (1946) 76. W. G. Burgers:

„Forme des cristaux et vitesse de croissance lors de la recristallisation primaire de l'aluminium", Recueil 64 (1945) 20.

Een eenvoudige monochromator werd gebruikt ter vervaardiging van monochromatische röntgenfoto's in verband met het onderzoek van roosterstoringen in kristallen.

2e. Het mede onder zijn leiding door den heer J. N. Kooy uitgevoerde onderzoek betreffende de fotografie (subs. no. 84) heeft tot de volgende conclusie aanleiding gegeven: Langs röntgenografischen weg is uit het scherper worden der interferentielijn vastgesteld, dat het rijpen van fotografische Ag Br-emulsies gepaard gaat met een grooter worden der zilverbromide kristalletjes.

b. Onder leiding van Prof. Dr F. E. C. Scheffer heeft Ir R. Herklots, ondanks moeilijkheden met de noodzakelijke materialen, het onderzoek betreffende de oplosbaarheid van naphteen in superkritisch aetheen (subs. no. 29) voortgezet, daarbij geholpen door Ir G. A. M. Diepen, die tevoren speurwerkassistent was, maar dit jaar als assistent bij het onderwijs werkzaam was: een aanvang werd gemaakt met de bepaling der oplosbaarheden van water in superkritisch aetheen.

c. Wegens gebrek aan geschikte medewerkers hebben de onderzoekingen onder leiding van Prof. Dr Ir P. E. Verkade weinig voortgang kunnen hebben; alleen heeft de heer M. van Leeuwen over de chemie der indoolderivaten (subs. no. 61) eenig werk kunnen verrichten.

d. Over de onder leiding van Prof. Dr Ir G. van Iterson Jr staande onderzoekingen diene het volgende:

1e. **Verstuivingsapparaat** (subs. no. 26). Dit apparaat bleek na opstellen een fout te hebben in de daarbij geleverde pomp; deze liep n.l. bij in werking stellen spoedig vast. Gedurende den tijd, dien de pomp werkte, heeft het apparaat echter aan de verwachtingen voldaan, al waren ook enkele verbeteringen noodig. Er wordt thans een nieuwe pomp met motor gebouwd, maar — ondanks steun van verschillende officieele instanties — is hiermee zeer veel tijd gemoeid. Verwacht wordt, dat het apparaat in den komenden herfst gereed zal zijn.

2e. Speurwerkassistenten celwanden (subs. no. 27). Van deze beide speurwerkassistenten is dé één al spoedig vertrokken, en de ander Ir J. F. Schuh heeft zich alleen voor theoretisch voorbereidend werk kunnen beschikbaar stellen, waarvoor hem dan ook slechts een gedeeltelijk salaris is toegekend. De situatie is thans zóó, dat de theoretische voorbereiding voor experimenteel werk voor een deel gereed is, maar dat het experimenteele werk stilstaat tot een nieuwe speurwerkassistent kan worden gevonden.

3e. Speurwerkassistent groeistofonderzoek (subs. no. 59). Mej. Dr Chr. Gorter, die gedurende een aantal jaren dit onderzoek heeft verricht, heeft de resultaten van haar laatste werkzaamheden in een verslag neergelegd. dat in druk is verschenen in de Proceedings der Kon. Akademie van Wetenschappen te Amsterdam. Zij is sedert September 1945 in een andere betrekking werkzaam. In verband met de moeilijkheden om een nieuwen research-assistent te vinden en met het feit, dat men in Wageningen soortgelijke studies heeft aangevangen, is besloten het werk niet verder voort te zetten.

4e. Olievringer (subs. no. 75). Ondanks herhaald aandringen is dit apparaat nog steeds niet geleverd. Wel schijnt het vrijwel gereed te zijn, maar bij de beproeving bleek het wenschelijk nog enkele verbeteringen aan te brengen.

5e. Onderzoek tropisch hout. De onderzoekingen over de bruikbaarheid van tropisch hout voor kunstzijdefabricage waren in het vorige boekjaar afgesloten. De betrokken speurwerkassistent was echter vertrokken zonder een samenvattend eindrapport uit te brengen. Dit is alsnog geschied, in verband waarmede een kleine subsidie in het boekjaar 1945/1946 voor dit doel werd toegestaan. Het rapport is nu gereed en zal waarschijnlijk spoedig in druk verschijnen.

e. 1e. Het röntgenografisch onderzoek van rubber (subs. no. 31) werd door Ir J. M. Goppel, onder leiding van Prof. Dr Ir. A. van Rossem en Prof. Dr H. B. Dorgelo, met kracht voortgezet. Gebruik werd gemaakt van de ontwikkelde kwantitatieve methode om de hoeveelheid kristallijne rubber te bepalen in ruwe, bevroren rubbers en voorts in ge vulcaniseerde rubber onder rek. Aandacht werd besteed aan de bepaling der spreiding van de kristallieten. Bestudeerd werd verder het verschijnsel der relaxatie en het gedrag bij hoge temperatuur van gerekte rubber, waarbij

de hoeveelheid kristallijne rubber een belangrijke rol speelt. Op 13 Februari 1946 promoveerde Ir Goppel tot doctor in de Technische Wetenschap op een proefschrift getiteld: „Quantitatieve röntgenografische onderzoeken aan rubber”. Met ingang van 1 Maart werd aan Dr Ir Goppel eervol ontslag verleend; hij werd opgevolgd door Ir J. J. Arlman.

2e. Aangezien het niet mogelijk was in den loop van 1945 onderzoeken te verrichten over het gedrag van rubber bij lage temperatuur, werd door Ir W. F. Seyerling, onder leiding van Prof. dr ir A. van Rossem, een aanverwant onderwerp bestudeerd, t.w. het verwekingspunt van kunstmatige rubbers, zooals Perbunan en Buna S bij temperaturen van 200° C. Het bleek, dat deze verwekingstemperatuur lager was dan het verwekingspunt van gewone eboniet. Wegens eervol ontslag met ingang van 1 Dec. 1945 aan Ir Seyerling verleend en de moeilijkheden aan het oorspronkelijk geprojecteerde onderzoek verbonden, werd deze plaats voorloopig niet bezet.

3e. Het electronen-microscopisch onderzoek van rubber, dat onder leiding van Prof. dr ir A. van Rossem en Prof. dr H. B. Dorgelo zou plaatsvinden, kon geen aanvang nemen doordat geen geschikte kracht ervoor was te vinden.

f. Het onder leiding van Prof. ir E. L. Selleger door den heer H.V. P. Heukensfeldt Jansen verrichte onderzoek (subs. no. 32) betref het nagaan van het verband tusschen de stofsamenstelling van papier en het „plukken” bij bedrukking van dit papier. De belangwekkende resultaten van dit onderzoek zullen vermoedelijk tot een publicatie aanleiding geven. Voor het C.I.M.O. heeft hij een vergelijkend onderzoek verricht over de bruikbaarheid van verschillende soorten populierhout voor de bereiding van sulfietcellulose.

De voornaamste tegenslagen in het voorafgaande jaar onderzonden bestonden uit het vertrek van de speurassistenten. Deze hebben intusschen betrekkingen in de industrie en in onderzoekslaboratoria gevonden en in zooverre kan gezegd worden, dat het hoofddoel van het speurfonds van het Hoogeschoolfonds, namelijk het beter geschikt maken van jeugdige ingenieurs voor de praktijk, bereikt is.

Uit de lijst van subsidies (tabel III) blijkt, dat het Delftsch Hoogschoolfonds voor den cursus 1946/1947 reeds verschillende subsidies heeft toegestaan. Er zijn echter docenten, die in het loopende cursusjaar nog een subsidie voor research-werk hopen aan te vragen; daar er vóór Juli geen werkkrachten aanwezig waren, moesten zij hun aanvraag opschorten.

Van Gecommitteerden is het verslag ontvangen van het onderzoek naar de administratie, dat is ingesteld door het Accountantskantoor van W. J. Brenkman te Rotterdam.

Een afdruk van de Rekening en Verantwoording van Gecommitteerden is, ingevolge het bepaalde bij art. 14 der statuten, toegezonden aan het College van Curatoren der Technische Hoogeschool, de leden van den Hoogeschoolraad en de stichters, beschermers en donateurs van het Fonds.

Een opgave van de samenstelling van den Hoogeschoolraad, het College van Gecommitteerden en de Commissie van Uitvoering aan het einde van het boekjaar 1945/1946 volgt hierna, alsmede een lijst van de stichters, beschermers, donateurs en begunstigers van het Fonds.

De Voorzitter: G. van Iterson Jr.

De Secretaris: J. G. Rutgers.

Tabel III

LIJST VAN TOEGESTANE SUBSIDIES
voor het boekjaar 1946—1947.

Oude Fonds.

No.		
1002.	Bijzondere leerstoel theoretische natuurkunde	f 2.500,—
1003.	Bijzondere leerstoel papierfabricage	" 1.000,—
1004.	Bijzondere leerstoel theor. electriciteitsleer	" 1.000,—
1001.	Natuurkundig colloquium	" 100,—
1007.	Cursus Gezondheidstechniek	" 450,—
1014.	Lector Roelofs v. tabellen t.b.v. astron.-geod. waarnemingen	" 1.200,—
1024*)	Voordr.d.Prof.Southwell te Londen (aanv.v.Prof.Biezeno)	" 200,—
1025*)	Prof. Biezeno voor hulp ter bevord. wetensch. onderzoek	" 1.000,—
1026*)	Colloquium scheikunde	" 100,—
1027*)	Leergang wederopbouwplan (afdeeling Bouwkunde)	" 500,—
	Oude Fonds Totaal	<u>f 8.050,—</u>

Nieuwe Fonds.**Afd. Werktuigbouwkunde, Scheepsbouwkunde en Vliegtuigbouwkunde:**

8.	Prof. Biezeno speurwerkassistent trillingsonderzoek	" 2.400,—
10.	Prof. Biezeno materialen idem	" 1.000,—
12.	Prof. J. M. Burgers speurwerkass. turbulente stroomingen	" 2.850,—
93*)	Prof. J. M. Burgers speurw.ass. stroomingen I, optischen weg	" 1.800,—
94*)	Prof. J. M. Burgers materialen idem	" 1.000,—
14.	Prof. J. M. Burgers speurwerkassistent windmolens	" 1.800,—
13.	Prof. J. M. Burgers materialen idem	" 1.600,—
15.	Prof. v. d. Maas 2 speurw.ass. vliegtuigb.k. (start en landing)	" 3.800,—
16.	Prof. v. d. Maas materialen idem	" 600,—
95*)	Prof. v. d. Neut speurw.ass. vliegt, constr. (sterkte-metingen)	" 2.400,—
96*)	Prof. v. d. Neut materialen idem	" 200,—
	Tezamen	<u>f 19.450,—</u>

Afd. Electrotechniek:

97*)	Prof. Bähler speurwerkass. automatisch telefoonsysteem	f 2.400,—
98*)	Prof. Bähler materialen idem	" 500,—
24.	Lector Huydts 2 speurwerkassistenten radio-onderzoek	" 4.800,—
	Tezamen	<u>f 7.700,—</u>

*) Nieuwe aanvraag.

Afd. Scheikundige Technologie:

30	Prof. W. G. Burgers speurwerkassistent metalen	f	2.400,—
84.	Prof. W. G. Burgers speurwerkass. fotografie	„	2.400,—
29.	Prof. Scheffer 2 speurwerkass. voor onderzoek oplosbaar- heid van vaste stoffen	„	3600,—
102*)	Prof. Scheffer speurwerkassistent binaire mengsels	„	1.500,—
26,	Prof. v. Iterson verstuiwingsapparaat	„	500,—
75,	Prof. v. Iterson oliewringer	„	650,—
27.	Prof. v. Iterson speurwerkass. onderzoek celwanden en hulp	„	2.500,—
99*)	Prof. v. Iterson materialen idem.	„	500,—
100*)	Prof. v. Iterson en Waterman speurw.ass. plantaard, grondst.	„	2.400,—
31.	Prof. v. Rossem speurwerkass. röntgenogr. onderz. rubber	„	3.250,—
47.	Prof. v. Rossem materialen idem	„	500,—
48.	Prof. v. Rossem speurwerkass. rubberonderzoek	„	2.400,—
80.	Prof. v. Rossem speurwerkass. electronenmicroscopie rubber	„	2.400,—
32.	Prof. Selleger speurwerkass. papierfabricage	„	2.400,—
33.	Prof. Selleger materialen idem	„	3.000,—
101*)	Prof. Kluyver speurwerkassistent sterilisatie	„	2.400,—
34.	Lector Heertjes speurwerkass. onderzoek filmverdamer	„	1.080,—
62.	Lector Heertjes speurwerkassistent transformatorolie	„	2.400,—
	Tezamen	f	36.280,—

* Nieuwe aanvraag.

**BEKNOPT OVERZICHT VAN HET VOORGENOMEN SPEURWERK IN
HET BOEKJAAR 1946/47.**

Speurwerk onder leiding van	Geboekt onder no.	
Biezeno	8,10	Voortzetting trillingsonderzoek.
J. M. Burgers	93, 94, 12, 14, 13	Onderzoekingen stroomingen langs optischen weg; voortzetting onderzoekingen turbulente stroomingen; windmolens.
v. d. Maas	15, 16	Voortzettingen onderzoekingen vliegtuigbouwkunde (start en landing).
v. d. Neut	95, 96	Onderzoekingen vliegtuigconstructies (sterktemetingen).
Bähler	97, 98	Onderzoekingen automatisch telefoonsysteem.
Huydts	24	Voortzetting onderzoekingen in Radiolaboratorium.
W. G. Burgers	30, 84	Voortzetting onderzoekingen structuur metalen; fotografie.
Scheffer	29	Voortzetting onderzoek oplosbaarheid van vaste stoffen.
	102	Onderzoekingen binaire mengsels.
van Iterson	26, 75, 27, 99	Voortzetting onderzoek verstuivingsapparaat; oliewringer; celwanden.
v. Iterson & Waterman	100	Onderzoekingen plantaardige grondstoffen.
van Rossem	31, 47, 48, 80	Voortzetting röntgenografisch onderzoek rubber; onderzoek rubber en verwante hoogpolymeren bij lage temperatuur; electronenmicroscopie rubber.
Selleger	32, 33	Voortzetting onderzoekingen papierfabricage.
Kluyver	101	Onderzoekingen sterilisatie.
Heertjes	34, 62	Voortzetting onderzoek filmverdamer; transformatorolie.

LIJST VAN STICHTERS, BESCHERMERS, DONATEURS EN
BEGUNSTIGERS, EIND CURSUS 1945—1946.

N.V. Algemeene Kunstzijde Unie	beschermer	Curaçaosche Petroleum Industrie	
Ir. Th. A. Ameschot	begunstiger	Maatschappij	beschermer
Ir. J. C. Arkenhout Schokker	begunstiger	Ir. M. H. Damme	begunstiger
Ir. A. Aronsohn	begunstiger	Dr. ir. M. H. Damme	begunstiger
Ir. W. Badon Ghijben	begunstiger	Van Doorne's Aanhangwagenfabriek	beschermer
A. L. Bakker	begunstiger	Dordtsche Petroleum Maatschappij	beschermer
Ir. H. Th. Bakker	begunstiger	Ir. B. A. M. van Dorp	begunstiger
Ir. W. Bakker	begunstiger	J. J. Doyer	begunstiger
Ir. W. Barends	begunstiger	Prof. ir. D. Dresden	begunstiger
Ir. J. L. Barkey	begunstiger	Ir. P. L. Dubourcq	donateur
Bataafsche Petroleum Mij.	stichter en beschermer	Ir. J. B. Dumont	begunstiger
Firma Becht & Dyserinck	beschermer	Ir. J. J. M. van Dijk	begunstiger
Dr. ir. E. H. M. Beekman	begunstiger	Ir. H. J. F. Eckenhuijsen Smit	begunstiger
Prof. ir. S. H. A. Begemann	begunstiger	Electromotorenfabriek „Dordt”	beschermer
Ir. J. P. van den Berg	begunstiger	Electrotechnische Industrie v.h.	stichter
S. van den Bergh Jr.	begunstiger	Willem Smit & Co	begunstiger
Beton Aannemersbond	beschermer	Prof. jhr. dr. G. J. Elias	begunstiger
Ir. F. W. H. van Beuningen	begunstiger	Fabriek van Chemische Producten,	beschermer
Prof. ir. C. L. van der Bilt	stichter en donateur	Vondelingenplaat	
W. B. A. Bodlaender	begunstiger	Fabriek van Mach. Breeuwwerk	begunstiger
Ir. J. Th. Boer	begunstiger	v.h. Joh. Smit	begunstiger
P. F. de Bordes	begunstiger	Ir. J. W. Filz	begunstiger
Kon. Fabriek F. W. Braat N.V.	beschermer	C. van der Fliert	begunstiger
Ir. G. J. Braat	begunstiger	Ir. A. Fokker	stichter
Ir. P. J. C. Brauns	begunstiger	Prof. dr. A. D. Fokker	stichter en beschermer
Prof. dr. H. Bremekamp	begunstiger	Ir. H. N. François	begunstiger
Ir. R. van den Broek d'Obrenan	begunstiger	Gas-Stichting	donateur
Ir. J. J. Broere	donateur	Dr. ir. J. K. van Gelder	begunstiger
Prof. dr. ir. H. A. Brouwer	stichter en begunstiger	Prof. dr. ir. H. C. J. H. Gelissen	begunstiger
Ondervakgroep Brouwerijen	beschermer	Gemeensch. Mijnbouw Mij. Billiton	beschermer
H. de Bruin	begunstiger	Ir. A. A. Gnirrep	begunstiger
Ir. D. J. Bunschoten	begunstiger	Ir. A. H. J. van Goch	begunstiger
Prof. ir. M. H. Caron	begunstiger	N.V. Groeneveld van der Poll & Co	beschermer
Ir. G. J. L. Caviët	begunstiger	Prof. ir. H. F. Grondijs	begunstiger
Ir. W. H. G. Claasz	begunstiger	Prof. ir. J. A. Grutterink	begunstiger
N.V. C.O.Q.	beschermer	N.V. Haagsche Buurtspoorwegen	stichter
Ir. M. A. Cornelissen	begunstiger	Ir. Geurt de Haas	begunstiger
		Dr. ir. L. Hamburger	stichter
		K. W. C. van Harten	begunstiger

Ir. Roelf van Hasselt	begunstiger	Machinefabriek Gebr. Stork stichter en besch.	
N.V. Hazemeijer & Co	beschermer	Ir. P. M. Matthijsen	begunstiger
Hengelosche Electr. en Mechanische Aparatenfabriek	stichter en beschermer	N.V. Metaaldraadlampenfabriek „Volt”	beschermer
N.V. Hollandsche Draad- en Kabel- fabriek	beschermer	A. Meyer	begunstiger
N.V. Houthandel v.h. Willem Pont	donateur	Prof. dr. ir. G. H. van Mourik Broekman	begunstiger
Dr. ir. R. Houwink	begunstiger	Ir. F. Muller	begunstiger
Prof. ir. L. H. M. Huydts	begunstiger	N.V. Nederl. Gist- en Spiritusfabriek	beschermer
Ir. E. Hijmans	begunstiger	Ned. Ind. Gas Maatschappij	beschermer
Ir. M. R. Idema Greidanus	begunstiger	Ned. Ind. Escompto Maatschappij	donateur
N.V. Instrumentenfabriek & Handel v.h. P. J. Kipp & Zonen	beschermer	Ned. Ind. Handelsbank	donateur
Prof. dr. ir. F. K. Th van Iterson	begunstiger	Ned. Ind. Spoorweg Maatschappij	begunstiger
Ir. H. Janssen van Raay	begunstiger	Nederl. Handel Maatschappij	beschermer
Ir. G. A. Kessler	begunstiger	Nederl. Industrie en Handel- maatschappij	beschermer
Ir. J. B. Aug. Kessler	begunstiger	N.V. Ned. Instrumenten en Elec. Apparatenfabriek N.I.E.A.F.	donateur
Ir. H. I. Keus	begunstiger	Nederl. Seintoestellenfabriek	beschermer
Prof. ir. J. Klopper	begunstiger	Nederlandsche Spoorwegen	beschermer
Prof. dr. ir. A. J. Kluyver	begunstiger	Nederlandsche Staalfabrieken	beschermer
F. Kok	begunstiger	Prof. ir. C. L. van Nes	begunstiger
Kon. Instituut van Ingenieurs	donateur	Ir. J. Niemeyer	begunstiger
N.V. Kon. Maatschappij „De Schelde”	stichter	Prof. dr. ir. C. J. van Nieuwenburg	begunstiger
N.V. Kon. Nederl. Hoogovens en Staalfabrieken	beschermer	Prof. dr. ir. H. G. Nolen	begunstiger
Kon. Ned. Zoutindustrie	beschermer	P. Oostenbrug	begunstiger
Ir. J. Kortlandt	begunstiger	Ir. P. F. S. Otten	beschermer
Ir. J. L. van Krimpen	begunstiger	Ir. J. Overweg	begunstiger
H. P. Kuypers	begunstiger	Ir. M. C. Pennevis	begunstiger
Ir. W. H. van Leeuwen stichter en	beschermer	N.V. Papierfabriek Gelderland	stichter
Ir. D. Kramer	begunstiger	Ir. J. S. Pel	begunstiger
H. B. de Leeuw	begunstiger	Petroleum Assurantie Maatschappij	beschermer
Lever Brothers & Unilever N.V.	beschermer	N. M. A. Peutz	begunstiger
F. K. Ligtenberg	begunstiger	Dr. A. F. Philips	stichter en beschermer
Prof. ir. A. J. ter Linden	begunstiger	Ir. F. J. Philips	beschermer
Ir. W. Maas Geesteranus	begunstiger	N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken	stichter en beschermer
N.V. Maatschappij tot Exploitatie der Oliefabrieken Calvé-Delft	donateur	N.V. Philips' Radio	beschermer
Dok- en Werf Maatschappij Wilton- Feyenoord N.V.	stichter en besch.	Prof. dr. B. van der Pol	begunstiger
N.V. Maatschappij voor Zwavelzuur- bereiding v.h. G. T. Ketjen & Co	donateur	N.V. Pope's Metaaldraadlampenfabriek	beschermer
N.V. Machinefabriek Jaffa	beschermer	Ir. W. S. G. T. Post	begunstiger
N.V. Machinefabriek Reineveld	beschermer	Prof. ir. E. C. von Pritzelwitz van der Horst	begunstiger

Ir. C. F. Proos	begunstiger	Jhr. ir. A. S. C. Stoop	donateur
Prof. ir. J. W. F. C. Proper	begunstiger	Ir. H. J. Struyk	begunstiger
A. Reilingh	begunstiger	Ir. H. G. J. A. van Swaay	begunstiger
Prof. dr. W. Reinders stichter en	begunstiger	Ir. J. Tak	donateur
F. J. Reynders	begunstiger	Technologisch Gezelschap	begunstiger
Ir. J. J. van Rietschoten	begunstiger	Ir. J. H. Telders	begunstiger
Dr. ir. J. A. Ringers	begunstiger	Ir. H. P. G. den Tex	begunstiger
Ir. J. Roosenschoon	begunstiger	Prof. ir. E. J. F. Thierens	begunstiger
Prof. dr. ir. A. van Rossem	begunstiger	Prof. ir. J. W. Thierry	begunstiger
J. van Rossem	begunstiger	Ir. Jac. P. Thijsse	begunstiger
J. Rohman	begunstiger	Prof. ir. J. Th. Thijsse	begunstiger
Rotterdamsche Droogdok Maatschappij	beschermer	Prof. J. M. Tienstra	begunstiger
Rubber-Stichting	beschermer	J. P. F. van Tilburg	begunstiger
Prof. dr. J. G. Rutgers	begunstiger	Ir. C. J. Tönjes	begunstiger
Ir. J. Rutten	begunstiger	Ir. J. P. Vader	begunstiger
B. E. Ruys stichter en donateur	begunstiger	Vakgroep Waterleidingbedrijven	donateur
Saccharinefabriek „Hollandia”	beschermer	Prof. dr. ir. F. A. Vening Meinesz	stichter
Scheepsbouwkundig Gezelschap		N.V. Vereenigde Stearine Kaarsenfabrieken	
„William Froude”	begunstiger	„Gouda-appollo”	donateur
Prof. dr. F. E. C. Scheffer	begunstiger	Vereeniging van assistenten aan de T.H.	begunstiger
Prof. ir. W. Schermérhorn	begunstiger	Vereeniging van Delftsche Ingenieurs	stichter
Ir. E. L. C. Schiff	stichter	B. M. W. van der Vegt	begunstiger
Ir. J. G. Schilthuis	begunstiger	Ir. P. Verhagen	begunstiger
Prof. dr. ir. J. A. Schouten	begunstiger	G. J. Verheul	begunstiger
stichter en	begunstiger	Ir. B. A. Verhey	begunstiger
Ir. J. E. Schröder	begunstiger	Prof. ir. Chr. K. Visser	begunstiger
Ir. E. W. Schultz	begunstiger	R. Visser	begunstiger
Prof. dr. ir. D. F. Slothouwer	begunstiger	Ir. A. M. de Visser	begunstiger
Ir. R. Smid	begunstiger	Ir. J. F. de Vogel	stichter en beschermer
N.V. Wm. Smit & Co's Trans-	begunstiger	Mej. A. Voogd	begunstiger
formatorenfabriek	begunstiger	D. de Vries	begunstiger
Dr. ir. J. Smittenberg	begunstiger	N.V. de Vries Robbé & Co.	beschermer
Ir. A. Spakler	begunstiger	Ir. J. van der Waerden	begunstiger
Staatsbedrijf der P.T.T.	beschermer	Ir. F. G. Waller	beschermer
Staatsmijnen	beschermer	H. F. Waller	begunstiger
Ir. F. Stapff	begunstiger	Werkspoor N.V.	beschermer
Stichting Wetenschappelijk Radiofonds	beschermer	Ir. H. C. Wesseling	donateur
Veder	begunstiger	Prof. ir. F. Westendorp	begunstiger
Ir. E. A. Stockmann	begunstiger	Ir. S. W. van Wettum	begunstiger
I. van Stolk	begunstiger	Prof. ir. C. W. Weys	begunstiger
N.V. Stoomvaart Mij. „Nederland”	stichter	Ir. J. S. Woldringh	begunstiger
Stoomvaart Mij. „Rotterdamsche		Ir. A. C. van Wijk	begunstiger
Lloyd”	stichter		

**SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES VAN HET DELFTSCH
HOOGESCHOOLFONDS, EIND CURSUS 1945—1946.**

DE HOOGESCHOOLRAAD.

Ir. M. H. Damme, Voorzitter.	Kon. Instituut van Ingenieurs, ver-
tegenw. Ir. Wouter Cool.
Ir. W. H. van Leeuwen, Onder-Voorz.	Prof. dr. ir. J. Kraus.
Prof. dr. J. G. Rutgers, Secretaris,
Oostplantsoen 25, Delft.	Lever Brothers & Unilever N.V., ver-
tegenw. Dr. ir. J. P. K. v. d. Steur,
Algem. Kunstzijde Unie N.V., ver-
tegenw. Prof. ir. I. P. de Vooy.	N.V. Maatsch. tot Exploitatie der Olie-
fabrieken Calvé Delft, vertegenw.
Prof. dr. ir. C. B. Biezeno.	Ir. J. F. Carrière.
Prof. ir. C. L. van der Bilt.	Machinefabriek Reineveld N.V.,
vertegenw. Ir. S. H. Stoffel.
Ir. G. J. Braat.	Nederlandsche Handel Maatschappij,
vertegenw. Dr. E. Heldring.
Dok- en Werf-Maatschappij Wilton-
Feyenoord N.V., vertegenw.	Prof. ir. C. L. van Nes.
Ir. F. Muller.	Ir. F. J. Philips.
Ir. H. J. F. Eckenhuysen Smit.	N.V. Papierfabriek Gelderland,
vertegenw. Prof. ir. E. L. Selleger.
Ir. A. Fokker.	Rubber-Stichting, vertegenw. Jhr. mr.
W. J. de Jonge.
Gas-Stichting, vertegenw. Ir. J. Rut-
ten.	B. E. Ruys.
N.V. Gemeensch. Mijnbouw Mij.
Billiton, vertegenw. Ir. A. M. A.
Wijnans.	Prof.
N.V. Haagsche Buurtspoorwegen,
vertegenw. Ir. P. M. Montijn.	Ir. E. L. C. Schiff.
Prof. dr. ing. ir. H. S. Hallo.	Wm. Smit & Co's Transformatoren-
fabriek, vertegenw. Prof. dr. ir. H.
G. Nolen.
N.V. Hengelosche Electrische en
Mechanische Apparaten Fabriek,
vertegenw. Ir. H. I. Keus.	Ir. S. H. Stoffel.
Prof. dr. G. Holst.	Ir. J. H. Telders.
Ir. W. Hupkes.	Vereen. van Delftsche Ingenieurs, ver-
tegenw. Ir. H. J. F. Eckenhuysen
Smit.
Ir. A. H. Ingen Housz.	Ir. J. F. de Vogel.
Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr.	Ir. F. G. Waller.
N.V. tot Keuring van Electrotech-
nische Materialen, vertegenw. Ir.
J. C. van Staveren.	Prof. ir. H. T. Zwiers.
Prof. ir. J. Klopper.	
N.V. Koninklijke Maatschappij „De
Schelde”, vertegenw. A. Smit.	

GECOMMITTEERDEN.

Ir. W. H. van Leeuwen, Voorzitter.	Ir. H. J. F. Eckenhuysen Smit.
Ir. S. H. Stoffel, Secr.-Penningm.,
Klein Vrijenban 1, Delft. Gironum-
mer 101051.	Ir. A. H. Ingen Housz.
	Prof. ir. J. Klopper.

COMMISSIE VAN UITVOERING.

Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr., Voorz.	Prof. dr. ing. ir. H. S. Hallo.
Prof. dr. J. G. Rutgers, Secretaris,
Oostplantsoen 25, Delft.	Prof. ir. C. L. van Nes.
Prof. dr. ir. C. B. Biezeno.	Prof.
	Prof. ir. H. T. Zwiers.

7. Lijst van rector en secretarissen van den Senaat sedert de oprichting der Technische Hoogeschool.

Studiejaar.	Rector magnificus.	Secretaris v.d. Senaat.	Opmerkingen.
1905—1906	Dr ir J. Kraus		Wegens benoeming tot Minister van Waterstaat op 17 Augustus 1905 afgetreden als rector magnificus.
1906—1907	Dr S. Hoogewerff	Mr B. H. Pekelharing	
1907—1910	Ir S. G. Everts	Ir I. Franco	
1910—1913	Dr ir J. Cardinaal	Dr M. de Haas	
1913—1916	Ir W. K. Behrens	Ir C. L. v. d. Bilt	
1916—1919	Ir J. C. Dijkhoorn	Dr L. H. Siertsema	
1919—1920	Dr M. de Haas	Ir J. Nelemans	
1920—1921	Ir J. Nelemans	Ir J. A. G. v. d. Steur	
1921—1922	Ir J. A. G. v.d. Steur	L. A. van Royen	
1922—1923	L. A. van Royen	Dr ing C. Feldmann	
1923—1924	Ir C. L. v. d. Bilt	Dr ir G. van Iterson Jr	
1924—1925	Dr ing. C. Feldmann	Dr G. A. F. Molengraaff	
1925—1926	Dr ir G. v. Iterson Jr.	Ir W. H. L. Janssen van Raay	
1926—1927	Ir W. H. L. Janssen van Raay	Ir N. C. Kist	
1927—1928	Ir N. C. Kist	T. K. L. Sluyterman	
1928—1929	T. K. L. Sluyterman	P. Meyer	
1929—1930	Ir F. Westendorp	Dr ing. ir H. S. Hallo	
1930—1931	Dr ing ir H. S. Hallo	Dr ir H. ter Meulen	
1931—1932	Dr ir H. ter Meulen	Ir J. A. Grutterink	
1932—1933	Ir J. A. Grutterink	Dr J. G. C. Volmer } Dr J. G. Rutgers }	In verband met zijn aftreden als gewoon hoogleeraar op 1 Jan. 1933 werd Dr J. G. C. Volmer op 7 Dec. '32 vervangen als secretaris van den Senaat door Dr J. G. Rutgers.
1933—1934	Dr J. G. Rutgers	Ir G. H. de Vries Broekman	

Studiejaar.	Rector magnificus.	Secretaris v.d. Senaat.	Opmerkingen.
1934—1935	Dr W. Reinders	Ir G. Diehl	Wegens gezondheidsredenen werd Dr F. E. C. Scheffer met ingang van 1 Maart 1936 vervangen als secretaris van den Senaat door Jhr Dr G. J. Elias.
1935—1936	Ir G. Diehl	Dr F. E. C. Scheffer } Jhr dr G. J. Elias }	
1936—1937	Jhr dr G. J. Elias	Dr ir C. B. Biezeno	Wegens aftreden van den rector magnificus en den secretaris van den Senaat werd Dr ir C. J. v. Nieuwenburg met ingang van 15 Mei 1940 met de waarneming van beide functies belast. Met ingang van 25 Mei 1940 trad Dr H. B. Dorgelo als secretaris van den Senaat op.
1937—1938	Dr ir C. B. Biezeno	Dr ir J. A. Schouten	
1938—1939	Dr ir J. A. Schouten	Dr J. A. Veraart	
1939—1940	Dr J. A. Veraart	Dr ir H.I. Waterman }	
Mei 1940— Febr. 1942	Dr ir C. J. van Nieuwenburg	Dr H. B. Dorgelo }	
April 1942— 7 Sept. 1943	Dr H. B. Dorgelo	Ir J. Muysken	
1943—1944	Ir J. Muysken	Dr ir H. G. Nolen	
1945—1946	Dr ir H. J. van der Maas	J. M. Tienstra	

8. Eere-doctoraten, verleend sedert de oprichting der Technische Hoogeschool.

Datum van het Senaats- besluit.	NAAM.	PROMOTOR.	Opmerkingen.
19 Dec. 1906	† Dr A. Kuyper † Dr J. Bosscha † Ir G. van Diesen Prof. ir J. Kraus † Ir C. Lely † Dr P. J. H.	Dr S. Hoogewerff Ir S. G. Everts	Toespraken tot de eere-doctoren op 8 Januari 1907.
20 Dec. 1907	Cuypers † Prof. dr ir J. H. van 't Hoff	Ir J. F. Klinkhamer	Gezondheidsredenen verhinderden den benoemde het eere-diploma persoonlijk in ontvangst te nemen.
17 Dec. 1908	† Ir R. D. M. Verbeek	Dr G. A. F. Molengraaff	Toespraak tot den eere-doctor op 8 Januari 1909.
16 Dec. 1911	† Dr J. Lorié	Dr H. G. Jonker	Toespraak tot den eere-doctor op 8 Januari 1912.
20 Juni 1913	† Ir J. L. Cluysenaer	Ir W. K. Behrens	Toespraak tot den eere-doctor 19 September 1913.
8 Dec. 1916	† Ir A. C. C. G. van Hemert Ir G. W. van Heukelom † Ir G. L. F. Philips	Ir J. Nelemans Dr W. Reinders	Toespraak tot den eere-doctoren 8 Januari 1917.
23 Jan. 1918	† Prof. dr H. A. Lorentz	Dr M. de Haas	Toespraak tot den eere-doctor 7 Maart 1918.
16 Dec. 1918	† Ir J. Schroeder van der Kolk	Ir N. C. Kist	Toespraak tot den eere-doctor 8 Januari 1919.
28 Nov. 1919	† Prof dr H. Kamerlingh Onnes	Dr L. H. Siertsema	Toespraak tot den eere-doctor 8 Januari 1920.
26 Mei 1922	† Prof. C. P. Holst Gzn.	Ir J. A. G. van der Steur	Toespraak tot den eere-doctor 2 Juni 1922.
8 Dec. 1924	† Dr H. P. Berlage	Ir J. A. G. van der Steur	Toespraak tot den eere-doctor 8 Januari 1925.
25 Mei 1925	† Dr ir F. G. Waller	Dr J. G. C. Volmer	Toespraak tot den eere-doctor 6 October 1925.

Datum van het Senaatsbesluit.	NAAM.	PROMOTOR.	Opmerkingen.
6 Dec. 1927	† Ir N. Wing Easton	Dr G. A. F. Molengraaff	Toespraak tot den eere-doctor 9 Januari 1928.
3 Dec. 1928	† Ir C. F. Stork † Sir H. W. A. Deterding	L. A. van Royen Dr J. G. C. Volmer	Toespraken tot de eere-doctoren op 13 Maart 1929.
16 Juni 1930	Prof. ir F. K. T. van Iterson † Ir P. Joosting Ir J. A. Ringers	Ir A. J. ter Linden Ir N. C. Kist Ir G. H. van Mourik Broekman	Toespraken tot de eere-doctoren op 22 September 1930.
5 Dec. 1933	Prof. G. Holst	Dr M. de Haas	Toespraak tot den eere-doctor 8 Januari 1934.
30 Nov. 1937	Ir M. H. Damme	Dr ir W. Th. Bähler	Toespraak tot den eere-doctor 8 Januari 1938.

9. Lijst van in 1943-1944 voor het eerst ingeschreven studenten.

NAAM	GEBOORTEPLAATS EN DATUM	Ingeschreven voor
Abrahamse, P. A.	Wolphaartsdijk, 5 October 1923	T ₁
Altena, P.	Bloemendaal, 17 Januari 1925	W ₁
Baalen, B. van	Amsterdam, 5 Mei 1924	V ₁
Bakker, W.	Axel, 22 Mei 1923	T ₁
Bakkers, H. J. C.	Eindhoven, 19 November 1924	B ₁
Blankevoort, G. J.	Bloemendaal, 12 Januari 1922	W ₁
Blom, J. J. G.	Rotterdam, 17 Januari 1924	T ₁
Bodegom, A. van	Rotterdam, 1 Augustus 1922	T ₁
Boer, P. de	Andijk, 10 Augustus 1923	C ₁
Brinks, J. A.	Leiden, 16 November 1922	S ₁
Broek, B. M. D. van den	Enschede, 25 October 1925	V ₁
Broeksma, A.	Almelo, 7 October 1923	T ₁
Bruggemans, F. H.	Delft, 15 September 1926	S ₁
Bruijn, Dr. N. G. de	's-Gravenhage, 9 Juli 1918	N ₁
Bijl, F.	Kethel en Spaland, 28 Augustus 1923	C ₁
Bijl, R. A.	's-Gravenhage, 27 November 1924	E ₁
Capelle, H. G.	Amsterdam, 13 Juni 1923	E ₁
Celant, E. H.	Schiedam, 24 Mei 1922	C ₁
Clement, M.	Rotterdam, 15 October 1924	C ₁
Clement, P.	Velsen, 11 Augustus 1918	E.L.
Dahmen, B.	Amsterdam, 18 September 1923	T ₁
Dee, R. H. R.	Batavia, 6 November 1924	S ₁
Die, W. van	Medan, 13 Mei 1923	C ₁
Donker, J. A.	Gouda, 21 April 1925	T ₁
Duijn, G. van	Nijmegen, 27 Januari 1923	T ₁
Duyvendak, J. J. L.	Soerabaja, 15 Februari 1918	E.L.
Ee, H. van	's-Gravenhage, 22 Augustus 1926	T ₁
Erdsieck, B.	Haarlem, 26 Februari 1925	M ₁
Esch, N. J. van	Rotterdam, 27 Februari 1924	W ₁
Essenburg, Mej. A. G.	Nederhemert, 26 November 1926	T ₁
Exel, J. N. van	's-Gravenhage, 5 Juli 1926	T ₁
Feirabend, H.	Amsterdam, 27 October 1924	E ₁
Flentrop, G.	Soerabaja, 28 Juli 1923	T ₁
Geer, J. P. van de	Rotterdam, 21 Juni 1926	B ₁
Groot, T.	Enkhuizen, 1 Juli 1925	T ₁
Gijzen, J. van	Zuidland, 9 December 1924	T ₁
Hakkeling, B.	Velsen, 1 Mei 1925	V ₁
Hamm, E. W.	Rotterdam, 24 September 1920	L ₁
Hardenberg, G.	Medemblik, 7 Mei 1926	C ₁
Heemskerk, F. J.	Venlo, 8 Juni 1925	E ₁
Held, G. van der	Soerabaja, 9 Juni 1923	W ₁
Helden, R. van	Rotterdam, 30 December 1925	T ₁
Hoën, J. L. 't	Rotterdam, 8 September 1921	B ₁
Hollander, A. M.	Rotterdam, 10 October 1922	E ₁
Hoogeveen, F.	Amsterdam, 28 Maart 1925	W ₁
Houwen, J. van der	Loosduinen, gem. 's-Gravenhage, 24 September 1925	W ₁
Huisman, G.	Rotterdam, 16 November 1919	C ₁
Immerzeel, K. A. van	Almelo, 3 Juli 1920	T ₁
Janssen, H.	Winterswijk, 7 Juli 1926	S ₁
Jellema, H.	Oostvoorne, 26 Augustus 1926	W ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Jong, C. de	's-Gravenhage, 28 October 1924	S ₁
Kabel, B. E.	Amsterdam, 2 December 1922	W ₁
Kat, D. de	Amsterdam, 17 Augustus 1923	E ₁
Kelderman, H. F.	Bergen (N.H.), 14 September 1923	W ₁
Klok, J.	Vierpolders, 25 November 1924	S ₁
Klopper, W. J.	Rotterdam, 17 April 1925	V ₁
Koch, R. T.	Wageningen, 27 April 1925	S ₁
Koot, F.	Amsterdam, 29 September 1927	B ₁
Kooten, M. van	Rotterdam, 14 April 1926	T ₁
Kooy, J. van der	Pijnacker, 28 Maart 1925	T ₁
Kanaat, M.	Vlaardingen, 18 September 1925	B ₁
Kroes, M.	Alphen aan den Rijn, 29 Juli 1925	C ₁
Kroon, B. L.	Ternate, 22 Januari 1926	E ₁
Lange, W. K. de	Bussum, 16 October 1926	T ₁
Leeuwen, A. M. van	Bandoeng, 3 Augustus 1922	V ₁
Lelij, A. van der	Maasland, 10 Mei 1925	V ₁
Leyh, H. F.	's-Gravenhage, 23 December 1925	S ₁
Lohuizen, W. H. van	Rotterdam, 5 Mei 1925	T ₁
Los, C. J.	's-Gravenhage, 18 April 1915	S ₁
Luiting, G. H.	's-Gravenhage, 14 December 1924	N ₁
Maarschalkerwaard, L. W.	's-Gravenhage, 20 Juli 1925	N ₁
Martens, L. J. A.	's-Gravenhage, 27 Januari 1923	T ₁
Meijer, P.	Rotterdam, 3 Maart 1909	E.L.
Molenaar, H. G.	Utrecht, 13 October 1920	C ₁
Neste, A. J. van	Utrecht, 15 September 1922	C ₁
Nielen, G. F. M.	Haarlem, 26 October 1921	V ₁
Nouwen, B.	Jogjakarta, 29 November 1923	W ₁
Nusink, C. J.	Amsterdam, 20 November 1920	W ₁
Offeringa, J.	't Zandt, 29 December 1923	W ₁
Ooms, A. J. J.	Rotterdam, 12 Januari 1925	T ₁
Guderkerk, C.	Bleskensgraaf en Hofwegen, 24 Maart 1925	C ₁
Ozinga, N. A.	Pematang Siantar, 13 September 1926	C ₁
Pardoel, J. F.	Rotterdam, 28 Mei 1922	S ₁
Petrus Blumberger, J. J.	Delft, 9 Februari 1926	W ₁
Poot, J. P.	's-Gravenhage, 21 April 1925	S ₁
Prinsze, M.	Nijmegen, 14 October 1916	T ₁
Putten, A. van	's-Gravenhage, 29 October 1924	N ₁
Radder, J.	Gouderak, 22 Juli 1924	B ₁
Riel, L.	's-Gravenhage, 5 Juni 1925	W ₁
Rodenhuis, G. T.	Keulen, 19 Januari 1925	W ₁
Rom Colthoff, R. C. A.	Utrecht, 31 Maart 1926	S ₁
Rijssen, D. C. van	Amsterdam, 30 April 1921	W ₁
Sanders, P.	Schiedam, 14 December 1925	C ₁
Sandwijk, J. M.	Rotterdam, 6 Juli 1905	E.L.
Sap, F. M.	Linne, 9 Maart 1922	C ₁
Schamhart, S.	Genua, 10 Mei 1919	E.L.
Schenk, J.	's-Gravenhage, 16 Januari 1926	T ₁
Schoonbeek, J. B.	Rotterdam, 27 September 1925	M ₁
Schuurman, J. B.	Meppel, 26 Februari 1925	C ₁
Slebos, D. L. H.	Amsterdam, 27 September 1923	B ₁
Sondag, H.	Bergen op Zoom, 29 October 1924	N ₁
Souverijn, J. A. C.	's-Gravenhage, 27 April 1926	T ₁
Steenbeek, J. F.	Gouda, 10 Juli 1925	C ₁
Stoelinga, L.	Oudemirdum, gem. Gaasterland, 17 Mei 1911	E.L.

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Strobosch, J.	Dordrecht, 12 Februari 1915	T ₁
Tellingen, B. van	Amsterdam, 15 Augustus 1924	E ₁
Veenstra, F. J.	Winschoten, 30 April 1925	W ₁
Veken, J. A. van der	Oude Tonge, 3 December 1924	T ₁
Veld, J. in 't	Rotterdam, 19 Decembér 1923	C ₁
Ven, J. van de	's-Hertogenbosch, 21 Augustus 1903	T ₃
Vlieger, H. C. de	's-Gravenhage, 10 October 1924	E ₁
Wessel, D. J.	Rotterdam, 5 Augustus 1923	C ₁
Wielaard, J.	Middelharnis, 16 October 1924	W ₁
Wolfs, P. A. H.	Nijmegen, 25 April 1925	M ₁
Wijngaarden, H. van	Bergambacht, 16 September 1924	C ₁
Wijsman, J. G.	Apeldoorn, 15 Augustus 1921	E ₁
Zelm, A. P. van	Delft, 3 Juli 1924	W ₁
Zijderveld, T. G.	Lexmond, 15 September 1924	V ₁

10. Lijst van in 1945-1946 voor het eerst ingeschreven studenten.

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Aa, G. B. van der	Rotterdam, 2 November 1926	E ₁
Aalten, A. F. van	Arnhem, 19 October 1924	E ₁
Aarsen, K. J. van	Idzard, 11 November 1925	C ₁
Aarts, J. M.	's-Gravenhage, 17 Augustus 1923	C ₁
Aartsen, N.	Ede, 1 Juli 1928	C ₁
Abbo, P.	Soerabaja, 8 Februari 1926	E ₁
Aberkrom, J.	Amsterdam, 10 October 1924	N ₁
Adema, D.	Heerlen, 1 Mei 1927	T ₁
Adema, L. S. J.	Goes, 15 Juni 1926	S ₁
Adrichem, J. A. J. van	Schiedam, 9 Augustus 1926	E ₁
Aerts, Mej. C. S.	Rotterdam, 13 Februari 1925	T ₁
Agnes, J. Z.	Enkhuizen, 20 April 1926	C ₁
Ahrens, H. P.	Dronrijp, 27 April 1922	B ₁
Aldus Verschuur, A. H.	Amsterdam, 9 Augustus 1926	V ₁
Allan, F.	Wijk aan Zee en Duin, 23 Juli 1928	W ₁
Allan, N. F.	Wijk aan Zee en Duin, 15 Juli 1925	T ₁
Allaries, H.	Soerabaja, 15 Mei 1924	E ₁
Aller, G. van	Vianen, 3 November 1922	E ₁
Allewijn, A.	Sint Philipsland, 3 September 1923	B ₁
Almkerk, L. A. van	's-Gravenhage, 11 Juli 1924	T ₁
Althuis, J. van	Amsterdam, 1 April 1925	C ₁
Ament, T.	Malang, 15 December 1926	C ₁
Ameijden, L. J. van	Schiedam, 25 Januari 1927	V ₁
André de la Porte, P. C.	Haarlem, 17 December 1924	T ₁
Ang, G. C. E.	Batavia, 2 Maart 1918	T ₁
Ankersmit, H. J.	Deventer, 20 Juli 1928	W ₁
Annegarn, L. J. M.	Assen, 11 Mei 1921	C ₁
Antwerpen, P. van	IJsselmonde, 21 October 1921	W ₁
Apon, H. C.	Hillegersberg, 20 Januari 1927	V ₁
Appels, H. F. R.	's-Gravenhage, 27 Mei 1926	C ₁
Ardenne, C. B. van	Gouda, 5 Januari 1925	E ₁
Arend, M. van den	Rotterdam, 22 December 1924	C ₁
Arens, P. J.	Rotterdam, 1 Maart 1928	M ₁
Arisz, W. H.	's-Gravenhage, 20 Augustus 1926	C ₁
Arkema, E. H. N.	Assen, 14 Augustus 1926	W ₁
Arkema, P.	Rotterdam, 21 Januari 1925	C ₁
Arnold, E. J.	Delft, 22 October 1926	T ₁
Arnold, G. E.	Delft, 20 Juni 1924	C ₁
Arnoijs, M. C.	Rilland-Bath, 25 April 1925	B ₁
Arntzenius, J.	's-Gravenhage, 20 Juni 1924	B ₁
Asbroek, J. G. ten	Amsterdam, 7 Februari 1921	V ₁
Asperen, W. C. van	Schaerbeek (België), 18 Juli 1926	C ₁
Asser, H. L.	Amsterdam, 2 Januari 1924	E ₁
Assink, A.	Semarang, 21 Februari 1923	W ₁
Atsma, E.	Hemelumer Oldephaert en Noordwolde, 28 Maart 1926	E ₁
Baar, J. A. van	Leiden, 7 Augustus 1923	W ₁
Baardman, H. B.	Vlissingen, 21 Mei 1926	C ₁
Baarle, M. J. M. van	Teteringen, 21 December 1924	C ₁
Baarsel, P. W. van	Joure, 18 November 1922	E ₁
Baartzel, H. J. van	's-Gravenzande, 13 November 1926	E ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Baas, Mej. C.	Hillegersberg, 4 October 1926	B ₁
Baas, H. A.	Sitoebondo, 1 Februari 1927	B ₁
Baat, K. de	Vlaardingen, 8 Januari 1928	C ₁
Baaij, P. K.	Tholen, 22 Juni 1926	T ₁
Bachofner, C. J. P.	's-Gravenhage, 25 Februari 1928	C ₁
Baer, W. L.	Karlsruhe, 17 September 1924	E ₁
Baggerman, J.	Delft, 27 Augustus 1923	B ₁
Baggus, G. J.	Vlaardingen, 20 November 1926	S ₁
Bajema, R.	Koudum, 19 Juni 1924	E ₁
Bakker, A. L.	Utrecht, 3 Januari 1923	B ₁
Bakker, B. J.	Sliedrecht, 15 September 1917	E.L.
Bakker, C. J.	Hoorn, 18 December 1914	E ₁
Bakker, D.	Hoorn, 22 Juni 1926	C ₁
Bakker, F.	Aengwirden, 20 Juli 1927	C ₁
Bakker, F.	Baarn, 4 October 1926	V ₁
Bakker, G. E.	Heerjansdam, 2 Juli 1927	V ₁
Bakker, G. K.	Terschelling, 26 Maart 1920	L ₁
Bakker, J. J.	Bergschenhoek, 27 April 1927	C ₁
Bakker, J. P.	Schiedam, 30 April 1928	C ₁
Bakker, W.	Andijk, 2 October 1921	L ₁
Bakker, P. J. M. de	Hontenisse, 22 Juni 1927	S ₁
Bal, C. W.	Rotterdam, 24 Januari 1926	C ₁
Balder, T. C.	Amsterdam, 20 Maart 1922	W ₁
Balkestein, J. G.	Amsterdam, 24 October 1926	W ₁
Ballast, G. C.	Groningen, 5 November 1924	C ₁
Bally, A. P.	Voorburg, 31 Januari 1927	T ₁
Ban, A. P. van den	Brielle, 1 Augustus 1926	C ₁
Ban, P. van den	Spijkenisse, 8 September 1926	B ₁
Bandsma, A. T.	Helder, 5 September 1921	B ₁
Bange, H. J. J.	Kabandjane, 6 Januari 1924	C ₁
Barendsen, P.	's-Gravenhage, 29 April 1926	M ₁
Barkhuis, J. H.	Groningen, 19 September 1925	C ₁
Barnasconi, G. P. M.	Stad Delden, 1 Mei 1927	T ₁
Bartels, M. G. M.	Maastricht, 10 Augustus 1926	C ₁
Bastein, A. M.	Rotterdam, 7 October 1926	T ₁
Baumann, J. W.	Grave, 1 September 1926	C ₁
Baumann, T. C.	Grave, 3 Maart 1924	C ₁
Bavelaar, A. J.	Leiden, 8 April 1925	W ₁
Bazuin, G.	Haren (Gr.), 2 Juli 1924	W ₁
Bazuin, P. W.	Groningen, 4 Juli 1921	W ₁
Beckhoven, L. C. van	's-Gravenhage, 18 Mei 1927	W ₁
Becking, B. A. M.	Wisch, 3 Augustus 1923	W ₁
Beek, F.	Alkmaar, 9 Februari 1922	T ₁
Beek, H. G. van	Nieuwer-Amstel, 4 Maart 1926	W ₁
Beek, L. K. H. van	Oostvoorne, 15 November 1925	C ₁
Beek, R. van	Utrecht, 21 December 1924	C ₁
Beekhuis, C. H.	Leeuwarden, 6 Januari 1926	E ₁
Beekhuis, L. J.	Ermelo, 24 Augustus 1926	W ₁
Beekman, C. J.	's-Gravenhage, 3 Augustus 1924	E ₁
Been, G.	Soerabaja, 12 Januari 1924	T ₁
Beentjes, W.	Amsterdam, 10 November 1927	V ₁
Beer, P. J. de	Bergen op Zoom, 11 April 1928	C ₁
Beer, R. G. de	Teteringen, 22 Februari 1927	B ₁
Beernink, J. G.	's-Gravenhage, 21 October 1926	T ₁
Beers, G. J. van	Enschede, 24 October 1923	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Beket, G. H.	Assen, 30 Augustus 1923	C ₁
Bekkering, H. M.	Groningen, 27 November 1922	W ₁
Bekkers, F. J. M. T.	Leiden, 2 Mei 1925	C ₁
Belderbos, C. F.	Utrecht, 19 Augustus 1925	W ₁
Bemelman, W. A.	Moeara Enim, 8 Juni 1927	W ₁
Ben, H. G. van der	IJsselmonde, 11 Mei 1922	C ₁
Benard, A. H.	Neuzen, 20 Juli 1922	C ₁
Benard, J.	Amsterdam, 7 April 1925	M ₁
Beneden, R. F. C. van	Maastricht, 27 Juni 1926	T ₁
Bennekens, J. B.	Pematang Siantar, 31 Maart 1926	S ₁
Bennink, H. W.	Bandoeng, 7 November 1922	B ₁
Bentem, J. F. J. van	's-Gravenhage, 31 Maart 1923	E ₁
Berbée, F. P. J.	Leiden, 11 September 1925	C ₁
Berckel, P. J. van	Delft, 11 Maart 1925	E ₁
Berg, G. H. C.	Schiedam, 2 Juni 1928	C ₁
Berg, M. G. A. van de	Hoensbroek, 23 October 1921	B ₁
Berg, A. M. van den	Soerakarta, 29 April 1924	W ₁
Berg, C. van den	Rotterdam, 10 November 1925	W ₁
Berg, C. E. van den	Oost en West Souburg, 27 Maart 1921	W ₁
Berg, G. J. A. G. van den	Heerlen, 27 Maart 1928	W ₁
Berg, J. van den	Amsterdam, 17 Februari 1925	C ₁
Berg, J. van den	Rijswijk, 31 Augustus 1925	C ₁
Berg, J. A. van den	's-Gravenhage, 5 Juni 1923	B ₁
Berg, P. van den	Ridderkerk, 23 April 1926	E ₁
Berge, J. J. M. ten	Vriezenveen, 3 Mei 1926	N ₁
Bergeijk, J. van	Rotterdam, 13 Februari 1928	N ₁
Bergeijk, L. van	Utrecht, 28 Januari 1924	C ₁
Berghoef, H.	Aalsmeer, 4 Juni 1926	C ₁
Bergshoeff, G.	's-Gravenhage, 8 Augustus 1926	T ₁
Bergsma, I. W.	Joure, 25 Juli 1924	E ₁
Bergsma, J. K.	Vlagtwedde, 15 October 1925	C ₁
Bergsma, M. H. T. J.	Leiden, 22 December 1924	E ₁
Bergstein, A. P. J.	Kerkrade, 13 September 1926	C ₁
Berk, E. M.	Kampen, 1 Februari 1925	T ₁
Berk, W. van	Leerdam, 19 Mei 1926	L ₁
Berkedam, B. J.	Hengelo, 2 Juli 1928	W ₁
Berkel, P. L. M. van	Rotterdam, 19 November 1925	E ₁
Berkemeijer, W. J.	's-Gravenhage, 17 November 1925	B ₁
Berkouwer, P.	Krimpen a.d. Lek, 18 October 1925	T ₁
Bernaerts, H. J. P.	Zeist, 23 October 1925	W ₁
Bernheim, H. W. D.	Charlottenburg, 17 Mei 1924	W ₁
Berntsen, F. J. M.	's-Gravenhage, 28 Juli 1925	C ₁
Beszelen, L. E.	Deurne, 22 Februari 1926	W ₁
Beudeker, J. H.	Nijmegen, 14 Januari 1925	W ₁
Beugen, L. van	's-Gravenhage, 25 Mei 1926	T ₁
Beukema, J. J.	Groningen, 16 Augustus 1923	E ₁
Beukman, G. T.	Zuilen, 12 Juli 1927	L ₁
Beusekom, H. van	Balikpapan, 31 Augustus 1925	E ₁
Beusen, G. L.	Maastricht, 21 Juli 1926	W ₁
Beijen, K. W.	Rotterdam, 19 October 1924	W ₁
Beijer, T.	Zwolle, 26 Augustus 1926	C ₁
Beijer, Jhr. E. W. J. de	Arnhem, 6 Augustus 1924	E ₁
Beijlevelt, E. A.	Amsterdam, 26 November 1926	C ₁
Bezemer, A.	Krimpen a.d. Lek, 21 December 1925	T ₁
Bie, W. C. de	Nijmegen, 3 September 1917	E.L.

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Biekart, D. S. P.	Dordrecht, 16 Maart 1927	V ₁
Bierens de Haan, J. D.	Bloemendaal, 3 December 1924	W ₁
Biggelaar, H. van den	Amsterdam, 8 October 1926	E ₁
Bink, G. N.	Rotterdam, 24 Februari 1927	V ₁
Binnendijk, T. H.	Vlaardingen, 7 September 1924	V ₁
Bisschop, J.	Utrecht, 3 September 1925	C ₁
Bisschop, J. J.	Leeuwarden, 9 Juli 1925	C ₁
Blaaderen, A. van	Nieuwer-Amstel, 22 October 1928	W ₁
Blaak, C.	Delft, 11 Maart 1927	C ₁
Blaakman, B. A.	Hoofdplaat 10 Juni 1925	E ₁
Blanc, W. M.	Rotterdam, 1 December 1926	V ₁
Blaricum, W. van	Rotterdam, 4 November 1927	C ₁
Bleeker, E. J. H.	's-Gravenhage, 27 Januari 1927	S ₁
Bleeker, J. J.	Shanghai, 30 September 1924	N ₁
Bleekrode, A. L.	Huizen, 19 Juni 1926	T ₁
Bleeksma, G. J.	Amsterdam, 30 Mei 1924	N ₁
Blikman, A.	Brummen, 5 Juni 1927	L ₁
Blink, E. N.	Leeuwarden, 8 December 1924	L ₁
Bloem, C. H.	Velsen, 31 October 1925	E ₁
Bloembergen, H. C. P.	De Bilt, 5 Maart 1926	C ₁
Bloemen, J. E. M.	Harderwijk, 1 September 1924	W ₁
Bloemens, A. R.	Doesburg, 29 Februari 1928	M ₁
Bloemendaal, G. J.	Enschede, 23 Juli 1925	T ₁
Blois, A. de	Vlaardingen, 12 Maart 1921	N ₁
Blok, H.	Rotterdam, 12 Juli 1927	E ₁
Blok, H. M.	Delft, 12 November 1926	W ₁
Blok van Laer, K. J.	Rotterdam, 22 Juli 1925	N ₁
Blom, F. H.	Paree, 19 December 1924	W ₁
Blom, Mej. H. G.	's-Gravenhage, 20 October 1926	B ₁
Blomsma, R. J.	Aduard, 2 Mei 1927	V ₁
Bloot, C.	Katwijk, 24 Maart 1926	M ₁
Blumenthal, K. P.	Bremen, 1 September 1924	C ₁
Blijlevens, J. A. J.	Made en Drimmelen, 12 Juli 1926	C ₁
Bochoven, F. W. J. van	Loosduinen, 29 December 1925	S ₁
Boddé, S. E.	Amsterdam, 25 April 1923	W ₁
Bodlaender, W. B. A.	Berlijn, 7 Juni 1925	T ₁
Boekamp, H.	Gouda, 10 April 1927	T ₁
Boekestijn, C.	De Lier, 10 Februari 1925	E ₁
Boel, J.	Vlaardingen, 15 Juli 1925	V ₁
Boele, C.	Rotterdam, 30 April 1926	C ₁
Boender, G. C.	Tholen, 11 Februari 1927	C ₁
Boender, W.	Rotterdam, 27 Januari 1926	T ₁
Boenk, H.	Nijmegen, 18 Februari 1925	E ₁
Boer, A. G. de	Nieuwe-Niedorp, 9 Maart 1925	E ₁
Boer, E. J. de	Apeldoorn, 9 Juli 1921	T ₁
Boer, G. de	Harderwijk, 24 October 1926	C ₁
Boer, H. G. J. de	's-Gravenhage, 15 Januari 1924	T ₁
Boer, K. de	Velsen, 10 Juli 1928	C ₁
Boer, L. W. de	Soerabaja, 4 Januari 1924	T ₁
Boer, N. A. de	Deventer 29 December 1924	B ₁
Boer, S. de	Sneek, 12 September 1924	E ₁
Boer, H. P. den	Dordrecht, 4 April 1926	W ₁
Boerboom, G. F.	Arnhem, 17 April 1927	W ₁
Boere, T. J.	Hillegersberg, 1 Juni 1926	C ₁
Boerlage, J.	Haarlem, 14 October 1925	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Boerman, C.	Schiedam, 21 Januari 1928	E ₁
Boerrigter, B. J.	Heerenveen, 14 November 1925	W ₁
Boersma, J.	Wonseradeel, 1 Augustus 1926	T ₁
Boersma, J.	Hoorn, 17 November 1927	E ₁
Boerstra, P.	Murmerwoude, 11 Juli 1924	W ₁
Boesveld, J.	Ede 6 Juli 1926	V ₁
Bogaard, E. J. van den	Winschoten, 8 Maart 1926	E ₁
Bogaers, J. J. M.	Cuijk en St. Agatha, 26 Mei 1926	T ₁
Bögels, J. T.	Brunssum, 19 Maart 1927	M ₁
Bokern, J. H. M.	Oldenzaal, 27 September 1926	E ₁
Bokslag, A.	Amsterdam, 4 Augustus 1925	C ₁
Bol, W. G. D.	Tandjong-Pandan, 3 Juli 1925	W ₁
Bölger, B.	Haarlem, 5 Februari 1928	W ₁
Bolt, T. A.	Haarlemmermeer, 18 October 1926	E ₁
Bolt, T. A. J. B. van der	Schaesberg, 9 December 1924	B ₁
Bongard, M.	Hengelo, 11 September 1922	T ₁
Bongartz, H. S.	Rotterdam, 26 April 1924	N ₁
Bongers, B. F.	Rotterdam, 15 October 1924	W ₁
Bongers, B. J. J.	Weerselo (O.), 5 Juni 1924	C ₁
Bongers, W.	's-Gravenhage, 1 April 1925	T ₁
Bonsel, W. G.	Gouda, 23 Januari 1927	W ₁
Boogaard, W. J. van den	Nederhorst den Berg, 29 Juni 1925	C ₁
Boogaart, K. van den	Rotterdam, 17 December 1927	T ₁
Boom, H. A. J. H. van	Venlo, 9 Maart 1923	E ₁
Boom, F. J. van den	Brunssum, 5 September 1924	W ₁
Boomsma, J.	Amsterdam, 19 Juni 1925	C ₁
Boon, C. M.	Amsterdam, 4 Juni 1927	E ₁
Boon, E.	Rotterdam, 8 November 1926	W ₁
Boon, S. A.	's-Gravenhage, 24 December 1926	C ₁
Boon, W. J.	Utrecht, 6 Juni 1928	C ₁
Boos, H.	Amsterdam, 15 Maart 1924	S ₁
Boot, F.	Salatiga, 23 Juni 1925	T ₁
Boot, G.	Leimuiden, 25 Februari 1927	E ₁
Boots, G. C.	Beemster, 3 Februari 1921	C ₁
Bootz, J. W.	De Bilt, 17 November 1927	E ₁
Bordes, H. J.	Velsen, 28 November 1927	W ₁
Bordewijk, W. J. M.	Utrecht, 17 Juni 1927	W ₁
Borg, P. W. ter	Groningen, 14 December 1919	W ₁
Borg, G. W. van der	Delft, 2 September 1922	T ₁
Borgerink, E. H.	Tubbergen, 21 September 1923	E ₁
Borghorst, A. J. W.	Groningen, 24 Juni 1925	E ₁
Borreman, H. S.	Amsterdam, 20 Mei 1926	W ₁
Borst, G.	Anna Paulowna, 28 April 1925	T ₁
Borstlap, A. C.	Schiedam, 1 Februari 1928	T ₁
Bos, A. P.	Middelburg, 11 Januari 1928	N ₁
Bos, C. B.	Maassluis, 23 Februari 1926	L ₁
Bos, H.	Hillegersberg, 14 December 1925	E ₁
Bos, Mej. T. A.	Assen, 11 April 1925	N ₁
Bos, W.	Sliedrecht, 22 Juli 1925	C ₁
Bosch, H.	Amsterdam, 18 Maart 1929	C ₁
Bosch, H. G.	Maastricht, 20 Juli 1925	W ₁
Bosch, J. W.	Tanah Radja, 11 November 1925	N ₁
Bosch, R. L.	Leiden, 23 December 1926	E ₁
Bosch, W. H.	Schin op Geulle, 10 Augustus 1926	T ₁
Boshuizen, P. W.	Bleiswijk, 11 April 1922	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Bosman, B.	Deventer, 23 September 1925	T ₁
Bosman, C.	Amsterdam, 11 September 1923	T ₁
Bosman, C. P. M.	Haarlem, 20 Juni 1925	W ₁
Bosman, J.	Rotterdam, 15 Augustus 1927	T ₁
Bosse, M. J. G. van	's-Gravenhage, 22 Februari 1926	E ₁
Boter, H. L.	Leiden, 30 Augustus 1925	C ₁
Both, P. F.	Rotterdam, 16 Maart 1925	C ₁
Bothof, G. A.	Arnhem, 4 April 1925	E ₁
Botman, M.	Haarlem, 6 Juni 1926	V ₁
Boulan, E. A.	Dordrecht, 8 Juni 1926	B ₁
Bouma, B.K.	Rotterdam, 30 April 1924	C ₁
Bouman, D. P.	Nieuw-Helvoet, 24 Juli 1927	W ₁
Bourdillon, Mej. A. M.	's-Gravenhage, 14 November 1914	E.L.
Bouten, C. J.	Eindhoven, 20 Juni 1926	W ₁
Bouten, J. R.	Eindhoven, 21 September 1927	C ₁
Bouter, H.	Groot-Ammers, 3 Februari 1928	M ₁
Bouvy, H. M. J.	Heemstede, 14 Juni 1913	W ₁
Bouwens, H. J. J. L.	Maastricht, 30 September 1925	W ₁
Bouwuijs, F. J. M. ten	Amsterdam, 28 Maart 1926	E ₁
Bouwman, J.	Naaldwijk, 6 Juni 1924	S ₁
Boven, K. A. van	Rotterdam, 10 Juni 1925	V ₁
Boxel, G. C. van	Dordrecht, 22 Maart 1925	T ₁
Braaf, J.	Amsterdam, 2 September 1926	T ₁
Braaksma, F.	Wageningen, 21 Mei 1926	C ₁
Brabers, A. J. M.	Roosendaal en Nispen, 18 Juli 1922	M ₁
Brabers, M. J.	Tilburg, 13 Mei 1926	T ₁
Brada, J. J. M.	Idaarderadeel, 19 Juni 1926	W ₁
Brak, J. F.	Purmerend, 3 October 1926	E ₁
Brand, W.	's-Gravenhage, 12 Januari 1927	N ₁
Brandeler, Jhr. L. K. van den	Alkmaar, 8 April 1924	N ₁
Brandt, H.	Amsterdam, 14 November 1925	W ₁
Brasser, J. J.	Palembang, 21 Augustus 1927	W ₁
Brasser, L. J.	Vlissingen, 24 Juni 1925	W ₁
Braij, L. de	Amsterdam, 29 Mei 1925	C ₁
Breedveld, H. J. J.	's-Gravenhage, 20 Februari 1923	W ₁
Breejen, O. B. den	Amsterdam, 17 September 1926	C ₁
Breet, J. J. H. de	Deventer, 1 Januari 1923	W ₁
Breevoort, G. H. van	Amsterdam, 13 April 1925	V ₁
Breggen, E. van der	Scherpenzeel, 8 Februari 1924	T ₁
Brekel, A. A. M. van den	Tilburg, 6 Juli 1926	W ₁
Brezet, C. A.	Rotterdam, 7 Januari 1926	W ₁
Brink, H.	Leeuwarden, 15 December 1922	E ₁
Brink, W. H. van den	Weert, 11 April 1924	T ₁
Broek, A.	Maasland, 14 Augustus 1925	V ₁
Broek, C. A. M. van den	Zevenbergen, 3 September 1926	T ₁
Broek, L. G. van den	Rotterdam, 20 September 1927	B ₁
Broek, W. van der	Wijnjeterp, 2 September 1926	T ₁
Broeke, W. J. C. ten	Helder, 22 Mei 1924	C ₁
Broekert, A. M. de	Rotterdam, 10 December 1927	C ₁
Brommersma, J.	Amsterdam, 11 Januari 1926	C ₁
Brongers, R. J.	Rotterdam, 14 April 1926	C ₁
Bronkhorst, A. F.	Parijs, 14 Juni 1922	W ₁
Bronkhorst, W.	's-Gravenhage, 13 April 1928	C ₁
Bronneberg, J. M.	Jabeek, 24 Januari 1922	W ₁
Brons, H.	Amsterdam, 28 Januari 1926	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Brons, J. C.	Delft, 11 October 1927	C ₁
Bronsgest, J. L.	Leiden, 16 December 1925	V ₁
Bronzwaer, F. N. G.	Maastricht, 13 April 1923	B ₁
Brooshooft, H. W.	Dirksland, 27 Februari 1928	E ₁
Brouns, J. M. P. I.	Maaseik, 5 Januari 1924	B ₁
Brouwer, F.	's-Gravenhage, 20 November 1925	M ₁
Brouwer, G.	Goes, 11 April 1914	B ₁
Brouwer, K. J.	Wildervank, 3 Juli 1925	W ₁
Brouwer, R.	's-Gravenhage, 13 Augustus 1924	E ₁
Brouwers, P. W.	Lekum, 2 October 1925	E ₁
Bruch, A. J.	Enschede, 6 Januari 1926	T ₁
Brugge, F. ter	Enschede, 20 Maart 1920	E.L.
Brugge, J. ter	Den Ham, 5 Februari 1924	C ₁
Bruggeman, G. A.	Rotterdam, 19 April 1924	C ₁
Bruggeman, J. W.	's-Gravenzande, 26 Mei 1925	C ₁
Bruin, C. W.	Bergen (N.H.), 28 Mei 1926	T ₁
Bruin, H. de	De Lier, 13 September 1925	C ₁
Bruin, J. W. de	Delft, 31 Maart 1927	C ₁
Bruin, W. de	's-Gravenhage, 23 Juni 1924	N ₁
Bruins, R. B.	Borger, 11 November 1924	C ₁
Bruinsma, S. C.	Delft, 13 Januari 1927	L ₁
Brummel, K. G.	Warmond, 1 December 1923	B ₁
Brumsen, A. G.	Den Helder, 10 Juni 1926	E ₁
Bruning, H. E. J.	Amsterdam, 7 Juni 1927	C ₁
Brunner, J. C. H. A.	Roermond, 16 April 1928	E ₁
Brunting, P. C.	De Bilt, 12 April 1924	W ₁
Brunschke, J. M. M.	Leiden, 8 Mei 1925	W ₁
Brusse, W.	Doetinchem, 13 December 1925	W ₁
Bruyn, K. T.	Haarlem, 12 November 1928	E ₁
Bruijn, B. J. de	Enschede, 3 April 1925	W ₁
Bruijn, E. G. de	's-Gravenhage, 8 December 1926	C ₁
Bruijn, W. de	Bodegraven, 8 September 1919	A.L.
Büchi, E. H.	Velsen, 25 Juni 1925	S ₁
Buck, A. A. F. F.	Kerkrade, 14 October 1924	V ₁
Budé, J. W.	Heerlen, 3 December 1924	T ₁
Bügel, P.	Groningen, 21 Juli 1926	E ₁
Buis, C.	Alkmaar, 25 Juli 1927	E ₁
Buiskool, P. C.	Utrecht, 8 Juli 1926	W ₁
Buisman, S. J. I.	Enkhuizen, 16 Juli 1927	T ₁
Buitenen, J. H. T. van	Haarlem, 30 Juni 1926	W ₁
Buitenhuis, C. H.	New York, 12 Januari 1927	W ₁
Bulder, H.	Rolde, 19 October 1922	C ₁
Bulens, J.	Rijswijk, 27 Juli 1923	C ₁
Büller, A. G. M.	Voorburg, 5 Februari 1925	V ₁
Bunge, E. F.	Balikpapan, 10 November 1925	T ₁
Bunk, A. J. H.	Maastricht, 10 Juni 1921	T ₁
Buren, J. J. van	Zwolle, 12 Mei 1926	T ₁
Burg, Mej. C. M. van der	Delft, 7 Februari 1923	E.L.
Burgh, P. van der	Schiphuiden, 14 Juni 1923	C ₁
Burgt, C. van der	Roermond, 26 Juni 1925	C ₁
Burgt, G. J. van der	Terschelling, 8 Maart 1921	W ₁
Burlage, J. G.	Magelang, 14 Januari 1920	S ₁
Busé, H. W.	Meester Cornelis, 7 Maart 1923	C ₁
Busschers, J. H.	Almelo, 17 April 1925	W ₁
Bussing, G. A.	Den Helder, 25 Juni 1924	E ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Buurma, H. J.	Vlagtwedde, 31 December 1922	C ₁
Buurman, Mej. B.	Leiden, 29 November 1926	B ₁
Buijs, J. C. A.	Bergen op Zoom, 17 Januari 1928	N ₁
Buijsert, N.	Woerden, 7 Januari 1926	C ₁
Buijtene, A. J. van	's-Gravenhage, 20 September 1927	E ₁
Bijker, E. W.	Utrecht, 29 Juni 1924	C ₁
Bijkerk, K.	Haren (Gr.), 18 Augustus 1926	C ₁
Bijl, H F	Den Horn, 31 Januari 1923	B ₁
Bijloo, H.	Schiedam, 15 Februari 1927	M ₁
Caderius van Veen, C.	Eindhoven, 6 December 1925	E ₁
Cambier, T. P.	Breskens, 30 Juli 1925	C ₁
Cammel, W.	's-Gravenhage, 10 October 1925	E ₁
Capelle, G. A. F. van	Oldenzaal, 1 Februari 1924	V ₁
Cappellen v. Walsum, A. A. v.	Velp, 7 October 1923	W ₁
Cappellen van Walsum, J. J. v.	Velp, 13 April 1925	C ₁
Cappendijk, K. P. J.	Rotterdam, 2 Mei 1927	C ₁
Capteijn, J. B.	Naaldwijk, 2 Juli 1925	W ₁
Carpentier Alting, J. H. A.	Leiden, 25 Juni 1923	S ₁
Carpreau, W. H.	Bandoeng, 20 October 1923	B ₁
Carré, M. A.	Amsterdam, 3 October 1927	W ₁
Caspers, J.	Amsterdam, 8 Mei 1923	T ₁
Cats, B. L.	Gouda, 12 Augustus 1924	C ₁
Choufoer, J. H.	's-Gravenhage, 2 November 1926	T ₁
Clahsen, C. J.	Enschede, 11 November 1925	T ₁
Claus, J.	's-Gravenhage, 21 April 1928	E ₁
Clercq, A. S. de	Djember, 15 Juni 1928	E ₁
Clercq, M. J. le	Kapelle, 14 Februari 1922	W ₁
Cloux, H. du	Hoorn, 10 Augustus 1925	W ₁
Cnoop Koopmans, G.	Amsterdam, 22 Februari 1927	C ₁
Coerkamp, G.	's-Gravenhage, 21 Augustus 1926	T ₁
Cohen, J. W.	Leeuwarden, 27 Augustus 1923	W ₁
Cohen, Mej. P. S.	Leeuwarden, 18 Januari 1925	B ₁
Cohen Stuart, H.	Nijmegen, 14 Juni 1928	C ₁
Cohn, W. H.	Berlijn, 9 Februari 1928	N ₁
Colijn, H.	's-Gravenhage, 19 Juli 1924	W ₁
Conge Kleyn, P. A. le	's-Gravenhage, 30 December 1924	T ₁
Coolen, H. T. E. G.	Eindhoven, 18 October 1924	T ₁
Cooten, C. van	Leersum, 17 September 1926	B ₁
Cornelis, G. E.	Almkerk, 26 April 1925	C ₁
Cornelissen, J.	Anna Paulowna, 7 Mei 1925	T ₁
Cornelissen, P. J.	Bunnik, 12 Mei 1928	W ₁
Corporaal, G. W.	's-Gravenhage, 15 Mei 1926	W ₁
Corsmit, A. F.	Bandoeng, 23 Januari 1925	T ₁
Corten, P. J. M.	Heerlen, 7 September 1923	M ₁
Court, A. W. de la	Soerabaja, 1 Juni 1925	E ₁
Craandijk, F. W.	Elst, 30 December 1925	W ₁
Cramer, A. H.	Krakzaän, 24 Juli 1922	S ₁
Crebas, W.	's-Gravenhage, 19 September 1922	C ₁
Creemers, D. T.	Bloemendaal, 17 Juni 1927	E ₁
Cremers, G. G. L. M.	Delft, 6 Juli 1925	B ₁
Creutzberg, R. V.	Soerakarta, 9 November 1927	E ₁
Creyghton, L. W.	Leiden, 14 April 1926	N ₁
Croockewit, P.	Delft, 13 Mei 1925	N ₁
Croonen, A. G. M.	Oldenzaal, 21 October 1923	B ₁
Croonen, K. J. M.	Oldenzaal, 21 October 1923	B ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Crooijmans, J. H. L.	Beesel, 26 Mei 1927	V ₁
Crul, B. A.	Batavia, 25 Februari 1925	W ₁
Crijns, H. J. L. M.	Heerlen, 17 Februari 1923	M ₁
Cuperus, N. J.	Idaarderadeel, 23 April 1923	C ₁
Cuperus, P. H.	Utrecht, 10 September 1924	B ₁
Cupéry, T. R.	Heerlen, 4 Maart 1926	M ₁
Cusell, F.	's-Gravenhage, 14 September 1920	T ₁
Daalen, A. Chr. van	Wassenaar, 21 Mei 1927	C ₁
Daalen, B. van	Hilversum, 13 Juli 1922	T ₁
Daelen, H. H. E. van	Maastricht, 9 September 1926	C ₁
Daleboudt, C. H.	Beilen, 25 Juni 1925	C ₁
Dalinghaus, H. P.	Soerabaja, 28 September 1924	E ₁
Dam, A. W.	IJsselmonde, 5 December 1924	C ₁
Dam, A. A. H. van	Tilburg, 3 September 1924	C ₁
Dam, C. van	Den Helder, 24 Februari 1926	S ₁
Dam, J. van	Rotterdam, 10 Februari 1928	E ₁
Dam, Rzn., J. van	Rotterdam, 17 Augustus 1925	N ₁
Damman, W.	Amsterdam, 30 Maart 1920	C ₁
Dantzig, H. M. van	Rotterdam, 13 Maart 1920	N ₁
Das, E.	's-Gravenhage, 28 Juli 1927	T ₁
David, E.	Keulen, 4 Maart 1926	E ₁
De Boo, A. A.	Hoedekenskerke, 14 September 1927	V ₁
Deenstra, K.	Neira, 12 Augustus 1921	T ₁
Deest, H. R. van	Gouda, 9 Januari 1927	C ₁
Dek, W. E. A.	Boxmeer, 17 December 1926	C ₁
Dekker, G. Chr.	Rotterdam, 26 November 1923	W ₁
Dekker, H. M.	Delft, 29 Augustus 1916	E.L.
Dekker, J. H.	Vriezenveen, 11 Mei 1926	B ₁
Dekker, J. R.	Zutphen, 25 Juni 1926	M ₁
Dekkers, A. C.	Culemborg, 20 December 1925	E ₁
Delfos, E.	's-Gravenhage, 23 September 1927	V ₁
Delver, D.	Batavia 18 Januari 1920	B ₁
Denier van der Gon, J. J.	Middelharnis, 18 Februari 1928	N ₁
Dert, L. F.	Vlissingen, 28 Maart 1922	E ₁
Deventer, J. van	Maassluis, 5 November 1927	S ₁
Deijs, H. C.	Amersfoort, 8 Juni 1924	L ₁
Dibbetz, Mej. A. F.	Den Helder, 30 Mei 1927	N ₁
Die, J. van	's-Gravenhage, 3 Juli 1926	T ₁
Diepenhorst, A. B.	Rotterdam, 19 Maart 1928	C ₁
Dieren, D. J. van	Paree, 15 Mei 1926	W ₁
Dinger, J. R.	Pekalongan, 1 November 1926	W ₁
Dirkzwager, J. M.	Schiedam, 23 Juni 1925	S ₁
Dissel, G. J. van	Pijnacker, 30 Juli 1926	S ₁
Doeff, P. J.	Apeldoorn, 6 October 1924	C ₁
Doeksen, W.	Den Helder, 29 Mei 1911	W ₁
Doel, M. van den	Sommelsdijk, 24 October 1926	C ₁
Does, P. H. A. C. van der	Soerabaja, 11 October 1921	B ₁
Does de Bye, Jhr J. A. W. v.d	's-Gravenhage, 3 Maart 1925	N ₁
Doesburg, J. W. van	Tiel, 4 Augustus 1926	W ₁
Doetjes, Z. S.	Huizum, 1 September 1926	E ₁
Doets, K.	Beemster, 26 Maart 1922	L ₁
Dokter, P. S.	Alkmaar, 16 April 1927	W ₁
Dol, J.	Rotterdam 7 Juni 1925	C ₁
Dongó, G. J.	Rotterdam, 6 Augustus 1926	W ₁
Donk, L. A.	Amsterdam, 25 April 1927	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Donker, P.	Enkhuizen, 3 Maart 1925	W ₁
Doorenbos, B.	Lange Ruige Weide, 23 September 1922	S ₁ W ₁
Doorne, W. G. van	Tegal, 12 Juni 1926	T ₁
Doornebos, J. W.	Rotterdam, 16 Juli 1927	W ₁
Doorninck, W. van	Huizen (N.H.), 25 October 1925	T ₁
Dorp, F. van	Rotterdam, 1 September 1927	V ₁
Dorrepaal, D. J.	Rotterdam, 5 Januari 1928	N ₁
Dorsser, C. W. van	's-Gravenhage, 28 April 1915	C ₁
Douma, A.	Amsterdam, 26 November 1925	B ₁
Doijer, J. J.	Zwolle, 20 Februari 1924	W ₁
Draijer, C.	Beverwijk, 9 April 1926	E ₁
Drees, W.	's-Gravenhage, 24 December 1922	W ₁
Dresen, H. J. J.	Schaesberg, 17 Februari 1925	C ₁
Dreumel, D. van	Amersfoort, 13 December 1927	T ₁
Driebeek, D. J. M.	West Palm Beach, 10 Maart 1927	S ₁
Driel, P. J. van	Den Helder, 5 Januari 1926	E ₁
Driessen, L. L. M.	Leiden, 29 Augustus 1927	W ₁
Droogleever Fortuijn, M.	's-Gravenhage, 24 Juni 1926	C ₁
Drost, J. C. H.	Onstwedde, 15 Juni 1923	T ₁
Drijfhout van Hooff, A. W.	Leiden, 21 Maart 1925	V ₁
Dubel, L. J.	Numansdorp, 31 Januari 1925	W ₁
Dubois, F. C.	Amsterdam, 10 November 1923	C ₁
Duif, N.	Constantza, 8 April 1923	C ₁
Duin, J. F.	Schermerhorn, 16 Februari 1923	E ₁
Duin, T. J.	Graft, 20 Juni 1924	T ₁
Duinker, S.	Batavia, 30 October 1924	C ₁
Dumoré, J. M.	's-Gravenhage, 17 Mei 1926	T ₁
Duncker, P. P. H.	Rotterdam, 17 Juni 1926	W ₁
Dungen, C. van den	Ammerzoden, 16 Mei 1923	N ₁
Duijndam, C. J.	's-Gravenhage, 14 Februari 1928	C ₁
Duijnste, P. M.	Wassenaar, 12 November 1926	V ₁
Dijk, A.	's-Gravenhage, 16 Januari 1927	W ₁
Dijk, A. van	Ooststellingwerf, 2 October 1926	T ₁
Dijk, C. van	Barneveld, 30 Januari 1927	C ₁
Dijk, F. N. van	Rijswijk (Z.H.), 11 Augustus 1927	T ₁
Dijk, H. van	Amersfoort, 9 Juni 1925	T ₁
Dijk, H. van	Leiden, 3 Juli 1927	C ₁
Dijk, H. van	Midwolde, 24 Mei 1925	C ₁
Dijk, J. van	Capelle aan den IJssel, 29 April 1927	C ₁
Dijk, J. G. van	Rotterdam, 4 April 1918	W ₁
Dijk, L. B. van	's-Gravenhage, 8 Juli 1927	C ₁
Dijk, M. W. van	's-Gravenhage, 7 Februari 1926	W ₁
Dijk, T. M. van	Amersfoort, 4 Juni 1928	W ₁
Dijk, W. L. M. van	Djokjakarta, 19 December 1926	C ₁
Dijk, IJ. van	's-Gravenhage, 6 April 1927	B ₁
Dijken, J. van	Friesch-Stroobos, 1 September 1921	E.L.
Dijkgraaff, P. L.	Deventer, 26 Maart 1911	C ₁
Dijkman, J. B.	Zutphen, 2 December 1925	E ₁
Dijkmans van Gunst, H.	's-Gravenhage, 4 Juni 1926	T ₁
Dijksterhuis, P. R.	Eindhoven, 27 Juni 1924	C ₁
Dijksterhuis, R.	Groningen, 25 Februari 1923	C ₁
Dijkstra, H.	Hoorn, 12 Mei 1927	C ₁
Dijkstra, J.	Workum, 10 Februari 1924	C ₁
Dijkstra, J.	Grijpskerke, 6 Juli 1927	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Dijkstra, S.	Avereest, 6 December 1927	M ₁
Dijl, G. J. van	Goes, 2 April 1928	C ₁
Dijs, T.	Amsterdam, 22 Maart 1923	T ₁
Dijt, J. S.	's-Gravenhage, 13 Augustus 1927	N ₁
Easton, J. W.	Voorburg, 6 Augustus 1926	C ₁
Ebell, G. C.	Haarlem, 4 Augustus 1922	C ₁
Eck, F. van	Vianen, 10 Januari 1925	N ₁
Edens, A. H.	Rotterdam, 23 April 1920	W ₁
Edens, H. J.	Zwolle, 1 Mei 1923	C ₁
Edens, P. J.	Hamburg, 2 Juli 1926	S ₁
Eegerdingk, W.	Roterdam, 5 Juli 1927	T ₁
Eering, H. B.	Brakel, 1 Januari 1926	C ₁
Eggers, W. A.	Zaandam, 7 October 1928	T ₁
Eggink, E. D.	Steenderen, 30 Juni 1924	E ₁
Eggink, J. G.	Wassenaar, 17 November 1926	C ₁
Egmond, A. van	Wassenaar, 1 December 1926	E ₁
Ehrhardt, H.	Goes, 16 Mei 1926	C ₁
Eigeman, J.	Rotterdam, 5 September 1926	T ₁
Eikenberg, E.	Tilburg, 1 Maart 1927	T ₁
Eisinga, E. G. J.	Winschoten, 12 Maart 1923	L ₁
Ekker, E.	's-Gravenhage, 11 Februari 1925	B ₁
Ekker, E. J.	's-Gravenhage, 15 September 1927	T ₁
Elderhorst, N. A. L.	Zoeterwoude, 7 Februari 1926	W ₁
Elhorst, F.	Amsterdam, 16 Juli 1926	W ₁
Elsberg, G. T. J. van	Almelo, 7 Juni 1925	B ₁
Elsinga, H.	's-Gravenhage, 11 Juni 1927	C ₁
Elzinga, D.	Kortezwaag, 5 Januari 1925	C ₁
Embden, J. van	Amsterdam, 29 October 1910	E ₁
Emke, W. H.	Heemstede, 27 Juni 1924	C ₁
Ende, A. van der	Middelburg, 9 October 1926	T ₁
Ende, E. C. van der	Poerwakerta, 22 Juli 1924	W ₁
Endhoven, D.	Rotterdam, 4 October 1925	W ₁
Endtz, J.	Bovenkarspel, 9 Juni 1928	E ₁
Engel, F.	Schaesberg, 27 Maart 1924	W ₁
Engelen, K. A.	Arnhem, 20 October 1923	V ₁
Engelen, H. T. J. van	's-Gravenhage, 3 Mei 1927	T ₁
Engeler, H. C. J. M.	Amsterdam, 7 April 1923	C ₁
Engelshoven, W. J. van	Medan, 2 April 1925	W ₁
Ens, H.	Raalte, 1 April 1928	W ₁
Ens, J. van	Blokzijl, 26 Februari 1923	C ₁
Enserink, J. W. B.	Zutphen, 12 April 1927	C ₁
Ensink, H. J.	Halsteren, 19 October 1921	V ₁
Ent, J. J. van den	Enschede, 12 December 1924	B ₁
Ente, P. J.	Rotterdam, 11 Juni 1926	C ₁
Eppenga, J. R.	Groningen, 8 April 1923	W ₁
Erpenbeek de Wolff, C.	Vlissingen, 14 Mei 1925	V ₁
Es, J. P. van	Werkhoven, 6 Juni 1926	T ₁
Es, J. van der	Kemerovo, 21 Februari 1927	S ₁
Escher, G.	Rome, 23 Juli 1926	V ₁
Escher, R. J.	's-Gravenhage, 14 Juli 1923	V ₁
Esmeyer, J.	Sekajoe, 29 October 1920	W ₁
Essen, A. M. van	Voorburg, 23 April 1926	S ₁
Essen, C. van	's-Gravenhage, 3 Mei 1922	B ₁
Essen, W. J. van	Palembang, 11 April 1917	A.L.
Etienne, C. F.	Delft, 15 Mei 1928	N ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Euser, C.	Zwijndrecht, 18 September 1921	W ₁
Evelein, H.	Eindhoven, 29 Juni 1926	B ₁
Evers, T.	's-Gravenhage, 29 Juli 1926	N ₁
Eversdijk, C. H.	Papendrecht, 12 Juli 1927	E ₁
Exter, K. van	Amsterdam, 20 November 1924	C ₁
Eijk, Mej. A. van der	Overschie, 19 Juli 1926	T ₁
Eijk, D. van der	Dordrecht, 4 Juli 1925	T ₁
Eijk, J. van der	Rijswijk, 6 Mei 1927	C ₁
Eijkenbos, B.	Amsterdam, 21 Januari 1925	T ₁
Eijkman, H. M.	Soekaboemi 24 April 1920	T ₁
Eijnatten, L. A. M. van	Ginneken en Bavel, 9 Mei 1927	E ₁
Eijndhoven, F. H. M. van	Bergen op Zoom, 16 October 1926	W ₁
Eijsbouts, C. J. M.	Asten, 13 April 1926	W ₁
Faas, A. C.	Biervliet, 6 Januari 1921	B ₁
Faase, A. H.	Noordwijk, 28 Maart 1927	T ₁
Faasen, N. J.	Rotterdam, 7 April 1925	T ₁
Faber, E. A.	Almelo, 1 Juli 1922	E ₁
Faber, F. C.	Rotterdam, 20 Juni 1922	B ₁
Faber, O. H.	Helsingfors, 29 November 1927	T ₁
Feber, T. J. de	Amsterdam, 11 Februari 1926	V ₁
Feddes, A.	Leeuwarden, 20 Mei 1926	C ₁
Feiter, J. J. G.	Kerkrade, 16 November 1926	B ₁
Feitsma, R.	Surhuisterveen, 1 October 1926	T ₁
Felderhoff, E. K.	's-Gravenhage, 2 Februari 1926	N ₁
Felius, M.	Wolphaartsdijk, 2 April 1924	C ₁
Felix, F. J. H.	Maastricht, 2 Januari 1926	T ₁
Feyen, J. J.	Sas van Gent, 12 Augustus 1925	V ₁
Feijen, M. C. M.	Sas van Gent, 23 Januari 1926	W ₁
Finken, E. M. R.	Roermond, 23 Juli 1927	B ₁
Flach, H.	Sneek, 18 December 1923	T ₁
Flier, J. van der	Amsterdam, 19 Juli 1927	E ₁
Fliert, C. van de	Woudenberg, 7 October 1924	T ₁
Foest, K. A.	Maastricht, 25 October 1927	E ₁
Folkers, J. S.	Steenwijk, 24 Februari 1927	S ₁
Fontein, H. J.	Amsterdam, 12 Augustus 1927	T ₁
Fontein, P. L.	Heerlen, 9 Juni 1925	N ₁
Formsma, H. J.	Grijpskerk, 1 Januari 1925	C ₁
Fortuin, J. P.	's-Gravenhage, 15 September 1925	T ₁
Franchimont, H. G. N.	Zwolle, 29 October 1925	C ₁
Franke, G. G.	's-Gravenhage, 23 April 1925	W ₁
Frankema, B.	Lemmer, 1 Maart 1924	C ₁
Franken, C. A. M.	Zuilen, 22 April 1927	C ₁
Frankfoorder, M.	Amsterdam, 18 April 1924	T ₁
Franssen, N. V.	Maastricht, 14 September 1926	E ₁
Frensdorf, E. L.	Göttingen, 28 Mei 1923	W ₁
Frik, G. K.	Heerenveen, 20 Augustus 1924	B ₁
Frima, J. L.	's-Gravenhage, 15 September 1923	W ₁
Frings, H. J.	Bocholtz, 23 December 1925	T ₁
Fuhri Snethlage, Chr.	Dordrecht, 4 Februari 1919	E ₁
Fijan, A. C.	Waalwijk, 24 Februari 1927	C ₁
Galen, W. M. C. van	Nijmegen, 11 Augustus 1927	W ₁
Galis, A. S.	Groningen, 26 Juli 1920	B ₁
Gambon, J. C. L.	's-Gravenhage, 13 Juni 1925	E ₁
Gang, W. van der	Oostdongeradeel, 7 December 1923	W ₁
Garnier, A. J.	's-Gravenhage, 11 December 1925	V ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Geers, A. F.	Delft, 18 Maart 1924	C ₁
Geertjes, H.	Beilen, 27 April 1923	W ₁
Geerts, W.	Haarlem, 17 Augustus 1927	C ₁
Ceesink, G. H. W.	Amsterdam, 22 Februari 1926	W ₁
Gelder, J. van	Rotterdam, 12 Mei 1914	S ₁
Gelder, N. W. van	Schiedam, 6 September 1926	C ₁
Gelderman, J.	Zwolle, 25 Mei 1906	E.L.
Gelpke, J. A.	's-Gravenhage, 11 December 1926	T ₁
Geluk, P. C.	's-Gravenhage, 25 Juli 1923	B ₁
Gendt, T. J. van	Utrecht, 15 December 1917	B ₁
Genuchten, H. P. M. van	Tilburg, 27 Juni 1923	T ₁
Gerards, A. J. H.	Heerlen, 21 Maart 1925	C ₁
Gerlach, O. H.	Amsterdam, 8 Juli 1928	V ₁
Gerretsen, R. W.	Groningen, 24 Januari 1925	W ₁
Gerritsen, F.	Dordrecht, 23 April 1923	C ₁
Gerritsen, H. G.	's-Gravenhage, 19 April 1926	T ₁
Geskes, G.	's-Gravenhage, 6 Januari 1926	V ₁
Geurts, J. W.	Spaubeek, 24 Augustus 1924	E ₁
Gielen, F. M. J.	Heythuysen, 30 Juni 1924	T ₁
Gieles, J. P. M.	Delft, 3 Juni 1926	E ₁
Giessen, J. van der	Zwijndrecht, 16 Augustus 1927	T ₁
Gillessen, P. L. G.	Vaals, 2 Juni 1927	W ₁
Gillis, M. A. J.	Breda, 7 December 1925	L ₁
Gils, H. V. M. van	Breda, 25 Mei 1924	T ₁
Gils, W. F. van	Princenhage, 21 September 1919	T ₁
Ginkel, P. H. J. F. van	Nijmegen, 18 December 1926	E ₁
Ginneken, A. J. J. van	's-Gravenhage, 29 Mei 1926	T ₁
Gisolf, J. A.	Bandoeng, 14 Mei 1926	E ₁
Glansbeek, J. J.	Haarlem, 1 Januari 1926	V ₁
Gobée, Mej. D. C.	Batavia, 21 Januari 1928	T ₁
Goedegebuur, J.	Roosendaal en Nispen, 30 Maart 1925	C ₁
Goedhart, J. W. H.	Singapore, 25 November 1923	C ₁
Goedhart, W. P.	's-Gravenhage, 13 October 1927	C ₁
Goedvolk, J. C.	Delft, 10 Juni 1923	W ₁
Goeij, F. H. de	Rotterdam, 17 April 1925	E ₁
Gogh, F. M. van	Amsterdam, 15 April 1925	E ₁
Goldstern, E.	München, 24 December 1923	E ₁
Goor, Dr C.	Rotterdam, 23 November 1920	N ₁
Goorbergh, F. A. M. van den	Ginneken en Bavel, 25 Februari 1927	B ₁
Goot, H. van der	Arcen en Velden, 6 Maart 1923	M ₁
Gorkom, W. H. van	Arnhem, 25 Juli 1925	T ₁
Gorter, K.	Schoonoord, 13 Juni 1926	V ₁
Gottschal, A. J.	Groningen, 20 September 1926	N ₁
Götz, J.	Heerlen, 8 April 1924	E ₁
Goud, M.	Kapelle, 13 Juli 1926	V ₁
Goudoever, S. van	Coburg, 10 Mei 1926	W ₁
Goudswaard, J.	Rotterdam, 13 September 1923	E.L.
Goudswaard, R. C.	Amersfoort, 27 Mei 1927	W ₁
Gouw Nio Thio Mej.	Buitenzorg, 26 Januari 1915	A.L.
Govaart, J. N.	Leiden, 17 Februari 1924	E ₁
Govers, K. J.	's-Gravenhage, 25 Juni 1922	W ₁
Graadt van Roggen, A. H. F.	Tanah Radja, 13 Juli 1925	M ₁
Graaf, J. J. van de	Vriezenveen, 10 Januari 1927	E ₁
Graaf, J. B. van der	Zwijndrecht, 16 April 1926	M ₁
Graaff, A. E.	Heemstede, 21 Juli 1926	W ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Graaff, Mej. C. L. de	Rotterdam, 8 Juli 1928	A.L.
Graaff, J. de	Rotterdam, 18 Juli 1914	T ₁
Graauw, A. M. de	Gouda, 10 December 1924	C ₁
Grabé, Chr. A. J.	Utrecht, 25 April 1926	T ₁
Grabowsky, H.	Hoorn, 18 Januari 1924	C ₁
Gravesteijn, P. J. L.	Gouda, 25 Augustus 1927	T ₁
Greidanus, W. N. J.	Amsterdam, 6 April 1925	W ₁
Grevink, E.	Rotterdam, 19 Februari 1924	W ₁
Grevink, G. T.	Hengelo (O.), 30 Januari 1925	E ₁
Gribbling, J. H.	Heerlen, 18 November 1920	B ₁
Gribbling, P. L. M.	Delft, 21 December 1924	T ₁
Griend, D. L. J. van der	's-Gravenhage, 2 November 1927	T ₁
Grinten, G. J. van der	Venlo, 10 Augustus 1927	N ₁
Groen, J.	Rotterdam, 15 Juli 1926	W ₁
Groen, L. J.	Sliedrecht, 12 Augustus 1928	T ₁
Groen, W.	Wirdum, 28 December 1924	W ₁
Groen, J. P. H. de	Rotterdam, 26 Januari 1924	T ₁
Groeneveld, G.	Almelo, 14 Mei 1924	W ₁
Groeneveld, J. A.	Almelo, 30 November 1921	W ₁
Groeneveld Meyer, J. W.	Freiburg, 24 Mei 1921	A.L.
Groenewegen, A. L.	Rotterdam, 6 Januari 1928	E ₁
Groenewoud, J. van	's-Gravenhage, 17 October 1928	N ₁
Groenewout, H. W. F. van 't	Rotterdam, 17 October 1924	E ₁
Groenier, D. H.	Groningen, 2 September 1924	C ₁
Groensmit, A. J.	Losser, 22 Maart 1921	E.L.
Grolle, E. H.	Amsterdam, 26 Juli 1926	C ₁
Gröneveld, E. W.	Haaksbergen, 15 Juni 1926	E ₁
Gröneveld, G. J.	Haaksbergen, 28 Januari 1925	T ₁
Groot, A.	Akersloot, 1 April 1924	W ₁
Groot, C. S.	Enkhuizen, 9 Februari 1928	T ₁
Groot, T.	Wormerveer, 13 Februari 1926	C ₁
Groot, B. P. G. de	Rotterdam, 2 April 1926	W ₁
Groot, H. de	Heerlen, 5 April 1926	C ₁
Groot, H. A. de	Hilversum, 5 Augustus 1928	C ₁
Groot, J. de	Eindhoven, 6 Augustus 1927	W ₁
Groot, T. G. H. de	Amsterdam, 1 December 1924	M ₁
Groote, J. W. de	Utrecht, 26 Juli 1923	N ₁
Grootenhuis, B. J.	Ommen, 21 Juli 1927	T ₁
Groothuis, A. H.	Hengelo, 13 Augustus 1926	B ₁
Grutterink, J. B.	Rotterdam, 30 Juli 1928	C ₁
Grijm, W.	Soerabaja, 1 September 1927	C ₁
Guillaume, J. F. C. M.	's-Gravenhage, 11 October 1923	T ₁
Gijsen, J. B. M.	Rotterdam, 28 December 1921	B ₁
Gijsinck, A. H.	Amsterdam, 24 Mei 1923	C ₁
Haagmans, W. J.	Kerkrade, 1 Januari 1925	C ₁
Haak, B.	Amsterdam, 22 Januari 1926	B ₁
Haaksma, H. W. H.	Leiden, 14 Maart 1928	V ₁
Haan, H. M.	Leiden, 22 Juli 1924	V ₁
Haan, D. J. de	Apeldoorn, 2 Mei 1924	N ₁
Haan, H. J. de	Apeldoorn, 26 Juni 1926	N ₁
Haan, J. A. M. de	Eindhoven, 27 Juli 1924	B ₁
Haar, J. A. van der	's-Gravenhage, 7 October 1927	S ₁
Haarman, J. M.	Middelstum, 18 Maart 1925	M ₁
Haarsma, S.	Zwolle, 22 Juni 1926	C ₁
Haasnoot, K.	Katwijk, 12 Februari 1923	E ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Haastert, J. van	Poerwokerto, 1 Juli 1925	W ₁
Habicht, C.	Rotterdam, 15 December 1927	T ₁
Hackeng, W. H. L.	Maastricht, 17 Juni 1926	T ₁
Hacquebord, A.	Drachten, 17 April 1923	V ₁
Hadjidakis, A.	Dresden, 11 Augustus 1924	V ₁
Hage, G. R.	's-Gravenhage, 28 September 1926	S ₁
Hageman, B. P.	Zoeterwoude, 19 Augustus 1924	M ₁
Haitsma, H. A.	Tjimahi, 10 Januari 1923	C ₁
Haket, H.	's-Gravenhage, 28 December 1924	C ₁
Hakkesteegt, H. A.	Schoten, 1 April 1923	V ₁
Halbertsma, K. T. A.	Delft, 4 Februari 1928	E ₁
Halbmeijer, A. J.	Amsterdam, 9 Juni 1925	W ₁
Hallie, A. M.	Zaandam, 4 December 1922	C ₁
Halteren, J. J. M. van	's-Hertogenbosch, 30 April 1925	B ₁
Ham, P. C. van	Rotterdam, 27 November 1915	C ₁
Ham, J. R. van der	Haarlem, 19 Juni 1927	B ₁
Hamelink, A.	Rotterdam, 16 April 1926	M ₁
Hamelijnck, W. G. R.	Breskens, 30 November 1926	V ₁
Hamer, J. B. van den	's-Gravenhage, 15 November 1926	W ₁
Hamersteen, G. W.	Eibergen, 8 October 1925	V ₁
Hamm, G. K. J. M.	Venlo, 24 April 1924	V ₁
Hammer, J. A.	Rotterdam, 9 September 1926	E ₁
Hanken, A. F. G.	Hillegersberg, 9 October 1926	N ₁
Hanrath, P.	Socrabaja, 25 November 1924	V ₁
Harbers, T. J. M.	Groenlo, 6 November 1921	C ₁
Hardi, F. R.	Soerabaja, 11 October 1924	W ₁
Haring, A. J. A. M.	's-Gravenhage 21 Juni 1923	W ₁
Harmens, A.	Amsterdam, 30 Juli 1925	N ₁
Harms, Chr. H.	Hengelo, 3 November 1924	W ₁
Harmsen, A. R.	's-Gravenhage, 2 Juli 1925	C ₁
Harryvan, J. F.	Weesp, 15 Maart 1923	T ₁
Harst, P. van der	Amsterdam, 6 September 1926	W ₁
Hart, W. J. ter	Almelo, 12 Januari 1923	V ₁
Harten, K. van	Amsterdam, 21 September 1922	W ₁
Harting, C. P.	Alphen aan den Rijn, 18 Juli 1926	C ₁
Hartman, P. J.	Rotterdam, 28 October 1927	E ₁
Hartstra, H. J.	Utrecht, 12 April 1928	T ₁
Hasselaar, L.	Almelo, 30 Juni 1924	T ₁
Hasselt, J. P. van	Makassar, 26 Maart 1922	E ₁
Hattem, G. A. van	Dordrecht, 10 April 1926	C ₁
Havenaar, I.	Berkel en Rodenrijs, 2 November 1925	T ₁
Haverkamp Begemann, P.	Kemerovo, 29 Juni 1927	C ₁
Haverkate, H.	Rheden, 8 Juli 1925	C ₁
Havinga, K.	Leeuwarden, 2 October 1926	C ₁
Hazebroek, B. J.	Amsterdam, 1 November 1923	T ₁
Hazelzet, H. J. L.	Rotterdam, 27 Juni 1926	W ₁
Hazewinkel, H. M. J.	Enschede, 1 Maart 1926	W ₁
Heederik, P. J. L.	Delft, 1 October 1924	W ₁
Heege, J. H. ter	Hengelo, 6 Juni 1923	W ₁
Heel, C. J. van	Goes, 14 September 1925	S ₁
Heemskerk, Mej. E.	Laren, 17 November 1927	T ₁
Heering, H. Chr.	Epe, 27 Augustus 1926	T ₁
Heerschap, M.	Schagen, 14 December 1917	A.L.
Heesewijk, W. C. A. van	Best, 27 November 1925	B ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Heeswijk, M. L. C. van	Valkenswaard, 11 Januari 1923	V ₁
Heide, G. J. van der	Haften, 6 September 1923	C ₁
Heiden, J. A. van der	's-Gravenhage, 30 Juli 1927	E ₁
Heilbron, S. G. A.	Paramaribo, 21 December 1926	E ₁
Heimans, A.	Rotterdam, 27 December 1927	T ₁
Hellebrekers, L. J. E.	Amsterdam, 13 December 1926	W ₁
Hellenberg, G. H.	Haarlem, 13 Juni 1925	T ₁
Helliesen, G. L.	Rotterdam, 28 Maart 1923	E ₁
Hellingman, C. J.	Soerabaja, 29 November 1924	C ₁
Hemert, P. A. van	Voorburg, 29 October 1925	T ₁
Hemmes, J. H.	Veendam, 11 Mei 1926	C ₁
Hemmes, R. N.	Heteren, 14 Juli 1927	C ₁
Hendriks, A. V.	Cheribon, 24 Juli 1919	L ₁
Hendriks, L. T.	Rotterdam, 22 December 1924	W ₁
Henneman, J.	Wijk aan Zee en Duin, 6 December 1927	C ₁
Henning, Mej. W. E.	Pematang Siantar, 30 Mei 1925	B ₁
Hennink, C.	Rotterdam, 13 Januari 1928	C ₁
Hensel, H. B.	Amsterdam, 26 September 1922	C ₁
Henten, J. P. van	Zutphen, 19 Juli 1923	E ₁
Henten, P. J. van	's-Gravenhage, 6 Juli 1927	W ₁
Herk, J. van	Rotterdam, 21 Januari 1925	E.L.
Herk, J. van	Rotterdam, 18 Juli 1926	S ₁
Hermanns, O. J.	Kerkrade, 23 Juni 1927	E ₁
Hermans, H. C.	Breda, 25 September 1927	E ₁
Hermens, B. P.	Nijmegen, 23 Mei 1928	V ₁
Hertzberg, N. W. D. C. von	Amsterdam, 8 November 1925	W ₁
Herweijer, P.	Strijen, 9 Februari 1926	N ₁
Heshuijsen, W. F.	Medan, 26 October 1924	W ₁
Hettema, A. H.	Batavia, 8 Juni 1926	V ₁
Heuff, W.	Roermond, 2 April 1924	T ₁
Heukels, G. J.	Haarlem, 19 December 1923	C ₁
Heun, A.	Beilen, 22 Maart 1926	V ₁
Heuts, G. J. H.	Wittem, 17 October 1926	T ₁
Heij, M.	Arnhem, 22 October 1923	C ₁
Heyde, A. N. van der	Petjangaan, 20 Juli 1924	W ₁
Heijde, R. C. W. van der	De Bilt, 12 Maart 1923	V ₁
Heijden, B. F. van der	Amsterdam, 28 Augustus 1925	N ₁
Heijden, L. A. W. van der	Kerkrade, 20 September 1926	W ₁
Heijkoop, N. J.	Zaandam, 23 Augustus 1925	E ₁
Heyligers, J.	Utrecht, 9 Juli 1922	V ₁
Heijne, J. J. I. G.	's-Gravenhage, 16 October 1927	T ₁
Heyneker, W. J. M.	's-Gravenhage, 2 Mei 1924	E ₁
Heijnsens, F. J. M.	Maastricht, 8 Juni 1927	T ₁
Heijnert, V. M.	Amsterdam, 10 Mei 1926	C ₁
Heijster, A. W.	Amsterdam, 17 December 1926	W ₁
Hidma, A.	Amsterdam, 13 Juli 1928	V ₁
Hidskes, W. J.	Emmen, 14 Juli 1921	W ₁
Hielckert, R.	Soerabaja, 8 Februari 1924	W ₁
Hietland, J. W. G.	Doetinchem, 20 Mei 1925	E ₁
Hilferink, B. A.	's-Gravenhage, 21 Mei 1924	E ₁
Hilkemeijer, T. L.	Diever, 24 Mei 1920	C ₁
Hirdes, A.	Moreni 9 September 1923	W ₁
Hirs, J. A.	Groningen, 22 Juni 1921	C ₁
Hissink, J. T.	Bindjei, 9 December 1924	N ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Ho Sau Lie,	Koeta-Radja, 1 October 1921	T ₁
Hoebée, P.	Dordrecht, 4 December 1926	S ₁
Hoefnagel, K.	Hoogeveen, 29 December 1927	E ₁
Hoefnagels, A. J. A.	Kerkrade, 20 Augustus 1926	E ₁
Hoefnagels, J. A. R.	Kerkrade, 19 September 1923	E ₁
Hoek, J. W.	Wormerveer, 14 Mei 1920	B ₁
Hoek, W. J.	Schiedam, 21 December 1925	N ₁
Hoek, A. van	Delft, 28 Januari 1926	C ₁
Hoek, G. A. L. van	Rotterdam, 10 September 1926	E ₁
Hoek, Mej. C. M. A. van der	's-Gravenhage, 27 Augustus 1925	T ₁
Hoek, W. van der	Kapelle-Biezelinghe, 28 September 1924	W ₁
Hoekstra, A. J.	's-Gravenzande, 6 Augustus 1926	C ₁
Hoekstra, C. A.	Amsterdam, 22 October 1912	E.L.
Hoekstra, S.	Balk, 20 Juli 1924	S ₁
Hoen, H. P. van 't	Rotterdam 26 Juni 1926	S ₁
Hoeneveld, J. J.	Rotterdam, 20 Februari 1926	E ₁
Hoeven, Mej. E. van der	Medan, 4 Februari 1923	T ₁
Hoeven, H. A. van der	Tholen, 4 October 1927	S ₁
Hoeven, P. van der	Eindhoven, 27 September 1926	M ₁
Hoervers, R. J.	Zutphen, 6 Mei 1927	E ₁
Hoff, J. van den	Haarlem, 18 Januari 1927	C ₁
Hofker, W. K.	Ammerstol, 4 Juni 1923	E ₁
Hofland, H. J.	Hoorn, 5 Februari 1923	S ₁
Hogenhuis, F. W.	Berlijn-Lichterfelde, 5 Augustus 1923	T ₁
Hogervorst, S.	Rotterdam, 27 Maart 1927	B ₁
Holle, Chr.	Hoogezand, 16 October 1926	E ₁
Holleman, S. W.	Zwolle, 22 Maart 1926	W ₁
Holstege, C. J. M.	Gendringen 26 September 1926	W ₁
Holterman, Mej. C.	Delft, 1 Juli 1915	E.L.
Homan, P.	Sappemeer, 10 Juli 1925	E ₁
Homeijer, J. Chr. van	Amsterdam, 11 Maart 1922	C ₁
Homs, J. M.	Rotterdam, 16 December 1926	C ₁
Hondius, J. F.	Rotterdam, 13 November 1925	B ₁
Honert, K. J. van den	Hilversum, 8 Maart 1922	W ₁
Honig, C. C.	Koog aan de Zaan, 19 April 1928	N ₁
Hooft, A. J.	Groningen, 25 Mei 1927	V ₁
Hooft v. Huijsduijnen, F. J. M.	's-Gravenhage, 17 Juni 1927	W ₁
Hoogenboom, G. H. A.	Utrecht, 1 April 1924	C ₁
Hoogendoorn, P.	Voorburg, 23 December 1926	W ₁
Hoogerkamp, M.	Veendam, 19 Juli 1926	V ₁
Hoogkamer, E.	Naaldwijk, 26 Juli 1926	C ₁
Hoogwater, H. W. G.	's-Hertogenbosch, 20 October 1924	C ₁
Hooimeijer, J.	Kesteren, 12 September 1927	N ₁
Hoop, A. T. de	Rotterdam, 24 December 1927	E ₁
Hoop, S. de	Amsterdam, 4 October 1928	C ₁
Hooijschuur, J.	Zwolle, 16 Juli 1925	C ₁
Hordijk, J.	Rotterdam, 4 November 1926	W ₁
Horn, N. J. van der	Rotterdam, 24 October 1924	B ₁
Horst, R.	Pladjoe, 10 Mei 1915	A.L.
Houben, P.	Heerlen, 10 Januari 1921	E ₁
Houdt, J. van	St. Annaland, 8 October 1925	W ₁
Hout, J. T. van den	's-Gravenhage, 12 Februari 1926	W ₁
Houte de Lange, J. A. M. ten	's-Gravenhage, 26 September 1928	T ₁
Houtman, G. H.	Amsterdam, 3 Januari 1925	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Houtsmuller, J.	Soerabaja, 20 October 1926	E ₁
Houttuin, J. C.	Rotterdam, 4 Juli 1923	W ₁
Huberts, L. J. T. J.	Harderwijk, 9 Juli 1926	W ₁
Hueting, J.	Seulimeum, 8 Januari 1924	N ₁
Hugenholtz, N. M.	Wormerveer, 26 April 1924	V ₁
Huising, W. B.	Rotterdam, 12 Februari 1929	T ₁
Huisinga, H.	Roermond, 28 December 1923	T ₁
Huisman, W.	Pingjum, 6 November 1923	E ₁
Huizer, E. S.	Utrecht, 7 Augustus 1924	B ₁
Huizinga, J. C.	Haarlem, 9 Juni 1922	E ₁
Hulshoff, S. A.	Batavia, 7 December 1923	T ₁
Hulsman, W. H. A.	Nijmegen, 21 Februari 1926	W ₁
Hunink, A. J.	Deventer, 4 Juni 1925	T ₁
Hus, M.	Amsterdam, 30 Augustus 1924	T ₁
Huijsinga, R.	's-Gravenhage, 25 Februari 1926	E ₁
Huijsman, F.	Breda, 16 Februari 1927	M ₁
Hijner, C.	Bergeijk, 6 April 1924	S ₁
Ike, P. S.	Den Helder, 20 October 1927	S ₁
Ingen Schenau, S. van	Medan, 7 September 1925	C ₁
Iongh, H. de	Hillegersberg, 16 November 1922	T ₁
Iperen, A. van	's-Gravendeel, 14 October 1927	B ₁
Itersen, G. van	Heerlen, 28 Februari 1922	C ₁
Jaarsma, G.	Workum, 3 Mei 1926	E ₁
Jaarsma, J.	Metslawier, 4 Januari 1909	E.L.
Jaarsma, R. S.	Hilversum, 1 September 1926	W ₁
Jaartsveld, R.	Apeldoorn, 5 Augustus 1927	E ₁
Jacobs, J. C. H.	Maastricht, 4 Januari 1926	T ₁
Jacobsen, R.	Amsterdam, 24 April 1927	E ₁
Jager, J. de	Zaandam, 16 November 1922	E ₁
Jamin, A. J.	's-Hertogenbosch, 30 December 1922	T ₁
Janse, H.	Amsterdam, 20 September 1926	B ₁
Jansen, A. Q.	Alkmaar, 15 September 1924	E ₁
Jansen, B. A. M.	Geldrop, 3 Februari 1923	W ₁
Jansen, C. A.	's-Gravenhage, 22 December 1925	T ₁
Jansen, E. J.	Hengelo, 10 Augustus 1923	T ₁
Jansen, J. M.	Delft, 18 Juli 1924	C ₁
Jansen, J. P.	Reusel, 22 December 1923	E ₁
Jansen, L.	Denekamp, 27 Augustus 1917	T ₁
Jansen, L. B.	Broek in Waterland, 18 Juni 1928	V ₁
Jansen, M.	's-Gravenhage, 12 April 1926	V ₁
Jansen, W.	Vlissingen, 20 Maart 1927	E ₁
Jansen Verplanke, W. F.	Kruiningen, 17 November 1926	T ₁
Jansma, J. L.	Hilversum, 4 Januari 1923	C ₁
Janssen, J. H.	Leiden, 14 Augustus 1926	N ₁
Janssen, M. A. T. M.	Enschede, 22 Januari 1926	N ₁
Jansz, J. W.	Padang, 8 Augustus 1925	W ₁
Jelier, G.	's-Gravenhage, 11 Februari 1923	T ₁
Jerphanion, F. W.	Roermond, 4 Januari 1924	C ₁
Jessurun, H.	Paramaribo, 25 Januari 1926	T ₁
Jobse, R.	Middelburg, 28 Maart 1927	W ₁
Jöbsis, G. H.	Batavia, 13 Januari 1928	E ₁
Johannes, P. J.	's-Gravenhage, 6 September 1926	E ₁
Jong, A. P. de	Schiedam, 21 April 1927	V ₁
Jong, H. J. de	Lexmond, 5 October 1924	W ₁
Jong, J. de	Leiden, 20 April 1925	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Jong, D. C. de	Terschelling, 21 September 1926	C ₁
Jong, E. J. de	Zaltbommel, 14 September 1924	W ₁
Jong, F. A. de	's-Gravenhage, 29 April 1926	E ₁
Jong, G. J. de	Rotterdam, 22 December 1923	W ₁
Jong, H. W. de	Rotterdam, 2 December 1925	E ₁
Jong, J. de	's-Gravenhage, 16 November 1924	C ₁
Jong, J. de	Castricum, 12 Januari 1922	B ₁
Jong, J. C. W. de	Steenwijkerwold, 5 October 1924	W ₁
Jong, J. H. de	Rotterdam, 30 Juli 1926	S ₁
Jong, L. J. W. G. de	Huizum, 16 Februari 1924	W ₁
Jong, W. A. de	Steenwijkerwold, 5 October 1925	T ₁
Jong, W. N. de	Rotterdam, 16 Juni 1926	W ₁
Jonge, C. W. de	Rotterdam, 8 Maart 1923	W ₁
Jonge, H. B. de	Eindhoven, 25 Mei 1927	T ₁
Jongh, A. A. de	Batavia, 19 Juli 1925	C ₁
Jongh, R. E. de	Steenwijkerwold, 23 September 1926	E ₁
Jongh, W. P. H. de	's-Gravenhage, 22 April 1921	S ₁
Jongsma, N. F. B.	Amsterdam, 2 Maart 1926	C ₁
Jonker, F. H.	Wierden, 21 Mei 1928	C ₁
Jonker, I. I.	Alblasserdam, 20 Februari 1927	M ₁
Jonkers, J. T.	Dordrecht, 25 Februari 1927	W ₁
Joustra, K.	Heemstede, 19 September 1924	C ₁
Jung, P. L.	Leiden, 4 Maart 1926	C ₁
Junius, S. A.	Amsterdam, 14 November 1925	E ₁
Juursema, J. M. C.	Haarlem, 6 Juni 1925	E ₁
Kaan, J. F.	Delft, 13 Februari 1926	N ₁
Kaart, Mej. J. T.	Amsterdam, 15 December 1905	E.L.
Kaaij, A. van der	's-Gravenzande, 26 November 1926	E ₁
Kaldenbach, P. J.	Hoorn, 23 Augustus 1926	C ₁
Kallewaard, C. P.	Kortgene, 7 April 1927	C ₁
Kalmeijer, A. P. A.	's-Gravenhage, 30 October 1925	T ₁
Kamerling, J. W.	Nieuwer-Amstel, 4 September 1921	C ₁
Kamerman, A.	Deventer, 29 Juni 1925	W ₁
Kamminga, J.	Leiden, 22 October 1924	C ₁
Kamp, A. J. M.	Teteringen, 5 Januari 1925	V ₁
Kamp, W. J. F.	Teteringen, 26 October 1926	V ₁
Kampen, A. van	's-Gravenhage, 28 October 1925	C ₁
Kampen, W. H. van	Leiden, 4 Januari 1921	W ₁
Kamps, F. G. A.	Maastricht, 25 Juni 1926	T ₁
Kampstra, A. J.	Lekum, 13 September 1926	E ₁
Kans, Mej. H. D.	Rotterdam, 14 Augustus 1927	T ₁
Kaptein, J. J.	Amsterdam, 8 April 1926	M ₁
Kardolus, A.	's-Gravenhage, 8 Augustus 1922	C ₁
Karsemeijer, N.	Alphen a.d. Rijn, 26 Juli 1924	C ₁
Karszen, T. van	Leerdam, 15 December 1913	W ₁
Kasper, R. A.	Homburg, 25 Februari 1927	E ₁
Kats, A.	Numansdorp, 13 Maart 1925	T ₁
Katuin, J.	's-Gravenhage, 7 April 1926	B ₁
Keehnen, W.	's-Gravenhage, 1 November 1925	T ₁
Keller, J. J.	Dordrecht, 15 September 1922	E ₁
Kemper, B. J.	Dinxperlo, 5 Mei 1925	E ₁
Kenninck, P. C.	Tjimahi, 9 April 1923	V ₁
Kerk, C. van de	Meppel, 9 Augustus 1928	C ₁
Kerkhofs, H.	Dordrecht, 2 September 1927	T ₁
Kessel, H. F. van	Delft, 29 December 1925	W ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Kessler, J. B. A.	Wassenaar, 14 Augustus 1923	W ₁
Ketel, J.	Dordrecht, 21 Mei 1927	W ₁
Kets, P. J. O.	Heerde, 8 October 1924	W ₁
Keulen, W. J. van	Olst, 23 November 1925	W ₁
Keuls, W. F. L.	Doekoehwringin, 25 November 1924	M ₁
Keuning, J.	Tzummarum, 25 Juni 1924	E ₁
Keijl, H. E. C. van der	Amsterdam, 27 Mei 1925	T ₁
Keijl, K. R. van der	Amsterdam, 19 Januari 1927	E ₁
Keijser, P. J. M.	Batavia, 23 Februari 1924	W ₁
Kiewiet de Jonge, D. H.	Oldeberkoop, 9 Juni 1923	B ₁
Kingma, G.	Sneek, 19 September 1926	C ₁
Kist, N. Chr.	New York, 8 Augustus 1928	C ₁
Kitselaar, H.	Hilversum, 13 Februari 1923	W ₁
Klaarenbeek, J. C.	Gouda, 25 Juni 1926	W ₁
Klaassen, C.	Rotterdam, 7 April 1924	W ₁
Klaassen, H.	Soerabaja, 19 Maart 1924	W ₁
Klaassen, J. Chr.	Zutphen, 28 Augustus 1923	T ₁
Klaassen, W. A.	Rotterdam, 10 Januari 1926	T ₁
Klauss, E.	Rotterdam, 27 April 1923	E ₁
Klaveren, F. van	's-Gravenhage, 20 November 1927	T ₁
Kleemans, C. H.	Breda, 15 October 1922	T ₁
Klees, J.	Terschelling, 23 Maart 1903	E.L.
Klein, C. J.	Hardinxveld, 7 December 1923	W ₁
Klein, F.	's-Gravenhage, 6 April 1924	T ₁
Klein, R.	Rotterdam, 22 Maart 1927	S ₁
Klein Wassink, H.	Culemborg, 30 April 1928	E ₁
Klerk, G. C. de	Nijmegen, 7 December 1918	W ₁
Klerk, L. J. de	's-Gravenhage, 20 April 1926	C ₁
Klevering, D. A.	's-Gravenhage, 5 Maart 1926	C ₁
Kleij, C. Chr. van der	's-Gravenhage, 12 Februari 1922	E.L.
Kleijn, G. A.	Utrecht, 24 December 1923	C ₁
Kleijn, M. K.	's-Gravenhage, 4 November 1923	C ₁
Klingenspoor, W. H.	Doesburg, 4 Januari 1927	E ₁
Kloeg, G. R. D.	Rotterdam, 7 Februari 1924	W ₁
Klok, C.	Rotterdam, 18 Februari 1927	C ₁
Klomp, A. J. G.	Rotterdam, 15 Maart 1927	C ₁
Klompe, F. H. M. A.	Arnhem, 8 April 1919	E.L.
Kluck, J.	Heerlen, 28 Juli 1927	W ₁
Kluit, M. J. C.	Medan, 18 Januari 1926	W ₁
Kluijver, C. T.	Delft, 24 Augustus 1926	M ₁
Knaap, A. van der	Rockanje, 3 April 1925	E ₁
Knape, Mej. A. A.	Rotterdam, 21 December 1926	T ₁
Kneip, L.	Brunssum, 12 September 1922	M ₁
Knibbe, G.	Haarlemmermeer, 3 Februari 1923	W ₁
Knoester, C.	's-Gravenhage, 26 April 1926	V ₁
Knol, Chr. F. A.	Batavia, 14 Juni 1926	B ₁
Knoop, A. A. J. van der	Brielle, 24 Juni 1925	W ₁
Knop, J. W.	Rotterdam, 8 October 1925	V ₁
Knop, K.	Rotterdam, 11 Mei 1927	C ₁
Knoppert, P. L.	Naaldwijk, 24 Januari 1924	C ₁
Koch, Mej. B.	Haarlem, 17 Maart 1926	T ₁
Koch, T. W. L.	Buitenzorg, 8 Juli 1923	E ₁
Koedood, M. J.	Rotterdam, 4 November 1925	T ₁
Koek, J. H.	's-Gravenhage, 25 Maart 1927	N ₁
Koekebakker, W.	Rotterdam, 24 Juni 1924	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Koenders, O. L.	Huisen (Gld.), 10 September 1925	B ₁
Koene, P. G. P.	Maastricht, 23 Juli 1926	E ₁
Koenen, C.	Eindhoven, 22 April 1926	C ₁
Koers, J. H.	Apeldoorn, 4 Juli 1925	W ₁
Koert, D.	's-Gravenmoer, 2 Juni 1924	V ₁
Koerts, A.	Noordbroek, 12 Augustus 1925	C ₁
Koet, W.	Delft, 5 April 1926	V ₁
Köhler, C. W.	Alkmaar, 14 Februari 1926	C ₁
Kok, F.	Amsterdam, 19 April 1927	S ₁
Kok, J. C.	Groningen, 25 Januari 1928	C ₁
Kok, P. C.	Rotterdam, 9 November 1926	M ₁
Kok, W.	Rotterdam, 9 Februari 1926	E ₁
Kok, W. J. N.	's-Gravenhage, 31 October 1925	B ₁
Koldewey, H. M.	Rijswijk, 31 Mei 1924	E.L.
Kolff, P.	Rijswijk, 25 Februari 1926	W ₁
Kollewijn, W. R.	Batavia, 3 Juli 1927	E ₁
Kolstee, W. J.	's-Gravenhage, 30 April 1927	T ₁
Kolijn, M.	Rotterdam, 5 Mei 1924	W ₁
Königslöw, O. A. von	Soerabaja, 13 Januari 1923	E ₁
Koning, A. B.	Blaricum, 28 Maart 1923	C ₁
Koning, J. J. M.	Schagen, 15 Juli 1926	E ₁
Koning, C. C. J. de	Medemblik, 23 Januari 1926	C ₁
Koning, G. P. de	Graauw en Langendam, 27 April 1927	E ₁
Koning, J. de	Medemblik, 5 October 1924	C ₁
Koningh, T. M. de	Haarlem, 17 December 1923	W ₁
Koningsveld, R.	Haarlem, 15 April 1925	T ₁
Könning, B. G. J.	Gendringen, 13 Juli 1922	W ₁
Konijnendijk, J. J.	Oostvoorne, 22 Mei 1927	S ₁
Konz, D.	Amsterdam, 4 Juni 1926	E ₁
Kooiman, D.	Wormer, 15 April 1924	E ₁
Koolhaas, H. C.	Ouder-Amstel, 1 September 1927	E ₁
Koolloos, L. F.	Schiedam, 18 April 1926	V ₁
Koomen, J. H. de	Rotterdam, 23 September 1926	V ₁
Koopman, G.	't Zand, 16 Januari 1925	E ₁
Koops, J.	Assen, 3 Augustus 1927	C ₁
Kooreman, J. H.	Tilburg, 3 April 1927	B ₁
Koorengewel, F. L.	Rotterdam, 16 Januari 1928	T ₁
Koorn, P.	Den Helder, 5 April 1926	C ₁
Koornhof, A. J.	's-Gravenhage, 10 Juli 1914	C ₁
Koot, E. J. van	Harderwijk, 22 Augustus 1926	C ₁
Kooij, J.	Enschede, 11 December 1926	W ₁
Koppel, A. van de	Rheden, 30 Augustus 1922	C ₁
Koppen, Chr. W. J. van	Terneuzen, 31 Maart 1927	V ₁
Koppen, J. H. J. van	Terneuzen, 18 Maart 1926	E ₁
Koppenhagen, F. van	Bangkattan, 17 Februari 1927	E ₁
Korbijn, A.	Rotterdam, 22 November 1927	W ₁
Kordelaar, J. L. M. van	Haarlem, 5 December 1926	V ₁
Koren, J. H. A.	Zeist, 2 Mei 1925	E ₁
Korevaar, N. C.	Mijnsheerenland, 31 December 1927	W ₁
Korrelboom, W. F.	Amsterdam, 18 December 1907	W ₁
Korst, A. J. van der	Alkmaar, 8 Mei 1926	V ₁
Korstanje, M. J.	Wemeldinge, 2 Augustus 1922	C ₁
Korte, A. de	Dordrecht, 12 April 1924	W ₁
Kortekaas, H. D.	Amsterdam, 24 Mei 1927	E ₁
Kortenhorst, A. T.	Vught, 13 December 1921	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Korteweg, L. I.	Vlissingen, 15 April 1927	T ₁
Korver, J.	Hoorn, 1 Maart 1927	C ₁
Korver, C. W. de	Rotterdam, 6 Februari 1924	W ₁
Kosten, M. C. J.	Tholen, 5 November 1925	C ₁
Koster, W.	's-Gravenhage, 3 December 1926	C ₁
Koumans, W. A.	Delft, 16 Augustus 1927	W ₁
Kouwenhoven, H. J.	Leidschendam, 10 April 1927	E ₁
Kouwenhoven, P. A.	Delft, 23 Januari 1928	C ₁
Kraan, J. F.	Utrecht, 2 December 1921	C ₁
Kraan, P. van der	Rotterdam, 8 November 1924	B ₁
Kraats, J. S. van der	Haarlem, 27 Augustus 1924	E ₁
Kraaijenhof, C.	Amsterdam, 27 Februari 1928	V ₁
Krabbe, C.	Culemborg, 11 December 1920	C ₁
Kraft, G. A. P. I. M.	's-Gravenhage, 10 Februari 1926	C ₁
Kramer, A. J.	Bergum, 19 Juli 1920	W ₁
Kramer, G.	's-Gravenhage, 23 Januari 1927	T ₁
Kramer, H. J.	Kortgene, 30 September 1926	E ₁
Kramer, J. A. M.	Haamstede, 8 Maart 1926	S ₁
Krans, E. E. A.	Magetan, 17 Juli 1923	T ₁
Kreeft, S. G. van der	Amsterdam, 5 December 1922	C ₁
Kreiken, J.	Heerlen, 20 Juli 1923	W ₁
Kreisel, M.	Rotterdam, 6 April 1924	W ₁
Krekels, A. L. H.	Kerkrade, 14 September 1925	T ₁
Kreijenveld, G. J. W.	Hengelo, 18 April 1914	W ₁
Kroes, E. H. M.	Amersfoort, 12 Maart 1927	V ₁
Kroes, H. de	Overschie, 12 Augustus 1925	T ₁
Kroese, A. D.	Deventer, 29 November 1924	M ₁
Kroeze, H.	Emmen, 8 Februari 1925	E ₁
Kroft, A. J. M. van der	's-Gravenhage, 4 Februari 1926	T ₁
Krogt, S. M. H. van der	Rotterdam, 6 November 1925	T ₁
Kroon, D.	Utrecht, 26 September 1927	V ₁
Kroon, J. P. A. van der	Amsterdam, 23 Juni 1922	C ₁
Kropf, G. H. J.	Bussum, 15 September 1923	L ₁
Kruit, J.	Leiden, 9 Februari 1927	W ₁
Krul, A. J. G.	Rijswijk, 16 Maart 1925	C ₁
Kruseman, P. B. J.	Eindhoven, 15 September 1922	W ₁
Kruijer, G. G.	Heerlen, 25 Juni 1923	T ₁
Kruijff, Mej. C. D. de	Soerabaja, 6 December 1920	T ₁
Kruijff, M. de	's-Gravenhage, 17 Juli 1925	N ₁
Kruyt, D. E. L.	Balikpapan, 4 October 1923	T ₁
Kruyt, J. A.	Balikpapan, 5 Maart 1925	E ₁
Kruijt, T. J.	Leiden, 28 October 1924	T ₁
Kruijthoff, J.	Rotterdam, 24 Mei 1926	C ₁
Krijgsman, J. L.	Bloemendaal, 29 Juli 1926	T ₁
Krijt, J. G.	Koog aan de Zaan, 19 Maart 1926	S ₁
Kuile, G. J. ter	Enschede, 15 April 1924	W ₁
Kuile, M. K. J. J. ter	Milaan, 24 October 1923	B ₁
Kuiper, J.	Doesburg, 20 April 1926	E ₁
Kuiper, W. G.	Lonneker, 2 Maart 1924	E ₁
Kuiperi, J. C. H.	Tandjong Balei, 17 Augustus 1928	W ₁
Kuipers, A.	Rotterdam, 4 April 1923	S ₁
Kuipers, J.	Vlagwtedde, 13 Mei 1925	C ₁
Kuipers, M. A.	Surhuisterveen, 19 December 1925	C ₁
Kuitert, M.	Drachten, 29 November 1926	E ₁
Kunst, E. D.	Bandoeng, 2 Januari 1926	S ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Kupers, Mej. P. M. J.	Roermond, 21 April 1925	T ₁
Kuijk, H. van	Amsterdam, 25 October 1927	N ₁
Kuijper, A.	's-Gravenhage, 3 Maart 1928	C ₁
Kuijpers, H. P.	's-Hertogenbosch, 15 Mei 1924	C ₁
Kuijpers, M. W. L.	Heerlen, 20 Mei 1927	W ₁
Kijlstra, B. B.	Utrecht, 1 Januari 1927	W ₁
Kymmell, J. R.	Rotterdam, 23 Mei 1925	C ₁
Laag, J. W. van der	Amsterdam, 29 September 1927	W ₁
Laag, W. S. van der	Amsterdam, 28 Februari 1923	W ₁
Laan, P. J. van der	Velsen, 6 Juni 1928	C ₁
Laar, J. van	Deventer, 30 Augustus 1927	C ₁
Laarakker, M. J.	Made en Drimmelen, 1 October 1925	E ₁
Laarhoven, W. H.	Rotterdam, 18 October 1924	T ₁
Laarschot, J. M. T. van de	Schiedam, 5 Mei 1923	T ₁
Lablans, J. F. M.	Haarlem, 23 April 1927	C ₁
Labrie, D. H.	Temanggoeng, 26 October 1925	C ₁
Laer, E. van	Amsterdam, 7 Juli 1927	W ₁
Lafeber, J. G. A. J.	Schipluiden, 9 October 1924	V ₁
Lafleur, H. J. A.	Rotterdam, 2 October 1926	C ₁
Lagaay, H. J. A.	Soerabaja, 29 Januari 1926	C ₁
Lagas, F. J.	Batavia, 2 April 1923	C ₁
Lagerweij, A.	Zelhem, 20 Januari 1923	C ₁
Lambertl, P. J. P.	Maastricht, 24 Mei 1924	E ₁
Lambo, K. H. L.	Wijk b. Duurstede, 29 November 1923	C ₁
Lammers, E. R.	Amsterdam, 7 Januari 1927	E ₁
Lammers, J.	Winterswijk, 12 Juni 1927	E ₁
Lamour, L.	Maastricht, 4 Juli 1926	W ₁
Land, L. op 't	Amsterdam, 21 November 1923	B ₁
Landeweer, A. L.	Utrecht, 12 Juli 1925	W ₁
Landman, A.	Amsterdam, 29 April 1925	C ₁
Landman, J.	Goënga, 28 Augustus 1924	C ₁
Landsberg, S. A. W.	Berlijn, 28 October 1927	M ₁
Langbroek, H. J.	Middelharnis, 6 Februari 1928	B ₁
Lange, A. de	Nieuw-Lekkerland, 7 Maart 1925	C ₁
Lange, M. H. de	Sleen, 21 Juni 1924	E ₁
Langedijk, A. C.	's-Gravenhage, 9 Augustus 1924	E ₁
Langelund, J. E.	's-Gravenhage, 22 Juni 1925	W ₁
Langen, J. O. M. van	Delft, 18 Juni 1927	T ₁
Langen, J. S. C. van	Delft, 8 December 1925	M ₁
Langereis, G. D.	Enschede, 25 Juli 1927	C ₁
Langereis, G. J.	Kerkrade, 4 April 1920	W ₁
Langeveld, P. C.	Velsen, 19 Juni 1928	C ₁
Lansdorp, L. W. H.	Djasinga, 22 Maart 1923	E ₁
Lansu, J. F.	Clinge, 16 April 1924	E ₁
Lantinga, C. H.	Utrecht, 15 Augustus 1926	E ₁
Lap, H. G. M.	Rotterdam, 27 October 1926	C ₁
Laport, A.	Vlissingen, 30 Juni 1927	T ₁
Latenstein, A. van	Rotterdam, 8 Augustus 1926	V ₁
Latooij, J.	Rotterdam, 1 October 1927	C ₁
Lavell, G. J.	Vorden, 3 December 1924	W ₁
Lax, B. L. M.	's-Hertogenbosch, 24 Januari 1922	C ₁
Leefflang, J.	Maartensdijk, 22 Juni 1925	E ₁
Leemreis, J. J. M.	Heerlen, 15 Maart 1926	B ₁
Leenders, A. G.	Duisburg, 9 Maart 1927	E ₁
Leendertse, J. J.	Zutphen, 19 Augustus 1925	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Leer, J. A. van	Vreeswijk, 15 September 1920	E ₁
Leeuw, H. B. de	Arnhem, 13 Mei 1927	V ₁
Leeuwen, D. van	Waddinxveen, 6 Maart 1927	C ₁
Leeuwen, J. J. van	Rijswijk, 7 Maart 1924	B ₁
Leeuwen, J. P. C. van	's-Gravenhage, 9 Februari 1926	T ₁
Leeuwen, E. H. van	Leiden, 27 Februari 1922	W ₁
Leeuwen, H. A. van	Velsen, 4 October 1925	C ₁
Leeuwen, J. F. C. van	's-Gravenhage, 22 Augustus 1922	W ₁
Leeuwen, P. van	's-Gravenhage, 2 Juli 1923	M ₁
Leeuwen, P. J. van	Delft, 23 Juni 1911	E.L.
Leeuwen, W. A. van	's-Gravenhage, 19 Februari 1926	E ₁
Leger, R. E.	Muntok, 8 April 1923	C ₁
Leguyt, J.	Rotterdam, 7 Juli 1923	W ₁
Lehman, G.	's-Gravenhage, 14 September 1925	E ₁
Lelie, I.	's-Gravenhage, 23 October 1926	B ₁
Lely, E. C.	's-Gravenhage, 13 Februari 1925	C ₁
Lemmens, A. J.	Rotterdam, 17 November 1925	C ₁
Lenarts, C. J. H.	Roermond, 12 Februari 1926	T ₁
Lentze, M. A.	Makassar, 10 Maart 1922	N ₁
Leonhardt, H. G.	's-Graveland, 12 Augustus 1926	W ₁
Leopold, F. F.	Utrecht, 13 Augustus 1926	W ₁
Leufkens, A. J.	Jogjakarta, 24 Januari 1927	C ₁
Leupen, Mej. M. E.	Heemstede, 14 September 1916	E.L.
Leijtens, F. G.	Waalwijk, 11 Mei 1922	W ₁
Lidt de Jeude, C. P. van	Zeist, 17 November 1924	E ₁
Liefde, G. Z. de	Amsterdam, 20 Mei 1925	W ₁
Liefferink, H. F. L.	Renkum, 9 Augustus 1926	C ₁
Lieftinck, F.	Amsterdam, 26 Juli 1926	E ₁
Lier, J. J. C. van	's-Hertogenbosch, 28 October 1925	W ₁
Lier, P. J. van	Delft, 17 Maart 1927	V ₁
Lieshout, R. H. A. van	's-Hertogenbosch, 16 Juli 1924	E ₁
Ligny, J. L. C. de	Breda, 6 Augustus 1921	W ₁
Lind, A.	Soerabaja, 4 Juli 1925	S ₁
Linde, A. H. van der	Rotterdam, 21 Juni 1925	C ₁
Linde, W. van der	Heerlen, 20 Maart 1928	E ₁
Linden, J. van der	Dordrecht, 1 Augustus 1928	C ₁
Linden, P. C. van der	Maastricht, 8 Juni 1927	W ₁
Linderhof, G. H. C.	Raalte, 16 October 1926	W ₁
Lindt, T. van de	Dordrecht, 14 Mei 1924	W ₁
Lindt, W. J. van de	Rotterdam, 24 Maart 1923	N ₁
Linge, A. van	Groningen, 1 Maart 1926	B ₁
Lippens, B. C.	Rotterdam, 2 December 1918	T ₁
Litan, R. E.	Bandoeng, 4 Januari 1928	T ₁
Litjens, T. J.	Hillegom, 15 December 1922	V ₁
Loeff, A. A.	Rotterdam, 3 Juli 1928	E ₁
Loeffen, L. W.	Ewijk, 7 Augustus 1924	E ₁
Loevezijn, J. M. van	Haaksbergen, 13 Maart 1924	S ₁
Lohuis, G.	Amsterdam, 3 Februari 1928	V ₁
Lohuizen, H. van	Soemenep, 10 Februari 1927	M ₁
Loman, J. B.	Bandjermasin, 29 Juli 1927	S ₁
Loof, W. H.	Bergen op Zoom, 8 September 1925	C ₁
Lookeren Campagne, W. van	Zaltbommel, 4 Mei 1927	T ₁
Loon, Dr J Chr. A. van	Den Bommel, 31 Juli 1904	A.L.
Loon, L. J. W. van	Nunspeet, 24 December 1925	E ₁
Loose, H.	Oostvoorne, 16 September 1920	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Loosen, J. van	Rotterdam, 1 October 1926	W ₁
Loosveld, M. N. M.	Genck (België), 1 November 1927	E ₁
Looijestein, J.	's-Gravenhage, 21 Juni 1925	C ₁
Loriaux, F. J.	Tegal, 26 November 1920	W ₁
Louwerenburg, J.	Rotterdam, 21 Februari 1927	W ₁
Lubach, A.	Zuilen, 25 Mei 1921	W ₁
Lucas, J. B.	Oudewater, 1 Mei 1923	M ₁
Lucassen, J. P.	Amsterdam, 15 September 1923	C ₁
Ludérus, F. J. D.	Amsterdam, 29 Januari 1927	E ₁
Lugard, W. J.	Cairo, 28 Augustus 1923	V ₁
Lugt, B. van der	De Lier, 30 Juni 1924	W ₁
Lunteren, P. J. van	Rotterdam, 15 April 1927	W ₁
Lussanet de la Sablonière K. L. de	Laren, 19 Juni 1926	E ₁
Lussenburg, J. J.	Rotterdam, 22 Mei 1927	T ₁
Lutterot, W. M.	Alkmaar, 24 December 1926	C ₁
Lutz, Mej. J. H.	Delft, 19 Juni 1914	E.L.
Luijk, R. F. van	Rotterdam, 27 December 1924	W ₁
Luijmes, H.	Ambt-Hardenberg, 28 April 1927	C ₁
Lijon, Z. Q. H. de	Salatiga, 4 Januari 1921	B ₁
Lysell, V.	Medan, 10 Juni 1925	T ₁
Maas, Chr. J. van der	Amsterdam, 8 Maart 1926	V ₁
Maas Geesteranus, H. H.	Amsterdam, 3 Juni 1927	W ₁
Maastrigt, G. A. M. van	's-Gravenhage, 12 November 1926	C ₁
Machielsen, H.	Amsterdam, 21 November 1923	C ₁
Mak, C.	Schiedam, 14 Maart 1927	E ₁
Makkink, J. H.	Utrecht, 7 Maart 1925	N ₁
Male, J. van	's-Hertogenbosch, 25 October 1920	W ₁
Manintveld, J. A.	Delft, 12 Juli 1926	N ₁
Manshot, B.	Jaarsveld, 9 December 1923	W ₁
Mantel, W.	Assen, 21 April 1926	C ₁
Marcelis, F. P.	Amsterdam, 9 Juni 1925	W ₁
Marée, J. B.	Valkenswaard, 3 Juli 1922	N ₁
Marel, H. van der	Katwijk, 9 Januari 1923	W ₁
Maret Tak, P. de	Nijmegen, 28 Maart 1926	C ₁
Maris, N. Chr.	Velsen, 9 October 1926	W ₁
Marks, Chr. P.	Soerabaja, 25 Mei 1924	S ₁
Marle, Mej. A. A. van	Semarang, 14 Februari 1926	T ₁
Martin, M.	Haarlem, 23 Juni 1927	E ₁
Marwijk Kooij, R. van	De Bilt, 27 December 1924	T ₁
Marijnen, F. J. K. N.	's-Hertogenbosch, 1 Augustus 1923	T ₁
Marijnen, L. P.	's-Gravenhage, 26 Mei 1926	E ₁
Marijs, P. D.	Axel, 1 September 1925	T ₁
Mast, B. A.	Heerjansdam, 18 November 1923	C ₁
Mattern, G. W.	Batavia, 13 April 1924	E ₁
Matthijsen, P.	Mangani, 25 Februari 1924	E ₁
Mauser, Mej. W. E. C.	Delft, 30 Juni 1925	T ₁
Maijer, G.	Frankfort a.d. Main, 9 November 1925	E ₁
Meddens, H. J. S.	Nunhem, 6 September 1923	B ₁
Meel, A. M. van	's-Gravenhage, 20 Februari 1926	W ₁
Meer, G. ter	Amsterdam, 21 Augustus 1926	V ₁
Meer, H. van der	's-Gravenhage, 22 April 1925	T ₁
Meer, L. van der	Dronrijp, 3 Augustus 1915	W ₁
Meer, S. van der	's-Gravenhage, 24 November 1925	N ₁
Meerdink, A. F. G.	Arnhem, 31 December 1927	N ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Meerten, J. A. L. J. van	Hilversum, 31 Augustus 1914	E.L.
Meertens, G. J.	Eijsden, 16 October 1925	E ₁
Meertens, J.	Meester-Cornelis, 3 September 1917	C ₁
Meertens, J. A.	Bodegraven, 3 Januari 1928	L ₁
Meertens, W. J. A.	Eijsden, 3 September 1924	C ₁
Mees, N. P.	Groningen, 12 Augustus 1923	W ₁
Meesters, Chr. F.	Jogjakarta, 7 December 1925	C ₁
Meeuwissen, G. A. J.	Heerlen, 29 November 1923	V ₁
Meewezen, W. D.	Amsterdam, 18 Februari 1925	E ₁
Meewis, L. C.	Haarlem, 17 November 1924	W ₁
Mei, W. J. van der	Nijmegen, 2 Juni 1927	C ₁
Meindersma, H. J.	Surhuizum, 6 September 1927	E ₁
Melcherts, L. R.	Rotterdam, 5 Januari 1926	W ₁
Melchior, H. G.	Barsingerhorn, 16 Mei 1924	W ₁
Melchior, J. G.	Barsingerhorn, 26 November 1925	V ₁
Mellink, A. L.	Maastricht, 7 Februari 1926	S ₁
Memelink, O. W.	Blinjoe, 11 April 1927	N ₁
Menschaar, F.	Batavia, 23 October 1927	V ₁
Merkelbach, H. M.	Amsterdam, 17 Februari 1927	E ₁
Merrienboer, A. P. van	Oud en Nieuw Gastel, 10 Februari 1926	C ₁
Mertens, R. J. J.	Helmond, 19 Mei 1928	C ₁
Metting van Rijn, W.	Ede, 31 Juli 1926	E ₁
Meulen, C. N. van der	Hoorn, 3 Februari 1927	V ₁
Meulen, M. van der	Vlagtwedde, 12 Mei 1927	W ₁
Meurs, G. N.	Leiden, 24 November 1926	C ₁
Meurs, P. van	Rotterdam, 15 Maart 1928	E ₁
Meij, Mej. M. G.	Amsterdam, 29 April 1926	B ₁
Meij, T. J. van der	Bloemendaal, 3 Maart 1924	C ₁
Meijburg, J.	Rotterdam, 25 Juni 1927	M ₁
Meijer, A.	Rotterdam, 13 Mei 1928	W ₁
Meijer, C.	Rotterdam, 14 Juni 1925	C ₁
Meijer, F. H.	Amsterdam, 5 Januari 1926	C ₁
Meijer, G. P.	Ooststellingwerf, 31 Januari 1926	C ₁
Meijer, H.	Bandoeng, 24 Maart 1916	C ₁
Meijer, H. P.	Leeuwarden, 23 Juli 1926	C ₁
Meijer, I.	's-Gravenhage, 25 Januari 1925	W ₁
Meijer, P. G.	Emmen, 14 Februari 1925	C ₁
Meijer, R.	Norg, 20 Februari 1924	E ₁
Meijer, R. W.	Veendam, 21 Mei 1923	E ₁
Meijer, T. P. A.	Amsterdam, 1 Februari 1926	W ₁
Meijers, F. J. F.	Maastricht, 18 December 1927	W ₁
Meijers, J.	Bussum, 7 September 1925	W ₁
Meijers, J. A. J.	Rotterdam, 29 October 1928	C ₁
Meijers, T. J.	Heerlen, 17 November 1927	E ₁
Mijling, J. W.	Borne, 24 Februari 1926	T ₁
Meijran, H. A.	's-Gravenhage, 16 September 1922	C ₁
Meijs, J. C.	Brunssum, 29 November 1924	T ₁
Meijs, J. J. C.	Nijmegen, 24 November 1926	E ₁
Middelhoek, A.	Brielle, 29 Juni 1928	B ₁
Mieras, H.	Amsterdam, 7 Mei 1921	C ₁
Millenaar, C.	Terneuzen, 15 September 1927	W ₁
Milort, W.	Nieuwerkerk a.d. IJssel, 1 Juli 1928	E ₁
Mispelblom Beijer, A.	Schoonhoven, 26 April 1924	E ₁
Moerland, J. I.	Rotterdam, 1 Maart 1926	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Moggré, A. J.	Schoondijke, 10 Juni 1925	E ₁
Möhrling, F.	's-Gravenhage, 4 April 1926	E ₁
Mol, J. H. H.	's-Gravenhage, 4 Juli 1927	T ₁
Mol, K. A. Chr.	Haarlem, 6 Januari 1922	W ₁
Mol, P. J.	Breda, 23 December 1923	C ₁
Molenaar, H.	's-Gravenhage, 7 Juli 1926	V ₁
Molenaar, M. J.	Wormerveer, 11 Januari 1926	C ₁
Moll, C.	Dordrecht, 23 April 1927	T ₁
Moll, J. A.	Eindhoven, 23 Juni 1923	V ₁
Molleman, B. H. A.	's-Gravenhage, 11 December 1927	C ₁
Mollinga, T.	Nijega, 15 Mei 1925	W ₁
Mommo, Mej. W. A.	Amersfoort, 18 Juli 1926	B ₁
Monhemius, W.	Voorburg, 22 Juli 1928	V ₁
Monsjou, J. J. van	Zandvoort, 23 Juni 1924	S ₁
Monsjou, W. van	Amsterdam, 6 Mei 1923	W ₁
Mool, A.	Amsterdam, 18 Mei 1926	T ₁
Mooij, H.	Nijmegen, 30 Mei 1926	W ₁
Mooij, A. de	Haastrecht, 26 Augustus 1925	V ₁
Moret, H.	Dordrecht, 24 Mei 1926	N ₁
Morgen, A. von	Nijmegen, 4 Juli 1923	S ₁
Moser, D.	Rotterdam, 24 Mei 1922	W ₁
Most, H. E. van der	Djatirotto, 11 Augustus 1926	C ₁
Moulijn, J. P.	's-Gravenhage, 5 Augustus 1925	V ₁
Mourik, J. H. C. van	's-Gravenhage, 21 Februari 1926	T ₁
Mourik, J. J. van	Hilversum, 30 November 1919	C ₁
Mourits, T. F.	Maarssen, 23 October 1923	W ₁
Mouton, E. J.	Nijmegen, 15 November 1926	T ₁
Muelenaere, J. H. de	's-Gravenhage, 28 Maart 1925	N ₁
Muinck Keizer, G. H. de	Zuilen, 3 Augustus 1923	W ₁
Muis, E. J.	Rheden, 15 Mei 1925	E ₁
Mulder, A.	Gorinchem, 10 Juni 1928	T ₁
Mulder, Chr. J.	's-Gravenhage, 17 Juni 1923	E.L.
Mulder, C.	Heerlen, 1 Juni 1925	M ₁
Mulder, E. H.	Amsterdam, 11 Maart 1927	W ₁
Mulder, H. M.	Zaandam, 29 Januari 1923	E ₁
Mulder, H. W.	Helmond, 30 Juli 1927	T ₁
Mulder, J.	Rotterdam, 28 Mei 1928	E ₁
Mulder, J.	Nieuwe-Pekela, 15 Mei 1915	N ₁
Mulder, P.	Hillegersberg, 3 Maart 1927	B ₁
Mulders, W. B. J.	Oosterhoogebrug, 8 Februari 1925	C ₁
Mullemeister, J. N.	's-Gravenhage, 16 October 1925	C ₁
Munck, J. C. de	's-Gravenhage, 27 April 1924	N ₁
Munniks, H.	Amsterdam, 19 December 1924	E ₁
Münninghoff, X. H. E. M. J.	Riga, 25 September 1925	W ₁
Mijs, A.	Amsterdam, 11 Juli 1925	W ₁
Nadort, H. van de	Strijen, 20 Mei 1924	W ₁
Namen, A. van	Zwijndrecht, 2 October 1926	T ₁
Nanninga, D. R. P.	Loppersum, 3 September 1924	C ₁
Nauta Lemke, H. R. van	Palembang, 22 November 1924	W ₁
Nederveen, C. J.	Rotterdam, 20 Mei 1925	C ₁
Neef, J. de	Sarmi, 4 Januari 1926	V ₁
Neeff, C. de	Rotterdam, 15 Juli 1922	C ₁
Neervoort, P. F.	Bandoeng, 14 Augustus 1924	S ₁
Nie, A. G. van	Valburg, 11 Maart 1927	E ₁
Nienhuis, W. F.	Amsterdam, 27 April 1925	N ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Niet, A. van der	Noordwijk, 28 Januari 1926	C ₁
Nieuwenhuizen, D. H. van	Zuilen, 12 Maart 1924	T ₁
Nieuwenhuizen, C. van den	Rotterdam, 13 October 1925	S ₁
Nieuwhof, G. A. N. M.	Eindhoven, 11 Juni 1923	V ₁
Nieuwkoop, G. P. van	Lisse, 28 Mei 1925	C ₁
Nieuwkoop, J. van	Oegstgeest, 4 April 1927	E ₁
Nieuwland, J.	Rotterdam, 19 Januari 1926	T ₁
Nifterik, P. R. van	's-Gravenhage, 31 Januari 1928	B ₁
Nilsson, A.	Rotterdam, 31 Maart 1926	T ₁
Nip, H.	Meppel, 16 Juli 1922	C ₁
Nipper, G. J. C.	Tilburg, 12 April 1923	W ₁
Nispen tot Pannerden, Jhr. A. M. van	Arnhem, 4 September 1926	C ₁
Njio, W. F.	Amboina, 4 Maart 1924	E ₁
Nobel, L.	Brielle, 6 Augustus 1922	W ₁
Nolte, A. J. C.	's-Gravenhage, 25 November 1925	V ₁
Noordaa, F. J. van der	Groningen, 23 April 1922	E ₁
Noordenbos, A. C.	Zaandam, 7 April 1926	C ₁
Noordenbos, P. K.	Zaandam, 29 Juni 1922	W ₁
Noordhoff, K. H.	Lochem, 12 April 1926	W ₁
Nooijen, B. van	Padang, 15 Augustus 1927	N ₁
Nossek, A. A.	Olomouc, 28 Mei 1928	W ₁
Noteboom, S. J.	's-Gravenhage, 9 September 1925	E ₁
Notenboom, H. J. J.	Roosendaal en Nispen, 10 October 1925	T ₁
Nijenhuis, H.	Gieten, 14 Februari 1926	B ₁
Nijenhuis, H. J.	Amsterdam, 15 Juni 1927	W ₁
Nijhof, W. R.	Willemstad, 13 November 1923	E ₁
Nijhoff, J. M.	Almelo, 14 December 1926	W ₁
Nijhout, H. G.	Zwolle, 2 Augustus 1927	C ₁
Nijhuis, H. C.	Amsterdam, 22 November 1921	W ₁
Nijkamp, M. J.	Noordwijk, 13 Juli 1921	T ₁
Nijman, J.	Zutphen, 28 Mei 1923	C ₁
Nijman, J.	Rotterdam, 19 October 1926	C ₁
Nijst, S. J.	Maastricht, 30 October 1925	W ₁
Odink, M. H.	Haaksbergen, 22 November 1925	E ₁
Oerle, C. C. M. van	Boxtel, 17 December 1925	E ₁
Oerle, P. M. van	Makassar, 26 April 1927	T ₁
Oerle, W. J. M. van	Boxtel, 6 Mei 1924	V ₁
Oeveren, W. J. van	Vlissingen, 23 Maart 1926	E ₁
Offringa, O. J.	Hazerswoude, 28 Maart 1925	W ₁
Olij, A. J.	Utrecht, 30 Mei 1925	B ₁
Ommen, J. R. van	Steenwijk, 25 October 1924	B ₁
Ommeren, P. J. van	's-Gravenhage, 4 Juni 1925	W ₁
Ooms, H. A.	Zaandam, 25 Juni 1925	C ₁
Oonk, J. E.	Winterswijk, 21 Februari 1923	W ₁
Oordt, H. L. van	Sittard, 20 Februari 1924	E ₁
Oorschot, H. E. J. M. van	Heeswijk, 2 Juni 1924	C ₁
Oost, J. L. van	Duivendijke, 25 Mei 1921	C ₁
Oostdijk, J. C.	Ooltgensplaat, 31 Maart 1925	V ₁
Oostenbrug, P.	Kollumerland, 23 Juli 1926	C ₁
Oosterbeek, J.	Uithuizen, 15 Januari 1926	C ₁
Oosterhof, H. A.	Leeuwarden, 26 Juni 1927	B ₁
Oosterholt, G. J. M.	Groenlo, 2 Februari 1925	E ₁
Oosthoek, W. H.	Rotterdam, 23 November 1927	W ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Oosting, L.	Rotterdam, 6 Augustus 1926	E ₁
Oosting, M.	Rotterdam, 10 Mei 1928	T ₁
Opstal, H. van	Deventer, 21 Juli 1925	C ₁
Opstal, N. H. van	Zevenbergen (N.B.), 18 December 1926	W ₁
Osch, G. van	's-Gravenhage, 9 November 1925	W ₁
Oskam, H. C.	Utrecht, 22 Augustus 1925	W ₁
Ossenkoppele, W.	Almelo, 24 Juli 1926	E ₁
Otten, L. A. J. M.	Breda, 25 Februrari 1922	W ₁
Ottens, L. F.	Bellingwolde, 21 Juni 1926	W ₁
Otterman, L.	Dalen, 10 April 1925	T ₁
Otto, C. K.	Kediri, 7 November 1923	W ₁
Otto, P.	Leiden, 13 Maart 1923	W ₁
Oudkerk, B. H.	Den Helder, 25 April 1922	W ₁
Ouwehand, C.	Breda, 1 April 1925	C ₁
Ouwerkerk, D. E. van	Rotterdam, 24 Februari 1926	W ₁
Overbeeke, J. L.	Goes, 11 October 1926	V ₁
Overdijk, J. H.	Dockum, 3 Februari 1924	N ₁
Oversteeg, J. van	Sprang-Capelle, 20 November 1925	C ₁
Ovink, H. J. L.	Doetinchem, 16 September 1920	B ₁
Ovost, P. van	Leiden, 23 April 1928	C ₁
Paassen, J. L. van	Zeist, 23 Juni 1924	V ₁
Palenstijn, W.	Wijdenes, 19 Januari 1927	W ₁
Pals, B.	's-Gravenhage, 20 Juli 1924	C ₁
Panne, P. van de	Duivendijke, 13 September 1924	T ₁
Pannekoek, P.	Utrecht, 8 Juli 1922	W ₁
Panstingl, F. C. R. P.	's-Gravenhage, 3 Maart 1926	E ₁
Pas, T. J. M. van der	Haarlem, 15 Mei 1920	W ₁
Pas, W. van der	's-Gravenhage, 9 April 1926	B ₁
Paul, F.	Leeuwarden, 22 Juli 1924	W ₁
Pauw, L. J. van der	Hillegersberg, 28 December 1927	E ₁
Peddemors, B. W.	Assen, 15 April 1926	L ₁
Peek, T.	Bombay, 30 December 1926	S ₁
Pelt, V. B.	Schiedam, 5 Mei 1922	V ₁
Pelt, J. N. van	's-Gravenhage, 16 Juni 1923	IJ ₁
Penning, A.	Eindhoven, 7 April 1927	W ₁
Pennink, P. K. A.	Batavia, 23 December 1924	B ₁
Pentinga, H. J.	's-Hertogenbosch, 4 Maart 1925	C ₁
Peperzak, P.	Malang, 5 Juli 1928	W ₁
Pereboom, J.	Oegstgeest, 7 Juli 1926	S ₁
Pereboom, N. E.	Pernis, 3 Februari 1925	W ₁
Pereira, E.	Amsterdam, 27 November 1921	W ₁
Persijn, J. M.	Huizum, 11 Januari 1926	T ₁
Pet, C.	Nijmegen, 10 Mei 1926	S ₁
Peters, A. G. M.	Steenbergen, 19 October 1922	V ₁
Peters, P. J. M.	Venlo, 6 April 1924	N ₁
Petersen, B.	Leeuwarden, 23 Juni 1924	N ₁
Petri, J. F.	Haarlem, 23 November 1925	V ₁
Petrus Blumberger, Mej. C. J.	Delft, 5 Juli 1927	T ₁
Peuscher, F. G.	Breda, 13 Mei 1924	E ₁
Peutz, V. M. A.	Heerlen, 5 Mei 1926	N ₁
Peijl, D. van der	Amsterdam, 23 December 1925	V ₁
Phielix, B.	's-Gravenhage, 1 Juli 1923	T ₁
Philippo, J.	Hillegom, 16 Juli 1925	V ₁
Philips, P. W. C.	Nijmegen, 10 Juli 1925	B ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Phoa Jan Tjong,	Bandoeng, 13 November 1927	V ₁
Pieck, P. H. M.	Amsterdam, 30 April 1923	W ₁
Pieters, H. J. J. P.	Zierikzee, 17 April 1925	M ₁
Pieterse, R.	Zutphen, 21 Augustus 1925	L ₁
Pigeaud, L. J.	Helmond, 16 Augustus 1925	W ₁
Pilon, J. J.	Amsterdam, 17 Mei 1928	C ₁
Pinckaers, A. R.	Maastricht, 27 Maart 1924	T ₁
Plaats, J. van der	Utrecht, 9 Maart 1926	E ₁
Planteijdt, H. T.	Goes, 17 November 1927	C ₁
Platteeuw, A.	Vlissingen, 8 Februari 1925	W ₁
Pleket, M. J.	Haarlemmermeer, 28 Maart 1926	T ₁
Ploeg, A. van der	Bedum, 20 November 1925	C ₁
Ploeg, P. H. A. van der	Maastricht, 28 September 1924	C ₁
Plomp, C.	Lange Ruige Weide, 19 September 1924	C ₁
Plomp, H. A.	Brummen, 3 Januari 1922	W ₁
Ploum, A. J. W.	Kerkrade, 11 September 1922 :	W ₁
Plu, P.	Delft, 22 November 1926	E ₁
Pluym, F. P. S.	Westdorpe, 31 Juli 1927	C ₁
Poel, J. van der	Rotterdam, 28 Mei 1922	W ₁
Poel, W. L. van der	's-Gravenhage, 2 December 1926	N ₁
Pol, J. van de	Alkmaar, 11 November 1925	C ₁
Polder, J. W.	Stompwijk, 16 October 1926	W ₁
Polder, W. J.	Haarlem, 1 Juli 1923	C ₁
Polderman, J. P.	Sliedrecht, 6 December 1922	T ₁
Poldervaart, L. J.	Delft, 12 Augustus 1921	N ₁
Polee, M.	Dordrecht, 1 April 1927	M ₁
Polman, F. E.	's-Gravenhage, 29 Januari 1924	E ₁
Ponjee, L. J. E.	Breda, 19 Januari 1927	T ₁
Ponsioen, A. J. M.	Alphen a.d. Rijn, 28 Februari 1926	W ₁
Poolen, H. K. van	's-Gravenhage, 10 Mei 1927	M ₁
Poort, H.	Harlingen, 9 Februari 1928	W ₁
Poort, J.	Terschelling, 18 Maart 1923	B ₁
Poot, J.	Vlaardingen, 18 November 1926	C ₁
Portegies, M. J.	Hoogwoud, 25 Maart 1927	W ₁
Post, J. M. J.	Leiden, 4 Februari 1927	N ₁
Post, S. J.	Weert (L.), 27 Juli 1926	C ₁
Postel, B. J.	Tindjowan, 6 Juli 1926	T ₁
Postma, H. R.	Rotterdam, 5 Juni 1926	T ₁
Postma, M. J. M.	Hilversum, 20 Juni 1925	V ₁
Pot, F. M.	's-Gravenhage, 19 Juli 1927	E ₁
Pot, M. C.	Nijmegen, 6 Mei 1926	E ₁
Pot, W.	Amsterdam, 28 Augustus 1928	T ₁
Pott, G.	Rangkasbetoeng, 27 Februari 1926	W ₁
Pott, R.	Modjokerto, 1 October 1922	W ₁
Poutsma, Mej. C. C.	Amsterdam, 25 April 1925	N ₁
Praag, G. J. van	Amsterdam, 11 Juni 1927	T ₁
Pragt, J. F. H.	Blijham, 23 December 1926	C ₁
Prak, N. L.	Eindhoven, 8 Augustus 1926	B ₁
Prior, A.	Groningen, 30 Juli 1927	C ₁
Punt, G. G. A.	Sassenheim, 22 Maart 1926	T ₁
Puttkammer, H. P.	Amsterdam, 30 Juli 1924	C ₁
Pijl, J. G.	Zuid-Beijerland, 8 Augustus 1925	C ₁
Pijnacker Hordijk, J. A.	Nieuwehorne, 27 Maart 1925	C ₁
Pijselman, D. A.	's-Gravenhage, 20 November 1925	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Quaak, W.	Oud-Beijerland, 18 October 1926	C ₁
Quak, A.	Schoonhoven, 1 Augustus 1926	C ₁
Quanjel, E. M. H.	Heerlen, 6 Mei 1924	B ₁
Querido, D. W.	Amsterdam, 13 Januari 1925	C ₁
Quist, J. C.	Strijen, 21 Mei 1928	E ₁
Raaijmakers, F. E. G.	Nijmegen, 16 September 1927	V ₁
Raaymakers, J. M.	Helmond, 21 Juli 1926	C ₁
Radema, M. H.	Leeuwarden, 11 October 1925	C ₁
Radstake, B. H.	Wisch, 26 Juli 1924	E ₁
Ramakers, H. J. M. E.	Sittard, 25 December 1924	B ₁
Rambonnet, J.	Amsterdam, 7 Augustus 1927	E ₁
Rameckers, F. M. L.	Simpelveld, 16 Augustus 1925	C ₁
Ras, A.	Utrecht, 21 Maart 1920	C ₁
Raterink, H. J.	Aalten, 17 Mei 1925	N ₁
Ravensteyn, J. J. van	's-Gravenhage, 20 Februari 1921	E.L.
Razoux Schultz, C. A.	Batavia, 19 Juli 1928	W ₁
Ree, N. J.	Rotterdam, 6 Maart 1928	C ₁
Ree, A. van der	Rotterdam, 13 December 1925	W ₁
Ree, E. van der	Rotterdam, 24 Mei 1924	B ₁
Reedijk, T.	Barendrecht, 23 Januari 1926	W ₁
Reens, H.	Bussum, 31 Mei 1924	T ₁
Reeper, F. J. M. de	's-Hertogenbosch, 21 Januari 1909	E.L.
Reesinck, T. A.	Arnhem, 5 Septmeber 1927	E ₁
Reichert, T. M.	Rijswijk, 31 Maart 1927	W ₁
Reinders, K.	Zwolle, 14 Juli 1925	B ₁
Reinsma, J. R.	Leusden, 12 Maart 1923	T ₁
Reinten, J. H.	Spankeren, 4 Augustus 1923	W ₁
Reker, L. G.	Groningen, 9 April 1920	B ₁
Renkema, A. J.	Groningen, 5 April 1927	V ₁
Rens, F.	Leiden, 26 December 1920	E ₁
Rentema, H. W.	Emmen, 26 November 1925	L ₁
Reus, J. de	Soerabaja, 27 November 1924	V ₁
Reusien, J. M.	Leeuwarden, 23 Juni 1926	E ₁
Reij, W. C.	Amsterdam, 4 November 1923	C ₁
Reijen, C. L. G. Chr. van	Breda, 8 April 1928	E ₁
Reijenga, P.	Groningen, 8 November 1919	B ₁
Reijmer, F. W.	Alkmaar, 22 December 1927	M ₁
Reijnders, F. J.	Heemstede, 5 Mei 1926	V ₁
Reijntjes, A. M.	Alkmaar, 1 Februari 1926	C ₁
Rhijnsburger, J. G.	Delft, 21 Augustus 1926	N ₁
Ribbens, L. C.	Bergen op Zoom, 30 Juli 1926	C ₁
Richters, J. J.	Smilde, 18 Mei 1922	E ₁
Riessen, G. van	Zeist, 23 Augustus 1925	C ₁
Riessen, N. A. J. van	's-Gravenhage, 27 April 1923	W ₁
Rietdijk, W. W.	Tjilatjap, 31 October 1922	S ₁
Rieter, G. F. M.	Venlo, 16 December 1921	W ₁
Rietschoten, C. van	Rotterdam, 23 Maart 1926	W ₁
Rietsema, R. A.	Hoorn, 21 Mei 1925	W ₁
Ringers, J. N.	Velsen, 4 November 1926	C ₁
Rippe, P. J.	Leiden, 4 Januari 1926	C ₁
Risseeuw, A. I.	Oostburg, 14 November 1925	E ₁
Risseeuw, J. C.	Ambarawa, 28 Februari 1926	T ₁
Risseeuw, J. I.	Zuidzande, 23 Juli 1926	B ₁
Robijn, M. J.	Cadzand, 16 April 1926	E ₁
Roda, P. J.	Rotterdam, 14 Februari 1925	E ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Rodenburg, C.	Groningen, 1 Mei 1925	C ₁
Roebbers, H.	Deventer, 28 September 1923	B ₁
Röell, H. A.	Brunoy, 29 November 1925	W ₁
Röell, W. E.	Soisy-sous-Montmorency, 2 Juni 1927	C ₁
Roelofsen, E. F.	Ede, 20 April 1926	W ₁
Roelofsz, F.	Bussum, 1 Februari 1926	C ₁
Roels, C.	Goudswaard, 17 September 1927	C ₁
Roels, H.	Amsterdam, 12 Maart 1928	W ₁
Roelvink, J. P. A.	Amsterdam, 21 Maart 1923	E ₁
Roep, J. A. W.	Utrecht, 14 April 1926	E ₁
Roermond, H. A. M. van	Breda, 30 Maart 1926	L ₁
Roest, P. W.	Vlissingen, 13 Juni 1927	C ₁
Roi, O. la	Leeuwarden, 19 Februari 1927	E ₁
Roland, E.	Amsterdam, 30 October 1919	C ₁
Rolink, F. J. H.	Oldenzaal, 23 Juni 1923	W ₁
Romsom, J. A.	Roosendaal en Nispen, 3 September 1924	W ₁
Romunde, R. van	's-Gravenhage, 28 Juli 1925	C ₁
Ronde, F. Chr. de	Schiedam, 20 Juni 1923	E ₁
Rondèl, P. M. J.	Helmond, 5 Maart 1927	T ₁
Rood, J. L.	Soerabaja, 9 Juni 1923	T ₁
Rook, B.	Rijswijk, 3 Mei 1926	C ₁
Roon, J. P. van	Delft, 30 Januari 1926	T ₁
Roos, B. G.	Rotterdam, 6 Mei 1922	E ₁
Roos, Mej. L. A.	Hengelo, 28 Maart 1926	T ₁
Roos, W. C. de	's-Gravenhage, 14 September 1926	S ₁
Roose, P. C.	Rotterdam, 8 April 1927	B ₁
Roose, W.	Goes, 8 Juni 1922	E ₁
Roosen, A. J. G. M.	Oisterwijk, 11 Augustus 1924	E ₁
Roosendaal, Chr.	Enkhuizen, 11 Augustus 1925	W ₁
Rooij, A. J. de	Houten, 1 Juli 1926	E ₁
Rooij, J. de	Ter Aar, 17 October 1926	E ₁
Rooij, M. C. de	Waddinxveen, 19 Augustus 1926	V ₁
Rooij, J. W. M. van	Eindhoven, 20 September 1924	E ₁
Rozenboom, J. M.	Linschoten, 6 Augustus 1926	E ₁
Rozenburg, P.	Delft, 5 Januari 1928	V ₁
Roosendaal, G.	's-Gravenhage, 11 September 1927	E ₁
Rosier, G.	's-Gravenhage, 26 November 1925	E ₁
Rosmolen, R. A.	Rotterdam, 14 Januari 1925	T ₁
Ross, T. G. M.	Heerlen, 20 Mei 1926	W ₁
Rossem, G. A. van	Jogjakarta, 8 October 1926	W ₁
Rossum, B. van	Weesp, 22 Maart 1926	C ₁
Rossum, J. T. van	Heerlen, 10 September 1924	N ₁
Rotman, H.	Emmen, 27 Januari 1926	V ₁
Rotteveel, W. J.	Meppel, 16 Juli 1920	E ₁
Rowaan, H. J.	Hengelo, 6 September 1923	E ₁
Royen, Mej. E. H. van	Soerabaja, 16 December 1926	B ₁
Rubin, J.	's-Gravenhage, 5 December 1923	E ₁
Ruinard, C.	Eindhoven, 29 Juni 1927	T ₁
Ruitenbeek, M. T. van	's-Gravenhage, 20 April 1926	E ₁
Ruiter, L. H.	Tandjong-Morawa, 3 Februari 1926	T ₁
Ruiter, D. de	Kampen, 25 September 1925	T ₁
Ruiter, H. J. de	Almelo, 19 November 1927	M ₁
Ruiter, J. de	Delft, 20 Maart 1927	C ₁
Ruiter, Mej. N. C. de	Gaasterland, 29 Juli 1926	B ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Ruymgaart, P. A.	's-Gravenhage, 6 Juli 1925	N ₁
Rijk, H. W. J.	Rotterdam, 7 Maart 1924	E ₁
Rijk, A. M. de	Baarland, 18 Augustus 1922	C ₁
Rijke, M. J.	's-Gravenhage, 21 Maart 1923	N ₁
Rijnaarts, P. H.	Breda, 4 Juni 1924	C ₁
Rijnja, H. A. J.	Amsterdam, 11 Mei 1926	N ₁
Rijnsaardt, N. J.	Werkendam, 5 Augustus 1924	W ₁
Rijnsdorp, J. E.	Rotterdam, 5 Juli 1928	E ₁
Rijper, E. J.	Beemster, 2 April 1926	V ₁
Rijswijk, B. P. J. M. van	Bergen, 13 Februari 1922	W ₁
Rijswijk, J. H. van	Haaften, 8 Augustus 1925	E ₁
Saag, H. H. van der	Pematang Siantar, 15 Juli 1922	N ₁
Saane, P. van	Rotterdam, 17 Mei 1927	T ₁
Sablerolle, Chr.	Rijswijk, 19 Mei 1926	T ₁
Salemans, B. H. F. L.	Heerlen, 20 Mei 1921	B ₁
Salomon, H. G.	Dresden, 16 Juli 1921	W ₁
Sambeek, J. A. A. van	Veldhoven, 16 Maart 1927	W ₁
Sande, G. A. F. van der	Teteringen, 23 April 1924	C ₁
Sanders, B. J.	Enschede, 8 Maart 1926	W ₁
Sanders, M.	Soerabaja, 23 December 1922	C ₁
Sassen, B. A.	Amsterdam, 17 Augustus 1923	C ₁
Satijn, P. G. H.	Maastricht, 26 Januari 1927	B ₁
Sauer, G.	Nieuw-Helvoet, 13 Juli 1926	W ₁
Schaapveld, B. H. A.	Amsterdam, 11 Juli 1923	T ₁
Schaffers, W. J.	Haarlem, 6 December 1927	W ₁
Schaik, J. J. van	Arnhem, 7 Januari 1925	W ₁
Schampers, R. B. A.	Helmond, 23 December 1924	C ₁
Scharp, B. J.	Lochem, 10 Mei 1925	L ₁
Schayk, A. M. van	Rosmalen, 7 Juli 1924	W ₁
Schee, B. L. A. van der	Magelang, 11 Maart 1923	W ₁
Scheele, A. J.	IJzendijke, 9 September 1925	N ₁
Scheen, J. G.	Sappemeer, 22 Juni 1926	C ₁
Scheenstra, W.	Huizum, 13 Mei 1925	V ₁
Scheer, W. A. van der	Hengelo, 9 Januari 1923	W ₁
Schefer, H. O.	Buitenzorg, 16 Augustus 1925	W ₁
Scheffer, J. M.	Utrecht, 10 November 1923	E ₁
Schenk, A. A. J.	Oegstgeest, 27 Maart 1927	T ₁
Schenk, T. A.	Oegstgeest, 29 September 1925	E ₁
Schepen, J.	Schiedam, 24 September 1925	T ₁
Scherer, S. W.	Utrecht, 13 December 1913	E ₁
Schermel, A.	's-Gravenhage, 7 September 1926	W ₁
Scherpbier, G.	Leeuwarden, 5 Juni 1926	C ₁
Scherpbier, L. W.	Hoogeveen, 1 Augustus 1926	C ₁
Schets, A. W. M.	Breda, 20 Augustus 1922	T ₁
Schetters, A. J. H.	's-Gravenhage, 19 April 1922	E ₁
Scheurer, Mej. L. E.	Passoeroean, 11 Januari 1910	E.L.
Scheijgrond, D.	Nieuwenhoorn, 18 Maart 1927	E ₁
Schie, J. van	Schiedam, 22 Maart 1924	N ₁
Schiffelers, T. G. M.	Kerkrade, 8 Februari 1924	W ₁
Schilt, A. R.	Serooskerke, 25 Februari 1925	C ₁
Schilt, K.	Amsterdam, 3 Juli 1927	E ₁
Schinkel, G.	Zwolle, 27 Juli 1924	T ₁
Schipper, E. J.	Rolde, 15 Mei 1923	L ₁
Schipper, T. D.	Joure, 9 October 1923	E ₁
Schippers, F.	Rotterdam, 7 Februari 1925	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Schippers, J.	Rotterdam, 30 Juli 1927	B ₁
Schippers, J. G.	Groningen, 2 Augustus 1922	E ₁
Schlatmann, F. E. P. M.	Oegstgeest, 30 Juli 1926	C ₁
Schlatmann, H. A. W. M.	Dordrecht, 30 April 1924	C ₁
Schlösser, W. M. J.	Kerkrade, 20 Februari 1927	W ₁
Schmidt, H. A.	Wildervank, 19 April 1927	T ₁
Schmidt, J. W.	Beemster, 26 Februari 1927	W ₁
Schneiders, C. C. M.	Alkmaar, 23 September 1927	S.
Schoen, J.	Amsterdam, 11 Februari 1926	W ₁
Scholte, D.	Malang, 30 April 1926	V ₁
Scholten, C. G. H.	Heemstede, 2 Juli 1923	E ₁
Scholtens, H.	Sambodja, 12 December 1924	V ₁
Schonebaum, K. C.	Amsterdam, 9 December 1926	C ₁
Schoor, W. J. A. M. van de	Venlo, 6 April 1923	W ₁
Schooten, G. G.	Utrecht, 29 Juni 1928	C ₁
Schormans, L. J.	Nieuwenhagen, 19 Maart 1921	T ₁
Schornagel, R.	Velsen, 6 April 1928	E ₁
Schortemeijer, O.	Rotterdam, 6 Augustus 1926	V ₁
Schoute, J. D.	Arnhem, 22 April 1920	C ₁
Schram, A. C.	Utrecht, 24 Mei 1925	W ₁
Schram, J. W. T.	Alphen aan de Rijn, 23 Juli 1925	T ₁
Schram, L. P. F. J.	Kapellen (België), 8 Juli 1922	C ₁
Schrama, P. J.	Voorschoten, 21 Januari 1927	C ₁
Schravendijk, J. F. van	's-Gravenhage, 31 Mei 1924	C ₁
Schreuder, G. D. A.	Haarlemmermeer, 6 Februari 1927	W ₁
Schreuders, J. J.	Rotterdam, 5 Maart 1928	E ₁
Schröder, F. H. M.	Kerkrade, 3 Juni 1923	W ₁
Schuiling, H.	Sleen, 9 September 1924	C ₁
Schuppen, W. J. van	Rotterdam, 29 Juli 1924	C ₁
Schuringa, J. H.	Groningen, 9 Januari 1927	W ₁
Schut, H. J.	Apeldoorn, 24 Maart 1925	W ₁
Schut, J.	Amersfoort, 13 September 1921	T ₁
Schuursma, R.	's-Gravenhage, 25 Maart 1924	E ₁
Schuyffel A. G.	Grave, 3 Augustus 1926	C ₁
Schuijtvlot, W. N.	Djatjiroto, 6 September 1927	T ₁
Schwarz, L.	Amsterdam, 1 December 1924	T ₁
Schijns, F. A.	Oud-Valkenburg, 4 December 1923	W ₁
Schijve, J.	Oostburg, 12 Mei 1927	V ₁
Segers, R.	Lisse, 14 Mei 1927	C ₁
Seip, G. J.	Schiedam, 8 December 1928	E ₁
Sellink, J. L.	Winterswijk, 17 Februari 1926	V ₁
Selter, Mej. W.	's-Gravenhage, 12 December 1927	T ₁
Semeins, W.	Den Helder, 21 Augustus 1925	C ₁
Senf, H. G.	Rijswijk, 27 November 1925	B ₁
Sengers, A. A.	's-Gravenhage, 7 Juni 1923	W ₁
Senstius, U. P.	Tjerebon, 29 April 1925	T ₁
Seppen, J. M. G.	Bandoeng, 7 Juni 1926	E ₁
Serné, F. C. B.	Amsterdam, 13 Februari 1915	N ₁
Siebenga, M.	Grouw, 18 Augustus 1925	E ₁
Sieders, C. H.	's-Gravenhage, 31 Juli 1925	W ₁
Sieger, J. G. W.	Amsterdam, 14 Juli 1927	T ₁
Siegers, F. J.	's-Gravenhage, 22 Augustus 1928	W ₁
Siemens, H. W.	München, 21 Mei 1925	N ₁
Siemer, M. J. B. L.	Eindhoven, 16 Februari 1922	W ₁
Sikkel, L. P.	Amsterdam, 3 Februari 1924	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Sikkel, W. J.	's-Gravenhage, 17 Juni 1924	V ₁
Sikkema, J. H.	Amsterdam, 1 December 1923	S ₁
Sikkens, H.	Amsterdam, 30 Juli 1925	C ₁
Sikma, W.	Leeuwarden, 14 December 1926	E ₁
Simons, D. L.	Wouw, 18 September 1928	C ₁
Simons, F. A. G. M.	Tilburg, 23 Maart 1926	W ₁
Simons, J. F.	Vleuten, 3 Januari 1924	W ₁
Simons, P. M.	's-Gravenhage, 26 December 1925	B ₁
Singer, W.	Andijk, 11 Februari 1928	W ₁
Sips, G. J. A.	Heerlen, 21 Januari 1927	E ₁
Sisselaar, J.	Hilversum, 8 Augustus 1927	C ₁
Sissingh, A. W.	Winschoten, 3 October 1928	E ₁
Sjoerdsma, A. C.	Amersfoort, 9 Juni 1926	M ₁
Slageren, C. J. van	Utrecht, 11 October 1914	E.L.
Slootweg, A. M. R.	Voorburg, 11 November 1924	E ₁
Slotemaker, A. A.	's-Gravenhage, 3 Juni 1927	N ₁
Slotemaker, A. B.	's-Gravenhage, 13 Juli 1925	T ₁
Sluis, B. J. A.	Delft, 9 Mei 1928	S ₁
Sluis, E. S.	Doekoewringin, 24 Maart 1924	C ₁
Sluis, P. J.	Weesp, 12 Mei 1924	W ₁
Sluiter, J. W.	Amersfoort, 25 October 1926	W ₁
Sluiter, P. G.	Voorschoten, 21 October 1926	L ₁
Sluijmer, J. H.	Enschede, 7 Februari 1927	B ₁
Sluijmer, T. J.	Enschede, 9 September 1925	S ₁
Shuijs, H. P. van der	Utrecht, 8 Juli 1927	E ₁
Sluijter, J.	Alphen aan den Rijn, 26 Juli 1927	W ₁
Smeenk, H. J. H.	Steenderen, 17 Februari 1928	C ₁
Smet, H. J. de	Sint Kruis, 20 November 1925	W ₁
Smeulers, W.	Dordrecht, 15 Juni 1928	B ₁
Smidt, J. P. de	Utrecht, 10 September 1922	V ₁
Smilde, J.	Rotterdam, 21 Maart 1924	W ₁
Smit, A. D.	Rotterdam, 15 April 1927	C ₁
Smit, F. J.	Rotterdam, 7 Februari 1925	W ₁
Smit, J.	Midwoud, 30 Augustus 1921	N ₁
Smit, J. M.	Angerlo, 16 Januari 1927	W ₁
Smit, L. J.	Zeist, 11 Mei 1924	E.L.
Smit, R.	Haarlem, 30 December 1924	N ₁
Smit, W.	Rotterdam, 28 Januari 1927	E ₁
Smith, H. B.	Wageningen, 12 Mei 1925	E ₁
Smits, C.	Rotterdam, 18 September 1927	C ₁
Smits, E. J.	Petoeboekan, 3 Maart 1926	C ₁
Smits, H. A. R.	Arnhem, 27 September 1925	M ₁
Smits van Waesberghe, J.P.M.	Ereda, 6 Juli 1926	E ₁
Snethlage, W.	Middelburg, 8 September 1925	E ₁
Snieder, W. F.	Leiden, 7 Januari 1926	B ₁
Snoeck Henkemans, J. R.	Delft, 28 December 1920	E ₁
Snoek, J.	Rotterdam, 16 Maart 1921	C ₁
Snoodijk, F.	's-Gravenhage, 24 November 1927	N ₁
Snijder, J.	Rotterdam, 15 Augustus 1926	E ₁
Snijder, J. C.	's-Gravenhage, 18 Augustus 1926	C ₁
Snijder, L.	Rotterdam, 24 Juli 1924	W ₁
Snijders, E. A.	Delft, 6 Juni 1922	W ₁
Soels, G. J.	Echteld, 5 Mei 1927	C ₁
Soer, P. J.	Soerabaja, 24 Noverber 1924	S ₁
Soest, G. T. M. van	Venlo, 27 Mei 1924	B ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Soestbergen, H. van	Rotterdam, 28 Februari 1925	W ₁
Sonneveld, J. Y.	Maasland, 31 Januari 1925	W ₁
Soons, P. E. M.	Maastricht, 22 Juni 1927	W ₁
Sorge, C. J. van	Pasoeroean, 23 Januari 1926	W ₁
Spaapen, J. B. M.	Roosendaal en Nispen, 22 Januari 1927	N ₁
Spaargaren, J. D.	Haarlem, 26 October 1923	C ₁
Spauwen, G. H.	Eijsden, 6 Maart 1924	W ₁
Spee, G.	Eindhoven, 18 Maart 1926	W ₁
Spiegel, T.	Hamburg, 14 September 1922	T ₁
Spiele, Jr., H.	Hengelo, 23 October 1924	W ₁
Spiele, Sr., H.	Hengelo, 24 April 1923	E ₁
Spiereburg, H.	Rotterdam, 8 December 1927	C ₁
Spitz, H.	Apeldoorn, 12 Juli 1921	W ₁
Spoon, H. J.	Hengelo, 17 October 1926	E ₁
Sprangers, G. A. M.	Roosendaal en Nispen, 29 December 1920	C ₁
Spronk, N.	Bussum, 17 Maart 1926	B ₁
Spronsen, J. W. van	's-Gravenhage, 7 Februari 1928	T ₁
Spruijt, A.	Rotterdam, 5 Maart 1926	W ₁
Spijker, J.	Rotterdam, 1 Maart 1924	C ₁
Staaen, C. A. van	Utrecht, 23 April 1925	E ₁
Staargaard, Chr. F.	Medan, 6 Augustus 1923	M ₁
Staats, P. C.	Leiden, 29 Maart 1926	M ₁
Stadlander, H. Chr.	Amsterdam, 19 November 1923	C ₁
Stadt, H. van de	Hillegersberg, 26 November 1925	E ₁
Stadt, J. H. van de	Pakisadji (Malang), 21 October 1924	W ₁
Staleman, J. W.	Malang, 8 November 1925	B ₁
Stalman, M. E.	Brunssum, 15 Januari 1923	W ₁
Stals, J. A.	Velsen, 4 Juli 1925	E ₁
Stam, H. N. C.	Amsterdam, 3 Juni 1924	W ₁
Stam, W.	Wormerveer, 16 November 1922	C ₁
Stammeshaus, A. A. J. T.	Lho-Nga (Atjeh), 22 Januari 1924	W ₁
Stap, L. J. W. van der	Delft, 4 Januari 1928	C ₁
Stapel, C.	Hoogkarspel, 16 September 1924	T ₁
Stapel, G.	Sijbekarspel, 4 November 1920	S ₁
Star, H. N. G. van der	Leiden, 29 December 1927	C ₁
Starke, H.	's-Gravenhage, 15 Januari 1924	B ₁
Starmans, P. H. A.	Utrecht, 23 October 1927	B ₁
Steeiman, J. W. M.	Delft, 5 November 1922	T ₁
Steenbeek, G. J.	Winsum, 30 December 1923	T ₁
Steenbergen, A.	Apeldoorn, 3 November 1924	W ₁
Steenbergen, H.	Amsterdam, 19 April 1923	V ₁
Steenis, A. P. van	's-Gravenhage, 22 October 1923	T ₁
Steenis, N. C. van	Blerick, 3 Juli 1925	E ₁
Steffelaar, M.	's-Gravenhage, 12 Augustus 1923	N ₁
Stehouwer, P. J. S. T.	's-Gravenhage, 31 December 1924	T ₁
Stein, T.	's-Gravenhage, 24 Augustus 1927	C ₁
Steinmetz, S. W.	's-Gravenhage, 7 Juni 1924	V ₁
Steketee, J. A.	Middelburg, 2 Januari 1927	W ₁
Stellingwerff, J.	Groningen, 5 December 1924	C ₁
Sterel, J.	Amsterdam, 2 Augustus 1916	C ₁
Sterk, J.	Vlaardingen, 9 Februari 1928	IJ ₁
Sterrenburg, G. J.	Zandvoort, 12 April 1927	C ₁
Sterrenburg, G. A. C.	Giessendam, 23 Juni 1926	M ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Steijger, G.	's-Gravenhage, 20 Augustus 1926	T ₁
Steyn, R. P.	Bodegraven, 22 November 1920	E.L.
Steijn, J. A. van	Bloemendaal, 11 December 1922	E ₁
Stierman, L. A.	Zwijndrecht, 31 October 1927	T ₁
Stigt, W. N. van	Utrecht, 23 Februari 1924	B ₁
Stigter, J.	Rotterdam, 14 December 1921	E.L.
Stikvoort, Chr. W. M. F.	Jogjakarta, 22 Mei 1925	E ₁
Stoelinga, H. F.	Sneek, 2 April 1920	T ₁
Stoep, G. F. van der	Nieuw-Beijerland, 20 April 1927	T ₁
Stofberg, A. H.	Amsterdam, 11 Maart 1926	C ₁
Stofberg, J. Chr.	Serang, 7 Januari 1924	C ₁
Stoffels, A. G. C.	Ede, 15 Januari 1923	C ₁
Stolk, A. L.	Zuilen, 1 Juli 1923	W ₁
Stolk, G.	Ridderkerk, 13 Mei 1927	W ₁
Stolk, H. A.	Capelle a.d. IJssel, 2 November 1926	M ₁
Stolk, J.	Oud-Beijerland, 29 Januari 1925	E ₁
Stolk, J. van	Delft, 18 Januari 1928	W ₁
Stomp, A. H.	Groningen, 7 April 1926	W ₁
Stoop, A. J. M.	Rotterdam, 24 October 1925	S ₁
Stoop, G. van der	Amsterdam, 20 April 1922	E ₁
Stout, C. M.	Nieuwpoort, 19 Februari 1927	W ₁
Stoutjesdijk, J. F.	Sint Annaland, 6 Januari 1926	T ₁
Straatman, H. A. M.	Gorinchem, 20 Juni 1925	C ₁
Stracke, K. J.	Mierlo, 28 Juli 1927	M ₁
Stralen, J. L. van	Rotterdam, 13 April 1928	C ₁
Straten, A. van	Rotterdam, 12 April 1928	T ₁
Strich, J.	's-Gravenhage, 26 September 1924	C ₁
Struiksmā, H. W.	Utrecht, 11 Juli 1922	C ₁
Stuiver, W.	Breda, 1 Augustus 1927	W ₁
Stuijt, F. A. M.	Heemstede, 27 Januari 1926	B ₁
Stuijts, A. L.	Heerlen, 24 Juli 1922	T ₁
Stuijvenberg, H. van	Zaltbommel, 14 October 1924	E ₁
Stuijvenberg, J. A. van	Zaltbommel, 6 Juli 1928	E ₁
Sulter, J. J.	Wildervank, 11 October 1923	C ₁
Suijlen, T. J. van	Rijswijk, 19 Juni 1927	M ₁
Swaay, H. van	's-Gravenhage, 4 Januari 1928	E ₁
Swart, Mej. A. W. G.	Brielle, 24 September 1921	B ₁
Sweegers, F. I. J. W.	's-Hertogenbosch, 12 November 1926	W ₁
Swinkels, H. F. P.	Eindhoven, 30 Juli 1927	W ₁
Swinkels, M. T.	Rotterdam, 8 Januari 1926	M ₁
Sijens, A. P.	Amersfoort, 22 April 1928	C ₁
Sijmons, H.	Arnhem, 15 Maart 1926	W ₁
Sijp, C.	Blokker, 25 Mei 1928	T ₁
Takken, H. A.	's-Gravenhage, 13 Maart 1928	W ₁
Talmon, F. L.	Schiedam, 23 December 1926	W ₁
Talsma, J. L.	Leeuwarden, 5 November 1926	W ₁
Tan Bian Seng,	Fort de Kock, 18 Maart 1922	T ₁
Teding van Berkhout, J. P.	Amersfoort, 20 September 1925	B ₁
Teeseling, W. H. van	Semarang, 9 October 1924	E ₁
Tels, M.	Rotterdam, 16 Augustus 1926	T ₁
Tent, A.	Barneveld, 28 April 1923	W ₁
Terhell, C. M. J. I.	Rijswijk, 21 October 1924	T ₁
Teunissen, P. J. M.	Nijmegen, 2 November 1926	W ₁
Teunissen, C. M. A.	Amsterdam, 14 December 1926	W ₁
Teuwen, J. A.	Roermond, 17 Juli 1927	C ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Theeuwes, J. J.	Gilze en Rijen, 25 November 1926	W ₁
Theunissen, G. H. C.	Maastricht, 23 Februari 1927	C ₁
Thie, F. J.	Zuidwolde, 11 December 1926	V ₁
Thiel, F. M. L. G. van	Beek en Donk, 31 Mei 1923	W ₁
Thieme, H. P.	Bussum, 28 Juli 1925	B ₁
Thunnissen, K. W.	Princenhage, 22 November 1925	W ₁
Tichelaar, G. W.	Rotterdam, 1 Maart 1926	T ₁
Tichelaar, P. J.	Wonseradeel, 28 Juni 1928	T ₁
Tideman, B. J.	Hendrik Ido Ambacht, 17 Mei 1925	S ₁
Tiedema, J. J.	's-Gravenhage, 24 Augustus 1927	W ₁
Tiel, E. H.	's-Gravenhage, 29 December 1926	T ₁
Tielens, H. C.	Amsterdam, 14 Mei 1926	V ₁
Tieman, H. J.	's-Gravenhage, 15 Augustus 1921	E.L.
Tieman, W. B.	Arnhem, 5 November 1927	W ₁
Tiemersma, H. G. N.	Nijmegen, 13 December 1925	W ₁
Tilburg, J. P. F. van	Bergen op Zoom, 9 October 1925	M ₁
Timan, J. F.	Deventer, 2 Mei 1927	V ₁
Timmer, A.	Leeuwarden, 24 November 1922	E ₁
Timmer, J. H.	Groningen, 21 September 1924	W ₁
Timmerman, P. E.	Winterswijk, 23 December 1925	S ₁
Timmerman, T.	Weststellingwerf, 3 Januari 1924	L ₁
Timmermans, F. A. G.	Rotterdam, 26 December 1926	E ₁
Timmers, J. L.	Rotterdam, 25 Februari 1925	W ₁
Tjalma, G.	Genemuiden, 18 Mei 1927	C ₁
Tjebbes, J. C.	Garoot, 2 Mei 1923	W ₁
Tjebbes, T.	Maasland, 18 Mei 1923	C ₁
Tober, H.	Amsterdam, 30 Mei 1927	E ₁
Toeters, G.	Wierden, 28 Januari 1926	T ₁
Tol, A. H. J. van	Boskoop, 20 April 1925	V ₁
Tol, J. van	Boskoop, 13 Juni 1926	E ₁
Tol, J. van	Wassenaar, 10 Augustus 1927	C ₁
Tongerloo, F. van	Haastrecht, 14 Juli 1922	E ₁
Tonino, Mej. G. J. J.	Dordrecht, 31 Maart 1926	T ₁
Tönis, J. G.	Hengelo, 6 Maart 1926	T ₁
Toom, J. den	Amsterdam, 18 Maart 1926	C ₁
Torbijn, P. J.	Goes, 10 December 1924	C ₁
Tot, J.	Arnhem, 16 Februari 1927	C ₁
Toussaint, P. J.	Delft, 5 Juni 1926	L ₁
Touw, C. L. van der	Tjeribon, 30 Mei 1925	E ₁
Treffers, A.	Waalwijk, 15 Mei 1917	W ₁
Triet, A. J. van	Bodegraven, 30 Juli 1926	T ₁
Trommelen, C. J. G.	Heerlen, 20 Maart 1923	W ₁
Troost, W.	's-Gravenhage, 9 Augustus 1925	T ₁
Troost, W. H.	Zuid-Beijerland, 4 October 1926	V ₁
Trossel, C. J.	Teteringen, 20 October 1922	C ₁
Tuinen, A. D. van	Heerenveen, 30 September 1924	C ₁
Tulleken, Jhr. R. J. B. D.	's-Gravenhage, 7 Augustus 1921	W ₁
Tussenbroek, W. van	's-Gravenhage, 17 Mei 1926	E ₁
Tuijnman, H. T.	Amsterdam, 5 Augustus 1925	V ₁
Twigt, F. J.	Rotterdam, 17 October 1921	W ₁
Twuijver, A. E. van	's-Gravenhage, 19 December 1923	C ₁
Tijsze, F. J. N.	Amsterdam, 5 October 1922	C ₁
Ubbink, J. M.	Uithuizermeeden, 12 Mei 1925	W ₁
Uitenbroek, G.	Reeuwijk, 2 Augustus 1927	T ₁
Uiterwijk, J. H.	Delft, 25 Mei 1921	M ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Urbanus, H. M.	Amsterdam, 19 Augustus 1924	T ₁
Vaissier, P. A. J.	's-Gravenhage, 10 Januari 1917	C ₁
Valk, C. van der	Amsterdam, 29 December 1921	W ₁
Valk, J. van der	Amsterdam, 29 December 1926	W ₁
Valke, J. L. H.	Maastricht, 26 Januari 1927	S ₁
Vandeboel, J. H. G.	Thorn, 14 November 1925	B ₁
Van den Hof, A. J.	Maastricht, 19 April 1927	C ₁
Varik, J. H. van	Dieren, 24 April 1926	S ₁
Veen, C. P.	Zaandam, 22 Februari 1921	C ₁
Veen, P. N. van	Utrecht, 7 Januari 1924	C ₁
Veen, B. van der	Leeuwarden, 9 Augustus 1925	E ₁
Veen, W. J. van der	Rotterdam, 6 Mei 1921	W ₁
Veenhuizen, A. D.	Amsterdam, 9 Mei 1926	C ₁
Veenhuizen, J. J.	Leiderdorp, 2 Februari 1928	B ₁
Veerling, C.	Amsterdam, 23 October 1926	B ₁
Vegt, A. K. van der	Utrecht, 15 September 1923	N ₁
Vegt, R. W. W. van der	Vlissingen, 2 Mei 1928	T ₁
Veld, A. in 't	Rotterdam, 2 December 1926	S ₁
Veld, J. in 't	Rotterdam, 16 December 1925	V ₁
Velde, G. A. van de	la Varenne St. Hilaire, 15 Augustus 1922	C ₁
Velde, H. van der	Oosterhesselen, 19 September 1924	C ₁
Velde, H. van der	Rotterdam, 3 Januari 1926	C ₁
Veldhof, A.	Rotterdam, 25 December 1923	E ₁
Veldhuis, K. H.	Almelo, 6 Maart 1925	W ₁
Veldhuis, W.	's-Gravenhage, 22 Maart 1925	W ₁
Veldhuizen, R. H.	's-Gravenhage, 7 Januari 1928	W ₁
Veldhuijzen, C. J.	Zegwaard, 24 October 1921	W ₁
Veidstra, J. M. M.	Assen, 18 Juli 1924	E ₁
Vellema, R.	Aalzum, 6 Mei 1927	C ₁
Velthoven, J. C. B. van	Zierikzee, 27 Juni 1927	C ₁
Velthuijs, G. J. E.	Watergraafsmeer, 29 Juli 1926	M ₁
Veltrop, J. A.	Coevorden, 9 Maart 1922	W ₁
Vendeloo, N. H. van	Haarlem, 9 Juni 1928	V ₁
Verbeek, G.	Delft, 24 Juni 1926	C ₁
Verbeek, W. Chr.	Amsterdam, 8 Juni 1924	M ₁
Vercrujssse, J. M.	Koog aan de Zaan, 3 Augustus 1924	T ₁
Verdoes, B. C. H.	Rotterdam, 20 Juli 1924	B ₁
Verduin, A.	Leiden, 14 April 1921	W ₁
Verduin, J.	Leiden, 9 October 1925	L ₁
Verduijn, W. F.	Lisse, 21 April 1927	V ₁
Verduijn den Boer, J. G.	Brielle, 24 April 1922	E ₁
Verël, F. C.	Rotterdam, 23 Augustus 1927	C ₁
Verheul, G. J.	Amsterdam, 19 December 1925	C ₁
Verheij, J. K.	Amsterdam, 8 April 1927	W ₁
Verheijden, J. W.	Gilze en Rijen, 13 December 1923	E ₁
Verhoef, N. C.	Medan, 1 Februari 1928	V ₁
Verhoef, W.	Potosi, 23 September 1927	W ₁
Verhulst, J. W.	Haarlem, 14 Februari 1923	S ₁
Veringa, A. J.	's-Gravenhage, 11 Maart 1923	M ₁
Veringa, P. J.	's-Gravenhage, 18 Maart 1924	E ₁
Verkerk, H. A.	Dubbeldam, 16 Februari 1925	C ₁
Verkerk, H. G.	Vlaardingen, 20 Februari 1927	T ₁
Verkerk, J.	Amsterdam, 5 Juni 1926	V ₁
Verloop, K.	Katwijk, 22 September 1925	B ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Vermaat, B. W.	Goudswaard, 15 Augustus 1926	C ₁
Vermeulen, J.	's-Gravenhage, 12 Augustus 1927	E ₁
Vermeij, A.	Brielle, 28 Maart 1926	M ₁
Verrijp, M. B.	Rotterdam, 18 December 1927	E ₁
Verschure, J. P. M.	Raamsdonk, 3 Augustus 1926	W ₁
Versteegh, J. L.	Eindhoven, 11 April 1923	C ₁
Verstegen, G. W.	Rotterdam, 11 Mei 1924	C ₁
Verster, H. J.	Heumen, 2 Mei 1922	B ₁
Verstraten, J.	Rotterdam, 1 Maart 1919	E ₁
Verstraten, J.	Axel, 19 Juli 1927	V ₁
Vervaart, A. P.	Roosendaal en Nispen, 8 September 1925	T ₁
Verweij, J. D.	Rietveld, 16 September 1924	S ₁
Vester, D. J. A.	Voorhout, 17 Juni 1923	C ₁
Vester, F. P. J.	Heerlen, 6 December 1927	V ₁
Villeneuve, Jhr. L. C. de	Rotterdam, 3 September 1923	C ₁
Vink, H. T.	Delft, 9 Juni 1925	B ₁
Vinne, J. van der	Borger, 6 April 1928	V ₁
Visch, A. H. J.	Amsterdam, 7 Juli 1926	T ₁
Viskil, H. J.	Rotterdam, 5 October 1925	E ₁
Visser, Mej. A. A. N.	Amsterdam, 19 April 1926	B ₁
Visser, Chr. P.	Papendrecht, 4 December 1925	T ₁
Visser, D.	Alkmaar, 12 Maart 1918	B ₁
Visser, H.	Blitar, 29 Januari 1923	W ₁
Visser, J.	Sliedrecht, 25 December 1925	T ₁
Visser, J.	Rotterdam, 16 November 1907	E.L.
Visser, J.	Enschede, 6 Mei 1918	T ₁
Visser, J. Chr.	Nieuwehorne, 11 Mei 1922	W ₁
Visser, J. G.	's-Gravenhage, 11 Mei 1926	T ₁
Visser, J. H.	's-Gravenhage, 5 Februari 1922	W ₁
Visser, J. H.	Djakakarta, 16 December 1925	T ₁
Visser, J. P.	Rotterdam, 10 Januari 1925	T ₁
Visser, K.	Willige Langerak, 14 November 1925	C ₁
Visser, P.	Ridderkerk, 17 Maart 1925	W ₁
Visser, R. C.	Amsterdam, 12 Mei 1928	M ₁
Visser, R. C.	Rotterdam, 16 November 1926	C ₁
Visser, T. H.	Tietjerk, 2 September 1926	C ₁
Vissinga, H.	Steenwijk, 21 November 1924	E ₁
Vlas, P. J. A.	Hilversum, 2 Juli 1927	C ₁
Vleemigh, G.	Steenderen, 4 Juli 1925	W ₁
Vlieger, E. J. B. de	Breskens, 3 Februari 1922	W ₁
Vliet, C. van	Culemborg, 20 Maart 1925	C ₁
Vliet, N. P. van	's-Gravenhage, 1 September 1927	T ₁
Vloten, R. van	Heerlen, 5 November 1923	W ₁
Voerman, J. W. A.	Vught, 30 Mei 1926	T ₁
Voerman, W.	's-Gravenhage, 20 Januari 1926	V ₁
Vogel, K.	's-Hertogenbosch, 14 October 1925	C ₁
Volbeda, A.	Rotterdam, 3 Juli 1925	C ₁
Volbeda, B.	Rotterdam, 4 Augustus 1926	C ₁
Volbeda, H.	Onstwedde, 23 October 1926	B ₁
Volkers, K. H.	's-Gravenhage, 29 October 1928	L ₁
Vollering, Mej. M. C.	Vaardinger-Ambacht, 10 Februari 1918	T ₁
Vollers, E. J.	Amsterdam, 17 December 1923	W ₁
Vonck, W. F.	Peterongan, 16 October 1925	W ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Voogd, Mej. A.	Delft, 11 Juli 1926	T ₁
Voogel, P.	's-Gravenhage, 27 Januari 1923	T ₁
Voorburg, J. C.	Hoogland, 26 September 1925	V ₁
Voorde, C. B. van de	Rotterdam, 29 December 1926	V ₁
Voorn, H. J. van der	Nederhorst den Berg, 20 Augustus 1925	C ₁
Voorrips, H. C.	Rotterdam, 9 April 1927	N ₁
Vork, M. M.	Thorn, 12 October 1925	C ₁
Vorm, J. van der	Rotterdam, 10 Februari 1923	B ₁
Vorm Lucardie, J. A. van der	Rijswijk, 1 Februari 1925	E ₁
Vos, F.	Rotterdam, 28 Maart 1922	M ₁
Vos, W. C.	Delft, 16 September 1921	C ₁
Vos, J. de	Leiden, 11 October 1927	T ₁
Vos, P. de	Oudkerk, 14 Februari 1926	E ₁
Vos, P. de	Soest, 20 Mei 1924	L ₁
Vos, W. de	Voorschoten, 12 October 1921	T ₁
Voss, G.	Odenkirchen, 24 Maart 1926	W ₁
Vossen, F. J.	Amsterdam, 14 September 1925	S ₁
Vossers, G.	Serooskerke, 13 Augustus 1926	S ₁
Vrouwdeunt, K. G. M.	Schiedam, 8 December 1920	S ₁
Vrede, C. van	Velsen, 28 Augustus 1927	C ₁
Vreugdenhil, D.	Delft, 2 Juni 1927	E ₁
Vries, A. J. de	Velp, 17 Mei 1927	S ₁
Vries, C. J. de	Haarlem, 5 Januari 1927	V ₁
Vries, C. W. de	Tzum, 19 Maart 1926	W ₁
Vries, D. de	Bussum, 25 October 1922	C ₁
Vries, D. C. de	Rijswijk, 20 October 1924	E ₁
Vries, D. P. J. de	Eersel, 23 October 1926	T ₁
Vries, E. B. P. de	's-Gravenhage, 13 November 1925	W ₁
Vries, F. de	Havelte, 15 November 1925	E ₁
Vries, F. C. de	Rotterdam, 26 Maart 1926	C ₁
Vries, G. de	's-Gravenhage, 21 November 1921	E ₁
Vries, G. H. F. de	Den Helder, 14 Juni 1922	B ₁
Vries, H. de	Leeuwarden, 16 November 1923	C ₁
Vries, H. de	Amsterdam, 21 April 1922	C ₁
Vries, J. de	Barcelona, 24 Juli 1926	W ₁
Vries, J. G. de	Haarlem, 19 December 1925	B ₁
Vries, R. L. de	's-Gravenhage, 7 Februari 1924	S ₁
Vries, R. S. de	Soerabaja, 16 April 1926	C ₁
Vries, T. E. de	Delfzijl, 1 Juni 1927	N ₁
Vries, W. M. de	Paramaribo, 3 Maart 1927	B ₁
Vrins, J. F.	Soerabaja, 5 Januari 1927	C ₁
Vroom, T. M. de	Bleiswijk, 20 Juni 1926	N ₁
Vroomen, A. R. de	Warmond, 4 Juni 1926	W ₁
Vullingsh, J. H.	's-Hertogenbosch, 13 September 1925	N ₁
Vusse, J. G. van de	Rotterdam, 24 Juli 1923	E.L.
Waal, L. F. de	Rotterdam, 7 Juni 1922	T ₁
Waale, M. J.	Asperen, 11 October 1924	W ₁
Waardenburg, A. W. F.	Oude Pekela, 18 Maart 1926	T ₁
Wabeke, Mej. D.	's-Gravenhage, 8 Maart 1927	L ₁
Wadman, E.	Tietjerk, 5 Juni 1926	T ₁
Waes, F. O. M. van	Westdorpe, 23 Januari 1925	T ₁
Wagemaker, M. C.	Hoogwoud, 26 Maart 1926	C ₁
Wagenmaker, H. J.	Rotterdam, 1 April 1927	W ₁
Wagenmakers, I.	Gaasterland, 3 December 1927	

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Wagensveld, A. W. van	Gorinchem, 16 Januari 1926	N ₁
Wahlen, J. J. G.	Eindhoven, 5 April 1924	T ₁
Wal, H. Chr. van der	Groningen, 16 Februari 1919	B ₁
Wal, P. van der	Delft, 24 Augustus 1926	T ₁
Walboom, F.	Den Helder, 13 December 1925	W ₁
Waldorp, J. P. J.	's-Gravenhage, 20 December 1924	M ₁
Walenkamp, Chr. J. M.	Leiden, 14 April 1926	T ₁
Waller, E.	Delft, 17 November 1926	N ₁
Wally, R.	Tandjoeng Enim, 25 Juni 1925	W ₁
Wanningen, A. J.	Amsterdam, 2 December 1925	T ₁
Wansink, K. H.	Apeldoorn, 27 Januari 1924	V ₁
Wark, J. N.	Krefeld, 4 Maart 1923	W ₁
Warners, E.	Amsterdam, 8 Maart 1923	E ₁
Wassing, C. R.	Probolinggo, 26 Juni 1922	M ₁
Wassink, F. J.	Rotterdam, 12 September 1927	E ₁
Waterman, H. A.	Amsterdam, 2 September 1921	N ₂
Weeda, I.	Rotterdam, 31 Januari 1924	E ₁
Weel, B. van der	Amsterdam, 6 Maart 1928	S ₁
Weele, P. H. van der	Colijnsplaat, 12 Maart 1925	C ₁
Weenen, H. van	Rotterdam, 3 September 1927	W ₁
Weenink, B. A. J.	Lichtenvoorde, 25 November 1924	V ₁
Weers, F. F. G. van	's-Gravenhage, 1 Februari 1923	E ₁
Weersma, J.	's-Gravenhage, 18 April 1928	C ₁
Wegner, H.	's-Gravenhage, 11 Februari 1927	C ₁
Wegner, M. E.	Rotterdam, 14 Februari 1927	V ₁
Weller, H. H.	Zwolle, 2 Juni 1927	S ₁
Welling, A. J. H.	Nijmegen, 21 Juli 1924	T ₁
Welling, L. B.	Didam, 3 Januari 1926	C ₁
Welten, J. B. A.	Breda, 11 Mei 1926	C ₁
Wely, H. van	Geldermalsen, 14 September 1923	B ₁
Werf, A. van der	Steenwijk, 11 Mei 1926	C ₁
Werf, H. J. J. van der	Noordwijk, 28 Maart 1926	T ₁
Werff, H. M. van der	Ommen, 14 Januari 1925	L ₁
Wernecke, C. F. W.	's-Gravenhage, 19 November 1925	W ₁
Werthauer, H. H.	Hamburg, 14 Juni 1925	W ₁
Wervers, H. J.	's-Gravenhage, 8 Juli 1926	T ₁
Wesseling, G. W.	Leiden, 16 April 1922	W ₁
Wesseling, M. F. A.	Lisse, 19 Mei 1920	E ₁
Wessels, H. A. M.	Zutphen, 20 Februari 1925	E ₁
Wessels, H. J.	Assen, 25 Juli 1922	C ₁
Westerbeek, W.	Rotterdam, 10 Juni 1926	W ₁
Westerduin, F.	Scheveningen, 30 October 1925	W ₁
Westerhout, J.	Utrecht, 26 Juli 1927	T ₁
Westerhuis, J. R.	Borger, 7 December 1926	C ₁
Westerman, H. L.	Leiden, 3 Juni 1926	C ₁
Westerouen van Meeteren, C. A.	's-Gravenhage, 14 Januari 1925	E ₁
Westers, H. J.	Batavia, 6 Februari 1926	S ₁
Westra, A.	Ede 15 Juni 1925	W ₁
Weijer, C. H. A. van de	Maastricht, 14 Januari 1927	T ₁
Weijer, J. M. I. van de	Terneuzen, 15 Januari 1928	B ₁
Weijer, M. H. A. van de	Ouder-Amstel, 7 December 1923	W ₁
Weijn, C. F.	Clinge, 11 Augustus 1924	T ₁
Widt, D. J. de	Zutphen, 14 Augustus 1927	B ₁
Wiegand, J. G.	Padang, 15 November 1924	T ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Wiegerinck, F. C.	Groenlo, 6 December 1922	V ₁
Wielink, G. van	Zaandam, 13 December 1927	E ₁
Wierda, H.	Steenwijkerwold, 17 Mei 1926	C ₁
Wiersema, H. M.	Zaandam, 3 Juni 1923	C ₁
Wieske, J. E. J.	Naroemonda, 14 Maart 1927	T ₁
Wiessing, F. J.	Schiedam, 25 Februari 1929	C ₁
Wigbodus, R. S.	Dussen, 17 April 1928	C ₁
Wildeboer, J.	Eindhoven, 14 December 1927	E ₁
Wildeboer, W.	Groningen, 27 Februari 1925	B ₁
Wilden, C. van der	Rijswijk, 22 Juli 1926	C ₁
Wildervanck, W. C.	Deventer, 6 Juni 1924	C ₁
Wilhelm, P.	Velsen, 1 Juli 1923	C ₁
Willebeek Le Mair, J.	Placerville, 14 April 1926	V ₁
Willekens, P. H. A.	Reusel, 6 Juli 1925	W ₁
Willemse, H. W. J.	Oss, 14 December 1924	T ₁
Willeumier-Schaly, Mevr. J. H.	Rotterdam, 24 November 1917	A.L.
Wind, J.	Gramsbergen, 12 Maart 1925	W ₁
Winde, P. H. de	Breskens, 5 Maart 1925	B ₁
Wink, A.	Rotterdam, 4 Januari 1926	T ₁
Winkel, C. J.	Rotterdam, 13 October 1926	T ₁
Winkel, K.	Heërenveen, 16 Januari 1921	W ₁
Winkens, N. J.	Brunssum, 4 Maart 1925	T ₁
Winssen, J. van	Westbroek, 14 October 1926	V ₁
Winter, J. F. B. de	Bandoeng, 10 Februari 1925	C ₁
Wirtjes, B. L. J.	Zwolle, 14 September 1923	T ₁
Wisbrun, D. B.	Rotterdam, 1 November 1924	W ₁
Wisse, W. C.	Zaamslag, 29 Mei 1923	T ₁
Wisselink, G. W.	Enschede, 6 Maart 1925	T ₁
Wit, G. J.	Nijmegen, 29 December 1924	W ₁
Wit, C. de	Donkerbroek, 2 Januari 1922	B ₁
Wit, G. C. J. M. de	Steenbergen en Kruisland, 5 Mei 1924	W ₁
Wit, K. de	Zaandam, 19 December 1925	S ₁
Withaar, H. S.	's-Gravenhage, 24 Februari 1925	E ₁
Withoff, J. J. H.	Wildervank, 5 October 1922	W ₁
Witkamp, G. W. M.	's-Gravenhage, 22 October 1925	E ₁
Wittenberg, H.	's-Gravenhage, 11 December 1925	V ₁
Witteveen, W. E.	Hengelo, 17 Mei 1921	W ₁
Wittink, L.	De Wijk, 15 Mei 1927	C ₁
Witvliet, G.	's-Gravenhage, 24 Mei 1926	V ₁
Woensel, L. M. J. van	's-Gravenhage, 12 December 1925	V ₁
Woerden, V. van	Onstwedde, 28 September 1928	B ₁
Wolda, E. A.	Veendam, 7 Juli 1926	C ₁
Wolle, W. T. van der	Groningen, 2 Juni 1927	N ₁
Woldringh, H. H.	Bussum, 6 Mei 1926	N ₁
Woldijk, J. N.	Deventer, 20 Juni 1922	T ₁
Wolf, L. C. M. de	's-Gravenhage, 12 Juni 1924	M ₁
Wolff, H.	's-Gravenhage, 26 Januari 1927	T ₁
Wolfs, A. G. J.	Eijsden, 13 Juli 1924	T ₁
Wolhoff, J. A.	Utrecht, 4 Januari 1927	T ₁
Wolters, G. C.	Rotterdam, 14 September 1926	E ₁
Wolthuis, J. O.	's-Gravenhage, 11 Juni 1922	E ₁
Wouden, E. F. H. van	Groningen, 18 December 1923	C ₁
Wouden, A. van der	Winschoten, 8 Juni 1926	S ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Woudstra, Mej. A.	Koudum, 4 Mei 1928	C ₁
Wubbe, A. J.	's-Gravenhage, 22 November 1924	T ₁
Wulp, D. van der	Lekkerkerk, 17 Augustus 1926	L ₁
Wustenhoff, C. J.	Hilversum, 8 Februari 1924	E ₁
Wijdeveld, H. W. J.	Hengelo, 25 Februari 1924	W ₁
Wijker, G. P.	Amsterdam, 9 Juni 1925	T ₁
Wijker, H.	Amsterdam 19 Mei 1913	N ₁
Wijmenga, T.	Leeuwarden, 15 October 1926	W ₁
Wijn, J. A.	Pekalongan, 16 Juni 1926	T ₁
Wijn, P. de	Helmond, 17 November 1926	T ₁
Wijnands, P. H. W.	Schinveld, 1 Juni 1927	T ₁
Wijnmaalen, J. C.	Delft, 12 September 1926	T ₁
Wijn Nobel, S. H.	Leiden, 31 Augustus 1919	N ₁
Wijs, H. H. de	Oosterbeek, 25 Mei 1925	W ₁
Wijsmuller, E. A.	Amsterdam, 27 Januari 1923	T ₁
Wijvekate, M. H.	Deventer, 26 Mei 1926	T ₁
IJpey, E.	Heerenveen, 10 Augustus 1927	C ₁
IJspeert, J. G.	Hengelo, 12 September 1925	W ₁
IJspeert, K. A.	Hengelo, 20 April 1922	W ₁
IJtsma, A. J.	Sneek, 13 December 1922	N ₁
IJzerman, Mej. P.	Ridderkerk, 20 Juni 1926	N ₁
Zaanen, J. J.	Eethen, 13 Januari 1927	W ₁
Zanden, J. M. van der	Groningen, 20 Maart 1924	E ₁
Zandvliet, A.	Leiden, 29 Mei 1926	C ₁
Zandvliet, T. W. van	Rotterdam, 26 Maart 1924	E ₁
Zanten, J. van	Schoonebeek, 27 November 1919	C ₁
Zanten, J. van	Dordrecht, 8 December 1926	C ₁
Zee, J. van der	Groningen, 30 November 1925	W ₁
Zee, W. B. van der	's-Gravenhage, 9 Mei 1925	C ₁
Zeeuw, P. de	Vlaardingen, 15 September 1925	T ₁
Zeevenhoven, N. H. C. E.	Utrecht, 26 Augustus 1926	W ₁
Zegers, C. J.	Den Helder, 14 Februari 1926	C ₁
Zegveld, W. L.	Sanga Sanga Dalam, 9 Februari 1923	W ₁
Zilverschoon, C. J.	Dordrecht, 7 Juli 1923	N ₁
Zoetbrood, G. J.	Wisch, 6 April 1919	T ₁
Zoetemeijer, L.	Alphen aan den Rijn, 26 November 1925	C ₁
Zonneveld, C. P.	Rotterdam, 4 Juni 1925	E ₁
Zonneveld, J.	Vlaardinger-Ambacht, 2 Juni 1926	C ₁
Zonneveld, R.	Semarang, 27 Juli 1918	C ₁
Zonneveld, W.	Rotterdam, 29 Maart 1924	B ₁
Zoutendijk, J. W.	Brielle, 11 Juli 1926	W ₁
Zoutendijk, L.	's-Gravenhage, 3 September 1927	C ₁
Zuidema, K.	Groningen, 17 Maart 1923	C ₁
Zunderdorp, H. J.	Amsterdam, 27 Mei 1927	S ₁
Zuyderhoff, R.	's-Gravenhage, 1 October 1925	W ₁
Zwaan, C. de	Rijswijk, 20 October 1927	W ₁
Zwaan, J. H. van der	Hengelo, 24 October 1925	W ₁
Zwager, J. E. M.	Heerlen, 19 April 1926	E ₁
Zwart, F. H. W. de	's-Gravenhage, 20 November 1926	V ₁
Zwarteveen, A.	Enschede, 1 September 1926	T ₁
Zwarts, A. J.	Velp, 12 September 1927	C ₁
Zwetsloot, G. M.	's-Gravenhage, 13 April 1910	T ₁
Zwetsloot, H. A. M.	Leiden, 12 Mei 1923	C ₁
Zwienen, H. J. van	Rotterdam, 25 Mei 1928	B ₁

NAAM	GEBORTEPLAATS EN DATUM	Inge- schreven voor
Zwieten, J. A. van Zijdenbos, E. A. Zijlstra, H.	Vlaardingen, 25 April 1927 Eindhoven, 15 Februari 1927 Deventer, 19 December 1926	C ₁ B ₁ E ₁

11. Overzicht van het aantal der in 1943—1944 en in 1945—1946 voor het eerst ingeschreven studenten.

	Studiejaar 1943—1944.			Studiejaar 1945—1946.		
	Mann.	Vrouw.	Samen.	Mann.	Vrouw.	Samen.
Civiel-ingenieur	19	—	19	545	1	546
Bouwkundig ingenieur.	7	—	7	145	11	156
Werktuigkundig ingenieur	19	—	19	490	—	490
Scheepsbouwkundig ingenieur	12	—	12	82	—	82
Vliegtuigbouwkundig ingenieur	8	—	8	157	—	157
Electrotechnisch ingenieur	10	—	10	363	—	363
Scheikundig ingenieur.	27	1	28	345	17	362
Mijn ingenieur,	3	—	3	63	—	63
Natuurkundig ingenieur	6	—	6	103	3	106
Civiel-landmeter.	1	—	1	30	—	30
Ijker.	—	—	—	2	—	2
Alle lessen.	—	—	—	6	3	9
Enkele lessen.	6	—	6	27	7	34
	118	1	119	2358	42	2400

12. Overzicht van het totale aantal der in 1943—1944 en in 1945—1946 ingeschreven studenten.

	Studiejaar 1943—1944.			Studiejaar 1945—1946.		
	Mann.	Vrouw.	Samen.	Mann.	Vrouw.	Samen.
Civil-ingenieur	162	—	162	895	1	896
Bouwkundig ingenieur.	39	—	39	227	16	243
Werktuigkundig ingenieur	141	—	141	838	—	838
Scheepsbouwkundig ingenieur	45	—	45	175	—	175
Vliegtuigbouwkundig ingenieur	46	—	46	233	—	233
Electrotechnisch ingenieur	107	—	107	559	—	559
Scheikundig ingenieur.	127	9	136	613	31	644
Mijn ingenieur.	14	—	14	145	—	145
Natuurkundig ingenieur	46	—	46	170	5	175
Civil-landmeter.	11	—	11	68	—	68
Ijker.	—	—	—	4	—	4
Alle lessen	3	—	3	41	6	47
Enkele lessen.	14	2	16	38	7	45
	755	11	766	4006	66	4072

13. Lijst van de in 1945—1946 met goed gevolg geëxamineerden.

A. PROPAEDEUTISCHE EXAMENS.

NAAM.	Datum	Diploma.	NAAM.	Datum	Diploma.
Abbe, H. H. van	2-7-'46	E	Drost, H.	29-5-'46	E
Alberda, G.	15-5-'46	N	Duin, J. M. van	29-3-'46	C
Asbroek, J. G. ten	24-6-'46	V	Edens, A. H.	1-7-'46	W
Assen, J. van	15-5-'46	C	Eisma, W. A.	18-6-'46	C
Baare, J. de	16-5-'46	T	Elemans, W. G.	1-7-'46	W
Bakker, D. M.	10-5-'46	S	Engelkamp, D.	15-5-'46	C
Bakker, H. C.	31-5-'46	C	Evers, F. P. C.	21-2-'46	B
Baud, Jhr. H. M.	16-5-'46	E	Eijsker, D.	1-7-'46	C
Bennekens, F.	22-7-'46	C	Feenstra, W. A.	24-5-'46	C
Berg, C. H. J. van den	10-7-'46	W	Flemming, D.	13-6-'46	T
Berghuis, P. J.	8-7-'46	W	Fontein, F. J. H.	17-7-'46	T
Bergsma, H. J.	5-4-'46	E	Frijlink, H. C.	18-7-'46	C
Bezemer, C.	5-4-'46	T	Geitenbeek, T. W.	4-6-'46	V
Biekart, J. H.	15-5-'46	C	Gelder, A. van	29-5-'46	C
Blaauboer, D.	15-5-'46	N	Germans, F. H.	15-5-'46	N
Blomjous, H. W.	10-7-'46	W	Geus, A. de	29-5-'46	W
Bochardt, J.	15-5-'46	C	Goedbloed, F.	4-6-'46	E
Böck, P.	15-2-'46	M	Graadt van Roggen		
Bodegom, A. van	15-5-'46	C	A. H. F.	15-4-'46	M
Bogerd, T.	2-5-'46	W	Graaff, M. C. de	6-5-'46	B
Bokhoven, W.	17-7-'46	C	Gribnau, W. J. C.	1-7-'46	W
Booij, H.	12-6-'46	T	Groenix van Zoelen,		
Bos, A. van den	4-6-'46	E	Jhr. M. R. E.	22-5-'46	W
Boswinkel, E. K. F.	15-5-'46	C	Groot, A. C. de	8-7-'46	W
Boterenbrood, D.	25-6-'46	S	Haagedoorn, J. C.	15-5-'46	C
Bots, J. W.	24-7-'46	E	Hamming, I.	16-5-'46	E
Bots, J. M. J.	29-3-'46	C	Harst, J. van der	15-5-'46	N
Bouma, P. M.	29-5-'46	C	Hattum, J. T. van	14-3-'46	C
Bouts, M. G. L.	5-3-'46	T	Heesewijk, C. W. M. van	15-5-'46	C
Brans, Th.	22-7-'46	C	Heikens, T. L.	7-6-'46	C
Braicks, J. W.	16-5-'46	E	Hensbergen,		
Bruggemans, J. J.	5-3-'46	T	P. T. J. H. C. van	15-4-'46	T
Bruins, E. W. J.	5-11-'45	C	Henten, J. P. van	24-7-'46	E
Buuren, B. van	15-5-'46	N	Heijst, J. G. van	17-7-'46	T
Buschmann, C. H.	5-4-'46	T	Hoek, W.	29-3-'46	C
Bjlevelde, G.	15-5-'46	C	Hoën, H. 't	17-5-'46	B
Cohen, J. W.	8-7-'46	W	Hoff, B. M. E. van der	5-4-'46	T
Constandse, W. J. M.	16-5-'46	W	Hoolboom, M. A.	19-6-'46	T
Coolsma, S. F.	7-3-'46	N	Hoos, P. J.	8-7-'46	W
Delsman, A.	16-5-'46	E	Houben, G. M. M.	9-4-'46	T
Delver, D.	5-4-'46	B	Huizen, J. A. van	18-6-'46	B
Diekerhof, H. J. M.	23-7-'46	C	Hupkes, H.	17-7-'46	M
Disselkoeën, S.	14-3-'46	C	Huynen, J. R.	4-7-'46	E
Dixhoorn, J. J. van	8-4-'46	E	Huijsman, F.	14-6-'46	M
Doffegnies, J. W.	1-7-'46	W	Hijmans, A.	8-7-'46	W
Dols, A. G.	15-5-'46	C	Isphording, J. J.	15-4-'46	T
Dorpel, J. van den	1-7-'46	W	Jansen, J. R.	5-4-'46	T
Douwes Dekker, F. E.	25-7-'46	V	Jonge, W. T. R. de	1-7-'46	W
Douwes Dekker, H. L.	29-5-'46	N	Jongen, J. W. J.	1-7-'46	W
Dros, A. C.	15-7-'46	W	Jongepier, H. S.	16-5-'46	T

NAAM.	Datum	Diploma.	NAAM.	Datum	Diploma.
Kalisvaart, M.	21-1-'46	S	Nieuwenhuis, J. A. M.	16-5-'46	T
Kampen, W. H. van	1-7-'46	W	Nieuwenhuizen, G. D. H.	1-7-'46	W
Kappeijne van de Coppello, J. J.	15-7-'46	V	Nieuwenweg, J.	31-5-'46	C
Ketel, J.	5-4-'46	T	Noortwijk, A. van	25-2-'46	E
Key, A. M.	8-5-'46	B	Norg, P. G.	25-7-'46	W
Keijser, J. H.	1-7-'46	W	Nijhoff, G. J. J.	5-4-'46	T
Klerk, M.	16-5-'46	E	Oordt, W. H. van	22-5-'46	S
Kniep, W. J.	17-7-'46	T	Oort, W. P. van	15-5-'46	N
Koert, M. F.	29-5-'46	C	Oudendal, F.	16-5-'46	W
Kooper, P. J. E.	16-5-'46	W	Pater, C. de	1-7-'46	W
Koppen, C. W. J. van	17-7-'46	V	Penning, A. G.	8-7-'46	S
Korpershoek, H. R.	15-4-'46	M	Penning, P.	2-7-'46	N
Korteweg, A. C.	15-5-'46	C	Pfeiffer, P. W.	17-7-'46	T
Korteweg, J. A.	25-6-'46	S	Plantinga, T. F.	23-7-'46	W
Korthals Altes, S.	4-6-'46	E	Poolman, J. C. H.	10-9-'45	W
Kroes, J. L. de	16-5-'46	E	Poons, M.	17-7-'46	T
Kroonen, J. G.	17-7-'46	T	Prak, N. L.	20-2-'46	B
Kruisheer, J. E.	6-5-'46	B	Prins, G.	22-7-'46	W
Kuiken, K. J.	16-5-'46	W	Pückel, W. A.	10-9-'45	W
Kuipers, M.	1-7-'46	W	Puil, G. van der	8-7-'46	S
Landstra, J. A.	24-6-'46	V	Reher, L. G.	6-5-'46	B
Lanjouw, J.	12-6-'46	E	Reijen, G. van	25-6-'46	E
Leenhouts, A. L.	16-5-'46	E	Reijsenbach, J.	5-6-'46	M
Leeuwen, C. van	22-5-'46	C	Rietberg, G.	1-7-'46	W
Lentelink, T.	22-5-'46	W	Römer, M. J.	19-6-'46	E
Leupen, L. M.	14-6-'46	C	Romeijn, C.	16-5-'46	E
Ligtenberg, F. K.	15-5-'46	C	Roorda, H. J.	15-4-'46	M
Louwerenburg, M.	7-6-'46	C	Rooy, F. N. de	25-6-'46	S
Lubbers, M. H.	15-7-'46	C	Rij, J. H. van	16-5-'46	T
Luckens, D.	19-6-'46	E	Rijnbach, J. D. van	15-7-'46	S
Maas, C. J. van der	2-7-'46	V	Sanders, B. W.	1-7-'46	W
Maas Geesteranus, E.	1-7-'46	W	Sangster, M.	18-6-'46	N
Mahler, A. L.	16-5-'46	T	Schaafsma, A. H.	16-5-'46	W
Mast, A.	15-5-'46	C	Schalken, W.	15-7-'46	V
Meer, T. B. S. van der	15-7-'46	W	Schellekens, J. W. M.	18-1-'46	C
Mees, W. J. G.	17-7-'46	T	Schierbeek, R. L.	8-7-'46	W
Meewezen, W. D.	4-6-'46	E	Schipper, P.	22-5-'46	C
Merjenberg, F. L.	16-5-'46	E	Schneider, H. W.	29-5-'46	N
Meuwese, F. J. J.	10-5-'46	E	Scholte, J. W. A.	10-7-'46	W
Meijer, H.	18-6-'46	E	Schonebaum, H. C.	5-3-'46	T
Meijer, M.	14-3-'46	C	Schonebaum, R. C.	5-3-'46	T
Meijer Drees, J.	15-7-'46	V	Schouten, G.	16-5-'46	N
Middelburg, J.	15-5-'46	C	Schouw, J.	7-5-'46	W
Minkhorst, J. H. K.	15-7-'46	V	Schram, H. P. C.	15-7-'46	S
Minkhorst, J. H.	1-7-'46	W	Schuitemaker, J. J.	6-5-'46	M
Moerman, W.	1-4-'46	M	Schürmann, L. J. H.	24-6-'46	W
Molenaar, J.	8-7-'46	W	Schut, R. J.	17-7-'46	T
Mom, A.	8-7-'46	V	Siccama, Mej. C.	8-7-'46	B
Mos, M. de	5-6-'46	T	Simon Thomas, P. H.	7-6-'46	C
Mourik, A. E. van	1-7-'46	W	Smaalen, H. van	31-5-'46	C
Mulder, E. J.	17-7-'46	T	Smit, J. G.	8-7-'46	C
Muije, P.	6-5-'46	M	Smits, J. M. A.	5-6-'46	N
Nederpelt, P. van	16-5-'46	E	Someren, W. van	15-5-'46	C
Neumann, A. N.	7-6-'46	C	Spek, J. van der	16-5-'46	T
Niemeijer, J.	17-7-'46	W	Sprangers, H. A. M. K.	31-5-'46	C

NAAM.	Datum	Diploma.	NAAM.	Datum	Diploma.
Staats, P. C.	6-5-'46	M	Voorhoeve, E. W.	27-6-'46	E
Steenbergen, G. F.	16-5-'46	T	Vos, F. J. de	14-3-'46	C
Steffelaar, M.	16-5-'46	N	Vos, K. J. de	6-5-'46	M
Stemerding, S.	15-5-'46	N	Vredembregt, K.	16-5-'46	E
Stenstra, N. J.	17-7-'46	T	Vries, B. de	15-5-'46	C
Stevens, F. W. L.	5-4-'46	T	Vusse, J. G. van de	14-6-'46	N
Stoop, Jhr. E. S.	1-3-'46	W	Waal, J. de	16-5-'46	C
Stuart, H. C.	5-4-'46	C	Wal, S. van der	15-5-'46	C
Suurenbroek, B.	4-6-'46	T	Wal, U. van der	13-6-'46	W
Swan, F. J. A. van der	25-6-'46	S	Wartena, J.	5-4-'46	C
Thunissen, A. W. P.	15-5-'46	B	Welling, W. A.	29-3-'46	N
Tol, J. M.	16-5-'46	E	Wennubst, B. P. M.	5-4-'46	T
Tongeren, T. H. van	1-7-'46	W	Went, H.	5-4-'46	T
Tool, P.	5-6-'46	C	Werff, A.	15-5-'46	C
Trier, A. A. T. M. van	8-4-'46	E	Westenberg, H. E.	18-7-'46	C
Trikt, R. van	4-7-'46	W	Wiercx, L. A. J. M.	10-5-'46	E
Vaillant, C. J.	31-5-'46	C	Wieringen, A. van	4-6-'46	T
Valstar, D.	8-7-'46	W	Wilking, B. A.	6-5-'46	N
Vasseur, J. P.	19-6-'46	V	Wisse, C. L.	15-5-'46	C
Veen, A. van	13-12-'45	T	Wissema, G.	15-5-'46	C
Vegt, A. K. van der	24-7-'46	N	Willink, J.	14-3-'46	T
Veltman, W.	16-5-'46	W	Wit, P. A.	29-5-'46	E
Veltrop, J. A.	8-7-'46	W	Witteveen, H. G.	14-3-'46	C
Ven, A. J. M. van de	1-4-'46	C	Wolff, W. J.	16-5-'46	W
Verduin, A.	8-7-'46	W	Zaaijer, P. L.	7-6-'46	C
Vermeer, J. C. C.	19-6-'46	E	Zandvoort, F. J.	29-3-'46	B
Verster, H. J.	17-5-'46	B	Zandvoort, H.	14-2-'46	C
Visser, J.	25-6-'46	S	Zanen, J. H.	15-5-'46	C
Vlieger, C. A. de	14-3-'46	C	Zietse, B.	20-2-'46	T
Voets, M. M. I.	29-5-'46	C			

B. CANDIDAATS-EXAMENS.

NAAM.	Datum	Diploma	NAAM.	Datum	Diploma
Akkerman, R.	18-12-'45	T	Goldbohm, E.	7-3-'46	E
Andriese, A. C.	3-7-'46	S	Goorbergh, W. M.		
Arend, P. C. van den	11-12-'45	N	van den	25-2-'46	C
Audretsch, F. C.	27-9-'45	M	Graaff, A. de	5-4-'46	C
Baay, E. L.	17-7-'46	W	Grootjes, J. H.	27-10-'45	W
Bakker, C.	28-2-'46	W	Gunst, C. A. van	27-6-'46	T
Bakker, G. A.	28-6-'46	S	Haas, H. A. L. de	18-2-'46	N
Bakker, G. J.	28-6-'46	M	Heem, P. van der	2-4-'46	T
Barentsz, J.	27-3-'46	W	Heer, H. J. de	17-6-'46	N
Beer, C. de	24-5-'46	W	Heer, J. de	18-12-'45	T
Bekkum, J. van	24-7-'46	E	Heer, J. J. de	24-7-'46	E
Benjaminsen, J. M.	28-6-'46	E	Hekman, E. E.	27-6-'46	T
Berg, C. J. H. van den	8-4-'46	E	Hellings, S. J.	8-4-'46	E
Bitter, G. H. F.	6-7-'46	W	Herklots, R.	5-11-'45	T
Blink, Mej. J. V. van den	2-4-'46	T	Hermes, J. M.	7-6-'46	W
Blonk, N. H. M.	2-4-'46	T	Hoedt, H. A.	3-7-'46	W
Bogerd, T.	24-6-'46	W	Hoeneveld, W. J.	6-6-'46	W
Boer, G. J. W. de	28-6-'46	M	Hoogenbosch, J. C. A.	17-7-'46	S
Boerboom, A. J. R.	12-2-'46	T	Hoving, W. R.	5-4-'46	C
Boersma, M.	15-3-'46	W	Hovius, R.	18-12-'45	T
Boom, O. H.	10-7-'46	C	Huls, L. L. T.	21-9-'45	V
Boot, W. J.	24-7-'46	E	Hijmans van Anrooy, P.	7-3-'46	W
Bordewijk, J. L.	17-4-'46	E	Jacobs, A. J.	24-5-'46	C
Bouwman, J. J.	15-10-'45	N	Jacobson, G.	24-6-'46	W
Bouman, P. J.	4-6-'46	C	Jantzen, F.	17-7-'46	W
Bouwman, W. K.	23-11-'45	W	Jiskoot, P. J. N.	29-6-'46	S
Broekhuizen, E. H. van	11-7-'46	B	Jong, K. J. de	27-6-'46	W
Broertjes, C. G.	5-4-'46	C	Jonkers, C. O.	7-2-'46	W
Brouwer, F.	13-2-'46	C	Kaan, G.	8-7-'46	N
Bruin, P. H. de	12-2-'46	T	Kaars Sijpesteijn, W.	15-5-'46	W
Bruijn, B. de	17-7-'46	W	Kamerbeek, B.	27-6-'46	T
Carstens, H. C.	5-4-'46	C	Kappelhoff, A.	21-5-'46	T
Crul, J. J. J.	3-5-'46	W	Kaptijn, J. P.	24-7-'46	E
Daas, H. C. den	8-7-'46	N	Klap, J.	4-6-'46	C
Derks, W. H.	31-10-'45	C	Kleiterp, K.	28-6-'46	M
Drewes, C. J. H.	24-6-'46	W	Knape, T.	10-7-'46	W
Dun, M. F. van	27-6-'46	C	Koff, D. J. de	31-5-'46	S
Dusseldorp, G.	17-7-'46	W	Kok, A. P.	24-5-'46	C
Dijkerman, H. A.	2-4-'46	T	Kolff van Oosterwijk,		
Eernstman, J. W. T.	15-7-'46	W	A. R.	27-6-'46	T
Ehrhardt, J. J.	8-7-'46	N	Kooiman, P.	12-2-'46	T
Eisenhardt, K. W.	18-2-'46	N	Kooy, J. N.	26-11-'46	T
Ekama, H. C.	29-5-'46	S	Koster, G.	10-7-'46	C
Engels, C.	3-7-'46	W	Kreek, J. van der	8-4-'46	E
Ernst, H. E.	17-6-'46	N	Kuijper, E.	8-7-'46	N
Eyk, R. C. van der	8-4-'46	W	Kuijpers, L. J. M.	28-6-'46	E
Feis, H.	18-1-'46	V	Laarman, J. H.	5-6-'46	W
Flapper, J. A. F.	28-6-'46	E	Laho, J.	21-5-'46	T
Fokkema, A.	6-8-'46	C	Landheer, W.	26-7-'46	W
Fokker, H.	10-7-'46	W	Lely, C. F.	17-4-'46	C
Francken, F. M.	17-6-'46	W	Lock, J. J.	23-5-'46	T
Gardeniers, P. P.	18-12-'45	T	Loggers, G.	2-4-'46	T m. lot
Gmelig, T. J.	24-7-'46	E	Lunshof, H. J.	5-11-'45	T

NAAM.	Datum	Diploma.	NAAM.	Datum	Diploma.
Mackor, E. L.	21-5-'46	T	Sauerbier, P.	17-7-'46	W
Man, J. C. de	27-6-'46	T	Schalkwijk, E. C.	6-10-'45	W
Meer, J. van der	15-5-'46	W	Schippers, J.	21-12-'45	E
Meinesz, J. T.	24-5-'46	C	Schönfeld, C. W.	10-7-'46	W
Mesritz, E. A.	10-4-'46	T	Schott, G. J.	3-7-'46	W
Meyer, R. J.	29-6-'46	W	Schwarz, N. F. I.	17-6-'46	N
Meijsing, H. J.	21-12-'45	B	Simon Thomas, F. A.	17-6-'46	W
Molenaar, C.	13-2-'46	C	Smid, T. J. C.	27-9-'45	M
Mulder, B. H. W.	21-12-'45	E	Sonneveld, L.	28-6-'46	M
Mulder, H.	12-3-'46	W	Speckmann, J. D.	4-6-'46	C
Mulder, W. L. J.	17-4-'46	C	Stapel, H. W.	6-12-'45	S
Munck, E. H. L. de	28-6-'46	M	Steenbergen, A. D. van	27-3-'46	W
Muysken, M.	7-6-'46	W	Stek, Ir J. B.	30-11-'45	C
Nap, L.	5-4-'46	C	Stroucken, A. M. H.	17-7-'46	W
Nauta, J. P.	16-5-'46	W	Swart, H.	2-4-'46	T
Nes, R. van	11-12-'45	N	Timmers, G. J.	5-4-'46	C
Neut, J. H. van der	12-2-'46	T	Tjaden, H. J.	7-8-'46	C
Nierop, J. A. I. M. van	31-5-'46	C	Toet, J.	29-7-'46	V
Nieuwenhuys, A. J. A.	5-3-'46	T	Tops, J. W.	4-6-'46	C
Nieuwzwaag, K. W.	13-2-'46	C	Torren, J. H. van der	10-10-'54	W
Noord, T. C. D. van	10-7-'46	W	Trier, A. A. T. M. van	28-6-'46	E
Noordhuis, T.	30-10-'45	W	Uchelen, O. van	5-4-'46	C
Nijman, D. G.	8-4-'46	W	Valeton, J. J. P.	15-10-'45	E
Nijzink, T.	27-6-'46	T	Velden,		
Oele, H. A.	18-2-'46	N	E. J. J. M. van der	3-7-'46	W
Oudman, J.	29-6-'46	W	Verbiest, A. J.	27-9-'45	M
Oudshoorn, C. L.	27-6-'46	T	Verkade, A. J.	2-4-'46	W
Pabbuwe, A.	12-12-'45	W	Vermeijden, M. J.	17-4-'46	E
Palm, M. C.	16-11-'45	W	Vletter, R. de	12-2-'46	T
Pieterse, G. W.	10-7-'46	S	Vlieger, J. H. de	2-4-'46	T
Plaisier, P.	5-4-'46	C	Vlies, G. S. van der	5-6-'46	T
Ploeg, W.	5-4-'46	C	Vos, A.	2-4-'46	T
Poot, A. M.	30-7-'46	W	Vos, F. J. de	5-4-'46	C
Prooye, F. P. van	10-7-'46	C	Wäckerlin, J.	17-6-'46	N
Reilingh, A.	27-9-'45	M	Wajer, J. D. A.	10-7-'46	C
Reilingh, H.	15-10-'45	E	Want, G. F. van der	10-7-'46	W
Revallier, L. J.	5-11-'45	T m. lof	Weekhout, C. O.	24-6-'46	W
Riep, O.	5-7-'46	W	Wevers, C. E.	10-5-'46	W
Ringma, S. H.	10-7-'46	C	Willemse, T. W.	8-4-'46	N
Roes, F. G.	14-1-'46	E	Wispelwey, J. L.	4-7-'46	W
Roodhuyzen, J. A. F.	28-6-'46	E	Witte, C. H.	17-4-'46	E
Roos, J. H.	17-7-'46	W	Wolbeer, H. J.	13-2-'46	C
Rossum, J. J. van	15-5-'46	W	Ylstra, J.	12-2-'46	T
Rueb, W. B.	17-7-'46	W	Zandvoort, H.	24-5-'46	C
Ruys, J.	30-10-'45	V	Zeegers, R. N. G.	18-12-'45	T
Rij, M. J. van	28-6-'46	M	Zimmermann, H.	21-5-'46	E
Saris, A. W. K.	5-6-'46	W	Zwart, J. H.	13-2-'46	C

C. INGENIEURS-EXAMENS.

NAAM.	Datum	Diploma.	NAAM.	Datum	Diploma.
Arend, P. C. van der	11-12-'45	N	Drewes, C. J. H.	13-7-'46	W
Arlman, J. J.	11-12-'45	N	Dudok, J. C.	25-3-'46	C
Asselbergs, J.	17-7-'46	W	Duns, H.	19-12-'45	C
Baaij, E. L.	26-7-'46	W	Dusseldorp, G.	21-8-'46	W
Bakker, C.	28-6-'46	W	Dijksman, C.	13-10-'45	W
Bakker, G. A.	28-5-'46	S	Eduard, E.	29-3-'46	C
Barentsz, J.	14-6-'46	W	Ekama, H. C.	5-7-'46	S
Bast, J. G. F.	27-9-'45	M	Elzerman, J. J.	18-7-'46	C
Baylé, Mej. M. C.	12-2-'46	T	Engels, C.	6-7-'46	W
Beek, R. van	17-4-'46	W	Eijk, R. C. van der	17-4-'46	W
Beer, C. de	29-5-'46	W	Feis, H.	2-7-'46	V
Benjaminsen, J. M.	24-7-'46	E	Ferwerda, H.	31-10-'45	C
Berckel, F. L. van	21-2-'46	M	Flapper, J. A. F.	24-7-'46	E
Berg, C. J. H. van den	17-4-'46	E	Francken, F. M.	13-7-'46	W
Berghoef, J. F.	11-7-'46	B	Geelen, A.	28-6-'46	E
Beijers, J. C. J.	5-3-'46	W	Geijl, J. B.	10-7-'46	C
Bierens de Haan, W. J.	27-9-'46	M	Glazenburg, H.	18-12-'45	W
Bitter, J. M. M.	28-6-'46	E	Glazener, R.	31-10-'45	C
Boer, W. H.	27-6-'46	T	Gmelig, T. J.	24-7-'46	E
Boersma, M.	29-5-'46	W	Goderbauer, L.	7-6-'46	W
Boeye, A. M. F.	2-4-'46	T	Goldbohm, E.	8-4-'46	E
Bogerd, T.	23-7-'46	W	Goudsmit, B. L.	6-10-'45	W
Boiten, R. G.	23-10-'45	W	Graaf, F. de	19-7-'46	W
Bor, A.	21-2-'46	M	Graaf, P. M. de	24-7-'46	W
Bordewijk, J. L.	4-5-'46	E	Groot, J. de	12-2-'46	T
Borggreve, J. A.	30-11-'45	W	Grootjes, J. H.	10-11-'45	W
Bosma, G. S. K.	21-5-'46	T	Grosjean, J. A.	14-1-'46	E
Boswinkel, J.	4-10-'45	T	Guijkens, Mej. M. C.	9-11-'45	E
Both, G. J. J.	21-5-'46	W	Haan, W. B. de	28-6-'46	E
Bouwman, J. J.	15-10-'45	N	Haas, E. de	8-4-'46	N
Bouwman, W. K.	28-11-'45	W	Haas, H. A. L. de	17-6-'46	N
Brandeler, Jhr. R.			Hallo, H. H.	2-4-'46	T
M. J. van den	21-2-'46	M	Hamel, A. W. van	15-10-'45	E
Breen, J. J.	12-2-'46	T	Hamer, H. E. den	16-4-'46	V
Breggen, H. van der	17-10-'45	W	Hanhart, J. W.	31-10-'45	C
Broek, W. R. G. van den	6-10-'45	W	Hannesen, H. H.	7-3-'46	E
Broeke, J. H. van den	21-12-'45	E	Haringsma, B.	13-2-'46	C
Brouwer, F.	10-7-'46	C	Harmse, F. H.	9-7-'46	W
Bruggeman, A.	25-2-'46	C	Hartzema, F.	12-12-'45	W
Bruyn, I.	10-11-'45	W	Hassig, H. J.	2-7-'46	V
Burck, W. M.	12-7-'46	W	Have, C. D. ten	2-4-'46	T
Butter, G. den	22-2-'46	B	Heemstra, Baron		
Carrière, J. F.	7-3-'46	E	H. M. J. van	7-3-'46	E
Coltof, P.	13-2-'46	C	Heer, H. J. de	17-6-'46	N
Cornelis, A.	17-4-'46	C	Heine, R.	20-2-'46	W
Creveld, I. B. van	25-3-'46	C	Hellings, S. J.	8-4-'46	E
Crul, J. J. J.	3-7-'46	W	Herklots, R.	12-2-'46	T
Dam, D.	8-4-'46	E	Hermans, H.	30-3-'46	W
Doeve, G.	27-9-'45	M	Heuvel, E. van den	12-2-'46	T
Doncan, H. C.	21-12-'45	W	Heystek, A.	7-3-'46	E
Donker Duyvis, J.	5-11-'45	T	Hoek, H. A. van den	19-1-'46	E
Dorleyn, J.	21-5-'46	T	Hoeksema, G. D.	15-10-'45	W
Dorp, J. van	21-5-'46	T	Hoeneveld, W. J.	26-6-'46	W

NAAM.	Datum	Diploma.	NAAM.	Datum	Diploma.
Hofsommer, D. J.	18-2-'46	N	Meijer, H. C. L.	21-2-'46	M
Hollaar, D.	21-2-'46	M	Mezger, H. J.	19-3-'46	E
Hooft, R. H. 't	4-10-'45	W	Mol, C. J.	15-10-'45	N
Houtappel, R. M. F.	17-6-'46	N	Molenaar, H. C.	22-2-'46	W
Hoving, K.	19-1-'46	E	Molenaar, M. A.	15-10-'45	N
Huls, L. L. T.	21-9-'45	V	Mondria, H.	11-12-'45	N
Hummel, J. H.	21-12-'45	E	Mooyaart, W. E.	13-11-'45	W
Hupkes, L.	14-12-'45	W	Mulder, A. C.	21-2-'46	C
Huygen, J. J.	29-11-'45	W	Mulder, B. H. W.	21-12-'45	E
Huygens, W.	23-10-'45	W	Mulder, H.	17-4-'46	W
Hylkema, T. T.	25-2-'46	C	Mulder, W.	29-3-'46	C
Hijmans, D.	18-2-'46	N	Nagel, P. J.	4-6-'46	C
Hijmans van Anrooy, P.	14-5-'46	W	Neeteson, J. P.	18-7-'46	C
Inpijn, Y.	29-3-'46	C	Nes, R. van	8-7-'46	N
Itz, G. N.	11-12-'45	N	Neve, E. F. de	15-11-'45	W
Jacobson, G.	10-7-'46	W	Nieuwzwaag, K. W.	13-2-'46	C
Jager, F. de	7-3-'46	E	Noord, T. C. D. van	10-7-'46	W
Jansz, A.	21-12-'45	B	Noordhuis, T.	1-3-'46	W
Jong, C. J. de	30-3-'46	W	Nugteren, J.	13-2-'46	C
Jong, H. R. de	4-6-'46	S	Oei Hwie Tjan	4-10-'45	T
Jong, P. A. W. de	12-11-'45	W	Oosterwijk, L. M.	25-1-'46	S
Jonker, F.	7-12-'45	W	Ott de Vries, A. J.	21-9-'46	S
Jordaans, J. K. H.	28-6-'46	M	Ouwehand, J. E.	27-9-'45	M
Kaars Sijpesteijn, W.	10-7-'46	W	Oving, H. E.	29-10-'45	W
Kien, P. J.	10-9-'45	W	Pabbruwe, A.	19-1-'46	W
Klarenbeek, H.	11-7-'46	B	Palm, M. C.	29-5-'46	W
Kleijn, A. H.	28-6-'46	M	Pas, P. W. van der	15-10-'45	N
Klinkhamer, J. N.	4-6-'46	C	Pikaar, G. J.	10-7-'46	C
Koek, W. A.	2-4-'46	T	Planten de Vassy, W.	21-12-'45	E
Kok, W.	15-10-'45	N	Poot, A. M.	30-7-'46	W
Koningh, G. de	21-5-'46	E	Raalte, H. J. van	15-10-'45	N
Kool, C.	28-6-'46	M	Reef, H. G. A.	29-4-'46	C
Koster, H.	30-11-'45	W	Reilingh, H.	21-12-'45	E
Kraak, J.	28-6-'46	M	Remeyer, A. C.	31-10-'45	C
Kraal, H.	28-6-'46	E	Riemersma, J. C.	27-6-'46	T
Kramer, G. M.	21-2-'46	M	Riep, O.	10-7-'46	W
Kranendonk, A. van	21-12-'45	B	Rieter, L. J. V.	30-3-'46	W
Kreek, J. van der	8-4-'46	E	Roes, F. G.	14-1-'46	E
Kroeze, H.	14-3-'46	E	Rombach, J.	13-10-'45	W
Krijgsman, T.	25-3-'46	C	Romunde, R. van	21-12-'45	E
Kuiper-van der Schaaf, Mevr. M. S.	4-10-'45	T	Roothaan, C. C. J.	15-10-'45	N
Kuijpers, L. J. M.	24-7-'46	E	Rossum, J. J. van	2-7-'46	W
Laarman, J. H.	26-6-'46	W	Royer, C. B. H.	30-1-'46	S
Langeveld, J. M.	25-3-'46	C	Rudolph, J. G.	9-4-'46	W
Leeksma, A. C. J.	16-11-'45	C	Rueb, W. B.	18-7-'46	W
Le Poole, A. C.	4-7-'46	W	Ruijs, J.	2-7-'46	V
Le Rütte, W. A.	15-10-'45	N	Sande, J. J. van der	11-12-'45	N
Lie Kiem Kie,	25-3-'46	C	Schalkwijk, E. C.	6-10-'45	W
Liempt, M. J. F. M. van	31-10-'45	C	Schieveen, H. P. van	19-7-'46	C
Lieste, J.	2-4-'46	T	Schippers, J.	5-4-'46	E
Lincklaen Arriëns, J.	9-1-'46	S	Scholten, J. W.	24-7-'46	E
Mak, W.	5-11-'45	T	Schoppert, G. J.	29-12-'45	W
Mantz, M. R.	9-11-'45	E	Schravendijk, A. K. J. van	31-7-'46	W
Meer, J. van der	12-7-'46	W	Schuit, G. J.	23-5-'46	S
Ments, M. van	17-6-'46	N	Schütte, M. P.	21-12-'45	B

NAAM.	Datum	Diploma.	NAAM.	Datum	Diploma.
Siewertsz van Reesema A. W.	30-11-'45	C	Verkade, A. J.	22-6-'46	W
Sillevis, L. W.	5-11-'45	T	Verloren, H.	21-12-'45	E
Slingelandt, Baron J. A. van	19-9-'45	S	Vermeijden, M. J.	21-5-'46	E
Slofstra, C.	7-3-'46	E	Vermunt, G.	12-2-'46	T
Sluijs, F. van der	11-7-'46	B	Visser, B.	15-10-'45	N
Smid, T. J. C.	21-2-'46	M	Vlimmeren, P. J. van	2-4-'46	T m. lof
Smit, A.	17-6-'46	N	Vollenhoven, J. van	9-7-'46	W
Snoek, A.	31-10-'45	C	Vries, I. de	28-6-'46	E
Stapel, H. W.	14-6-'46	S	Wamel, J. van	18-1-'46	C
Steenbergen, A. D. van	14-6-'46	W	Weevers Stous, J. D.	4-10-'45	T
Stigter, N. A.	21-5-'46	E	Wepster, B. M.	2-4-'46	T m. lof
Stikvoort, H. M.	21-12-'45	W	Werner, E. G. G.	4-10-'45	T
Stofberg, M. J.	5-4-'46	C	Westenbrugge, A. J. van	10-7-'46	C
Stolk, J.	8-4-'46	E	Wevers, C. E.	19-7-'46	W
Stoop, Jhr. P. A. J.	24-7-'46	E	Wevers, M. H.	21-12-'45	B
Stuffken, J.	28-6-'46	M	Wiemans, H.	21-12-'45	E
Suurmond, W. J.	13-2-'46	C	Wieringa, E.	15-10-'45	N
Taverne, R. N.	21-2-'46	M	Wiersma, T. G.	17-4-'46	E
Teeuwen, J.	28-11-'45	W	Wigman, W.	12-2-'46	T
Tjaden, H. J.	7-8-'46	C	Willemse, T. W.	8-4-'46	N
Torren, J. H. van der	30-3-'46	W	Willeumier, F. H.	28-6-'46	M
Tijssens, H. R. S.	17-7-'46	W	Willigen, V. L. A. van der	5-7-'46	W
Vader, M.	15-10-'45	N	Winter, H. G. de	11-12-'45	N
Valeton, J. J. P.	15-10-'45	E m. lof	Wit, J. de	13-11-'45	W
Veen, G. van	22-1-'46	S	Witte, C. H.	21-5-'46	E
Veerman, J. W.	21-5-'46	E	Wijsman, R. A.	15-10-'45	N
Velzeboer, C. J.	21-2-'46	M	Zanten, O. van	7-3-'46	E
Verhoef, J. A.	21-12-'45	E	Zimmerman, H.	28-6-'46	E
Verhoeven, W.	12-2-'46	T	Zoest, T. G. van	16-11-'45	C
			Zwart, J. H.	4-6-'46	C

14. Overzicht van het aantal geslaagden voor examens gedurende het studiejaar 1945-1946.

		Civiel- ing.	Bouwk. ing.	Werkt. ing.	Scheeps- bouwk. ing.	Vliegt- bouwk. ing.	Electro- techn. ing.	Scheik. ing.	Mijn- ing.	Natuurk. ing.	Totaal.
Propaedeutisch examen	m.	66	12	55	12	12	35	42	12	19	265
	vr.	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
	tez.	66	13	55	12	12	35	42	12	19	266
Candidaats-examen	m.	37	2	61	8	4	23	36	10	15	196
	vr.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
	tez.	37	2	61	8	4	23	37	10	15	197
Ingenieurs-examen	m.	41	8	81	11	5	51	26	19	28	270
	vr.	—	—	—	—	—	1	2	—	—	3
	tez.	41	8	81	11	5	52	28	19	28	273

15. Promotiën gedurende het studiejaar 1945—1946.

Datum van de promotie tot doctor in de technische wetenschap.	Naam.	Titel van het proefschrift.	Promotor(en)	Opmerkingen.
31 Oct. 1945	M. J. N. Pourbaix	„Thermodynamique des solutions aqueuses diluées. Représentation graphique du rôle du pH et du potentiel”.	Prof. dr F. E. C. Scheffer en Prof. dr W. G. Burgers	met lof
14 Nov. 1945	M. van der Waarden	„De adsorptie van enkele gassen en hun binair mengsels aan vaste stoffen”.	Prof. dr F. E. C. Scheffer	
14 Nov. 1945	Ir W. T. Koiter	„Over de stabiliteit van het elastisch evenwicht”.	Prof. dr ir C. B. Biezeno	met lof
12 Dec. 1945	Ir C. Vermande	„Onderzoekingen over sulfietcellulose uit stroo”.	Prof. ir E. L. Selleger	
12 Dec. 1945	Ir A. van Wijn-gaarden	„Enige toepassingen van Fourierintegralen op elastische problemen”.	Prof. dr ir C. B. Biezeno	met lof
19 Dec. 1945	Ir G. Schmit	„Het optreden van methaan in watergas”.	Prof. dr F. E. C. Scheffer	
24 Jan. 1946	Ir J. D. Wackwitz	„Het verband tusschen arbeidsprestatie en leeftijd”.	Prof. dr ir J. Goudriaan	
30 Jan. 1946	Ir E. A. M. F. Dahmen	„Harden en andere omzettingen van vette oliën onder invloed van zwaveldioxyde”.	Prof. dr ir H. I. Waterman	met lof
13 Febr. 1946	Ir J. M. Goppel	„Quantitatieve röntgenografische onderzoekingen aan rubber”.	Prof. dr H. B. Dorgelo en Prof. dr ir A. van Rossem	
20 Febr. 1946	N. Lamme	„De synthese van koolwaterstoffen volgens Fischer-Tropsch”.	Prof. dr ir H. I. Waterman	
27 Febr. 1946	Ir H. J. A. de Goeij	„Het nacopeer-effect bij belichte chromaatlagen”.	Prof. dr W. G. Burgers	met lof
13 Maart 1946	Ir H. G. Geerlings	„De invloed van de atmosfeer en de warmtebehandeling bij het electrisch lasschen”.	Prof. dr ir W. F. Brandsma	

Datum van de promotie tot doctor in de technische wetenschap.	Naam	Titel van het proefschrift	Promotor(en)	Opmerkingen.
4 April 1946	Ch P. van Dijk	„Bereiding, smaak en anaesthetische werking van eenige alkoxy-amino-nitrobenzenen”.	Prof. dr ir P. E. Verkade	met lof
22 Mei 1946	Ir M. H. R. J. Plusje	„Fysisch-chemische onderzoeken over het ontsluiten van ruw fosfaat met salpeterzuur”.	Prof. dr F. E. C. Scheffer	met lof
22 Mei 1946	Ir J. van Slooten	„Meetkundige beschouwingen in verband met de theorie der elektrische vierpolen”.	Prof. dr B. van der Pol en Prof. dr O. Bottema	met lof
29 Mei 1946	F. L. H. M. Stumpers	„Eenige onderzoeken over trillingen met frequente modulatie”.	Prof. dr B. van der Pol en Prof. dr H. Bremekamp	
29 Mei 1946	N. Warmoltz	„Over het mechanisme van den capaciteven ontsteker en van den weerstand-ontsteker”.	Prof. dr M. J. Druyvesteyn	
20 Juni 1946	Ir P. H. Witjens	„Onderzoeken over de alkoxy-amino-nitrobenzenen”.	Prof. dr ir P. E. Verkade	met lof
9 Juli 1946	Ir J. J. Geluk	„Galm en geluidsabsorptie”.	Prof. dr C. Zwikker	
9 Juli 1946	R. E. Strube	„Onderzoeken in verband met de lokaal anaesthetische werking van alkoxy-nitroanilinen”.	Prof. dr ir P. E. Verkade	
10 Juli 1946	G. G. H. Hamm	„Onderzoeken over het rheologisch gedrag van ongevulcaniseerde rubber met de rotatieplastometer”.	Prof. dr ir A. van Rossem	
10 Juli 1946	Ir P. R. A. Maltha	„Onderzoeken over de invloed van L-ascorbinezuur en van verbindingen met verwante structuur op de bak-aard van meel”.	Prof. dr ir G. van Iterson Jr	met lof

16. Prijsvragen.

Verslag over de prijsvragen uitgeschreven in Juni 1942 en te beantwoorden vóór 15 September 1943 door studeerenden aan een Nederlandsche instelling van hooger onderwijs (ingevolge art. 37 Hoogeronderwijswet).

AFDEELING DER ELECTROTECHNIEK.

Op de door de Afdeeling der Electrotechniek in Juni 1942 gestelde vragen zijn geen antwoorden ingekomen.

Verslag over de prijsvragen, uitgeschreven op 1 Juni 1943 en te beantwoorden vóór 15 September 1944 door studeerenden aan een Nederlandsche instelling voor hooger onderwijs (ingevolge art. 37 Hoogeronderwijswet).

AFDEELING DER SCHEIKUNDIGE TECHNOLOGIE.

Op de door de Afdeeling der Scheikundige Technologie in Juni 1943 gestelde vragen zijn geen antwoorden ingekomen.

PRIJSVRAAG, te beantwoorden vóór 15 September 1947 door studeerenden aan een Nederlandsche instelling van hooger onderwijs. (Ingevolge art. 37 der Hooger-Onderwijswet).

De Senaat der Technische Hoogeschool maakt bekend, dat in de

AFDEELING DER MIJNBOUWKUNDE

de volgende prijsvraag wordt uitgeschreven:

Gevraagd wordt een theoretische beschouwing over de spanningstoestanden in het gesteente en in de koollaag bij horizontale of zwakhellende afzetting, welke ontstaan bij snelvoortschrijdende ontginning met lang front.

De antwoorden op de vraag moeten, met een andere hand dan die van den inzender of met een schrijfmachine, in de Nederlandsche taal zijn geschreven.

De antwoorden moeten vóór of op 14 September 1947 worden toegezonden aan den Secretaris van den Senaat der Technische Hoogeschool, met opgave van een correspondentie-adres van den inzender. Zij moeten geteekend zijn met een spreuk of een ander kenteken en daarbij moet gevoegd worden een verzegelde enveloppe, die dezelfde spreuk of hetzelfde teeken tot opschrift heeft en den naam, het studievak en het eigen adres des inzenders bevat.

Als studeerenden aan een Nederlandsche instelling van hooger onderwijs en gerechtigd tot het beantwoorden der prijsvraag worden beschouwd allen, die op den datum van deze bekendmaking het recht hadden het onderwijs aan een Nederlandsche hoogeschool of universiteit bij te wonen en die op dezen datum geen diploma als ingenieur, geen ander einddiploma van een hoogeschool of geen doctoraat hadden verkregen.

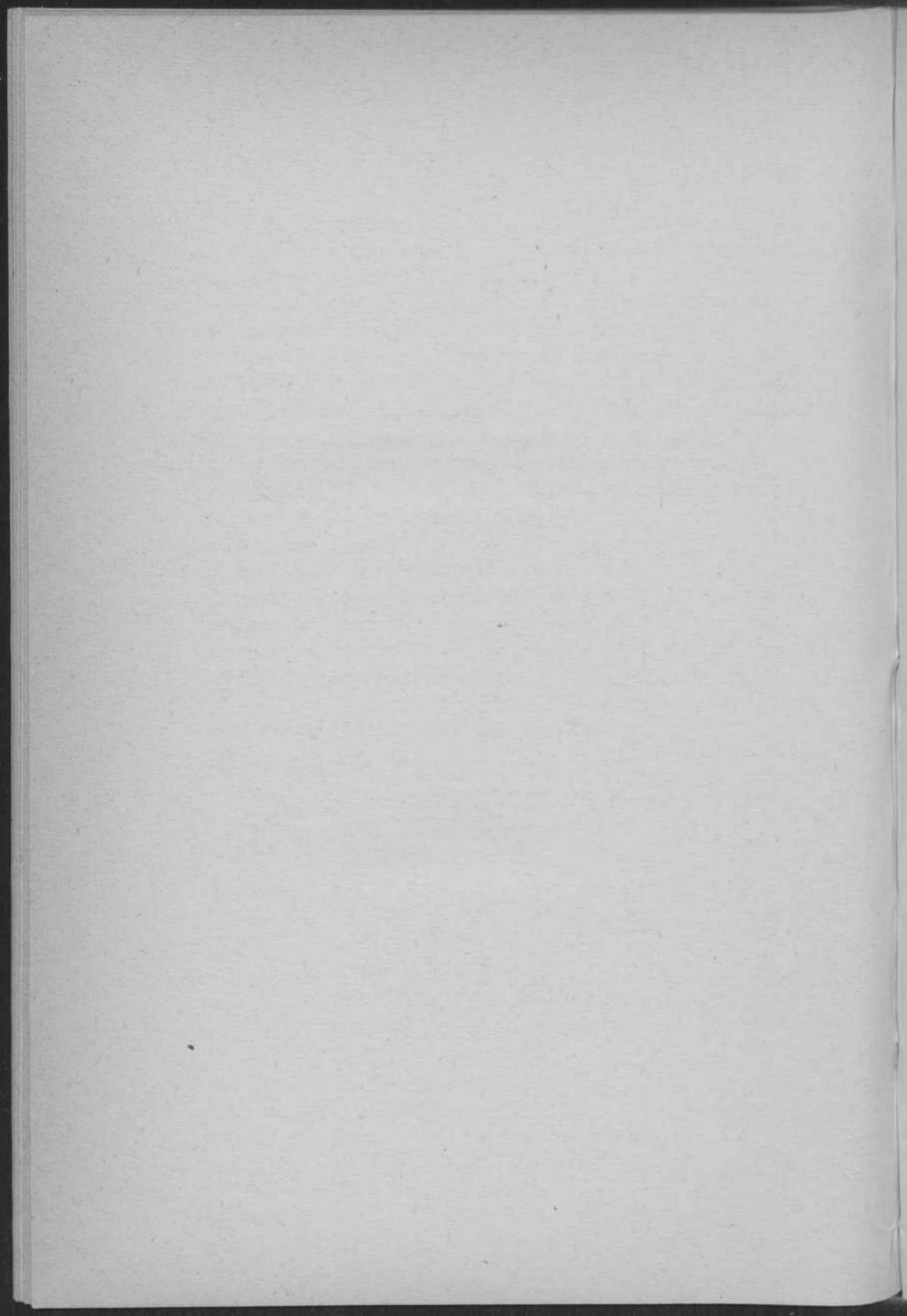
Op 8 Januari 1948 zal door den Senaat het oordeel der Afdeeling over de ingekomen antwoorden worden bekend gemaakt en aan den inzender van het meest voldoende antwoord, dat de bekroning waardig gekeurd is, de gouden eerepenning worden uitgereikt.

Een met een gouden eerepenning bekroond antwoord wordt teruggezonden aan den inzender; niet bekroonde antwoorden worden teruggezonden aan het opgegeven correspondentie-adres.

De Senaat der Technische Hoogeschool,

H. J. VAN DER MAAS, Rector Magnificus.

J. M. TIENSTRA, Secretaris.

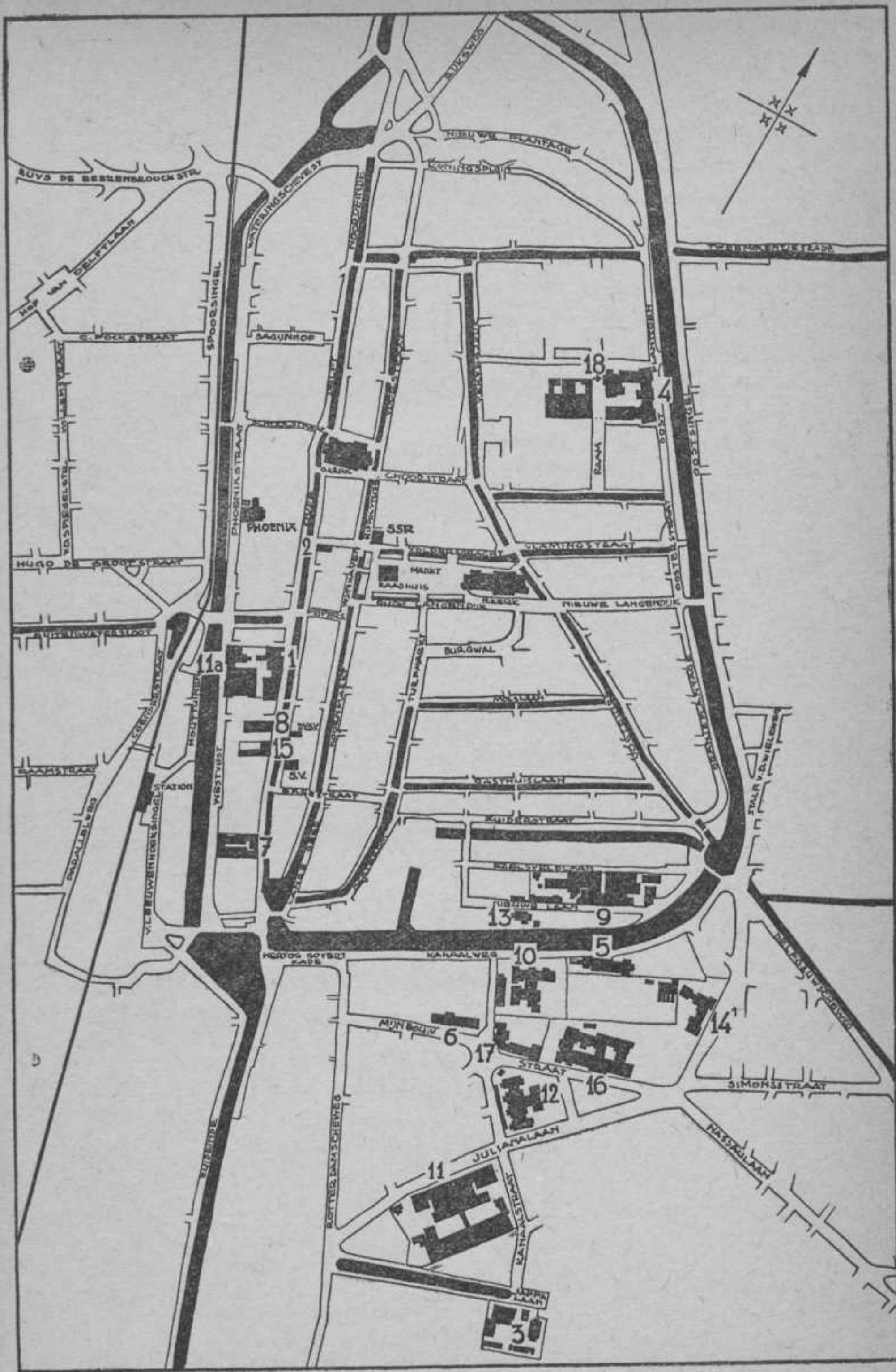

II.

**STAAT VAN DE TECHN. HOOGESCHOOL
BIJ DEN AANVANG VAN HET STUDIEJAAR
1946—1947**

GEBOUWEN DER TECHNISCHE HOOGESCHOOL

1. Hoofdgebouw, Oude Delft 95. Tel. 137 en 842.
2. Vergaderzaal van den senaat, Oude Delft 118. Tel. 1126.
3. Gebouwen voor wiskunde, Jaffalaan. Tel. 2514.
4. Gebouw voor weg- en waterbouwkunde, Oostplantsoen 25. Tel. 1399 (Waterbouwkundig laboratorium. Tel. 1398).
5. Gebouw voor geodesie, landmeten en waterpassen, Kanaalweg 4. Tel. 1980.
6. Gebouw voor mechanische technologie, afdeling textiel, Mijnbouwstraat 16b. Tel. 934. (Vezelinstituut T. N. O. Tel. 934).
7. Gebouw voor bouwkunde, Oude Delft 39. Tel. 58.
8. Gebouw voor decoratieve kunst, Oude Delft 75. Tel. 673.
9. Gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde, Nieuwelaan 76. Tel. 1310.
10. Laboratorium voor electrotechniek, Kanaalweg 2b. Tel. 1981.
11. Gebouw voor scheikunde, Julianalaan 136, Tel. 2917.
12. Laboratorium voor analytische scheikunde, de Vries van Heystplein 2. Tel. 477.
13. Laboratorium voor microbiologie, Nieuwelaan 5. Tel. 121.
14. Laboratorium voor technische botanie, Julianalaan 67. Tel. 341. (Rubberinstituut T. N. O. Tel. 533).
15. Laboratorium voor metallographie, Oude Delft 71. Tel. 1929.
16. Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20. Tel. 1982.
17. Laboratorium voor technische physica, Mijnbouwplein 11. Tel. 1983. (Technisch-fysische dienst van T.N.O. en T.H.)
18. Bibliotheek, Doelenstraat 101. Tel. 1397.

LIGGING DER GEBOUWEN.

College van Curatoren:Jaar van
aanvaarding.

Dr G. HOLST, <i>Voorzitter</i>	1946
Aalst (N.-B.), Valkenwaardscheweg 66.	
Ir R. VERLOREN VAN THEMAAT <i>sr</i>	1946
Nijmegen., Eversweg 2. Tel. 21061.	
Ir F. C. M. WIJFFELS	1946
Brunssum (L.), Akerstraat 12a. Tel. 261	
Ir F. Q. DEN HOLLANDER	1946
Hollandsche Rading (Utr.), Oost 50.	
Dr C. H. VAN DER LEEUW	1946
Wassenaar, Bloemcamplaan 61.	

Secretaris van Curatoren:

Dr mr dr ir A. R. VELDMAN	1944
Oostsingel 23.	

Bureau: Oude Delft 95 (Telefoon 951).

Rector Magnificus:

J. M. TIENSTRA.

Spreekuur: Maandag 2—3 uur n.m. in het hoofdgebouw.
Oude Delft 95 (Telefoon 584, b.g.g. 842).

Secretaris van den Senaat:

Dr ir H. I. WATERMAN	1946
--------------------------------	------

College van Rector Magnificus en Assessoren:	Jaar van aanvaarding.
J. M. TIENSTRA, Rector Magnificus	1946
Ir J. A. GRUTTERINK	1945
Dr J. G. RUTGERS	1945
Ir E. J. F. THIERENS	1945
Ir M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE	1945
Ir D. DRESDEN	1946
Dr Ir P. E. VERKADE	1946
Ir C. G. J. VREEDENBURGH.	1946
Dr ir H. I. WATERMAN, Secretaris v. d. Senaat, Secretaris .	1946

Commissie voor de redactie van het jaarboek, verschijnende in September 1947:

De rector magnificus.

De secretaris van den senaat.

Dr ir H. J. VAN DER MAAS.

Commissie van overleg met de studenten:

J. M. TIENSTRA, Rector Magnificus

Dr ir H. I. WATERMAN, Secretaris.

Dr J. G. RUTGERS.

Ir C. G. J. VREEDENBURGH.

Ir M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE.

Ir D. DRESDEN.

.....

Ir E. J. F. THIERENS.

Dr ir P. E. VERKADE.

Ir J. A. GRUTTERINK.

Commissie voor de bibliotheek:

J. M. TIENSTRA, Rector Magnificus

Dr. R. KRONIG.

Ir C. G. J. VREEDENBURGH.

H. ROSSE.

Ir. E. C. VON PRITZELWITZ VAN DER HORST.

Jhr dr G. J. ELIAS

Dr. ir. C. J. VAN NIEUWENBURG.

Ir C. L. VAN NES.

Dr. ir. A. KOREVAAR, Secretaris.

Hoogleraren:

A. Afdeling der algemeene wetenschappen.	Jaar van ambtsaanvaarding te Delft.
H. J. VAN VEEN, De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1919
Rotterdamscheweg 129, Tel. 1051, Postrekening 29370.	
Dr H. BREMEKAMP, De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1919
Rotterdamsche weg 115. Tel 952, Postrekening 34557.	
Dr J. G. RUTGERS, De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica, <i>Voorzitter</i>	1914
Prinses Mariannelaan 183, Voorburg, Postrekening 118933, Tel. 's-Gravenhage 728141.	
Dr J. A. VERAART, Het handelsrecht, de staathuishoudkunde, de arbeids- en fabriekswetgeving en het mijnrecht	1919
Ridderlaan 1. Wassenaar. Tel. 4041.	
Dr C. H. VAN OS, De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1919
Wilhelminalaan 24, Rijswijk (Z.-H). Tel. 's-Gravenhage 118274. Postrekening 32497.	
Dr H. B. DORGELO, De theoretische en toegepaste natuur- kunde	1927
Julianalaan 87, Tel. 977, Postrekening 44391.	
Dr S. C. VAN VEEN, De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1946
Dubbeldamscheweg 214, Dordrecht, Tel. 3764, Postrekening 269341	
Dr J. A. PRINS, De theoretische en toegepaste natuurkunde .	1946
Kanaalweg 2d, Tel. 1984.	
Dr M. J. DRUYVESTYEN, De theoretische en toegepaste natuurkunde, <i>Secretaris</i>	1946
Julianalaan 151. Tel. 1814.	
Dr O. BOTTEMA, De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1941
Oranjelaan 27, Rijswijk (Z.-H.), Tel. 's-Gravenhage 181395. Postrekening 120430.	
Dr D. VAN DANTZIG, De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica (1938)	1940
Nierstraat 17, Amsterdam-Zuid, Tel. 95694.	
Dr R. KRONIG, De theoretische natuurkunde	1939
Oostsingel 204, Tel. 1953, Postrekening 157132.	
Dr C. VISSER, De zuivere en toegepaste wiskunde en de mechanica	1946
Tweemolentjeskade 16, Tel. 2511, Postrekening 321229.	
Dr ir J. GOUDRIAAN (<i>Buitengewoon hoogleeraar</i>), De bedrijfsleer	1936
Bachlaan 18, Hilversum, Tel. 6570, Postrekening 134171.	

- Mr A. C. JOSEPHUS JITTA, (*Buitengewoon hoogleeraar*), Het staatsrecht, het administratief recht (met uitzondering van de arbeids- en fabriekswetgeving en het mijnrecht) en het handelsrecht 1941
Alexander Gogelweg 33, Flatgebouw Zorgvliet, 's-Gravenhage, Tel. 335175, Postrekening 13048.
- Dr H. A. KRAMERS (*Bijzonder hoogleeraar*), De theoretische natuurkunde 1931
Poelgeesterweg 2, Oegstgeest, Tel. Leiden 24651. Postrekening 77917.
- Dr W. J. D. VAN DIJCK (*Bijzonder hoogleeraar*), De fysische technologie 1936
Schoutenstraat 7, 's-Gravenhage. Tel. 775466. Postrekening 80918.
- (*Bijzonder hoogleeraar*), Het recht van den industrieelen eigendom
-
- B. Afdeeling der weg- en waterbouwkunde.**
-
- De waterbouwkunde
..... De kennis en het onderzoek van bouwstoffen, de rioleering en watervoorziening en het maken van bestekken en begrotingen
- Ir J. W. THIERRY. De waterbouwkunde 1930
Rietzangerlaan 21, 's-Gravenhage. Tel. 338216.
- Ir S. H. A. BEGEMANN, De waterbouwkunde 1938
Kerklaan 181, Rijswijk (Z.-H.). Tel. 's-Gravenhage 118638. Postrekening 224909.
- Ir E. R. HONDELINK, De aanleg en de exploitatie van wegen, 1936
.....
- Ir C. G. J. VREEDENBURGH, De toegepaste mechanica, Voorz. 1946
Galileïstraat 144, 's-Gravenhage, Tel. 394206, Postrekening 362971.
....., Het landmeten, het waterpassen en de geodesie.
-
- J. M. TIENSTRA, Het landmeten, het waterpassen en de geodesie (1935) 1939
Westplantsoen 30. Tel. 1041. Postrekening 27645.
....., De brugbouw en de leer van belangrijke ijzerconstructies
- Ir J. A. BAKKER (*Buitengewoon hoogleeraar*), De leer van het gewapend beton en de toepassing in de burgerlijke bouwkunde, de waterbouwkunde en den brugbouw 1918
Rozenburglaan 104, Rotterdam (O.). Tel. 23865. Postrekening 56214.
- Ir J. T. THIJSSE (*Buitengewoon hoogleeraar*), De theoretische en experimenteele hydraulica 1938
Ooievaarlaan 22, 's-Gravenhage, Postrekening 14110.

Dr ir F. A. VENING MEINESZ (*Buitengewoon hoogleeraar*),
De geodesie 1939
Potgieterlaan 5, Amersfoort, Tel. 3700, Postrekening 13674.

C. Afdeeling der bouwkunde.

Ir M. J. GRANPRÉ MOLIÈRE, De architectuur, *Voorzitter* 1924
Oudwassenaarscheweg 7, Wassenaar, Tel. 8818, Postrekening 85084.
....., De architectonische vormleer en
de geschiedenis der bouwkunst 1926

N. LANSDORP, De architectuur 1932
Van Alkemadelaan 1a, 's-Gravenhage, Tel. 777045

H. ROSSE, De decoratieve kunst en het ornamentteekenen 1933
Vlietweg 7, Rijswijk (Z.-H.), Tel. 's-Gravenhage 118983.
Postrekening 230273.

Ir H. T. ZWIERS, De architectuur 1938
Spaarnelaan 44, Haarlem. Tel. 13134. Postrekening 118628.

....., De architectuur

Ir B. H. H. ZWEERS, De architectuur, *Secretaris* 1946
Perzijnlaan 13, Wassenaar, Tel. 2412.

L. O. WENCKEBACH (*Buitengewoon hoogleeraar*), Het boet-
seeren en de beeldhouwkunst 1935
Gooweg 40, Noordwijkerhout, Tel. Noordwijk 2412, Postrek. 20871

W. A. E. VAN DER PLUYM (*Buitengewoon hoogleeraar*), Het
handteekenen en de geschiedenis der schilder- en beeld-
houwkunst 1943
Koningslaan 51, Bussum. Tel. 6242. Postrekening 23860.

D. Afdeeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde.

Ir F. WESTENDORP, De werktuigbouwkunde 1916
Ruys de Beerenbrouckplein 13. Tel. 916. Postrekening 40173.

Ir E. C. VON PRITZELWITZ VAN DER HORST, De werktuig-
bouwkunde (1922) 1937
Bloemcamplaan 23, Wassenaar. Tel. 9728. Postrekening 5268.

Ir D. DRESDEN, De werktuigbouwkunde, *Voorzitter* (1920) 1946
Rotterdamscheweg 107, Tel. 2885, Postrekening 422237.

Dr ir C. B. BIEZENO, De toegepaste mechanica 1914
Nieuwelaan 30, Tel. 697. Postrekening 31124.

Ir A. J. TER LINDEN, De werktuigbouwkunde 1927
Julianalaan 154. Telefoon 966. Postrekening 48551.

Ir P. LANDBERG, De mechanische technologie, *Secretaris* . . . 1929
Rotterdamscheweg 123, Tel. 516, Postrekening 43787.

Ir C. M. VAN WIJNGAARDEN, De werktuigbouwkunde . . . 1922
Botaniestraat 40, Tel. 186. Postrekening 114190.

- Dr ir W. F. BRANDSMA, De mechanische technologie en
de metallographie 1934
Kanaalweg 9. Tel. 938. Postrekening 29379.
- Ir J. W. BONEBAKKER, De scheepsbouwkunde 1946
Mijnbouwstraat 16, Postrekening 93712.
- Dr J. M. BURGERS, De aërodynamica, hydrodynamica en
hare toepassingen 1918
van Houtenstraat 1. Tel. 1313. Postrekening 13654.
- Ir B. C. KROON, De werktuigbouwkunde 1941
Van Leeuwenhoeksingel 33. Tel. 2339. Postrekening 159643.
- Dr ir H. J. VAN DER MAAS, De vliegtuigbouwkunde 1940
Voorstraat 42. Tel. 589.
- Ir L. H. DE LANGEN, De werktuigbouwkunde 1945
Rotterdamscheweg 99, Tel. 2175, Postrekening 97997.
- Ir H. E. JAEGER, De scheepsbouwkunde 1946
Rotterdamscheweg 101, Tel. 1847, Postrekening 257318.
- Dr ir A. VAN DER NEUT, De vliegtuigbouwkunde 1945
Zomerlaan 22, Heemstede, Tel. 29028, Postrekening 148246.
- Dr ir J. W. H. UYTENBOGAART, (*Buitengewoon hoog-
leeraar*), De mechanische technologie 1941
Bloemcampaan 34, Wassenaar. Tel. 8755. Postrekening 17277.
- Ir J. J. BROEZE, (*Buitengewoon hoogleeraar*), De werk-
tuigbouwkunde 1946
Delftweg 17 D, Rijswijk (Z.H.), Tel. 's-Gravenhage 118112.
- Ir L. TROOST, (*Buitengewoon hoogleeraar*), De scheeps-
bouwkunde 1946
dr. Boeslaan 8, Wageningen. Tel. 2516, Postrekening 50775.

E. Afdeeling der electrotechniek.

- Dr ing. ir H. S. HALLO, De electrotechniek, 1915
Rotterdamsche weg 103. Tel. 539. Postrekening 17263.
- Jhr dr G. J. ELIAS, De electrotechniek 1916
Oude Delft 157. Tel. 778. Postrekening 46924.
- Ir E. J. F. THIERENS, De electrotechniek, *Voorzitter* 1925
Jonkerlaan 50, Wassenaar. Tel. 2139. Postrekening 23128.
- Ir L. H. M. HUYDTS, De electrotechniek, *Secretaris* 1946
Geestbrugweg 105, Rijswijk (Z.H.), Tel. 181417, Postrekening 54369.
- Dr ir W. TH. BÄHLER, De electrotechniek 1930
Julianalaan 155. Tel. 2677. Postrekening 12347.
....., (*Buitengewoon hoogleeraar*), De elec-
trotechniek
- Dr B. VAN DER POL (*Bijzonder hoogleeraar*), Speciale onder-
werpen uit de theoretische electriciteitsleer 1938
Parklaan 24, Eindhoven. Tel. 3239. Postrekening 105984.

F. Afdeeling der scheikundige technologie.

- Dr ir G. VAN ITERSON JR., De microscopische anatomie 1907
Hertog Govertkade 12. Tel. 188. Postrekening 45128.

- Dr F. E. C. SCHEFFER, De anorganische scheikunde 1917
Park Leeuwensteijn 4, Voorburg. Tel. 's-Gravenhage 779858.
Postrekening 14328.
- Dr ir A. J. KLUYVER, De algemeene en toegepaste micro-
biologie 1921
Nieuwelaan 3. Tel. 121. Postrekening 53758.
- Dr ir H. I. WATERMAN, De scheikundige technologie . . . 1919
Nieuwe Plantage 63, Tel. 2966. Postrekening 267553.
- Dr ir C. J. VAN NIEUWENBURG, De analytische scheikunde
en de scheikunde der bouwstoffen, *Secretaris* 1920
Rotterdamscheweg 135. Tel. 858. Postrekening 17457.
- Dr ir P. E. VERKADE, De organische scheikunde en haar
toepassingen, *Voorzitter* 1938
Waalsdorperweg 88, 's-Gravenhage. Tel. 776351. Postrekening 11021.
- Dr ir W. F. BRANDSMA, De mechanische technologie en
de metallographie 1934
Kanaalweg 9. Tel. 938. Postrekening 29379.
- Dr W. G. BURGERS, De fysische scheikunde 1940
Huis te Hoornkade 22, Rijswijk (Z.-H.). Tel. 's-Gravenhage 181987.
Postrekening 21118.
- Dr P. KARSTEN, De analytische scheikunde 1937
Rotterdamscheweg 133. Tel. 2162. Postrekening 118999.
- Ir G. A. BRENDER à BRANDIS (*Buitengewoon hoogleeraar*),
De technologie der brandstoffen 1920
Bloemcamplaan 26, Wassenaar. Tel. (K. 1751) 9464. Postrekening 52809.
- Dr ir J. W. H. UYTENBOGAART (*Buitengewoon hoog-
leeraar*), De mechanische technologie 1941
Bloemcamplaan 34, Wassenaar. Tel. 8755. Postrekening 17277.
- Dr J. H. DE BOER, (*Buitengewoon hoogleeraar*), Bijzondere
onderwerpen der scheikundige technologie 1946
Research Departement, Lever Brothers Unilever, Port Sunlight Wirral
Cheshire, England; adres in Delft. Nieuwe Plantage 63.
- Ir E. L. SELLEGER (*Bijzonder hoogleeraar*),
De papierfabricage 1937
Fretstraat 20, Nijmegen. Tel. 20415. Postrekening 14958.
- Dr ir A. VAN ROSSEM (*Bijzonder hoogleeraar*),
De rubbertechnologie 1939
Kanaalweg 10. Tel. 288. Postrekening 30198.

G. Afdeeling der mijnbouwkunde.

- Ir C. L. VAN NES, De mijnkunde, het mijnmeten en kar-
teeren 1925
Hofwijkstraat 61, Voorburg. Postrekening 88631.
- Ir J. A. GRUTTERINK, De delfstof- en aardkunde, *Voorzitter* 1906
Van Bleiswijkstraat 179. 's-Gravenhage. Tel. 551742. Postrekening 82760.
- Ir H. F. GRONDIJS, De ertskunde, *Secretaris* 1926
Hof van Delftlaan 14. Tel. 2675. Postrekening 107180.

- Ir M. H. CARON, De metallurgie en de docimasie 1928
 Molenlaan 6, Rijswijk (Z.-H.). Tel. 's-Gravenhage 181192. Postrek. 144862.
 Dr J. H. F. UMBGROVE, De geologie 1930
 Bremhorstlaan 19, Wassenaar. Tel. 8632. Postrekening 165265.
 De geologie

Oud-hoogleraren :

	Jaar van aftreding.
Dr ir J. KRAUS, Nassauplein 33, 's-Gravenhage	1905
Dr H. DE VRIES,	1907
Dr A. SMITS, Koninginneweg 9, Doorn	1908
Mr dr. C. A. VERRIJN STUART, Prof. Lorentzlaan 70, Zeist	1909
Dr ir. F. K. TH. VAN ITERSON, Waalsdorperweg 108, 's-Gravenhage	1913
Dr J. A. BARRAU, Mauritsstraat 92 Utrecht.	1913
M. CLÉMENT, Frankrijk	1913
Mr P. J. M. AALBERSE, Kruisbessenstraat 12, 's-Gravenhage.	1918
Ir J. KLOPPER, Lyceumplein 60, 's-Gravenhage	1919
Dr W. J. DE HAAS, Rijnsburgerweg 20 Leiden.	1922
Ir H. J. HEUVELINK, Sweerts de Landasstraat 44, Arnhem.	1926
Dr A. D. FOKKER, Damstraat 21, Haarlem	1927
Dr ir H. A. BROUWER, N. Prinsengracht 130, Amsterdam.	1929
Ir. I. P. DE VOOYS, Huygenslaan 55, Arnhem	1933
Dr J. G. SLEESWIJK, Frankenstraat 32, 's-Gravenhage	1933
Ir C. L. VAN DER BILT, Wassenaarschew. 124. 's-Gravenh. Tel. 774327	1933
A. W. M. ODÉ, Ruysdaellaan 23, Bilthoven	1935
Dr M. DE HAAS, Storm van 's-Gravesandeweg 15, Wassenaar	1936
Ir G. H. DE VRIES BROEKMAN, Schelmscheweg 1, Arnhem	1936
Dr ir J. BÖESEKEN, Phoenixstraat 27	1938
Dr W. REINDERS, Rotterdamsche weg 121	1939
Ir G. BROUWER, Borgesuslaan 44, Amersfoort.	1942
Dr ir J. A. SCHOUTEN, Wissel A. 126 IX, Epe (G.)	1943
Dr A. M. A. A. STEGER, Lanckhorstlaan 36, Haarlem.	1944
Dr E. SCHUH, Van Boetzelaerlaan 28, 's-Gravenhage	1945
Dr C. ZWIKKER Jan Smitzlaan 12, Eindhoven	1945
Dr ir H. G. NOLEN, Sint Annastraat 355, Nijmegen.	1946
Dr ir G. H. VAN MOURIK BROEKMAN, Pr. Albertlaan 22, Voorburg	1946
Dr ir W. SCHERMERHORN, Kanaalweg 5	1946
Ir CHR. K. VISSER Huize Kerckwijck Kaag (Abbenes)	1946

Lectoren:

A. Afdeling der algemeene wetenschappen.

	Jaar van benoeming.
Dr A. C. S. VAN HEEL, De theoretische en toegepaste natuurkunde	1938
Prins Bernhardlaan 2. Tel. 1384. Postrekening 68285.	

- Dr P. VAN DER LEEDEN, De theoretische en toegepaste natuurkunde 1941
Mijnbouwstraat 8. Tel. 2803. Postrekening 331284.
- Dr ir C. W. KOSTEN, De theoretische en toegepaste natuurkunde 1943
Mijnbouwstraat 4. Tel. 1729. Postrekening 51276.

B. Afdeeling der weg- en waterbouwkunde.

- Mr J. H. JONAS, Het burgerlijk recht en hypothecaire en kadastrale administratie 1936
Postrekening 291715.
- J. W. GONGGRIJP, De aardrijkskunde 1937
Amsterdam (Z.), Schubertstraat 37. Tel. 23696. Postrekening 19577.
- Ir D. KRAMER, De waterbouwkunde 1941
Insulindeweg 17. Tel. 1238. Postrekening 120801.
- Ir E. A. J. M. VAN DER VELDEN, De toegepaste mechanica . 1941
Parkstraat 12, Breda. Tel. 3836. Postrekening 139425.
- R. ROELOFS, Het landmeten, het waterpassen en de geodesie 1942
Hof van Delftlaan 118. Tel. 2306. Postrekening 282649.
-, De waterbouwkunde
-

C. Afdeeling der bouwkunde.

- J. W. VAN WINKOOP, Het handteekenen 1943
Nieuwe Plantage 20.

D. Afdeeling der werktuigbouwkunde, scheepsbouwkunde en vliegtuigbouwkunde.

- Ir C. THOMS, De werktuigbouwkunde 1918
Delfgauwsche weg 201. Tel. 1583.
- Ir J. C. ARKENBOUT SCHOKKER, De scheepsbouwkunde . . 1928
Kanaalweg 24. Postrekening 99358.
- Ir A. J. MOLLINGER, De werktuigbouwkunde 1930
Mijnbouwplein 7, Tel. 926. Postrekening 51940.
- Dr ir J. J. KOCH, De toegepaste mechanica 1931
Hof van Delftlaan 16. Tel. 330. Postrekening 39986.

F. Afdeeling der scheikundige technologie.

- Dr G. MEYER, De anorganische scheikunde 1920
Wassenaar, Wittenburgerweg 14. Tel. 9431. Postrekening 33245.
- Ir. H. GRAVESTEIN, De microchemie 1922
Rijswijk (Z.-H.), Kerklaan 149. Postrekening 27665.
- Dr ir P. M. HEERTJES, De scheikundige technologie . . 1939
Rotterdamsche weg 125a. Tel. 491. Postrekening 222964.

G. Afdeling der mijnbouwkunde.

Dr ir C. SCHOUTEN, De ertskunde 1946
Rotterdamscheweg 164, tel. 2772.

Tijdelijk belast met het geven van onderwijs:
in den aanleg en exploitatie van wegen:

Ir K. H. C. VAN DER VEEN 1946
Rotterdam (O), Avenue Concordia 41.

Ir T. H. VAN WISSELINGH 1941
Aerdenhout, Vogelenzangscheweg 22, Tel. 26384.

in den ijk:

H. B. MOES 1934
's-Gravenhage, Mesdagstraat 52.

in de waterbouwkunde:

N. NANNINGA, 1946
Amsterdam, Legmeerplein 3 II.

in de grondmechanica:

Ir E. C. W. A. GEUZE 1946
Binnenwatersloot 29.

in den brugbouw en de leer van belangrijke ijzerconstructies

Ir A. ROGGEVEEN 1946
Wassenaar, Wittenburgerweg 96.

in de watervoorziening.

W. F. J. M. KRUIL 1946
's-Gravenhage, Frankenslag 345.

in de kennis en het onderzoek van bouwstoffen:

Dr C. A. LOBRY DE BRUYN 1946
Scheveningen, Kapelweg 21.

Ir J. A. PLAIZIER 1946
Rotterdam, Statensingel 15.

Privaat-docenten:

Dr ir J. G. OSSEWAARDE, De cultuur en technologie van
eenige grondstoffen van tropisch-landbouwkundigen oor-
sprong Wageningen, Ritzema Bosweg 32. 1934

Mej. dr ir A. E. KORVEZEE, De radioactiviteit 1935
Westplantsoen 57.

Dr J. W. LOOS, De eerste hulp bij ongelukken 1935
Rotterdam (Z.), Pretorialaan 111.

Dr ir P. M. HEERTJES, De chemische technologie der kleur-
stoffen Rotterdamsche weg 125a. 1935

- D. H. M. HARTING, De grafische vakken 1936
Heemstede, J. M. Molenaerplein 2.
- Dr ir R. HOUWINK, De chemie en technologie der macro-
moleculaire stoffen Wassenaar, Nassaulaan 13. 1941
- N. NANNINGA, Waterbouwkunde. 1946
Amsterdam, Legmeerplein 3 II
- Ir E. C. W. A. GEURE, Grondmechanica 1946
Binnenwatersloot 29
- Ir A ROGGEVEEN, Brugbouw en de leer van belangrijke ijzer-
constructies 1946
Wassenaar, Wittenburgerweg 96
- W. P. J. M. KRUL, Watervoorziening 1946
'sGravenhage, Fra lag 345
- Dr C. A. ZOBRY DE BRUYN, Kennis en het onderzoek van
bouwstoffen 1946
Kolk 2a
- Ir J. A. PLAISIER 1946
- Ir P. P. BIJLAARD, Rioleering 1946
Amsterdam (O), Oosterpark 79
- Ir C. VAN GEEL, Hoogspannings- en schakeltechniek. . . 1946
Timorstraat 18

VERZAMELINGEN,

behoorende onder art. 1 van het reglement op het beheer en het gebruik der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs aan de Technische Hoogeschool.

1. VERZAMELINGEN, behorende onder art. 1a.

1. Bibliotheek, — Doelenstraat 101, Telefoon 1397.

Dr ir A. KOREVAAR, bibliothecaris.

Heemskerkstraat 13. Tel. 850.

Ir F. VOOGD, conservator.

Ruys de Beerenbrouckplein 8. Tel. 1514.

De bibliotheek is g e o p e n d:

alle werkdagen van 9—12 en van 2—5 uur; gedurende de Zomervacantie elken werkdag van 2—4 uur en in de Kerst- en Paaschvacantie iederen werkdag van 9—12.30 en van 2—4 uur.

De bibliotheek zal zijn g e s l o t e n:

op den gedenkdag der Technische Hoogeschool (8 Januari); op den Goeden Vrijdag; op den Zaterdag tuschen Goeden Vrijdag en Paschen; van 1 tot en met 10 Juli.

2. Verzameling modellen van uitgevoerde werken op het gebied van waterbouwkunde, bruggen en wegen.

Gebouw voor weg- en waterbouwkunde, Oostplantsoen 25.

Prof. ir J. W. THIERRY, beheerder.

3. Verzameling Indische bouwstoffen en modellen.

Gebouw voor weg- en waterbouwkunde, Oostplantsoen 25.

4. Verzameling van werktuigen en voorwerpen betrekking hebbende op de mechanische technologie.

Gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde, Nieuwelaan 76.

Prof. ir P. LANDBERG, beheerder.

5. Verzameling scheepsmodellen en op scheepsbouw betrekking hebbende bescheiden.
Gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde, Nieuwelaan 76.
Prof. ir J. W. BONEBAKKER, beheerder.
6. Verzameling mineralen en gesteenten.
Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. ir J. A. GRUTTERINK, beheerder.
7. Verzameling ertsen.
Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. ir H. F. GRONDIJS, beheerder.
8. Verzameling algemeene geologie.
Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. dr J. H. F. UMBGROVE, beheerder.
9. Verzameling historische geologie en palaeontologie.
Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. dr J. H. F. UMBGROVE, beheerder.
10. Geologische verzameling van Nederland.
Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. dr J. H. F. UMBGROVE, beheerder.
11. Geologische verzameling van Nederlandsch Indië.
Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. dr J. H. F. UMBGROVE, beheerder.
12. Geologische verzameling van de Nederlandsch West-Indische eilanden.
Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. ir J. A. GRUTTERINK, beheerder.
13. Geologische verzameling van Suriname.
Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. ir J. A. GRUTTERINK, beheerder.
14. Verzameling van modellen op het gebied van mijnkunde.
Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. ir C. L. VAN NES, beheerder.

**II. LABORATORIA EN VERZAMELINGEN VAN HULP-
MIDDELEN VOOR HET ONDERWIJS,** behorende onder
art. 1 b.

1. Hoofdgebouw (Oude Delft 95).

a. Handteekenen.

Prof. W. A. E. VAN DER PLUYM, beheerder.

b. Boetseeren.

Prof. L. O. WENCKEBACH, beheerder.

2. Vergaderzaal van den Senaat (Oude Delft 118).

3. Gebouwen voor wiskunde Jaffalaan.

Prof. dr O. BOTTEMA, beheerder.

4. Gebouw voor weg- en waterbouwkunde (Oostplantsoen 25).

Prof. ir S. H. A. BEGEMANN wnd beheerder.

Laboratorium voor bouwstoffen en bouwconstructies.

Dr C. A. LOBRY DE BRIJN, wnd beheerder.

5. Gebouw voor geodesie, landmeten en waterpassen
(Kanaalweg 4).

Prof. J. M. TIENSTRA, beheerder.

6. Gebouw voor mechanische technologie, afd. textiel
(Mijnbouwstraat 16 b).

Prof. dr ir J. W. H. UYTENBOGAART, beheerder.

Mej. dr J. E. LEENE, conservatrice.

Laboratorium voor mechanisch, chemisch en microscopisch onder-
zoek van vezelstoffen, garens, weefsels en papier.

Prof. dr ir J. W. H. UYTENBOGAART, beheerder.

Mej. dr J. E. LEENE, conservatrice.

7. Gebouw voor bouwkunde (Oude Delft 39).

Prof. ir H. T. ZWIERS, beheerder.

8. Gebouw voor decoratieve kunst (Oude Delft 75).

Prof. H. ROSSE, beheerder.

9. Gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde
(Nieuwelaan 76).

Prof. ir B. C. KROON, beheerder.

G. PHAFF, bedrijfsingenieur-conservator.

a. Laboratorium voor werktuigkunde.

Prof. ir A. J. TER LINDEN, beheerder.

b. Laboratorium voor verbrandingsmotoren.

Prof. ir B. C. KROON, beheerder.

c. Laboratorium en werkplaats voor de bewerking van metalen en hout.

Prof. Ir P. LANDBERG, beheerder.

d. Laboratorium voor metallographie.

Prof. dr ir W. F. BRANDSMA, beheerder.

Ir A. F. E. JANSEN, conservator.

e. Laboratorium voor scheepsbouwkunde.

Prof. ir L. TROOST, beheerder.

f. Laboratorium voor aëro- en hydrodynamica.

Prof. dr J. M. BURGERS, beheerder.

g. Laboratorium voor toegepaste mechanica.

Prof. dr ir C. B. BIEZENO, beheerder.

h. Vliegtuigbouwkunde.

Prof. dr ir H. J. VAN DER MAAS, beheerder.

10. Laboratorium voor electrotechniek (Kanaalweg 2 b).

Prof. ir E. J. F. THIERENS, beheerder.

Dr ir R. H. BORKENT, bedrijfsingenieur-conservator.

ir C. VAN GEEL, conservator.

11. Gebouw voor scheikunde (Julianalaan 136).

Prof. dr F. E. C. SCHEFFER, beheerder.

Ir J. J. BENEDICTUS, bedrijfsingenieur-conservator.

a. Laboratorium voor fysieke scheikunde.

Prof. dr J. M. BURGERS, beheerder.

F. J. LEBBINK, conservator.

b. Laboratorium voor anorganische scheikunde.

Prof. dr F. E. C. SCHEFFER, beheerder.

Mej. dr ir A. E. KORVEZEE, conservatrice.

c. **Laboratorium voor organische scheikunde.**

Prof. dr ir P. E. VERKADE, beheerder.

Dr C. P. VAN DIJK, conservator.

d. **Laboratorium voor chemische technologie.**

Prof. dr ir H. I. WATERMAN, beheerder.

Ir W. J. Hessels, bedrijfsingenieur- conservator.

12. **Laboratorium voor analytische scheikunde.**

(De Vries van Heystplein 2).

Prof. dr ir C. J. VAN NIEUWENBURG, beheerder.

Ir F. H. C. BARKHUYSEN, bedrijfsingenieur-conservator.

Laboratorium voor microchemie.

Ir H. GRAVESTEIN, lector, beheerder.

13. **Laboratorium voor microbiologie (Nieuwelaan 5).**

Prof. dr ir A. J. KLUYVER, beheerder.

E. VAN OLDEN, conservator.

14. **Laboratorium voor technische botanie (Julianalaan 67).**

Prof. dr ir G VAN ITERSON, Jr, beheerder.

Mej. dr A. KLEINHOONTE, conservatrice.

Cultuurtuin voor technische gewassen (Julianalaan 167).

Prof. dr ir G VAN ITERSON, Jr, beheerder.

J. P. ROMEIN, hortulanus.

15. **Laboratorium voor metallographie (Oude Delft 71).**

Prof. dr ir W. F. BRANDSMA, beheerder.

16. **Gebouw voor mijnbouwkunde (Mijnbouwstraat 20).**

Prof. ir J. A. GRUTTERINK, beheerder.

Ir H. A. D. GRAVENDEEL, bedrijfsingenieur-conservator.

a. **Laboratorium voor defstofkunde.**

Prof. ir J. A. GRUTTERINK, beheerder.

b. **Laboratorium voor aardkunde.**

Prof. dr J. H. F. UMBGROVE, beheerder.

c. **Laboratorium voor historische geologie en palaeontologie.**

Prof. dr J. H. F. UMBGROVE, beheerder.

- d. **Laboratorium voor ertskunde.**
Prof. ir H. F. GRONDIJS, beheerder.
- e. **Laboratorium voor mijnkunde.**
Prof. ir C. L. VAN NES, beheerder.
- f. **Laboratorium voor docimasia en metallurgie.**
Prof. ir M. H. CARON, beheerder.
- g. **Museum voor mineralogie en geologie.**
(bevat de verzamelingen bedoeld sub I, 6—13).
Dr P. KRUIZINGA, conservator.
17. **Laboratorium voor technische physica (Mijnbouwplein 11).**
Prof. dr H. B. DORGELÓ, beheerder.
Ir P. BRAVENBOER, bedrijfsingenieur-conservator.
Ir H. ALTING, idem.
Dr W. C. MANDERSLOOT, conservator.
Ir H. G. DE WINTER, idem.
Dr ir A. NAWIJN, idem.
-

